578

Sarasvatívilása.

Vardhatejpanchakamsharam itivishe
shenatatraivaktavriddhiparimánam
lyam. Bhedenopekshayetivadansvakíya
dravyenasahaivopekshayáshetusvaká
yavidhirneti darshayati. Tenatatra sa
mandápyapekshita iti sm ritya ntar
vilitamúlyamátramevadeyam. Evam
chayáchyamánádattasyaclaivarájakrite
finásheshthápakáyamúlyamátramdeyam
Pratyarpanavilambamátrápardhemaiva
vriddhiliklánáyogát. Rájnáchatalsamo
dandodeyaiti. Kechidetadvachanamany
thávyáchakshate.

Bhedenopekshayányásam
grahítáyadinásheyet.
da
tyáchyamánonádyádvá
Dápyastamsodáyamblaveol iti.
Bhedashchalanam. Bhedenavápekshá
yáváyágrihítáyágadinásheyet. Nyásagrahanamnikshepapratid

Sarasvatí imádása.

mufa sangrahártham. Mélyasamamerá
dápyalesamameradandyalyáchyamánámo
madadyádvá. Vásha bodastuchashabolá
ttak. Yadiyáchanáarasare idámímamadé
yatcheteridditárdátavyetyuktemagra
hítrayadyangíkriyatetadámímmyáya
tavas-odayamudadyát. Grahítáyadaká
ramántaranyásangavashádvápsrakyárpa
ísásahishnutayálobhádváyáchamánámun
tárámmyadinadadátitasyarinádámafra
deantarbhávát.
Yáchyamánámadattamched
Vardhatefrauchakamshatam ilinyá
yakfravartatáityáluk. Vadasat. Rinám
dánopanidhyophadayobhedastufrakra
ranádaudarshitatvátridditsiprakrimu
dhurmáatraivapfrasangantaili. Mamvá
ha Vyásak.
Bhakshitesodayamudápyas
Samamdápyapreteshile:

Sarasvatívilásа.

Kimchinnyánampradáyassyát
Kinchidajnánaśásitam.
Atráchárada Ráják. Bhakshitesoda
yamdáyahkupekshayánáśhesamandá
fuyaḷavivakshayánáśhechatarthámsha
muyámí Brahmavitfiravarajitátrai
vekṭamlárada Rájena.
Krayamúlyamkrayárthashcha
Akshcopahnavetathá:
Chakravriddhyávivardhetá
lyávatfiyamchiñjinámbhavet.
Krayamúlyakrayárthamkretrivikretrá
mshayamcháchau.
Akshcpándharatodyarthamm
Irimásáttriguṇambhavet:
Atacérdhvamvivardhetá
Chakravriddhivyavasthayá.
Upádhibhistuyahkashchit
Paradravyamlabhennarah:
Sahasáyassahantayah

Sarasvatívilása.

Prakáshamnvidhairiti
Mícharishayametadíti Várada Rájah. Mí
charishayefuyupanidhivyatiriktamiti Bhá
rúchih. Atravisheshamáha Brihaspatih.
Grahútráfahnmuteyatra
Sákshibhishshapadhenavá:
Vibhávyadáfarjennyásam
Tatsamanvinayamtathá:
Stachchasasákshikavishayam. Asákshike
rahasisthápitamrahasyevagrahíyam. Ta
thachadlamuh.
Yoyathávikshifeddhaste
Yamarthamnyasyamánavah:
Satathaivagrahítavyo
Yathádáyastathágrahah.
Dáyassthápanam. Grahograhanam. Raho
dattenirnayamáha Brihaspatih.
Rahodattenidhanyatra
Visamvádahprajáyate:

Sarasvatívilásaḥ.

Vibhávikamatradravyam
Ubhayoraśrichasmṛitam.
Siddhirupamidbhiḥ. Ubhayormadhyecha
syetyarthaḥ. Atra Náradaḥ.
Śhaevavidhirdṛishṭo
Yáchitaṅvábhitádishu:
Shilpishúpanidhányásc
Śraddhayáseṭathaivacha iti.
Śtreshuyáchitádishvayaṅvidhiḥupanidhi
vyakpratidánádividhissaevaveditavyaḥ.
Yáchitaṅmámavivábádyeutsaveshuvasá
vilaṅkáráddiyáchitvánítaṅtadevadravya
maṅupashchádanyasyahastesvámineda
dítiniditaṅ. Ayásalakshaṅámtukaish
chiduktaṅ. Ayásonámagṛihasvámineada
rshayitvátatpárokshamevagṛihajanaiḥ
stepirakshepogṛihasvámimonivedyasamma
rpaṇíyamiti. Evaṅsuvarṇakárádyábdiha
stekatákádinirmáṇáyamvyastasyaduva

Sarasvatí vilása.

rnáderm yásashabdavácha yatámáha. Prati
myásastupárasparafurayojanápekshayátva
.yedanmadíyamrakshanáyammayedam
tvadíyamrakshyataitiparibhásháműláka
h. Brihaspatistavishesháma.
Anváditeyáchitake
Shilpinyásesabandhake:
Eshacvoditodharmas
Tathaivasharanágata iti.
Shilpivishayejírnavastrádaurpaghátena
doshah. Nútanavastrádávupaghátesa
mandápyah. Kuvindádaurajakádaucha
rájadaivopaghátechanadoshajityádau
~~tha~~ vyáhárepúrvoktanayairevanirnaya
khkáryah. Rajakádaunuttaratravaksh ya
te.

Styupanidhih.

Athásambhúyasamutthánákhya
syapadasyavidhiruchyate. Tatrádárada

Sarasvatívilása.

Vánikpra.bhritayoyatra
Karmasambhúyakurvate:
Sambhúyachasamutthánam
Vyavahárapadamsmritam.
Rinádánepravyktadhanádutpramopra
.tiyasyachánishtha.tvamátránchanishth
.tramitirinádánánantaramasyapadasyáva
.sarotyáyyah. Tathápyetadanantaramu
.panidhéravahiśchárinádukta.niyáyá
.narinádánánantaramevopanidhéśpra
.veshaitipashchádasyapadasyávasara ité
.sangatih. Tatthachatáradah.
Phalaheturupáyena
Karmasambhúyakurvatám:
Adhárabhútah prakshepas
Tanottishtheyuramshatah.
Adhárabhútamupáyabhútah. Prakshepodra
vyapurakshepah.
Samotirikténorá
Yasyánushoyatrayádrishah.

Sarasvatívilása.

Kshayavyayautatthávṛiddhis
Tasyatatratatthávidhá.
Alpámshasyálpamakhámshasyamakháni
tyarthah.
Ayavyayajñaishshlucchilbhish
Shúraikkáryásahakriyá:
Shulínadakshámalasaih
Prájñairbhándakavedibhih.
Nánakavedibhiritikvachitpáthah. Nánu
nakástadadeshkyavibhinnamadráu
kitádinárádayah. Vyástasmádbhúyá
kárinámkáryamáha.
Asamakshamsamakshamvá
Vanchayantakparasparam:
Nánápanyánusárátte
Prakuryulkrayavikrayau.
Sangopayantobhándáni
Shulkamdadyushchatedhvani:
Anyathádvigunamdápyá
Shulkasthánádbalisthitá iti.

Sarasvatîprilâsa:

Athavâsarvânujñayâsarveshâmkâryamekavakuryât.
Bahúnâmsarvatoyastu
Dadyâdekodhanamnarah:
Karanamkârayedbhâve
Sarvairevakritambhavet.
Sambhúyakârinâmmithaviváde(pyéka
s-aeva.
Parikshakâs-s-ákshinasheha
Tavoktahparasparam:
Sandigdhetthevachanáyám
Nâchedvidveshas-amyutah.
Vadátuvidveshas-amyutás-tadápyéka
s-aeva.
Yahkashchidvachakasteshám
Vijñátahkrayavikraye:
Shapathaiss-avishodhyass-yát
Sarvavádepyayamvidhih.
Vishodhyass-abhyaritishcheshah. Eta
chchhasánuyán trikavishayam. Stara

Sarasvatistavah.

1990-66

trasáksheyantarasaadbhávádisákshiṇ
dharah. Vaiṇchakatvepramáṇasiddhe
sati jinhamtiyajeyurnirlábhamitiyá
jinavalkiyyamupatishṭhate. Jihmo
vaṇchakáhṭamlábharahitambakishṭhu
ryussamblúyakáriṇaityarthah. Tasyá
pavádamáha Váradah.
Kriyáhánirvadátatra
Dairvaráyakritábhavet:
Sarveshámevasáphalyá
tKalpanáyáyathámshatah.
Anirdishṭováryamáṇah
Pramádádyastuváshayet:
Tasyámshamcharamantadvá
Grihníyusthemshatoparam.
Anirdishṭahaniyuktovávâryamáṇave
tyarthah. Atravishesháhasaava.
Dairvaráyabhavyádyastu
Svashaktyáparihárayet:

Sarasvatí vilása.

Tasyá'm sthanadashamandalavá
Grihníyasthetatóparam.
Hátyáyanoji.
Chora tassaliládagner
Dravyamyastasamáharet:
Tasyámshodashamodeyas
Sarvadivyeshwayamvidhir iti.
A travishesha máha Brihaspatih.
Samavetai stuyaddattam
Prárthanáyantathaivatat:
Mayáchateyakhashchichchel
Sábhástasyariváryata iti.
Hrishikádisamblúyojayéviswheshá
máha Háritah.
Vábyabíjátyayádyanya
Kshetrákánikhrajáyate:
Tenaivasáprakalátmyá
Sarveshámkrishijinám.
Vábyabíjagrahanamkrishisádhaná

Sarasvatí vilása.

mupalakshaṇárttham. Shilpi.shuvishe
shamáha Brihaspatih.
Hemakáúdayoyatra
Shilpamsambhúyakurvate:
Kármáṇuśúpamirdesham.
Labheranusteyathámshatah.
Nirveshobhriti. Anshaprakáramáha Hé
tyayanah.
Shikshakáíjakaushalá
Uchárayáshcheshtishilpinah:
Shádvitrichaturbhágán
Harenusteyathottaram.
Harmyádimirmáṇuśúpamirvishcshamáha
Brihaspatih:
Harmyamdevagṛihamvápím
Chárnikodashárádicha:
Sambhúyakurvatamcheshtám
Pramukhyodvayamshamárhati.
Ritvijámtuvishcshamáha Manuh.
Ritvijassamavetásta

Sarasvatí vilása.

Yatthásatreniveshuitáh;
Kuryuryatthárhatahkarma
Grihníyurdakshinámatthá.
Satrannyágah. Látrayajamánámámsvo
rivibhútvátrivijámabhávát. Sthámrith
jámutadhvaryubrahmádivishéshopádá
nanavihitandakshinámadhvaryubra
hmádayaévagrihnanti. Samuditada
kshinámvibhajyagrihníyuritiyarthah.
Yasyahiranmayástusyur
Yuktahpratyangadakshináh.
Saevattádadhíta
Bhajeransarvaevana .
Kvachitsarvaevetipáthah. Tachchámekáka
rtrikadakshinávishayam. Tachchaprá ti
svikameva. Yatthástotradakshinámsto
trakárenaevachchandogábhajeran prádhá
nadakshinástvanushthakalpamayá. Látra
vishéshamáhasaeva .

Sarasvatívilása.

Sarvcshámarthinomukhyás
Sadardhenárthinopare:
Trittyinastrittyám shásh
Chaturthámshástuvádina iti.
Mukhyáadhvaryubrahmádayah. Apa
redvitiyáhpratiprasthátrádayah. Trittyi
nahpratiharttrádayah. Chaturthágrává
stuvádayah. Arthikpárthimastrittyina
sitiyaugikyasamjñáh. Adhvaryurgrika
patindikshayitvábrahmánamdikshaya
tityádivákyearthinodikshayantitiyádi
naitrávarunádishuarthtyádisamjñásh
shiúyantelátshekaiyaugikyasitiladdaleno
ktámshakalpanániyamovagamyatai
tyarthah. Atra Manuh.
Ritvigyadivrito yajne
Svakarmaparihápayet:
Tasyakarmánurúpena
Devonshassahakartribhih.
Sahakartribhissambhúyakáribhiri

Sarasvati vilása.

tyartha. Kartribhissahayajamánena
devajityajñare. Karmanirikhrarityá
ittamshakartribhissahadayajityanye.
Kshatriyefuyayamarthah svakarmaibha
shchakartavyádikshiṇátasyachaikán
tarakurtushchadakshiṇákálesambhú
yakárisanghoshayajamánoditatka
rtritakakarmánusarenárpayedíti. A
syakvachidapavádamáhasaeva.
Dakshiṇá suchadattásu
svakarmapariháfuyet:
Kritsnamevalabhetannsáam
Anyenaivachakárayet.
Anyenasvagaṇántarvarkinámadhye
fratyásannenayenakenachit. Anye na
bhámanikrtvadhvaryavádisamábhyábá
dhápatteh. Evamritvigantarenritefuyá
hyam. Atra Vâradah.
Ritvijámvyasanefuyevam

Sarasvatívilása.

Anyastatkarmanistaret:
Sabhietadakshiṇábhágam
Satasmátsamsrakalpitam.
Yatthu Brihaspatinoktam.
Svamhiriyápravrittánám
Yadákashtadvipradyate:
Tadbandhunákriyákáryá
Satairvásahakáribhir iti.
Yachcha Shaunkhenoktam. Tatrāchiedam
pravrittesavaneṣṭivṛṇmriyetatasyagotro
ttháshishyovátatkáryamanupúrayet. Ithe
chedabándhavastatonyamṛitvijamvṛi
ṇuyáditi. Tatsarvamavántaraganashú
nyarítikkartṛikayajñavishayamitima
ntavyamiti Chandrikákárah. Atravishe
shamáha Vishnuh. Aitarttvijinṛitepra
shchádanyamvṛinuyátpúrvabhútásyai
vadakshinápashchádábhútakṛiyebhilla
bhatecheti. Kimchichchhabdárthamá

Sarasvatí vilása.

ha Kaushíkyah. Agnishtomáadishukshá
mítyáyá árdhvam yájakova sannakshá
manadashamamnyáhúitolabhe tá somá
vikrayáyá árdhvamchatúrthámpiránár
gyodaváshánádárdhvamtritíyamagnishó
mítyádárdhvamárdhvamprátashsavaná
dúrdhvamsádinammadhyandinasavaná
dúrdhvamsámagrahanámítashodakshiná
Sharatti Varada Ráyah. Ártakádínám
madhyetalajnasyamishéshamáha Bri
haspatih.

Ártakánámnestiaeva*

Dharmashsadbhirudáhritah:

Talajnolabhatevyarthán

gáyakánámsamánámshinám.

gáyakánámártakánámsamánámshinám
madhyetalajnaadhyardhamárdhikám
kamanushám labhatajitvyárthah. Chore
shusambhúyakárishuvishéshamáha
saeva.

Sarasvatí vílása.

Svámyájina-yálunyachchoraik
Saradeshátsamábriltam:
Rájnedatvadeshadbhágam
Bhajeyusteyatthámshatah.
Chaturomshán bhajenmukhyak
Shúrasyamshamavápnuyát:
Samadrashtiraddvyamshám
Teshámtvamyesamámshina iti.
Saradeshádvairideshádityárthak. Dur
ghatadeshádábritamishayainctat. Sula
bhadeshádátiraune Slóf+yayanak.
Sarasváshtádadhamamuyatsyáchi
Chorai Svámyájnayábritam:
Rájnodashámshamaddhrityá
Vibhajeranyatthávidhi.
Purvoktamchaturomshánityádividhima
natikramyetyarthak.
Teshámchettrashtyatámámyo
Grahanamsamavápnuyát:
Tamokshanáyayaddattam

Sarasvatívilása.

Jasyakárkyásamakriyá.
Ekadvachanampárilhásliketaravishayam
apárilhásliketaveprisvatilhágámusáreṇaana
bhavatttyevampparam:

Hisarasvatívilásesambhúyasamut-
thánáthyapradavidhih.
Uttadattapradánikámnámaviváda-
padammirúpyate. Latrabárada.
Latrádrayamasamyagyak
Punarádátumichchhati:
Dattapradánikammáma
Jadivádapradamsmritam iti.
Adhyepamidhichaurkyágatádinámadeya-
trapratifádanatrayánámrinádánopa-
nidhisambhúyasamutthánámánámshesha-
tayásangath. Yadyapisthidhanádínáma-
deyatvapratifádanádáyavishesha tha-
sitathápibhúyasáyeyatrayánáṁ-
shesha tidhyeyam. Atrabalamuh.
Adeyamatthadeyamcha
Dattamchádattameracha:

Sarasvatīpūjā.

Vyavahāreshuvijñeyo
Dānamārgashchaturvidhaḥ.
Adeyamadānamārhamdeyamdānārhamuchya
Tesh.tūramadattamnirvartānīyam. Ado
yādānamsvārūpamupadgdātāpratīkāramu
pāpanuditamāpūrvamārtam. Pramuchatu
rvidhodānamārgah. Adeyānyāhatīrah
Sāmānyamputrādīdi
Sarvasvamnyāyārjitamsayāchitam:
Pratishṭhatāmlatthānyasya
Adeyamtvashṭādhasiddhitam ity.
Adeyamnādātāmanarham. Atacvata
Ādānepipārasvatvāpattipārygantāsvatva
nivṛittirnāsti. Sathacha Gautamah. A
deyadānasyanishiddhatvātpārasvatve
nutpattiriti. Sathacha Vishnuh. Adeyam
nadeyamiti. Devamdānārhamnatvā
ttyarthah. Sathacha Hāritah.
Adeyadānamjaitramyamcha
Kalañjasyanishevanam:

Sarasvatí vikása.

Madyapasyamukhásvádash
Chaturgevarasamánicha iti.
Atrahuh. Kalanjasyaiva sheshanámásváda
eva. Madyapasyamukhásvádaitihyatsan
niyogashishtatvát. Kechittukalanjam
gríhyanamityahuh. Aparetvahuh bhavatu
vápátityahetubhútakalanjabhakshanasa-
nniyogashishtatvamadeyadánasyatathan
mátrenásyapápápádhikhyamnásti. Práyash
chittavidhipáryálochánáyaivapápapari
jnánamityáhurácháryáiti. Tathácha
Manuhadeyánnyashtavanukramya.
Yodadátisamudbháta
Práyashchittiyatenara iti.
Práyashchittasvarúpamáha Vishnuh. Jai
bhmyetrirátramuposhyapanchagavyena
shuddhyatiti. Tadaivamadyapamukhásvá
dankritvaekarátramupavásahmatyápa
nchagavyamiti. Adeyadánekrichchhratra
yamiti. Gautamastvádeyadánesántapa

Sarasvatîvilâsa.

manityâha. Shalanjabhakshanepâtityam sarvasmṛitisiddham. Adeyeshumadbhyepu trakalatrâdînámadeyatvâttaddânepráyaschittamuktam. Atashchâdeyadravyadâmanishidbhyate. Atrakecchidâhuḥ. Adeyadravyadânanishedhassahetukaevanatunirhetukaḥ. Tathâhi. Sámânyadravyamitarâbhyamanyânmvinâadeyamtadanujñayâcheddeyameva. Putradârâdidravyasyataddâneṣṛitefisvatvasyánapáyátsvatvamánasikyâkriyâyâs-ânkalpanápayámápattikintumahâpátakâdi tadgatamsvatvamapaitidbhanárjanamayasiddham. Atasvâha Vishnuḥ. Putradârâdidâtapatitobhavatti. Dâtṛishabdovikṛitumapyupalakshakshakaḥ. Tathâchagautamaḥ. Anâpadi putradârâdidâneshotvârthikamaharet. Tattudurbhikshakâlavishayam. Samamantarameváhaḥ Dvâdashavârshikam charet. Yattu Vasishthenoktam. Apadiputrammátápitarauddadyâtamhareyú

Sarasvatívilása.

tamityuktvá Ju tramprati grahi shyamba
ndhúnáhúyaráj ani chávedyasvanivesha
syamadhyeadúrabándhavamasannikri
shtamvyáhritibhirhutvápratigrihnúyá
diti. Apachchhabdárthamáhasaeva. Ju
trábhávovápadeti. Váshaibdenasamuch
charyárthenadurbhikshakálea tyantam
kutumbabharanáshaktissamuchchinyate
Tatthachápraditivi sheshanampratigrahítu
rdáturapisamánanyáyáto vaidhatvádasya
púrvoktamnavirudhdham. Nyásastumúla
svámináanujñáto dátavyaeva. Anyasya
pratishrutamapitadanujñayádeyameva.
Yáchitamapitatthaiva. Etachchasarvasam
matam. Sarvasvantukimarthamadeyam
naputradárádivanmahápátakanirúpa
niyatopáyakatvábhávát. Mánasikyá
kriyayásvatvamadaityeva. Yatthásarva
svadakshinádaurityájñasvatvamu
deti. Mahás áhasáddandadatyágrihi

Sarasvatīvilāsa.

tāsarvasveráṇnasvatvamudetyeva. Ślokā
.viraktasyasarvasvatyāgonanishiddhah.
Atastattyāganishedhekāranamvaktavyam
Atrakecidāhuh. Sarvasvatyāgejīvikāyā
.anishpatterdharmasādhanasyasharīra
.syanirvāhārthatvamsarvasvatyāgonayuktah
kintusvajīvikārthamkiṇchit grihītvāava
.shishtamevadātavyamviraktenāpīti.
Tadasangatam.

bhikshātanādijīvikāyā
.nishpādayitumshakyatvāt. Nāmusārva
.svadānasyavihitatve
Āpadyapivirāktasya
Sarvasvammapradātavyata iti hāritava
chanammiravākyāsyam. Atrajñāpa
.kamityatha Sakshimādhavapraṇītāyah.
Vishvajitisarvasvamdadyānnakesarino

sarva
.svadānammishcdhayati. Atrakechit. Vi
shvajitisarvasvamityatrasarvashabdah

Sarasvatí vilása.

kesarinyatiriktasarvapaparah. Atrasvasha
bdasshvát múyavácháchitayáát míyádínámpu
trádínámadeyatvádevasvatvanivṛittera
bhávátítyáhuh. Tanna. Sarvasvamdadyá
dítividhi
sarvasvadá
manvidhátumítyáhurácháryáh. Sarva
svadakshiṇávidhayastvadeyadravyavya
tiriktavishayáh. Putradáradautárjyá
rjvakabhávasambandharúpasyasvatva
syadivyamánatvátputradáráditamsva
meva. Tachchamahápá
práh. Atashchasarva
shabdassankuchadvṛittirbhavati. Ata
evaudumbarísarvávesheṣṭayitavyetyatra
sarvashabdassankuchadvṛittirnabhava
titipratipádítamgurunná. Rájnassarva
svaharanamshásheshuvihitambalátká
renagrihítefidrauye
natatradánamapituda
ndatamsarvasvagrahanam. Prakṛitetu

Sarasvatipúdjá.

vichárodánavishayajitilakatrásmákamanasthá. Klinchha.
Anvákhitamyáchikakam
Adhisthádhárapanchakam
Nikshipatrapustradárapancha
Sarvasvamchánvayesati.
Apatsvapichakashtásu
Várácháryáyachchánya smaipratishrutai
mitiVáradavachana Brihaspativachana
yorámnrúpyáyás-ámányapustradáráditya
diBrihaspativachane Apadyapivirakta
chetivachanechánvaye satidivishesha
ngikartavyam. Anvayevamshaparampará
yábéja . . dánamkartavyami
tivirakténámapis-antatisadbhávesarva
svadánamnmayejyatáeva. Vishedhavidha
yastusasantatikasyaivasarvasvadánani
shedhaparáyitichet. Satyam. Chandrikáká
rakulárkavijá . . námmatameta
t. Lakshmí . . .

Sarasvatipúdshá.

Tyágeváchanikonishedhah. Satinaiyáyikah. Anyatháprráyashchittavidhánandavidhánamvyákhyáta.

Thachaprátámahah.

Yodadáti samídhátmá
Práyashchittiyatenaiti.
Shaṇkho

smritarvádandavidhánamáha.

Eṣiṇátyadattamyomohád
yashchádeyampraṇyachchhati:
Dandaniyávubhávetau
Dharmajṇenamatibhuyá.

Adattagrahaṇamadeyasyápyupalakshṇárthaṁ.

manavachanenoktajitima
ntavyam. Eṣiṇátasyaparádartanamapima
líkshitákáryamitiadattádeyagrahaṇádá
nyate. Adattenádeyenachadánasiddhya
bhávátparasvatvánutpatteritysháka.

Sarasvativílása.

. . itiSakshmídharádínámmatameva
samyak. Namusámányádidrayasvámino
mujñátedátumyuktamityuktampráh. Ja
mma. Sakshmídharádimatemí lasvámináma
tatrádhikáronatada . . .
. . . . . .nyavakáre
nílasváminássakáshátgrihakshetrádika
mgrihítvátadupáchayápachayaukattika
syamaiva sodhayitipáribhásikasva
mayostiaprarashchakuttálikyo . . .

. . . . . .

. . kshetrádinámivartyasamsho
dhyavasishtamastichetgrihítamyammache
nmástvitipáribhásikonyak. Sachakuttá
dhyapachayapadábhilapyak. Jasyopacha
ya syapáribhásikatvenapádhikasvatve
sam . . . . . gopyádya
dhikárentarbhávaevástitichen. dhaivam
Rinádánádhyam vivádapadamshodhya
mochyakopidvayávalambanenapratyitty

Sarasvatívilása.

Shodhyamabandhakam.rinam.mochyam.sa
bandhakam. Gopyádhipraka
. . . . . kuttárúpasya
shodhyamochyarúpapraháradwayásamb.ha
vát. Hinchariṇádáneuttamarṇagata upa
chayakuttátmakatvadhkamarṇagátajitiṇa
talrántarbhávaupachayikasyaa . .

. . . . . .

pákaranejátejirakritavivádemochanúpayi
shayatástikintuiyávajjívámushtieyapitri
kriyálcaranasyádhikrutenasvikárát tan
mukhenavimochyatvam upanayanasam
skárasyádhyápanakriyánga tvenatatanni
vrittyanivrittaupráptáyam gururabhyu
dayakpravayálpratyudakheyajityadyupa
nítadharmánámnyávajjívánuvrittenta
nmukhenopanayanasyápiyávajjívánu
vrittivat. Mairam. Pratisyavyava
hárasyaáhitadravyavisiyatvábhávát
Pratyutapákshikopachayabhára sahatva
dábhautadabhávát. Kuttákhyasyopa

Sarasvatīvilāsa.

chayikasyaṛiṇādánentarbhávayitumá
shakyatvátdattápradánikentarbhávo
nyáyyaḥ. Dattápradánikamchatvárvi
dhamdánamavalambyopatishṭhatidatta
madattamdeyamadeyamcheti. Dánamár
gashchaturvidhaityuktamprák. Dattam
dvividhamsopádhikamnirupádhikamche
ti. Yattatmakamdánamsopádhikamiti
líritvásopádhikadattarípatvenaupracha
yikasyatatraivántarbhávayitumakasya
Devadattakritarnápiáharanamtadudde
shaprasaktadevapitṛikriyákaranam vi
shayíkṛityapravṛittamaupachayikam
vishayamdattápradánikentarbhavati.
Kramáyatamgṛihakshetram
Pitryampaitámahamtathá:
Putrapautrasamṛiddhasya
Hyadeyamanumanyayá.
Atra Manuḥ.
Dharmárthamyenayaddattam

Sarasvatīvilāsa.

Yasmaichidyáchatedhanam:
Pashcháchchasatathátsyád
Adeyamtenatadbhavet.
Dánárhamekavidhamáhaśāradāḥ.
Yatkiṃchidatiricchyate:
Taddeyamuparudhyánna
Dadadássamáphnuyát.
Átravishesháha Śátyáyanaḥ.
Sarvasvamgṛihavarjamtu
Yatsvámbabharaṇádikam:
Yaddrauyamtatsvakamdeyam
Adeyamsyádatonyathá.
Svakamsvayamárjitam.
Śādáreshunaputreshu
Nabandhushwanapekshiṇaḥ:
Sarvakáryeshupurushás
Svadrauyeprabhavishṇavaḥ.
Svayamárjitadraupyeprabhavishṇavaiḥ
Tyarthaḥ. Vyásaḥ.
Andhádishushatamdánam

Sarasvatívilása.

Anantamduhiturbhavet:
Pítreshatagunamdánam
Sahasrammáturuchyate.
Bhaginyámshatasáhásram
Sodaryedattamakshayam:
Dakshah.
Mátápitroryuvormitre
Viváhechopakárini:
Nánáratanivishtesku
Dattantusaphalambhavet.
Brihaspatih.
Shúdresamagunamdánam
Vaishyedviguṇameva cha:
Kshatriyetriguṇampráhur
Bráhmaneshadguṇamsmṛitam.
Shrotriyetachchasáhasram
Upádhyáyetushatadvayam:
Ácháryetrigunam jñeyam
Ahitagnishutadvayam.
Átmikeshatasáhasram
Anantamtvagnihotrini:

Sarasvatistvilása.

Somapeshatásáhasram.
Amantambráhmavádini ityúpásthah.
Étanikéátmajnánamishtie. Bháradvájah.
Jayamumúlyambhritistuxshtya
Suchátpratyupakáritam:
Dúnamekátmakamprátha
Jadbhavettoyapúrvakam.
Vinátoyapradámena
Dharmádánamnnavidyate:
Atráha Apastambah.
Sarványudakapúrvániti. Atraja
tanah. Svastivácheyabhikshádánamapúr
vamtathátithishucháivamdharmyeshu. Ja
tra Brihaspatih.
Strídhanamstrisvakulyebhyah
Prayachchhettannivarjayet:
Strídhanesstriyáevádhikáronányasyetya
rthah.
Kulyábhávetubandhushcha
Jadabhávedvijátishu:

Sarasvatívilása.

Nárada studdattasyasáptavidhyamáha.
Pañyamílyambhrítistushtyá
Snehátpratyupakáritam:
Stríshulhánugrahárthamcha
Dattamsaptavidhamsmritam.
Pañyasyakrítasyamílyatvenadattam
Kritakarmanebhrititvena. Tushtyáchára
mádibhyah. Upakritaetepratyupakárarú
pena. Snehátsuhridbhyah. Upakritava
tepratyupakáreripena. Parinayárttam
kanyájñátibhyah shulkatvenayachchá
drishtárthamdattamtadetatsaptavidha
mapidattámevanapratyáharanéyam. Atra
Brihaspatih.
Britistushtyápramyamílyam
Snehátpratyupakárine:
Shraddhánugrahasampríty á
Dattamashtavidhamsmritam.
Atanurapi.
Átápitroryguraunmitre

Sarasvatīvilāsa.

Vīṇāṭechopakārīṇi:
Dīnānāthavishishṭebhyo
Dattamantusaphalambhavet.
Nādāyikāmkramāyātaṃ
Shauryapraptamchayadbhavet:
Strījñātisvāmyamujjātaṃ
Dattamsiddhimavāpnuyāt.
Sthāvaretuvisheshamāha Vājñavalkyah
Pratigrahahprakāshasyāt.
Sthāvare visheshatah:...
Devanpratishrutamchaiva
Datvānāpraharetpunah.
Lāṭyāyanah.
Svechchhayāyahpratishrutya
Brāhmaṇebhyahpratigrahaṃ:
Nadadyādravinamdāpyah
Prāpnuyātpūrvasāhasaṃ.
Pratishrutasyādānena
Dattasyāchchhādanenacha:
Kalpakotishatammarityah

Sarasvatívilása.

Tiryagyonauchajáyate.
Pratishrutyáka rmasamyuktáyanadadyát.
Tathácha shlóáritah.
Váchasáyatpratishrutya
Shlokavegesamanvitaih:
Tathotkochaparikhása
Vrityásaphalayogatah.
Bálamúdhásvatantrárta
Mattonmattápaváryjitaih:
Shartámanáyamkarmeti
Pratilábhechchhayáchayat.
Apátrepátramityuktvá
Kárunyechádharmasamyuteti:
Dattamyatsyádavijnánád

Sarasvativilása.

Ádattanushodashátmakam iti.
Atrabhayakrodhashokashabdairvegaska
bdakpratyekamabhisambadhyate. Atra
Kátyáyanah.
Hámakrodhásvatantrárta
Hlíbonmattapramohitaih:
Vyatyásapariháságacha
Vyaddattamatatpunarharet.
Bhárádvájah.
Akroshádarthahánánám
Pratikárachayadbhayát:
Pratyatattattiribhyo
Bhayadánamtaduchyate.
Utkochalakshanamváradaáha.
Yattukáryavyasiddhyartham
Utkochás-áprakártitá:
Utkochashabdasstrilingepyasti. Laksh
ánántaramapitenaivoktam.
Stenasáhasadurvritta
Páradárikashamsanát:

Sarasvatīvilāsa.

Darshanāshritanāshtasya
Tadātasyapiravartanāt.
Darshanādhritanashtasya
Tattvasatyapravartanāt:
Prāptametaiḥstuyatthiṇelit
Tadutkochākhyamuchyate.
Atravishesheshamāhā Hātyāyanah.
Niyuktoyastukāryeshu
Sachedutkochamāpnuyāt:
Sadāpyastaddhanamkritsnam
Devamchaikadashādhikam.
Aniyuktastukāryārtham
Utkochamnyamavāpnuyāt:
Kritapratyupakārārtham
Tasyadoshonavidyate.
Sheshamsugamam: Anvahamtrāvādeno
kteh.
Asvatantrāḥprajāssarvās
Svatantrāḥpritthivīpatiḥ:
Asvatantrasmritishshishya

Sarasvatistvilása.

Achárye tusvatantrata.
Asvatantrásstriyahputrá
Dásoyasyapatigráhah:
Svatantrastasyatugrikí
Yásyasyáttatiramágatam.
Garbhasthaissadrishojneya
Ishtamádvatsairáchchhishuh:
Bálaáshodashábdarshát
Paugandashchetishabdyate.
Páratoyavahárajnas
Svatantrahpitaráverite:
Jívatohyasvatantrassyáj
Jarayápisamanvitah.
Tayorapipitáshreyán
Bíjádánámyadarshanát:
Abhávebhijanomátá
Tadabhávetupúrvajah.
Panchommatthássamákhyátá
Vátapittakaphodbhaváh:

Sarasvativilásas.

Sheshamsugamam. ajnárthamlabdham
dhanamdyútádániyunjánáyadattamityeva
mslodashapraskáramdattamapyadattameva
Pratyáharanúyatvát. Asyádattamdharmaká
ryayatiriktavishayam. Kátyáyanavacha
nát.
Svasthinárthenavádattam
Shrávitamdharmakáranát:
Adatvátumriteddápyas
Jatsutonátrasiamshaya iti.
Vishnuraji. Yájanádhyápanábhyámchorá
dupagatamapipratyáhartavyamiti. Smri
tyantaramapi.
Adattádáyinashchoráh
Lipsetabráhmanodhanam:
Yájanádhyápanenápi
Yathástenasthathaivasa iti.
Adattádáyichorah. Yatturájádah.
Yogádhamanavikritam
Yogadánapratigraham:

Sarasvatí vilása.

Yatrachápyupadhimpiastuyet-
Talsarvamnivartayet.
Yogapádhih. Yenopádhivishesheṇádhi
krayavikrayadánapratigrahákṛitákṛita
dupádhyadhigametkrayádínámnivṛittih. A
rdhadánádínámnivartyatvamáha Bhara
dvájah.
Prayojanamapekshyeva
Pátrebhyoyatpradíyate:
Vṛiddánámitiprábus
Laddánamtattvadarshinah.
Grishtvápriyamtattáshrutvá
Marshádyashchaprayachchhati:
Marshidánamtadityáhur
Grishtárthamtatpratiyate.

Sarasvatí vilása.

Adattányálureta̱ni
Dattányapíma̱nísha̱ma̱:
Itrastárudaḳ.
Gríha̱tyadattamyolobhád
Gyashchádeyampraṇayachchhati:
Dandanáyávubhávetau
Dharmajñenamahíkshita.
Bṛihaspatiraji.
Udattabhoktádandyassyát
Tattádeyapráḍáyaka iti:
Sobhádityaanenaká̱ra̱nolí̱tyaajña̱náḍáḍi
ṇápradánayordoshaśuddhiśásita̱m:
Stidattápradánikapadavilásaḳ.
Athábhyupetyáshushrúshábhyasya
padasyavidhiruchyate. Atra Bṛihaspatiḥ
Abhyupetyatushushrúshám
Gyastámnapratipadyate:
Ashushrúshábhyupetyaitad
Vivádapadamuchyate iti.

Sarasvatívilásaḥ.

Púrvampratishrutárthasyas-opádhikatvepra
tyádeyatvamuktam. Atrámirupádhikatve
púrvatyádeyatvamitisangatiḥ. Nachánayo
rekapratkaraṇatvam. Púrvapratkaraṇádola
ttasyádánamdravyavishayamatrátipretasya
karaṇamupajívatkavishayamitibhinnavisha
yatvátpratkaraṇántarenavyutpádyamiti
naikapratkaraṇatvam. Atra Várádaḥ.
Shushkúshakakṣhapaṇchavidhaḥ
Shástradṛishṭowaúshadhiḥ:
Chaturvidhakkar makarash
Sheshádásástripaṇchakáḥ.
Vidyátrayísamákhyáta
Rigyajussámalakshaṇá:
Tadarthagurushushrúshám
Prakuryáchchhástrachoditam.
Vidyávijṇánakámárda
Nimittenachaturvidham:
Shkaivamsmaretsheshám
Kriyábhedáttrayobhidyate.

Sarasvatívilása.

Vijñána mucchyatéshilpam
Mama kupyádi samskritih:
Sritté dikan chatatpráptam
Kuryáttkarmaguroragrine.
Kañkanahatakádinirmánavishayanam tu
tagi tadi~~dishaya~~karanavishayacha.
Chakárátstam bhakumbhádiracha návisha
yamchashilpanvijñánamuchyaté. Anu
vási shabdárthamáha. Sráradah.
Svashilpamichchhannáhartum
Bándhavánámanujñayá:

Sarasvati, vilása.

Sarasvatívilása.

Sarasvatívilása.

Sarasvatīvilása.

Sarasvatívilása.

Sarasvatívilása.

Sarasvatīvilāsa.

lásánámmadhyajityarthah. Etaduktam
bhavati. Grihajátavinámátmavikritipra
mehanámánulásatvápramayeh tadvayam
svámipraśálah prárnasamrakshanamchv.
análábhritádínámtusvámipránara
kshanameveti pravrijyovasitevishyeshami
ha Kátyáyanah.
Paprijyávasitodáso

Sarasvatīvilāsa.

Nānoktavyashchakiṇacha iti.

Yāvajjīvaṃ
Prāṇairvyavasitaṃ
Tadāmaraṇāntikaṃ:
Prāyeṇa vyavasitaśabdhāt
Rājñaevatadāsaṃsyāt
Prāyeṇavyavasitonarāḥ:
Nātasyāpriyamokshoṣṭi
Nāvishuddhikathañchana iti Vārada
smaraṇāt. Narajitiśāmānyavachanaṃ
kshatriyavaishyayorevapariṇayavasyati. Vi
prasyadānapuyapratishedhāt. Yathāha
Hāritaḥ.
Prāyrajyāvasitoyatra
Trayovarṇādvijātayaḥ:
Nirvāsyaṃkārayedvipraṃ
Dāsatvaṃkshatriyaṃ Bhṛiguḥ.
Tathāca Hāritaḥ.
Dvāvevakarmachaṇḍālau

Sarasvatívilása.

Sókcdúrabalishkíritau:
Prapraj yopanivrittashcha
Vríthápraprajitashchaya iti.
Atava Hátyáyanah.
Análiálabhritodasyán
Muchyategoyugamdadar iti.

Tathácha Ishuuh. Ahitaádhikritadravya
dánámmuchyataiti. Nyáyasiddhárthah.
Tathahi. Durbhikshapashanamahárito dáso
godvayárpanádvimuchyate. Ahitavásastvádhá
trágrihitarnepratyarpitesamyamuttamarna
styadásasyádvimuchyate. Rinadásastu
svakritarnápákaranádvimuchyataiti pra na
-jitaranapráptopagatástrayovásavishesha
-svanivartyákhilavyápáranivartanaksha
mavásántarapradánádvimuchyate. Hrita
studánavishesheshádásyádvadhirvimuchya
te. Badabáhritastudásimsambhogatyá
gádvimuchyataiti. Dásábhávánáhasiddhá
radah.

Saraswatí vílása.

Chorápahritavikríta
Yechadásékritábalát:
Ráyánáchayitavyáste
Dásatvamteshuneshyate.
Yattu Slátyáyancholitam
Savábhamitichétmánam
Yoswatantrabhprayachchhati:
Salatampráptyáttkáman
Púrvasvámilabhetatam. Tatpáradásatvē
inásvatantravishayam. Sheva lásvatantrato
tvetadánapratinidhirváká ryalesvayameva
dásyamváku ryát. Dásyavimokavidhiráká
ramáha Váradah.

Svadánamichchhedyakkartum
Adánamprítamánasah:
Skandhádádáyatasyásau
Bhinnvyáttkambhamsahámbhasá.
Sákshatábhi ssapushpábhir
Múrdhanyatviráphoharet:
Ndásajitichoktvátrih.

Sarasvatívilása.

Prámmukhastamatholsrijet.
Étachchhádásyáapisamánamvidhánam.
Dásamityatrálingavachanamayorudhésliya
tayáavivakshitatvát. Vishnusthiskesha
máha. Dámenayápariṇávádásitvamápadya
tási. Shátyayanopi.
Dásenodháchhádásísyád
Vápidásítvamápnuyát.
Syasmádbhartáprabhusyá
Syánnádhinahprabhustayoh.
Tayordásadásyoh. Svámíprabhuriti. Menu
dásasyápidásapatnyáshchatáldhanasyacha
prabhurityarthádukstambhavati. Atáeva
Náradah.
Dásasyatudhanamnyatsyát
Svámítasyaprabhussmrita iti.
Amenadásídhanasyápisvámnyevaprabhu
ritimantavyam. Dásatvanimokasyapsha
ṇimáha Brihaspatih.
Tatahprabhuritivaktavyah

UNIVERSITATIS PUBLIC LIBRARY

Sarasvativálasa.

Svámyanugrahapálitah:
Bhojyanyodhapratigrálayo
Bhátyabhimatassatam.
Dásísutashchayejátas
Tasyámpatyápareyuvih:
Utpádakoyadísvámí
Nádásínkáravetpratabluk.
Anyadíyátuyxdásé
Dásonyasyatusábhavet:
Shulkámdatvátuttámyachekhan
Nagantádásyamarhati.
Yasyáshshulkamdatvádásyámapatya
mutpáditavám tadapatyánitasyaivabí
japrádhányát. Shulkámadatvaivaya
chchhatiapatyamchotpannamtadapa
tyamdásísvámínaeveti Bhárúchipra
bhritayaáhuch. Váradarújastábhayori
tyáha.
Atopatyamdvayorishtam
Pitrmátushchadharmata itivadan.

Sarasvatívilása.

Dásyadhikárevishesháma.Vártadah.
Varnámámálomyena
Dásyamapratilomatah:
Rájanyavaishyasúdrámám
Tyajattámhisvatantratám.
Samavarnetuvipramukhe
Dásatvammai vakárayet:
Tathácha Slátyayanah.
Trishuvarneshuvijnneyam
Dásyamviprasyanaikvachit:
Varnámámálomyena
Dásyammapratilomatah.
Yathádámgrahanamámálomyenaprátilo
myenadáravaddásatvamiti. Vishnusma
ramát. Atrápivishesháhoshanáh.
Nagurumachabandhusheha
Návipronántyayonayah:
Dásabhávammaterhanti
Nachavidyádhikodvijah.
Ayamarthah. Bráhmanasyántyayonir
madásovidyádhikasheha. Evamksha

Sarasvatīvrikásah.

trityáderbrahmanah. Samavarnetuvidyá
dhikonadásah. Antyayonirafidásasitidhye
yam. Tatravishesháha Kátyáyanah.
Shúdrantukárayeddásam
Shúdrántkrítamevaná:
Dásyaevatusrishtosau
Svayamevasvámyabhivá ite.
Styabhyupetyásushrúshákhyapa
dánilásah.

Athavetaná napákarmákhyasyapadasya
vidhiruchyate. Tatra Manuh.
Atahparampravakshyámi
Vetanasyánapakriyám iti.
Atahparamabhyupetyásushrúshákhya
syapadasyánantaramityarthah. Púrvasmi
nprakaranenapagataparáji tádinápirafisku
tanirvákárthampratinidhirvákáryajityu
ktam. Atratu pirafisutanirvákártha
mvetanamkartavyam. Anyathátadvetа
nampratishrutamapyákáranányamitisa
ngatih. Náchásyadattápradániketarbhi

Sarasvatīvilāsa. 1771-56

.vah. Sahradattā-syádattāpi rāyatobhitānatada
ttā-syāpahārah.anam. Atashchānayorbhedah.
Tadetadabhisandhāyāha.
Atahparamfiravākhyāni
Vetanasyānapakriyām ityātrātahpradam
fiprayuktamityanusandheyam. Sātrāha
Ārādah.
Bhrityāyavetanamdadyāt
Karmasvāmiyathākramam:
Adaumadhyevrasāncha
Karmanyatimishchitam..
Tulhyamidamdāsyāmītiyadivetanampari
mānatovimishchitamtattredhāvibhajyaha
rmanyādimadhyāvasānesmudadyādityu
rthah. Anukarmakarānāmfiravapraka
maevatatsvarūpakathanāvasaretadbhīti
dānapurakārashchatatraivavaktavyaitiche
t.Mainam. Shishyadāsādisamānayoya
dkshematayākarmakarānāmtatrarūpamā
tramupodghātatayāniruchitam. Satrata
dvetanapradānāvasarasyānākāmkshita

Sarasvatívilása.

tvát. Jijnásáyira sútambhivyutpádyatvámi
tinyáyavidah. Dattápradánikenyaddhri
tamtadavalambyaivábhyupetyáshushrú
shákhyaphadasya utthánamityuktausa-
gatih. Átashchatadanusárenaivákáñkshi
tthánátpráptajitayuddhapráptasvayamá
gatánándásánámvyutpádyatvam. Tadu
tthitákáñkshávashátgrihítadínámvyu
tpádyatvam. Tatprasangátkarmmakára
dínámvyutpádyatvamititatsvarúpamá
tramevapurvapraraka ranevyutpádyamna
tudbhritidúnapraprakárajitesaevátretipra
pancheyate. Tatravishesheshamáha Kátyá
yah.
Bhritávanishchitáyántu
Dashabhágamavépnuyah:
Sábhagovíryasasyánám
Vanigyopakrishivalah.
Dashabhágamdashamambhágamunityar
thah. Govíryampayah. Yatthákramenaiti

Sarasvatívilása.

vishesha. Yadikarmasvánúnadadátita
dátvádha Yájuavalkyah.
Ekáfyassadashamambhágam
Vánijyapashusasyatah:
Anishkrityabhritinyastu
Kárugetvamakikshitá.
Brihaspatistuvishesháma.
Tribhágampradhabhágamvá
Grihnúyátsiravárika iti.
Tatravikalpárthamáhasaiva.
Bhaktachchhádabhritastúrá
Grihníta pradhamam:
Játasasyátribhágamtu
Pragrihnúyádadhobhrita iti.
Uyamarthah. Krishivalájátasasyálpa
ekamam bhágamgrihnúyáttanayadyasha
náchchhádanenivartye. anyathátrityo
mbhágamitiprápribhágshitabhritávapa
yadibhrityahpravinastadákimchida
dhikamdeyam. Yadánipunahkimchi

Sarasvatí vilása.

mnetyáhalyájn̤avalkyah̤.
Deshamkálamchayotyál
Lábhamkuryáchchayounyattá:.
Latrasyátsvámínashchhándo
Dhikandeyamkrítedhike.
Anekabhritinirvartyekarmanipáribhá
shitabhritirapranapraṇáháyéjn̤a
valkyah̤.
Yoyávatkuruteḱarma
Phalávatkuruteḱarma
Ítyattasyatuvetanam:
Ubhayorapyasádhuyamchet
Sádhuyamkuryádyatthátashrutam.
Yatháshrutamnyatthápáribhášhitam. Bru
haspatistuvishesháha.
Bhritakastunakurvíta
Svámínahitkáryamanvahi:
Brítihánimavápnoti
Tatohánimpravartate.
Tatovyavahárátbhritakasyasvámínas
sakáshát. Hánimparájayaityarthah̤.

Sarasvatistvilása.

Pra~~ja~~jaráji tobhritakobhritimavápmuyá
ditiyávat. Tathácha Náradah.
Kármopakaranaṇchaishkám
Kriyámpratiyadáhitaṭṭ.
Aptaléiávenatadrakshuyam
Vajailmyenalkavdáchana iti.
Eshámkarmasváminém. Kármopaka
ranamlúngaládikam. Krishiyádikriyá
muddishyayaddhrityapárshvenihitam
tattenasadámishchátyenasamrakshiyam
Anyatthábhriterkárinijádiitishesha.
Kármákaranepyáha Vishnuh. Bhrityo
vetanamgrihitváyadinarotivetanamdv
gunamgrihnáyát. Tatsamarthahruishe
shah. Yatháha Náradah.
Grihítavetanahkarma.
Nákarotiyatthábhritah:
Samarthashcheddamandápyo
Dviguṇamtachchavetanam.
Atra Hátyayanah.
Kármárambhamtyajatkritvá

Sarasvatí vilása.

Siddhim naivatukárayet:
Balátkárayi tavyosán
Akurvandandamarhati.
Atra Brihaspatih.
Brihi tonártanalin yádyo
Dárpátkármayathodilam:
Kálcfúrnetyajanhárma
Brihiterná shamavápnuyát.
Svámidoshádapahirámam
Yávatkrilámavápnuyát:
Atra Vishnuh. Brihilakirmáchárúrne
kálekármatyajansakálameva múlyam
jaliyát. Rájnepanashatamdádyát. Sva
doshenachayadavinashyet. Svámineda
manyatrádai varájopaghátát. Svámicha
brihilakamfúrnekálejaliyát tachchasa
mevamúlyamdadyát. Panashatamcha
rájanidadyádanyatrábrihitádoshát.
Yájnavalkyah.
Arájadai vikammashtam

Sarasvatí-vilása.

Bhándamadásyastuvákakah:
Prasthánanisumbhrishchaiva
Pradákshyodvigunámbhritim.
Prakírántasaptámamabhágam
Chaturthamsatithisamtyajan:
Bhrityámardasadasá tvám
Pradákshyasthápayitá cha ishi.
Yathápurakámeyámanesyámi prasthánat
tyajatidathábhrityásahacharatvarthabhrigu
h. Marthápadesárthamyathápumah. sva
mábhritakámeshusthámeshutyajetthámá
másibhritákáryasúrvorthamdeyam: Atram
Shashthámásha flátyáyanah.
Mathudákshyobhritámeshoraih
Dandamuddhamjalenavá ishi.
Uddhamkilávamtyajyasthrisumbhádadátha
Pánuyangrihítvápamyasiri
Vichchhannavidvigunamabhavet:
Anichchhamsumbhadátari
Shashthámávásyámyát.
Brihaspatisutasyápavádamátha.

Sarasvatí vilása.

Vyádhitásambhramágrá
Rájadharmapaparáyaná:
Ámantritáchanágachchhed
Ámáchyábadabásmrití.
Badabáveshyá. Atravishesháma. Vá
-radaí.
Áprayachchhamstadáshulkam
Anubhúyaphummámstriyam:
Á shramenatusamgachchhet
Gyhátadantanakhádibhish.
Ágyonau yas-s-amákrámet
Balam bhirvápivásayet:
Shulkins-o-shtagunamdápyo
Dinayamtávadevatu.
Matsyapuráneturvishesháramdar
shitam.
Grihítváretanamveshyá
Sobhádanyatragachchhati:
Tándammdápayeddadyád
Itarasyápichámbaram.
Veshyápradánáyetatra

Sarasvatí írilása.

Lámukásztadgrihoshitáh:
Tatsamuddeshukárnyeshu
Nírnayamsamshayeviduh.
Atra Brihaspatih.
Prabhuávinipuchchhasan
Bhrigukovidadátiyah:
Tadardamashubhamkarma
Svámilatráparádhmuyát.
Svámináevápararádhabhityarthah. Atrá
Árádah:
Stomavátinibhándáni
Gírnakálámyupráduhet:
Grahíturáddayedbhangam
Nashtamchámyatrasamplavát.
Samplavah párasparamanyenavádra
vyenásamghattanam. Atra Márilah.
Párabhúmaugrihá krityá
vanetuyah:
Átadgrihotvánnirgachchhet
Trinakáshthesh tákádikam.
Stomádiyát púrvabhúmi

Sarasvatírilása.

Sarabhúmávanichchhatah:
Nirgachchhamstrinakáshthámi
Ishtakávámiveshitah.
Vinirgachchhamstutatsarvam
Bhúmisvámínivedayet:
Stomashtabdenaparagrihámubhavártha
tebhyodakshinocchyate.
Snehenachiramlabdhvá
Mandiramkuruteshyah:
Nirgachchhatasyadáru
Dattastojasyanamnyaitha.
Anyatháráyágrihnúyádityárthah. Ityá-
dantarbhútatayáswámipálanirvádábhya
syafadasyávidhiruchyate. Satrastáradah
gavámshatádvatsatárí
Dhenussyádvinshaterbhritih:
Pratisamvatsaramgojah
Samdohashchháshtamekami.
Pratisamvatsaramvatsatárísamadi-
kránantavatsatvávasthágaurbhritih.

Sarasvatívilása.

Pálakéshályamánagoshatarashádderyábha
vati. Shatantaráadhikéturvatsaláréshtháne
saratsagauh ashtámethanisandohashcha
lhavalttyarthah. Sandohassaruvadohah.
Yathá Brihaspatih.
Sattvádhemubhritahkeshtáram
Labhetalhyashtamekhilam iti.
Gosvámino mamatetupratyádhiyaivabhri
tirdohamátmiká. Atradashadogdhriná
mnadhyeutkrishtáevavatsaláréshvabhri
tyarthakshúramgribinéyádi tyáshallanuh
Gopahkshúrabhrilóyashtu
Sadudhyaddashatálpárám iti.
Párámutkrishtám. Dashatassárvavaribh
ktikástásihnirdhárane. Dashánámado
gdhrinámnadhyaityarthah. Svámipá
layohkartavyamáhaSháradah.
Upánayedgágopálah
Pratyahamrajanikshaye:
Chárnáshchápichatágopas
Sáyánhepratyupánayet.

Sarasvatí vilása.

Gyfrogo.s-ámísratyapráma yetsúkur-yádi
tyarthák. Átasva Gyájñavalkyak.
Gyatthárfilán-prashnángopas
Sáyam-frátyarpra yettattá ili.
Gyfrogopráták. Gyávantakfrátas.samarfi
tas.sáyantavantakfratyarpramúyáityá
rthak. Tathacha B. Vrikasprak. Sáya
m-u ~~dam~~-samarpra yetsarvamili. Usarva
samarfrauc tvaka Gyájñavalkyak.
Pramádamritánashtánacha
Pradáfuyak.kritaveta na iti.
Kritavetainakpráhakaityarthak. Pra
mádagrahanamprákadoshopalaksha
nárthan. Tenaharanamaran'adivish
yenirdoshasheketfrákonadápyak.
Alaeramamuk.
Gighusthyaturitanchoraír
Apráplodátamarhati.
Gyadiolesheshakálecha

Sarasvatīvilāsa.

Svāminas svasyashamsati.

Vighoshanamkāhalavenuvādināhārinā
manudhāvanārthamdeshorjatrasvāmī
stutāssāhlimatalkālonativichitatā
~~to~~ Evamvidhatamdeshakālanuvāyadāsva
dosheṇatikramyadeshāntarekālāntare
vāshamsatitadātvapavādānusārāddā
lumarhattigamyate. Ekvachidvishesha
pālakasyanirdoshatvamāha Vyāsah.
Yāvaddhiyeta prāṇebhyo
Tāvattatpratividhyate
Āgāminamdushkṛtasyavidhāne:
Yatpranashtamnashṭamnashṭamuvāsyān
Nāpālastatrakilbishī.
Tatravishesheṇamāha Manuh.
Nāshṭamvinashṭamkṛimibhish
Shvahatamvishamenṛitam:
Hiranyamrushakāreṇa
Pradadyātpitāevatat iti.
Nāshṭamkutratishṭhatityavidiṭam.
Kṛimibhirvinashṭampraboḥṛistam. Shva

Sarasvatt vilása.

Latamshumnáhatam. Vishammenritaimfu
rushakárenalúnamshakitilúnam. Ata
shchasváminonivedanáyam. Anyatháki
bishpátakéitigamyate. Etadevaspashta
upitumáhasaeva.
Syáchchedgovyasamangopro
Tyáyachchhettárashakititah:
Ashakitasturnamágatya
Svámineváninivedayet.
Anyathárane Vishnuh. Dravyamvi
nashtamchedvinashtapashumúlyam
svámineda dyát. Divápashúnámvriká dy
praghátepráletvapálayatédoshajiti. Divá
grahanádrátraunadoshajitigamyate.
Yatháhamanuh.
Ajáviketasamruddhe
Vrikaihpráletvanáyatí:
Yámpraseluyavrikohanyát
Páletatkilbishambhavet.
Yámmyaktimityarthah. Anyatyapra
yatámánemudásínajityarthah. Yadu

Sarasvati vilása.

akáyatyadhávati. yatha Áradanarkitam.
Tásámchedavaruddhánám
Charantínámmithovane:
Yámupetyanripohanyán
Nápálastadrakilbishí.
Asamakshavishayametat. Pashupála
kashuddhisiddhyupáyamáha Vishnuh
Pashushuvinashteshutadválashchhágádi
darshanáchchhuddhyarthí. Váládikam
mritapashavyavabhútam. Arangyepa
shvapakárashankáni vrittyarthampá
lakodarshayedityarthah. Etachchali
ngadarshanamsarvabhritakánámupa
lakshanam. Tatthacha Vishnuh. Bhrita
kavinásheshbhatarammválachchiichanná
ráyineniveda yetiti. Rájagrahanádrá
jabhritakavishayametat.

Itivetanánapákarmákhyasyapra
dasyavivádah.

Atthasvámivikrayákhyasyapradá
syavidhiruchyate. Átrasárada h.

Saraisvatī vilāsa.

Asvāminākṛitoyastu
Krayovikrayavecha:
Akṛitassatuvijñeyo
Vyavahārasyanityasthah.
Pūrvaprakāraneveta namaprākarāṇyamiti sangatih.
Datteapradāniketudattasyāpradānato
hitāatrakṛitasyākṛitatvapṛāyatetitā
smādbhedah. Satrac karadah.
Dravyamasvāmivikṛitam
Prāpyasvāmitādāpnuyāt:
Asvāmināvikṛitamsvakīyadravyamya
syaprārthnevedrishtāmtasyasakāsāttasvā
mītāgrihnīyādityarthah. Yatha cha
nadrikākāreṇokṭam! Etachchasvāmya
namujjayavikṛitadravyavishayam. Le
nasvāmyanumatāvidyamānāyāma
svāmivikrayatvāvishayatvāt. Yatha
Mamanokṭam
Vikrīṇītehravāmyasvam
Asvāmīsvāmyasammata iti.

Sarasvati vilása.

Asammatahasamyajjñánaván. Svámina
mvandayitvetiyávat. Kimidamparasva
mityapekshite Brihaspatih.
Nikshepúnvákhitavyána
Mritayáchi tlábandhakam:
Upámshuyenavikritam
Asvámisobhidhúyate.
Nikshepádinámlakshanámipúrvamevokta
mi. Upámshumapraklámshamlakshanámipúrvamevokta
mi. Upámshumapraklámshamlakshanámipúrvamevokta
Asvámivikrayamdánam
Adhimchavivartayet:
Adhikrayadáne bhyakpráge vasvámiha
stedrishtamnashtamapralingitamvásvakí
yadravyamasváminasshakhátsvámígr
hmyádidandápúpranayádanenavacha
nenagamyate. Atravishesháhamáhalíshm
Ajñánatahpratikáshamyatpratradravyam
vikrínítetatrásyádoshasssvámidravyami
váfimuyáditi. Ajñánatahvikreturasvá
mítyajñánatah. Tatrapradravyakraye
tasyaturadoshakhtaskaradoshonástíty

Sarasvatti vilása.

rthak. Vikretustátaddoshostiyamyaté.
Tesatutaskaravaddandyahnapunakkrí
ta. Prakáshamityanenarahasilobhátpara
dravyannitijnátvákrínátitatrakretu ra
fitaskaradoshosti. Tathachasmritih. Ya
dyaprakáshamprakáshamváhínamúlya
mvikrínúyáttathákrítávikrítáchacho
ravachchhásyáviti. Atra Brihaspatih.
Utágrihebalirgrámán
Nishkyámasalojanát:
Hínamúlyamchayátkrítam
Juyosávapiakriyate.
Asalojanátchandáládijanáulityárthak
Kechidasadyrahanamasvíkritvajnápaka
lávádiparamityáhuh. Upavikrayastuste
yatoshápádakaityáhusaeva.
Yenakrítantamúlyena
Tatprayogáyeniveditam:
Nátrabhidyatedoshas

Surasvatí tiszteletére.

Stenasnyádkupavikrayát.
Stenashchorakhchoravachchhásyaityar
thak. Atra fkátyáyanak.
Náshtikastupraksurrída
Sudhanamnjnátibhissvakiam iti.
Náshtionashtadhanarám. Nishtam
svakínyandhanamnjnátibhissákshibhi
taikfrakurrítasádhayedityarthak. Ke
tírumferalyána Brihaspatik.
Pírvasvámítanyadadrayam.
Yathágatyávichádayet:
Sutramúlamdarshanáyam
Kretushshuddhistatobhavet:
Tyágasah:
Múlesamáhrityikretá
Nábhinyojyatrikathanchana:
Mátyenasakhavádasta
Náshtikasyatadábhavet.
Atra fkátyáyanasturishsiksháha.
Sadánayanakálasta

Sarasvatîvilâsa.

Deyoyojanasaṁkhyayâ iti. kshaye
Yojanasaṁkhyayâdeshaviprakârashâpe^tya
thah. Kâlaviprakarshâdaupratibhûprakara
noktamdrashtavyam. Atravisheshamâha
Vyâsah.
Anupasthâpayanmûlam
Krayanvâshyavishodhayet:
Yathâbhiyoganidhanine
Dhanamdâpyodamanchasah.
Mûlampûrvavikretâram. Vâshtikam'
pratyâhasaliva.
Yadisvamnaivalabhute
Jñâtibhirnâshtikodhanam:
Prasahyaviniveshtyârthân
Choravaddandamarhati.
Prasangotiprasangah. Atraka yâjñavalk
kyah.
Nâshtapraklptamâsâdya
Hartâramyrâkarjanmarah:
Nashtamaprakliptamdadâdanyadiyamkra

Sarasvatí'vilása.

yádináprápyaharttárammaramgráhayet.
Chorddharanasháribhih. Atháviditadeshá
ntaramgatalkálántarevávipannahtadá
málasamáharaneshaktalkretáramdarsha
yi'tvaiva'vayameratadddhanamnáshtika
syasamarpayedi'ti Shrikara Ruchakáda
yáhuh. Vijnáneshvarastunashtamapa
hritavidátmiyandravyamiásádyakreti
hastanjnátvátadbhartáramkrítárti sthá
napálayanádibhirgráhayet. Deshekálá
tiprattandeshakálálitramcsthálapáládya
samidhánetadvijnápanakálátpra~~ta~~tya
láyanashaz.kayáshiyamevagrihítvate
bhyassamarpayedi'tivyákhyátaván. Ya
dámúlopasthámeashaktassandravyama
ngikaro'titadádivyenaivanirmayah. Ya
dátadivyenavákrayanmaodarshiyati
tadásalvadandabhábhbhavatti' Vijná
nayogi Medhátithy Asaháyáhuh.

Sarasvatti vilása.

Chandriká kára Aparárka Bhárúchyáda
yastusvámivikrayavishayeblinyávatára
násttyaluk. Nirnayasturájánayá
samanyúnádhikatvenadhunamvikha
jyaivanirnayaji.
Pramánanávádeshu
Purushápekshayáuripiah:
Samanyúnádhikatvena
Svayamvikrayádivinirnayam iti.
Purushápekshayánáshtikakretripuru
shayossádhutvápekishayá. Asakáyatte
thátidhipratibhirillánilusamanyúnádhi
katvenapurushápekishayáshánapiekshipuru
shánapiekshayánirnayamkuryát. Sa
chapiráká rassákshipirakáranoktovedi
tavyah. Sákshyádimánushábhávedivya
navatárattyevamparamitvetadvachanu
mityáluk. Atrachandriká kára Bhára
chyAparárkádinámmatamasamyak.
yatthúktam Márilena.

Sarasvatívilása.

Frakásharachakrayankuryát
Sádhubhirjńá trimánushaih:
Katatrányáikriyáparoktá
Daivikánachamánushí ti.
Tattu Sekhyamnyatranavídyetetyadiva
chanasamánárthamjńeyam. Tadvacha
. nárthastadivyanirúpanaprakaranechi
hi tatha tavávadhárayah.

Styásvámivikrayaparadavilásah.

Athavikríyásamparadánáshyasya
. padasyavidhirucchyate.
Vikríyamúlyamparamjńeya
Kretúrnyamnparadáyate:
Vikríyásamparadánamtad
Vívádapadamucchyate.
Pítrasminparakarancasvámivikrítedra
. vyesvatvámutpattestatpiúrávartanúyami
tyuktam. Atratukrayótsvatvotpattáva
. pitasyasapratibandhakatvátpiúrávar
. tanúyatetisangatih. Nachathogyádhi

Sarasvatīvilāsa.

patisopādhikasvatvehiriṇādānāntaḥ
pātitvamasya. Tatrabhogyādhaupariṭhā
shāmūlamsvāmitikrītvedravyādhikā
tvam. Atratūnmshayamūlamityana
.yorbhedaḥ. Nūchadattāpradānikenta
rbhāvaḥ. Dānakrayayorbhedāt. Ṣṭhi
.chatasyadattasyādattapṛāyatā. A
.ratūnikrītasyānavikrītatvāpṛāyatāi
.vaapitūvikrītasyaparāvṛittiriṭibhe
.dāḥ. Atāevavetānānapākarmādaunā
.ntarbhāvaḥ.

Lokesmindvividhamdravyam
Sthāvarañjangamamtathā:
Ṣṭrayavikrayadharmeṣhu
Sarvamtatpramyamuchyate.
Shadvidhāstasyavibudhair
Dānādānavidhissmṛitaḥ:
Gamitamtulitammeyam
Ṣṭriyāryāṛūpatahkriyā.
Etadvyāvahārmuddeshasthalaevokta

Sarasvatīvilāsa.

mataēvávadhāryam.
Yikṛiyámúlyamprayena
Nayatkiretūkṣrayachchhati:
Stīṇāvarasyatkīshayamdāpyo
Jangamasyakriyāphalam.
Kshayangatabhogādikamityarthah.
Stīṇāvara syāpiva strādeḥkshayasyadā
tumashaktyavāttādaumuṇamdra
vyamdāpyah. Jangamasyadvipadām
chaturshpadānchatatkarmanimittam
múlyamdāpyah. Yatthākrayakālagṛihī
tenamúlyenavyávartīyamārpaṇakā
learghavashādadhikamūlabhyate. Sa
chavikretāsodayamkretāramevapṛchhā
payet. Ataeva Vishnuh. Arghavashā
daddhikamchetkretārampratyārpaṇa
kālepṛāpayediti. Yatthāyājñavalkyoktā
gṛihītāmúlyamatpratyam
Krītānnaivapradayachchhati:
Sodayamtasyadāpyosāv iti.

Surasvatívilása.

Lachchakirayalilépratyarpanakálesámya
vishayam: Argkasyalirásavriddhigrahaña
chiálvát. Sodayamtasiyadápyaitivrid
dhistridánamyáyatalpráptam. Argka
sámyotpannyopachayarúpodayasambha
vát. Ulashcha.
Nikshepamvriddhishcheshamcha
Kraya vikraya anevacha:
Tyáctuyamáramadattánuchat
Vardhatejanchakamshatam iti.
Akrityavriddhipratikaramokstampariná
mávriddhilikhitpatatatsahitampranya
molápyaiti. Pádadah.
Sthávyinámuchyatámiyam
Diggáchalamdvigvichárinám:
Gramapattanádaushtrivaivayepamnyavi
krayahkrayádivyavahárámkurvanti
tishthayinah. Sadrityenasámyátriká
dayodigvicháriná. Sthávyinámesha
miyamaitisthávara syalcshayamdá

Sarasvati vilása.

pyajityádi. Digvichárin tanuyatpranya
mnyasmindigantárevikritamkritámta
tpranyamtasmindigantárevikrínanas
syayolábhaktenasahitamdeyamitidi
glébhashabdárthah. Khátyáyanastu.
Khrítvápráptámnagrihníyád
tyonadadyánnadúshitam:
Samílyáddhashamambhágam
Datvásvadrauyamápnuyát.
Apráptérthekriyákále
Kritenaivapradápayet:
Svamdharmodashábhantu
Paramoumshayonatu.

Dúshitamjaládinetishesháh. Arthakri
yákálodbhyádipranyasyadohanadáha
módikálah tasminnaprápteshatiádáne
agrahanevápikritenaivadashamamnná
lyasyabhágampradápayet. Khintutáma
datvaivasvadinyamápnuyát. Svamuk
todharmodashábhátpráh. Arthakriyáká

Sarasvati vilása.

Ládúrdhvam vedi tavyah. Dashátpra
ratastvam usha yonakartavyah. Anusha
yaváásyáti tváditi.
Shrítvápyanusháyátpranyam
Iyajeddohyádiyonarah:
Udushtam evalálétu
Samúlyáddashámándalát.
Nirdoshamdarshayitvátu
Yassadoshampratyachchhati:
Samúlyáddvigunamándápyo
Vinayamtávadevatu.
Upahanyetávápranyam
Damdhyetápahiriyetavá:
Vikrítukitasánartho
Vikríyásampratyachchhatah.
Atavátha tyájyanavalkyah.
Rájadaivopaghátena
Panyadoshamupágatah:
Mánirvikrítirevásau

Sarasvatīvilāsa.

Yáchitāsyápraṇayachchhalatah.
Yáchitāsyeliṅgadaṇḍanayáchitāsyavi
kṛitāpraṇayachchhalonāhāni ritidar
shayati. U tāshchasthávarasyakshaya
nodáṇyaityádivachanamyáchitāvisha
yamitimanutávyam. Náradastuvisha
shamáha.
Dí yamánamnagṛihṇáti
Strítamṛiyamuchayahkraṇé:
Sacvásyabhaveddoshó
Vikríturyoṇrayachchhatah.
Aṇrayachchhatovikríturyodoshaka
syakrctussavetyárthah. Atrávishesha
máha Strítyádyanah.
Dí yamánamnagṛihṇáti
Strítvāpaṇyamchayahkraṇé:
Vikríṇashchatadanyatra
Vikríṭánápáráddhanyát.
Abuddhipúrvakasthalebapáráṛtaṇé

Sarasvatīvilāsa.

yoryavahārajityāhasasya.
Mattonmattenavikritāni
Hīnamīlyambhavenavā:
Asvatantreṇamūrkheṇa
Lyājyamudāsyaphalamarbhavet.
Satrāvādadah.
Dattamūlyasyapranyasya
Vikrīyāpakarṣhitah:
Uddattenyatrāsamayāni
Vikrītvāpikramah.
Uddattamūlyetupranye
Vāṇijāvārtikrayekrīte:
Saparāvarttitamyamirṇeramādisamayā
bhāvenatipravṛittānivṛittauvānalabhah
shiddoshahāriti. Atrāpyājñavalkyah.
Satyākārakritamdravyam
Dvigunampratipādayet:
Hrayamsatyamkarttumyadvikrītrī
hastekritamtatsatyamkārakritamkri

Saraswati vilása.

Trídoshavashenakrayásiddhautáhárá Tyá
sah.
Satyamkáramchayodatá
Ygatháhálammadrishyate.
Panyambhávemmisrishtamtu
Dúyamámamagrihnatah.
Sábhárithovaujámsarvah
Pamyeshukrayavikrayah:
Sachalábhlo rghamásádya
Mahámbhavatímámavah.
Sábhaparimámamáhatyájyamavalbayah.
Sadeshapan yetuvauik
Shatamgrihnítapranchakam:
Dashakumpáradeshuyetu
Ypassadyahkrayavikrayá.
Sanúyamarthassampamah. Anye
mápikrayasambhásheneritepyada
tamítyetatorábhásatvenyemápikra
yahkartavyah. Ataváka Tyásah.

Sarasvatívilása.

Tasmáddeshechakálecha
Vanigarghampraksalpayet.
Sajihmenapravarttta
Shreyánedamupaniksvada iti.
Stivikrényásampradánákhyapa
dasyavilásah.
Athakrítvánumshanyákhyasyapa
dasyavidhirucchyate.
Krítvámúlyenanyatprányam
Kretánabahumanyate.
Krítvánumshanyajitgetad
Vivádapadamucchyate.
Púrvasminprakaranevikrítasyaparávri
ttih. atrakrítasyetisangatih. Nachásya
púrvavattántarbhávah. Krítavikríta
tatvenabhinnavishayatváparáv ritteh.
Nanukrayavikrayayorvivadakalaskatu
lyatáyápararaspariksháphalatvádalai
dhikaramyeyuktamitichet. Satyam. Da

Sarasvati vilasa.

shákhanushthayakakrayajityatrākrayashakadakshparivrittivinimayayorupalakshakaḥ
latrāpyanushthayasyatulyatvāt. yatha
ha Bhāradvājaḥ.

* Sandhishchaparivrittishcha
vibhāgashchasamāpi :
Adashāhānnivartante
Vishamānavavatsarāt iti.

Parivrittishabdovinimayasyāpyupala
kshakaḥ. Sajātiyayordravyayorvinimayaḥ
parivrittiḥ. Yajñopavītaparivrittiḥ vi
shamasmarañāt. Asmāparivrittekrayavi
krayāvantarbhāvakṛitvāchyam. Krayetu
mūlyantrivarshaphalamparivrittau
sṛitāstulyatvena. Yadyapi Rikthakrayā
dikṛitamasūtreparivrittivinimayayoḥ
pārigaṇanābhāvātsvatvāhetutānāsti
tathāpitilakasyeva yasya
nishedhātpratigrahasyāpiolushṭā

Sarasvatí vílása.

tvátti lándla tvátilavrí hyádigra hanna
sthalerinimayaparivrittyorevasvatvá
ráda batvámitilókaprasiddhik. Yatthá
dhikpranashayedvignaityádautilavini
mayavaddhanadvaigunyamsvatváráda kam
nabhavatiáprituktrayántaparyavasánáts
svatváráda kamityuktam. Tatthvinima
yasyasvatváráda katvamnástityevam
paramnabhavatikintutasmin sthale
krayántaparyavasánádváváchikadá
nántatayávásvatváráda katvam. Anye
tutilavinimayádauvinimayaparivrit
tyoraprikrayádinámivasvatváráda ka
tvamlokasiddhamnáprahnitumshakya
mityáha Bhárúchuk. Vastutastvivini
mayaparivrittiráribhásikyauparibhá
shayátayorváchanikadánárúpenasva
tvahetutvasiddhirastyevetyuktam ta
traivaprúrvapraharanevikríyásampra
dánata atratuparivrittyanuchaya XVI
itiprakaranabhedah. Krítvánusha
yaitisamáhárayátuparivrittivinimaya

Sarasvatívilása.

nyoráprilakshanayetyáha Bhárúchih. A
traMárádah.
Yhretápranyamparekshá
Práksvayamgunadoshaníti.
Yhrítvánushayoménábhúditi svayamkreta
prágivakrayátpranyamgunádhyamdu
shkamvetinirnayárthamparíkshákarta
vyetyarthah. Brihaspátistupranyagu
doshavivádamanveshámápipradarsha
yedityáha.
Parikshitasvayampranyam
Anveshámchapradarshayed íti.
Atra Vyásastavishveshamáha.
Charmakáshteshtakásútra
Dhányásavarasasyatu:
Vasukupyahiranyánám
Sadyaevaparíkshanam.
Vasushabdolhimavachanah. Kupya
shabdolhimarúpyavyatiriktatrapusé
sádivachanah. Hiranyashabdorají
tavachanah. Tasmádrajitaghiranya
mitishrutih. Brihaspatih.

Saras vatt vitásai.

Parisbitambahumalam
gyitiitvánapunastyájed iti.
Tatthachastáradah.
Parísbtyábhumalamkrítam
Vikrcturnapunarbhavet:
Parísbháyámkálaniyamamáhatkátyáya
nah.
Iryahádddotyamparíksheta
Pauchábádváhyameva tu:
Muktávajrapravádánám
Saptáhamsyátparíkshanam.
Dvipadámardhamásantu
Punsámtaddvigunamstriyáh:
Dashábhamsarvajá nám
Ekáham tobhavásasám.
Atovákpanyadoshasku
Yadisanjáyatetkrachit:
Vikrayampratideyamtat
Phalamúlyamavápnuyát.
Atavábhastáradah.
Avijnátamtuyatkrítam
Dushtampashchádvibhávitam:

Sarasvati vilása.

Krítamtatsvámine deyam
Panyamkálenyadánatī iti.
Ashchádipanyadravyánámitajérdhvam
mapachanyovávriddhirvábhavishyatīti
deshakáládidashá ityáhriyá . . . .
. . mityáha Hárītah.
Yávriddhimchajanáyát
Panyánámágamantanute ti.
Avashakunatopikretásvakíritamolat
kíritunamnyatetadákrayah,parávartate.
Yadábähuloshaitvamjñátvápipanyam
svalpamúlyenaparikrínátinataträdau
shkritammanyatajitinatatraparávar
tatikriyá. Yadákrítvápanyamnyaträtato
nyadhikálábhecavashakunádinyájamu
tpádayatitadávyavahárenaparávartyah
Apitudandyah. Yathátha Vishnuh. So
bhádoyájáncūramutpádayatisa tu
dandyaiti. Utaeváhahlátyáyanah.
Páribhuktamtuyadvásah
Klishtarúpamnalímasam.

Sarasvatí vílása.

Sadashamapitatkrítam
Vikrítamnabhavetpunah.
Ataevasvayampárikshiakhiárikshuyai
vagrihnátipáshehádvisamvádepinapa
rávartyovyavahárah. Svasyaivapárí
kshakatvenasváparáddhíat. Atrakriyá
nyáhaManuh.
Átmyadanyenasamsrishta
Rípamvikriyamárhati.
Iasádrishyammachánuyínam
Sidhúrenatíroheitam.
Satrá Ítyáyanah.
Sádhárananamdharyatthishetram
Vaikodadyámnaráddhamuh;
Náladyámmachagrihnáyád
Vikríyáchchamachairvahi.
Krítvámúlyenayatpanyam
Dushyatítammanyatekrayí:
Vikríturlpratideyamtat
Iasminnevádhrityavríkshitam.

Sarasvati vilása.

Dvitiyehnidadatkreta
Mulyáttrinkámshamáiraket.
Dviguna.m.la ttri tiyetini
Paratambretureyatat.
Staldravyánushayatiátittarabálam
drashtavyam. Aparkastuayamevaishá
manushayatálaityáha. Vástránámu
pabhogavashát mulyatramchháhaiishu
Sakriddátasyanáshemulyádashtamobhá
golíyatedvirdhátasyanáshepádahání.
Stridhátasyanáshetritiyámshahánik
chaturdhátasyanásheardhamulyanli
yatepanchamearddhádashtamabhágai
hánishshashtthetridhátonashástratajiti
vishesháhatishnuh. Anamándolhyá
námbalivardátivyáhyánámsimollan
ghanaparávrittineti. Ayamarthah.
Samipagrámasthánándúragrámastthá
námafigrámántarekrítánámshakala
gomalisháditámtadgrámasimollanghe

Sarasvatívilása.

.nevyavatiára.syanafunarávritti. Sámo
llangha.nátfirágaravashakunáoliparíksha
.nam. Jatákparamnástiti. Atráklátyá
.yanah.

Ekamyasyapranechadlíákritá
Víbhágomúlyamuchyate:
-Sobhachaturthobhágasyát
Pañchamosatyámuchyate.
Etatkumárdivyájyavishayam. Cha
turthobhágolábhahpañchamosatyahka
.nkumáolávitiVishnusmaranát. Ollá
lyanirmayePrajápatih.
Samvibhágevinimaya
Kshetrayorubhayorapi:
Anusmritikritábhyám
Kárya.siddhirbhavishyati.
Manigándharvaváníám
Márúmámúlyakalpanám:
Vrikájnanyápanasthánám
Gobhúmyorubhayetbhayá.

Sarasvatívilásai.

Gándharváhayáh. Goshabdomahishyádiná
mupalakshukah. Ráj̱ánayaivetiniyama
ssavyávarttyámáha.
Násámantairnatádgrámais
Tasyannábyanniyamyate:
Kintarajñaiveteshshah. Satgrámairi
teteshámmanyádinámgrámágrámastha
furushák. Tivádasvarúpamáha Vrid
dha Yájñavalkiyah.
Syadanyetiyatkireta
Vakkretrásahasamvadet:
Vettádevavikriyasyakshetrásyamúlya
miti. Atravishesshamáha Brikaspatih.
Yahkashchidvanekakasteshám
Vijñátahkrayavikraye:
Shapathaikparishodhiyassyát
Sarvavádishwayamviddhir iti.
Yatthákrayasyasvatvápádakatvam
Lokasiddhamtadvadvinimayapari
vrittyorapyasttyáha Vishnuh. Pari

vṛittivinimayokrayavaditi. Krayesata
lyamvartetikrayavat. yathākrayahsva
tvāpādakahtathāparivṛittivinimayāda
tivaterarthah. Ayamāshayah. Svāmi
rikthakrayasamvibhāgetyādigautama
vachanam niyamārthamitivinimaya
parivṛittyorkrayāntatayāvāchanikadā
nāntatayāvāsvatvāpādakatvamiti Vi
shnusmṛitestātparyamvarnayanti Bhā
ṛiech Dy Asahāyapṛabhṛitayah. Vijnāna
yogi Vārada Rājapṛabhṛitayastu. Sapta
vittāgamādharmyāitisaptasamkhyā
ayogavyavachchheolapāratvādvinimaya
parivṛittyorapiprithaksvatvāpādaka
tvamiti Vishnusmṛiterarthāityāhuh.
Gautamastvāmitvapurastādvyākhyāsya
te. Parivṛittivinimayayossvarūpam sā
vāha. Vijātyayordravyayorekamgṛi
hītvaikasyāpradānamparivṛittih. Sa
jātyayordravyayorvinimayostvīti. Sā

Sarasvati vilása.

mutilándatvátilagrahanamevarinimayas
Sachanasangachchhateprayojanábhávádi
tichet. Maivam. Tilándatvákálavyava
dhánenatilagrahanamvinimayajiti. Yadi
dvátilánámbíjatvárhanámbíjatvena
sampádanárthantailajanansamarodai
stilaissahavinimayajitinakáchitkshath
yadyapisuvarnádikammúlyandatvá
kshetragrihádipranyamgrihyate. Sathápi
nasápariv rittimulyátsakáshátkrayát
phaládhikyátt rivarshamúlaphalakam
hreyanniti Vishnusmaranát. Yávatámé
tyenakriyamkshetrántammúlyamvari
shatrayádavángevávátichhetkreyamiti.
Parivartanátvijátiyádhikyemúlyedhika
múlyasamevábhavati. Vinimayastuthatha
vadetitteshámpraraspraraphedah. atravi
shesháha Bháradvájah.
Sandhishchaparivrittishcha
Vibhágayashchasamáapi :

Sarasvati vilása.

Adashákánnivartante
Vishamánavavatsarát.
Sumanturaji.
Sandhishchaparivrittishcha
Vibhágashchasamáyadi:
Ádashákánnivartyássyur
Vaishamyenavavatsarád iti.
Sámyapakshesámányatahpráptadashá
kánnivrittih. Vaishamyesatinavárshádá
rdhvamnivrittirnástityevamarthámuktam
Nachakrayasyaivadashákushanyonapari
vrittyádiritiváchyam. Dashákennushaya
hkrayajitikrayashabdasyakrayatulyán
marthakriyánámupalakshakatvát. Yattu
Vriddhaihkátyáyanenoktam.
Sandhishchaparivrittishcha
Vishamárátribhogatah:
Ájnayápikrayashchápi
Dashábdamnivartayet.
Tribhogatastripurushabhogatah. Sacha
bhogah sachavarshamadhyeyadyásít

Sarasvatívilása.

tadatyantavaishamyavishayam. Ájnákra
yasamánayogakshematvoktih. Hvachitpra
rivrittipariharthamúyetyáha Vishnuh.
Abdán manyádivinimayahparávartate
tadaivárdhádhikenamashritahparivartaká.
ardhádhikenadravyenetisheshah. Ratna
hirádinishritadravyamdatváyatkinchi
ddhánnyádikamdhanyádikamvágrihnátisá
parivartanam. Tatthachasumantuh.
Hkrayaevambhavennyúne
Vipariítasamávubhau :
Ayamarthah. Arthánnyúnesamevákraya
hparávartatearthádhikekrayassidhyediti
smritehi. Parivrittivinimayautevipariítau
vishamauparávartelenasamau. Sámyevapa
rávrittyayogát. Adashádhánnivartanda
ítisarvasamánatvenautsargikatvát. Dasha
hasyánushayakálatváchcha. Tadvathúna
hirayohúnaparivrittishetparávartyate.
yatháha Vishnuh. Hínakrayapariv rit
tyorvyávartaniamiti. Hínakrayonámá

Sarasvatívilása.

lpadravyeṇádhikakṣhetrádeḥ. Párivṛittirapi
alpadravyasyádhikadravyeṇaparivṛittiḥ.
Ekachháyṇáparivṛittivinimayavishayam
sarvamveditavyam. Ruchikrayetasvarú
pyásvatrarnivṛittiḥpárasvatvápattishcha
saṇkalpamátrádityuktampráḥ. Atashcha
kiṇchedapidáṇyamnúlyepravishṭamche
tkrayaṇsthávaramjaṇgamaṇchakreturi
vanatuvikretuḥkimtvavashishṭamdra
vyamgṛihítavyam. Yatthoktam Vishṇuná.
Svalpamapidravyamkrayamvyápmotíti. Kra
yamsthávarajaṇgamátmakam. Tatháchá
saeva. Sthávarajaṇgamátmakamdravyam
krayamuchyatayiti. Ataevácha Sumantuḥ.
Máshamátramapidravyam
Kreturvikretáristhitam:
Vyápnotisakalámbhúmim
Káyamalpavishamyatthá.
Nachaitadvachanampratibaddhakrayavi
shayam. Tatprakaraṇeábiitátbhúvisha
yatvát. Pratibaddhakrayavishayonabha

Sarasvativilása.

vattiBhárúchyádibhirvyákhyátavát.
Varada Rájaputyevamáha. Tenátpadravya
pradánekrayasiddhirastyeveti vadan.
Manuarthadattasyádattasyachápakra
yatvátkathamsvalpadravyapradánekra
yasiddhik. Uchyate. Avakrayopisid
dhyatyevayadisankalpitakáledíyate.
Anyatthánasiddhyatttyabhisandhá
yáhasaeva.
Ardhadattavadantantu
Hrayamáhurapakrayam:
Apakrayonivarteta
Yadikálínajayyata iti.
Pratibaddhakrayavishayamáha Bhara
dvájah.
Pratibaddhamkrayekritvá
Vikrítranushayoyadi:
Hretrásaddápyastaddravyam
Dvigunamdandamarhati.
Yatthákretturivapratibaddhamkritvam

Sarasvatí vilása.

shayahtatthára Vishnuh. Anushayatekre
kápiratibandhovikretureveti. Ayampirati
bandhakrayasssthávarenásti. Yathá hasa
eva. Pratibandhakrayenántásthávaira ji
ti. Tattupúgádyáráma sthávaravishayamu
tyekevalapariteptphalitavéhyádikshetra
vishayamiti. Ajaretusádhárana kshetrá
vishayamityáhuh. Sarvatrasthávarakraye
jnátisámantádyanumatyábhávyam. Ta
ttkachaPrajápatih.
Jnátisámantadhanikán
.....jña,
Anujnápyayásamágam.
Krayavikrayanekuryách
Chhrávayitvátusákshinah.
Kátyáyanah.
Jnátyádínamanujnápya
Samipasthánamindirán:
Krayavikrayadharmopi
Bhúmernástiniyamah.
Sumantustavisheshamáha.
Jnátyádínamanujnápya

Sarasvatí vilása.

Sámpasthánamindítan:
Krayavikrayakarttáraw
Tatsamamdandamarhati.
Sámpasthánikityekagrámavásinámgraha
nam. Brihaspatih.
Prashtavyássanniddhisthásheshet
Kretrájñátyádayassmritah:
Anyatháchaetkritamkarma
Jñátishchhádarshayettatah.
Tatkarmajñátmevánusaratttyarthajiti Bhá
ruchih. Tatrakálaniyamamáhasaeva.
Tripakshádatthavámását
Kritayátádavápmuyát:
Jñátirishesha ha. Tatravisheshamáha.
Svagrámedasharátramsyát
Anyagrámetripakshakam:
Ráshtrántareshushanmásam
Bháshábhedeshuvatsaram.
Yatha ha Brihaspatih.
Jñátyádipratyayenaiva

Sarasvativilása.

Sthávarakrayajishyate :
Anyatháchetkrayonasyád
Anyagrámetripakshakam.
Atra Vyásah.
Bhúmerdashánemushayah
Kreturvikreturevacha :
Játkálikástusámantás
Játkáládhanikástathá.
Játkálikássapindásheha
Vedanáyáhkrayematáh :
Jatrasámantánpratyáha Sumantuh.
Atovichyatpashchimopi
Sarvábhávetudakshinah :
Chatussámantasámnidhye
Práchídigbalavattará.
Udichinásarvábhávetudakshiná. Brihaspa
tih.
Sodaráshcha sapindásheha
Soradáshchasagotrinah :
Sámantádhanikágrámyás
Saptaiteyonayonatah.

Sarasvati vilása.

Yonayakkárṇáni. Atraeteshámjṇátiśáma
ntadhanikánámájṇákrayeuktalobhakra
yechapraveshonásti. Yathá haVishnuh.
Aktalábheájṇákrayanamnarishodhayiti
jṇátyádikritajitisheshah. Ájṇákrayokta
lábhakrayayosvarúpajnSumantunáolari
shitam.

Múlyasyapáchamardhamvá
Múlyamájṇákrayesmritam:
Múlyamtadáptamakhilam
Datváchhetramsamáptimyát.
Atribhágáttatakkretuh
Páratodridhatámiyát:
Atrápivishesháhamáhárátyáyanah.
Shalávitetukaradoe
Kraṇapratibhuvásaha:
Kárárdhamkaradamkshetram
Vikríṇíyasabhásadah.
Bháradvájastuvishesháhamáha.
Ájṇádhestatkrayashchaiva

Sarasvatttvilása.

Karidamdividhúyate:
Ubhávamyatranasyátam
Stidharmavidovidush iti.
Amyatranasyátámitiáhvánenágatávitya
rthah. Athoktalábhakrayah.
Kinchichchavyammódhúya
Kálodásyámitekvachit:
Nochenmúlamidamtyaktam
Kedárasyatinishchayah.
Sauktakálaityukta
Uktakálepyanarmavát:
Atashchakrayolitalábhakrayayoraupá
dhikasvatvátjnátvádínámatránavaká
shajityanusandheyam. Annamyáyena
jnáyatekrayántagopyádhipra bhritisa
mkarádikrayeshusopádhikasvatvát jná
tvádhikritonirodhonástyevetimantav
vyam. Kechittusankarádishujnátyá
dipratyayenabhávyamityáhuh.
Púrvámegrámamadhye

Sarasvatt vilása.

Jṛátisámantasamnidhau:
Hiraṇyodakadánenetiluniyatodharmah
Bhúkrayasyanishiddhatvát. atashchaita
ddharmashatkamsatisambhaveaṇgíkar
tavyameva. Asambhavetabhúkrayajṛáti
sámantasamnidhidánátmakadharmatra
yamavashyamangíkartavyamiti Bhárú
chcharabhipráyah. Ádhunikánám Váda
Rájaprabhṛitínámapisammatamevaitat.
Vijṛánamayogínasturnasammatam. Yatháha
Vijṛánamayogí. Púrvábhyajityanenadánádiká
laduktah. Jṛátitveva tuvibhaktávibhakta
tvanishchayárthamuktampadam. Sáma
ntapadamuttugrihakshetrádínámparaspa
rásaṇnikárṇatvapharalábhipráyam. Hira
ṇyodakadánenetyádibhúkrayasyani
shiddhatvádisarvametaddharmashá
tkammaniyatam svatvasyalaukikatvá
diti. Tannasahante Bhárúchyádayah
svatvasyalaukikatvepibhúkrayasyani

Sarasvatívilása.

shiddhatvátttaddánángatayádhar mapan
chaśyaniyatatvamiti. Ítadevasannyajjña
tan. Athakshetravishayeanuchitamúlya
máha Ślátyáyanah.
Samavetaishtusámantair
Abhijnaihpráprabhúrubhih:
Kshetrárámagrihádinám
Dvipadánmchachatushpadám.
Kalpitanmúlyamityáhur
Bhágamkritvádiraśhtadhá:
Ekabhágátikrántává
Hínamvánuchitamsmritam.
Tattúnamúlyamannuchitamút
yanmehetyabhidhíyatatityarthah. Hína
múlyamsarvadápratyávartatatityáha.
Samáshatamatitepi
Sarvamtadvinivartate:
Krayavikrayekrayyam
Yanmúlyamdharmatorhati.
Tatturyefranchameshashthe

Sarasvatívilása.

Saptamelyashtamepivá:
Hímeyadivinirvritte
Krayavikrayanesati.
Hínamúlyamtatsarvam
Kritamapyakritambhavet:
Ekkádalpatarelíne
Krayánnaivavidushyati.
Kenápyamshenahíyeta
Múlatahkrayavikrayah:
Kritamapyakritamprágur
Anyejanmavidhójánát.
Brihaspatih
Múlyatvádikamnyúnam
Múlyasyánuchitamsmritam:
Krayasiddhistunaivasyád
Vatsaránámshatairapam.
Atrajnátyádipraveshostyevaruchikraya
tvát. Atra Brihaspativishesháha.
Vikrayeshusarveshu
Klípavriksháditlekhayet:
Jalamárgádiyatkinchid

Sarasvatívilása.

Anyachchaiva Brihaspatih.
Kshetrádyupetamparipakvasasyam
Vrikshamphalamnváyupabhogayogyam:
Kúpamtatákamgrihamunnatamcha .
Krítepi kreturidamvadanti .
Ishukrayapatráálikhiteshuvikreturbha
vantityarthah. Atravishesháma Klá
tyáyanah.
Ardhádhikeyakrayasiddher
Ekatálábhávashásthikah :
Avakrayastribhogena
Savyaevarucheh krayah.
Atravinimayapariv ritttyoh krayaadha r
mánativishati Klárithah.
Mattamúdhánah tujnárta
Bhítairvinimayah krítah :
Yachchánuchitamúlyansyát
Tatsarvamvinivartate.
Svalpamúlyátkrayasiddhauvishesha
máhaKlátyáyanah.
Múlyamsvalpapradáneti

Sarasvatí vilása.

Hrayaviddhinkritábhavet:
Chakravriddhyápradátavyam
Deyamtatsamayádrite.
Hávatákálenadádasyámítisamayádriteyá
chyavámánamadattamchakravriddhyá
vardhate. Samayakaranetasminkálepúr
vadattashchamdeyam. Tasminnapi kále yá
chyamánamunadattamchechchakravriddhyá
varddiataeveddhyeyam.

Stikritvánushayákhyasyapiadasyavi
lásah.

Atthasamayánápiákarmákhyasyapiada
syavidhirucchyate. Tatrasárádah.
Páshandaniganáclínám
Sthitissamayaauchyate:
Samayasyánapákarma
Tadvivádapadamsmritam.
Tatthácha Vishnuh. Bahubhissádhubhi
rmahájanairakshanárthamkritásamvit
samayah: Asyányatthákaranamsamaya

syánapákarmeti. Tathácha Shaṇkha-Likhitau. Yámvinopadravodushpariháro
dharmakáryamdussádhanampáribháshi
kísamayakriyátadapákaraṇamsamayá
naliṅgamiti. Púrvasminprakaraṇe
kritvánushayaparivṛittyanushayechakré
tavishayahparivṛittivishayashchátikra
mauktah. Atratusamayasyátikramaw
chyatajitisaṇgatih. Atrasamayánapákara
ṇashabdedarshavallakshaṇetyupodbhú
tapratikaraṇemiritápitam. Atratadupayogitá
yákiṇchidáha Yájñavalkyah.
Rájákritvápuresthánam
Bráhmaṇánnyasyatatratu:
Trairidhyamvṛittimadbhúyát
Svadharmahpálayatámiti.
Tadayamarthah. Rájánripatihsvapuredu
rgádautaddeshechasthánamgrihakshetrá
dikamdatvásarvamánayagrámándatvetya
rthah. Tatrabráhmaṇánsthápayitvátá
dbráhmaṇavrátamveda trayasampannā

Sarasvatívilása.

vṛittimatsārvasampatsamṛiddhamkṛitvā
svadharmovarṇāshramavihitaḥshruti
smṛitivihitobhavadbhiranushṭhīyatāmi
titanbrúyát. Evamniyaktairyaḥkṛitas
samayassomullaṅghanáyo-rájṇetyáhasa
eva.
Nijadharmáviródhena
Yastusámayikobhavet:
Sopiyatnenasamrakshyo
Dharmorájakṛitashchayaḥ.
Atráha Manuḥ.
Yográmadeshasaṅghánám
Kṛitvásatyenasamvidam:
Visamvadammaroblát
Tamrásht ródvipravásayet.
Nigribyaclápayedenam
Sámayavyabhichárinam:
Chatussuvarṇamshamishkam
Shatamáncharajitam iti.
Etadanubandhyálpatveveditavyam.
Anubandhádyatishayetu Yájṇavalkya

Sarasvatívilása.

Gaṇadravyaṇiharedyastu
Samvidaṇlaṇghāyechchayaḥ:
Sarvasvaharaṇaṃkṛitvā
Tamrāśhṭrādvipravāsayed iti.
Atra Bṛihaspatiḥ.
Yattusādhāraṇaṃdhiṃsyāt
Kshipettraividhyameva:
Sākshikriyāṃvihaṇyāchcha
Sanirvāsyastatahpuraṃ.
Araṃtudassúchakāshcha
Bhedakṛitsāhasāttathā:
Shreṇipúgaṇṛipādhyeṭcha
Kshipetsaṃnirvāsyateṭatahḥ.
Kulashreṇigaṇādhyakshāḥ
Puradurgaṇivāsinaḥ:
Vāgdighāmaparityāgaṃ
Prakuryuḥpāpakāriṇaṃ.
Taihkṛitaṃyatsadharmeṇa
Nigrahāṃugrahaṃmuṛiṇāṃ:
Tadrājñāṃyaṇumāṇiṃyāṃ
Nisṛishṭārthāhitesmṛitaḥ.

Sarasvatí vilása.

Vágdhamamdhigamamitidvamdvah. Mu
khyánámvivádevishéshamáha Sumantuh.
Mukhyaissahasamúhánám
Samvivádoyadábhavet:
Tadávichárayedrájá
Svamárgestháprayechchatám.
Ayamarthah. Yadánaigamádínámándoli
károhamamchámarádivijanádikamsambhá
vitamkarmásthitihsamayahlatkarmaká
ribhiramushthitayate. Tadárájnaivaviváda
hparisamápyah. Tadaivapráshamdádiná
m. Vaishnavánámevautsavádaukumku
mavasantostishaivánámmetiviváda. E
tadrishoviváderájnaivaparisamápyah. a
taeváha Yájnavalkyah.
Shreminaigamapáshandi
Ganinámapyayamvidhih:
Bhedamchaishámnriporakshet
Púrvavrittimchapálayet.
Eshámsvarúpammupodghátapraharana
evoktam. Atra Kátyayanah.

Saraswatīvilāsa.

Ekāpātrethāpankityanvā
Bhoktāyoyenavābhāvet:
Akurvanatāthādandyas
Tasyāroshamadasārshayan.
Gaṇadravyāpahārevisheshamāha Brihaspatih.
Sambhūyaikatamamkritvā
Gaṇadravyamharantiye:
Ekaikasyāpahārasya
Vanijasheshapālāyinah.
Dāpyāitisheshah. Rājñāvāpitevisheshamāha.
Tatolabhetayatkimchit
Sarveshāmevatatsamam:
Shanmāsamāsikamvāpi
Vibhāktavyamyathāmshatah.
Deyamvānisvavriddhārta
Stribālāturarogishu:
Sāntānikādishutathā
Dharmaeshasanātanah iti.

(661.

ॐ

Tatra Kátyáyanah.
Yattaihpráptamrakshitamvá
Gavárthevárinamkritam:
Rájaprasádalabdhamcha
Sarveshámevatatsamam.
Mahípatigrahanamatánámupalaksha
nártham. Samúhákárenanagarádikampra
vishyatadlákárádivichchhedesatipráptisvi
kalabdhamapiavibhaktárjitadhanavail
sádhárananamityarthah. Atrávishesha
ha Kátyáyanah.
Gnanmuldishyayatkinchit
Kritvárnambhakshitamchhavet:
Átmárthammviniyuktamvá
Devatairevatadbhavet.
Anyatthágacchenaivadeyamityarthah.
Shreyyálinadhikrityáha Gyájnavalkyah
Samúhakáryaáyátan
Kritakáryánnisarjayet:
Sadánamánasaktárah

Sarasvatīvilāsa.

Pūjayitvāmahīpatīr iti.

Itisamayānapākarmākhyasyapada
syavilāsah.

Ashetrajavivādākhyasyapadasya
vidhirucchyate. Pūrvamnaigamādivishaya
yatayāsamvidvyatikramah. Atrātisīmā
vishayatayāsamvidvyatikramaiti. Ya
dyapyekādhikaranyamevayuktamtathā
pistrīpumsākhyavivādopayogitayāgri
hītashetrādinirnayo: . . . . . yogitayā
chāpritthagadhikaranatā. Atrāstīradah.
Prakāshairaprakāshaishcha
Lingaissemānnayennripah:
Arthipratyarthinorvyadvā
Sākshyādipratyayairnayet.
Prakāshairnyagrodhāshvatthakimshu
kādivrikshalatāgulmane . . . . .
dibhirlingairaprakāshaihkarīshāsthya
ngārasharkarādibhirbhūmaugūdham
mikshiptairlingaih. AtavaMānuh.

Sarasvatívilása.

Étairlingairmayetsímáṁ
Ráj́ávivadamánayoḥ:
Étaiḥpúrvoktairgúḍhágúḍhairlingaiḥ
Saṁtháchaḥ Bṛihaspatiḥ.
Níveshakáleka .....
Vemábaudhavinishchayaḥ:
Prakáshopáṁshuchihnaishcha
Lakshitassaṁshayávahaḥ.
Níveshakálagrámádiniṛmánakálaḥ ve
mániyámako. Nishchayonishchháyaḥkaḥ
yadáchihnairvinishchayaḥkartavyaḥ.
yatthánuttarottaraṁkalahammábhúditi
upáṁshuchihnámiguptachihnámiprakáśá
shaliṅgámiguptaliṅgányapiṣmṛityánta
redarshitáni. Saṁthachasmṛitiḥ.
Vápúkúpataḍákáni
Chaityárámámurálayáḥ:
Sthalanimnanadísrotash
Sharagulmalatádayaḥ.
Prakáshachihnámuyetáni

Sarasvatīvilāsa.

Nemāyāmkārayetsadā:
Kareshasthetushāngāra
Sharkarāsthikapālikā.
Sikateshtakagovālā
Kārpāsāsthinikārpāsabījāni:
Tatkāmprayojanamāhā Manuh.
Depachchhannānichāmyāni
Sīmālingānikārayet:
Sīmājīvanenrināmvikshya
Lokenityamvipārayan.
Vipāriyajīnānamnivārtāyedityārthah.
Mātsyenaidhānityādinānsvarūpam
Lakshanamcha shāstrādaivoktam. Tathā
cha Brihaspatih.
Tatahpraugandabālānām

Sarasvatīvilāsa.

Prayatnenapradarshayet:
Vārdhakenashishúnámte
Darshayeyusthaivacha.
Tepaugandabálábhsaevárthakeshishúnám
darshayeyurityārthah. Evamparamparáp
jnáne Símábhirántirnajáyatasitilingávyap
nyavalambyanirnayáshaktau Manuh.
Yádisamshayaevasyál
Lingánámapidarshane:
Sákshipratyayacvasyát
Símávádavinishchaye.
Atrasákshinávishlishtah Brihaspatih
Ágamamchapramánamcha
Bhogakálamchamámacha:
Bhúbhágalakshanamchaiva
Yeviolusthetrasákshinah.
Ágamahsvatvápádakakrayádibh. Pramána
mdandádináetávámbhúbhágajitiparika
Ipitampramánam. Sákshyabhávepisaevá
ha.
Sákshyabhávepichatvára

Sarasvatīvilása.

Grámássímántavásinah:
Símávinirnayamkuryuh
Prayatárájasammidhau.
Yadisímántagrámádushtáh tatprántagrámairnirnayahkáryah. Yaditepidushtáh
Istasarvetyájyáh. Anyegráhyáityáhasaeva
Syaktvádushtásamantám
Anyánmaulábibhissaha:
Sammishrakárayetsímám
Svamdharmavidovidur iti.
Anyashabdárthamáha Áradah.
Nagaragrámaganino
Yechavriddhodbhritámarah:
Ácháryasyavasedante
Rájamkritvásunishchitam.
Antesamipe: Etavantamkálamasmatsa-
mipesthátavyamitiácháryasyoktakála-
mpiarimánamsunishchitamkritvetyar-
thah. Ácháryasyápikartavyamáhasaeva.
Ácháryashshikshayedenam
Svagrihedattabhojanam:

Sarasvatívilása.

Nachányatkárayetkarma
Putravachchaivamácharet.
Náradah.
Uddhyágrahamáchchhishyah
Shushrúshitpirayatogurum:
Tadvachchagurudárenu
Gurupatnitallhaivacha.
Vedatrayádhyáyinámtrayánámamnya
deshah.
Samávrittashchagurave
Pradáyagurudakshinám:
Pitryátsvagrihámyesho
Shishyavrittirudáhrita.
Grihánátmúyagrihámpraityátpráptu
yát. Kályayanastuvishesheshamáha.
Yastunagrihayecchhishyam
Karmányanyánikárayet:
Prápnuyátsahasampúrvam
Tasmáchchhishyonivartate.
Shikshitofi shrutamkálam

Saraswatīvilāsa.

Antevāsisamāpanmuyāt:
Śātrakarmachayatkuryād
Ekāryasyaivatatphalam.
Atraślōkāḥ.
Gṛihītāśilpasamaya
Śchāryamupradakshinam:
Śhaktitaśchānumānyainam
Antevāsinivartate.
Ēteshuśhyādayaśchaturvidhāḥ. Shishye
tevāsibhṛitakādikarmakṛidbhiḥ. Tathā
cha. Śāradaḥ.
Shishyántevāsibhṛitakāśchaturthaśchaturvidhaḥ
Chaturthastāvidhikarmakṛit:
Ētekarmakarājñeyā
Dāsāstugrahajāḥdayaḥ.
Śāmānyamasvatantratvāt
Sameśhāmāturmanīshinaḥ:
Jātikarmakarastūkto
Vishesheshovṛitirevacha.
Śarmāpidvividhamjñeyam

Sarasvatívilása.

Ashubhamshubhamevacha:
Ashubhandásakarmoktam
Shubhamkarmakṛitámsmṛitám.
Gṛihadvárášhuchisthána
Rathyávaskárashodhanam;
Gulmagaspárshano[illegible]chchhishṭa
Vinmútragrahane nam.
Ishṭaprashnáminámsvágaír
Upasthánamathántaṭaḥ:
Ishṭaitisvámināchchhátaiti. Svá-
gaihsvahastádibhiḥ. Antaḥántimanyu
Vinmútro[illegible]sasyaupasthánamanghar
shanamashubhamkarmavijṅeyamshubha
manyavataḥparam. Atashshishyovedani
dyárthámúlyenayaḥkarmakarotisabhṛi
taḥ. Karmakurvatámadhishṭhátádhi
karmakṛiditijṅeyam. Sheshamsugamam.
Bhṛitakashchápitrividhaḥ.
Uttamastváyudhíyo
Madhyamastukṛishíválaḥ:

Sarasvatt vilása.

Adhamobhárávahísyád
Styevamtrividhobhritah.
Grihajádayastu.
Grihajátasthálcríto-
Labdhávávájádupágatah:
Anáhálabhritástadva
Válitassrámiináchayah.
Mokshitomahatásheharmád
Yuddhapráptajhanejitah:
Jávádamiyupagatah
Prapraj yávasitáhkritah.
Bhaktadásashchavijneyas
Tatthaivabadalábhritah:
Vikrítáchátmanasshástre
Vásáhpanchadashasmritah.
Grihedásyámjátogrihajátah. Shrítomi
tyenalabdhah. Dayádupágatahpitrádi
-vásah. Anákálabhritadurbhikshenyi
dásatvayamarandádrakshitah. Alitas
sváminodhanagrahanemádhikritah

Sarasvatí vilása.

Rinamochanenavávásatvámupágatorinavása
h. Yuddhapráptassamarevijityagrihúta
h. Panejitahyadyasminvivádeparáji
tohambhavámitadátvuddlásobhavámí
tipariblásshyayojitah. Javáhamvásaji
svayamsampratipannah. Prapraajyávasi
tahpraprajyátachyutah. Etavatkálamkri
ddlásajityabhyupagamampráptah. Bha
kkadlásassarvakálambhaktárthamevadá
satvamupagamyayahprati shthah sabadai
bálirjitah. Badágrihavásitallobhenatá
mudvámhyavásatvepravishtahyaátmá
namvikrinítetyevampanchadashaprakà
rah. Evampanchadashánámmadhyeke
shámchiddlásatvavimuktipraliáramá
hasvárádah.

Jatrapúrvashchaturvargo
Vásatvámavimuchyate:
Prasádátsvámino yatra
Dásyamesháṁkramágatam.

Sarasvatí vilása.

Púrvashchaturvargahgrihajátakríta la
bdhadáyádupagatánámchaturnámvar
gáh. Antasyápidásatvavimuktipra ká
ramáhasasva.
Vikríníte svatantrassan
Yaátmánamnamaráádhamah:
Sajaghanyatamasteshám:
Sopidásyánnamuchyate.
Prasádátsvámino nyatréstyánushajya
te. Tadayamarthah. Grihajátadayaá
tmavikríta ripanchamássvámipra sádá
dolásyánmuchyante. Námyatthá. Anáká
labdhritádayastusvámipránaraksha ná
dolásyádvimuchyante. Yadáhastárada
Yovaisháms vámináms kashchin
.Machayetpránasankatát:
Dásatvátsavimuchyeta
Sutrabhágámlabhetacha.
Etámpanchadashavidhánám. Atra
maulánámsvarúpamáha: Kátyáyanah

Sarasvatívilása.

Yetatrapúrvasámantah
Pashchádeshántaramgatah:
Tanmúlatváttutemaulé
Rishibhissampraksírítah.
Nishpádyamánamyair drishtam
Tatkáryasyagunámnitaih:
Vyriddhávávyadhivávriddhás
Tevriddhápparikírtitah.
Upashrayanasambhoga
Yáryáklyánopachinitah:
Uddharantitaloyasmád
Adhritásletatassmrita iti.
Sákshipraprabhrityuddhritapáryanta
námabhávemanuráha.
Sámantánámabhávetu
Maulánámsímasákshinám:
Imánapyanuyunjíta
Purushánvanagocharán.
Imánitivakshyamánán Tánevadarshayati
Upádhánshánumilángopán
Kaivarttasmálakhánakán:

Sarasvatívilása.

Vyálagráhánuṇchhavṛittin
Anyánshchavanagocharán.
Jnánanuyuṇ fíletyanvayah. Anyánká
shthatṛinavivadhaváhárdé. Kteshiám sá.
kshiṇámmiyamapúrvakameváwakta
vyamityáha Bṛihaspatih.
Shadadhaishchápitásswaisswair
Bṛúyussámávinirṇayam:
Darshayeyushchalingáni
Tatpramáṇamitisthitiḥ iti.
Sha
Shadbhais
Satyenashápayedvipraṇ
Kshatriyamváhanáyudhair ityádi
noktavyavasthánalikrameṇetyarthah.
Yadátusámálingasákshiṇelakshaṇá
nikathaṇeduḍapidarshayitumnashak
knuvantikevalamsámánevavadantita
mpratyáha Manuh.
Shirobhisswairgṛihítwágniṇ
Sragviṇoraktavásasah:
Sukṛitaishchápitásswaiswair

Sarasvatívilása.

Náyeyusstámsamanjasam.
Yávantassámálingasákshinahtesarvelo
hitakunkumasraguinolohitavasanáh
kukúlágminshirasidhárayantahsímánu
yáyinovináchankramanenasímántara)
npradarshayantahtámsímánsaman
jásamsamnyannirmayeyurityarthah.
Sámantádinámsitechonmayanelingai
pradarshanáshaktávayamevavidhirjná
tavyah. Atravisheshamáha Náradah.
Náikassamunmayetsímám)
Náraspratyayavánapi:
Gurutvádasyakáryasya
Shriyaishábahushusthita.
Atráparavádamáha Brihaspatih.
Jnátrichihnairvinásádhur
Ekopyubhayasammatah:
Raktamályámbaradharo
Muridamánúyamúrdhani.
Satyavratassopavásas
Símántamdarshayennara iti.

Sarasvatí vílása.

Jnátrichinnair jnátribhish sákshyádiva
nagocharántai shchihnaish prakáshopá
mshulingair vinábhávem riolamádáya
tiagnivirahitaapakrimrinmayakukúla
lctasminganádhipamnmrinmayamkritvá
tatranilshifyáváhanádishodashopachá
rátnikámpújánkritvápashchádúrvá
bhirekottharasankhyábhissampújyatat
ganeshayuktamshirasidhritváchankra
mámaevasímánnayedití. Bahúnámsímá
nirnayekukúlágnidhárayanchankrama
namvinámandagamanamekasyatutada
bhávaiti. Atrápratyarthinásh✠virassthá
núyatayádanuyátavyam. Shuddhádinná
ghatádinighatadikam. Atra,llamuva
chanechankramanánantaramevashud
dhiritipratibhláti. Janna. Yatthácha Shá
tyayanah.
Símáchankramanekosha
Pánasparshetathaivacha:

Sarasvatīvilāsa.

Tripakshapakshasaptāham
Daivarājikamishyata iti.
Nanusímounayanavelāyámpratyarthinya
nuyátedaivavashátskhalitampatanancha
bhavetkukúlasyabhangalāgnervánáshak
ámakukúlasyatuvináyakasyavábhinna
tvamityevamprakáradushtāpachárada
rshanesadlyaevajayavyavasthádrishyate
tadvatīdabhávepisadlyaevapratyarthi
nalipiráyavyavasthayábhávyamitita
tkathamdaivaráyikopaghátapariyánán
rthamtripakshatripakshanamitichet.
Satyam. Ishetravivádasyamahattvát.
Ájayavyavasthásádhyápitadabhávetuja
yavyavasthápipratikshyaivatripakshaja
pratikshanam. Etavatpratyantampratigha
tomábhúditidrishtāpramáneabhyastuló
guyádibhyalukukúladdhāranambhinna
tvesaskritamitidhyeyam. Etattu Bhára
chimatam. Vijnánayogipratibhritayash
chakukúladayamanullikhitavantomru

Sarasvatī vilása.

damádáyamúrdhanítivachanammritpi
ndamátrapraratvenavyáhihyátavantah.
Tripakshapratikshanamvyákurvatetan
mateśvaráyirnayekuśúladhárannamná
sti. Yatrástitatrátripakshapratikshana
muktivadityeti Bhárúcherabhiprávah.
Yattúktam Vishnuná. Śámávivádema
ranántikáyayavyavasthiti~~t~~. Tattu
vishayádántarenaráginávishayántara
s-yaráginas-śámávivádeyuddhas-ádhya
vishaye. Tlechittraividhyavriddhávi
vádamánaráginadvayanamanumányatat
śámápariginátárankuśúladhárannádi
niyamenanayeyuh. Yadátasyabhangass-a
tuhantavyasititadvishayam. Tatpratikára
shchánekasmritisiddhass-angrihyakin
chiducchyate. Rájnossámánimittevivada
mánayormadhyasthairágatyatatsámá
nirnayárthamtatparijnátripurushan
yamkánchanasamáśrityatatamekenanaw

Sarasvativilása.

yanenasánjanamanyenaniranjanamm
kenakeshabhágenashikhádantamanyena
visrastakeshamekenapádenasopánatka
manyenaniruphánatkamdhritakaupína
mbaddhamaunamkritvádámakukúla
madhyejalampirakshipyatanmadhye
meshamarchayitvátatlukúledikpálá
dyáváhanamdivyamátrikoktamvidhá
yavarnapujánmkritvádharanevaráhá
mávábhyamuddhritásitimantrenapújaye
tvápashchálokanmayet. Pashchádbhága
mnalokitavánapashchálokalitasmime
tadrishchepadachankramanaissámámun
nayatisatikukúlasthajakashchováku
kúlabhangoványadisyátladaivaanuyáyi
nakpratyarthekohanyuch. Atrasádhyas
ddhejayaparáyayavyavasthá. Nachátra
tripraksharapratikshanamiti. Vivádaká
lamáha Manuh.
Sámámpratisamutpanne

Sarasvatí vílása.

Vivádegrámayordvayoḥ:
Jyeshṭhamásinayetsímáṁ
Supratíshṭhasusetushu íti.
Kshetrádhiṁgṛihasyaniṛdishṭaṁ
táṁrajuṁyasímaniṛmayahkáryaḥ. Grá
másámantádiṁámkshetragṛihasímá
dishvaparichhitatvát. Yathóktasya.
Grámográmasyasámantaḥ
Kshetramkshetrasyakírtitaḥ:
Gṛihaṁgṛihasyaniṛdishṭaṁ
Sámantaṁparibhávayet.
Yathacha Bṛihaspatiḥ.
Sarvasmingsthávareshade
Vidhireshapratíṛtita íti.
Ayamarthaḥ. Svamevakedárárámodyá
nadevátalayatúpatatakapravarshamodhú
tajalapravéshasthánádisímáviváhesáksha
tádikaṁtatsámantádikaṁniṛnetárájániṛma
yediti. Nádyápahṛitabhúvishayeshváradaḥ
Ekatrashúlapátamtu

Sarasvatí vílása.

Bhúmerányatrásumsthitah:
Nadítírepírakurute
Tasyatámnavichálayet.
Tasyanadívashállabdhabhúmikasyatám
nadíkritabhúsamsthitimfúrvasvámína
vichárayedityarthah. Etadevaspashti
hritam Brihaspatiná.
Anyagránátsamáhritya
Dattányasyayathámahe:
Mahánadyátthavárájasá
Katthamtatravichárará.
Nádyotsrishtárájadattá
Yasyatasyaivasámahí:
Anyathánabhavellábho
Nárámrájadaivikah.
Ishayodayaujívanamcha
Daivarájavasthámnrinám:
Tasmátsarveshukárye shu
Tatkritammavichálayet.
Etachchámuptas asyatiravishayam. Upta
sasyatiravishaye Manuh.

Kshetrajñasasyamullanghya
Bhūmibhāgāyadābhavet:
Vadisrotāḥpravāhena
Pūrvavasvāmibhaktatām.
Ullaṅghyaparibhāgādbhūrdhvamprāpte
navachanavirodhayatvameva. Rājadaṇḍa
vishayevishesheṇāpi Manuḥ.
Rājñābhirodhenalobhena
Chhalānyāyenavāhṛitā:
Pradāyasyatushṭena
Nāsausiddhimavāpnuyāt.
Gṛihādivishayevisheshamāha Bṛihaspa
tiḥ.
Nivesbhakādārabhya
Gṛihavāryāpanādikam:
Yenayāvadyathābhūtam
Sasyatāmnavichālayet.
Adishaḍdenavāttayanādānāmgrahanam
Pathacha Pāṭyayanaḥ.
Vāttayanampranāśicha
Pathānirmyūhavedikā:

Sarasvatívilásaḥ.

Chatushshálaḥsyandanikáḥ
Práyiṇivishṭánachálayet.
Niveshiyannamanyáduḥdhvaṃ
Náiṭeyogyáḥkiṅkáḍáchhana iti.
Válmishwalbhirádiṇáṃ Bṛihaspatiḥ.
Víṇiúṭrodakapapraṃcha
Válmishwalbhiraniveshanaṃ:
Áratnidwayamuṭsṛijya
Páraḥkudyániveshayet.
Kúṇṭyáyántijánáyena
Pushavashchánivárittaḥ:
Kaduchhyaṭeṣaṃsaraṇaṃ
Národdhavyantukenachit.
Kathácha Páradaḥ.
Chatuḥshpathasurasthána
Rájamárgannarodhayet:
Páraḥshetrasyamadhyetu
Seturnaprátiṣhidhyate.
Mṝṅágunolpabádhashcheḍ
Vṛiddhiriṣhṭákshayesati:
Manishedhyolpabádhasheha

Sarasvatívilása.

Setukalyánakárakaitiyájnavalkya
smaraṇát.
Śarabhúmaukharettkúpam
Svalpakshetrebahúdakam':
Svámineyonivedyaiva
Kshetresetumpravartayet.
Tatsvámínobhogalábhas
Tadabhávemalúpateh:
Śúdravapravrittamutsannam
Aprishṭvásvámínastuyat.
Setumpravartayettkashchin
Násatatpha labhágbhavet:
Mritefisvámínipumas
Tadvamshyechápinánave.
Rájánamámantryatatah
Kuryátsetupravartanam':
Kátyáyanah.
Asvámyamumatenaiva
Samskáramkurutetuyah:
Klípodyánatatákánám
Samskartálabhatenatu.

Sarasvati ’rilása.

Ashaktapretanashtéshu
Kshetrakeshwaniváritah:
Kshetramedvikrishetkashchit*d
Ashmavítasatatfihalam.
Asyápravádamáha saeva.
Vikrishyamánekshetrecha
Kshetrikahpunaráyraját:
Khilopachárantatsarvam
Datvákshetramavíphnuyát.
Jadasitahhágápachayád
Yávatsapitagatásamáh:
Samáptivashtamevarshe
Bhuktakshetramlabhetasah.
Ashaktitonadadyáchchet
Tilárthanyahkritovyayah:
Jadashtabhágalúmantu
Kárshakahphalamáphnuyát.
Varshánnyashtausabhoktásyát
Paratasswáminetutat:
Náradah. Samvatsarenárthaklilam
Khilamsyádvatsaraistribhih:

Sarasvatívilásaṃ.

Ṣaṇchavarṣhávasammantu
Ḥshetraṃsyádaliṇísamaṇṃ.
Ḥshetraṃgṛihítváyaḷkashekim
Ṇákuryánnachakárayet:
Svámineṣadamandápyo
Ráj̈ṇádandamchatatsamaṇṃ.
Yájṇavalkiyaḷ.
Ṣáḷáhatamapukshetraṃ
Yonakuryánnakárayet:
Ṣaṃpradápyákṛishṭaphalaṃ
Ḥshetramanyenakárayet.
Chirávasannedashamaṃ
Ḥkṛishyamánedashábdikam:
Susaṃskṛitetushashṭhtaṃsyát
Ṣaṭkalpyamanyáthávidhi.

Stisṛiṇávidáḷikhyasyapradasyavi
lásaḷ.

Athastrípuṃsayogáḷikhyasyapradasya
vidhiruchyate. Ṭatraṇárádaḷ.

Vivádódividhisṭṛiṇáṃ
Yatraputro

Sarasvatívilása.

Stríṣumsayogasamjñamtad
vivádapadamucchyata iti.
Atraṛṣirvaprakaranekshetrajarvivádahka
thitah. Kshetramdvividhamsthávaramja
ngamamcheti. Sthávarakshetravivádalani
rmayánantaramjangamátmakastríṣya
kshetrajavivádanirnayaitisangatih.
Asvatantrásstriyahkáryáh
Purushaistairdivánisham ityádi. Ya
dyapistríṣumsayohparasparamarthiprati
rthitayánṛiṣyasamakshamvyavahárani
ddhah. Tathápipratyakshenakarmaparam
parayárvánidiṣṭayohparaspararáticha
rcoda
nddádidánammijadharmamárgenaráju
káryamitaratthádoshabhágbhavatitivya
vahárapraprakaranerájadharmamadhyeaya
syastríṣumsadharmajátasyopadeshahkri
tollamuná. Dábhya ṛyogíshvarenatuvivá
ha
prakaranaevasapraṣnechampratipádita
mitinapunaratroktam. Atavásmábhira
pitanmatánusáribhirnapraṣnechyatevi

Sarasvati vilása.

vádapadam. Atrayatbahuvaktavyamastitadasmábhirapyáchárakándeviváhaprakaranaevaprapanchitamititataevávadhäryam

Itistrípumsayogákhyasyapadasyavilásah.

Sarasvatívilása.

Púrushottamabhúmidra
Tanayenamanábhujá :
Prataparudra Devena
Dáyabhágonirúpyate.
Pítrvaparákaranestríputrasayogákhyodha
rmalipratipáditah. Atratastríputrasáve
vádhikrityavibhágahpravartatajitita
yorupajívyopajívakatayásangatih. Na
chajáyápatyornavibhágovidyatajitismri
tesstríputrasayorvibhágaevanástitivá
chyam. Stríputrasayorvibhágovakshyate.
Yáchakvachitputrasámvibhágahkvachi
tstríyáamvibhágahkvachitstríputrasayo
tinakáchitkshatiriti. Dáyonámapitápu
trasamudáyadravyam.
Vibhaktavyampitridravyam
Dáyamáhurmanishina itismriteh
Vibhaktavyamvibhágárham. Brihaspa
tirapi :
Dadátidíyatepitrá
Putrebhyasssvasyayaddhanam :
Taddáyam iti.

Sarasvatívilása.

Pitáyaddhanamputrebhyodadátitikartra
nitapitrishabdoddhyáhartavyah. Evamdá
yashabdashkarmanyevavyutpannaiti. A
nenapitáputrasamudáyavishayakamdra
vyamdáyamitisámányalakshanam. Sa
ngrahakáropi:
Pitridvárágatamdravyam
Mátridvárágatamchayat:
Kathitamdáyashabdena
Tadvibhágoddhrumochyata iti.
Bhárúchy Aparárkapirabhritinámlakshana
mvibhágárhampitridravyamdáyamiti. Ta
devasamyak: Dharmavibhágedravyavibhá
gepyanugateh. Nachaváchyamdharmáná
magnihotravaishvadevádinámpitridra
vyatvábhávádvibhaktavyampitridravya
mitilakshanasyatatránugatirnásteti. Pai
trikamdhanamdvividhambhoktavyama
mushthátavyamcheti Vishnuvachanena
bhoktavyamkshetragavádikamanushthá
tavyamagnihotrádikamitianushtháta

Sarasvativilása.

vyasyágnihotrádelápaitṛikatvasyapratipá
danát. Ataeváha Yájñavalkyah:
Karmasmártamviváhágnau
kurvítapratyahamgṛihí :
Dáyakáláhṛitevápi
Shrautam vaitánikágnishu.
Viváhasambandhádúrdhvamapyayam
magnirvaiváhikobhavatyevetyáha Karkih
Dáyakáláhṛitevápityanenaagnihotrádervi
bhágauktah. Tachchágnihotrádipaitṛikam
mevángíkartavyam: Anyathá Karmasmá
rtamviváhágnávitivyáhanyeteti. Atráha
Karkih: abhrátṛikasyavaiváhikágnirbhrá
tṛiyámdáyakáláhṛitaevetivyavasthitih.
Atashchadáyakáledáyavibhágakáledáya
tvenáhṛitesvikṛitajiti. Bhárúchih: Ajíva
dvibhágeshirotriyágárájjyeshṭhenánitama
gnimbhrátarovibhajeyuh. Atrapaitṛikatva
magnerupacharitam. Jívadvibhágepitrá
nítamagnimvibhajeyuh. Pitránitahpai
trikaitimukhyampaitṛikatvamagnerasmi
npakshe. Tathávidhasyaivágnehpitrásva

bhrátrádibhyaánítatváditi. Atrakechidá
huḥ. Dáyakáláhṛitajityatraagnihotrasví
kárasyakálántaramuktamiti. Tannasaha
nteBhárúchiprabhṛitayaḥ. Tathásatyasam
skṛitagnisvíkáraprasaṅgáditi. Kechittu
Dáyádyakálaeveshámitismṛiteragnyáha
ranasyakálántaramuktamiti. Atredam
tattvam: Vaiváhikágnirlaukikolaukika
shcheṭimatadvayam. Laukikatvapakshe
práṭakaranikasyamantrámnánasyavaida
dánasiddhyarthatvát. Kartṛisamskára
tvameránágnisamskárakatvam. Ahara
ṇamátrasyamatthanamátrasyavásamská
rakatvamvaktumayuktam. Matthitenágni
náshṭotriyágárádáhṛitenavásphaṭikotpa
nnenavádavánalenaváviváhakáryayiti
Karkibhásluyeáhṛitatvayoḥsphaṭikotpan
nnatvádavánalatvábhyámtulyayogakshe
matayápratipádanát. Nachasphaṭikotpa
nnasyasphaṭikotpattirevadavánalasya
davánalatvamevasaṃskáraiitivaktuṃ

-yuktam. Atolaukikaevaraivāhikāgniriti.
Ataeva Apastambenāgnināsheshrotriyāgārān
matthanādvāgnimāhṛityaupāsanyāsheche
tiṣṭhāyāsheddhāmkṛitvāpūrvavajjuhuyādi
tyuktam. Anugatomatthyasshrotriyāgārādāhṛi
tovāyāsheddhutvājuhuyāditi. Agnināshe
pyayamevavidhiriti Vṛittikārāḥ. Ataevasa
nnisrishṭānāmpṛithagagnihotrakaranampra
tīragvaishvadevakaranamamehanishiddhamiti
yadvachanajātamtadupapannambhavati.
Etyamarthaḥ: Vibhāgakāleāhṛitasyāgnehpu
trānāmparasparavibhāgaḥ. Vaivāhikāgneḥ
alaukikatvāpakshebhūrbhuvassuvaromi
tyagnimpratishṭhāprayeditividheshshrauta
tideshenālaukikatvamagneḥ. Ataevāvibhā
gadashāyāmapipṛithagagnihotrakaranapṛi
thagvaishvadevakaranavidhayaupapannā
bhavantītipakshadvayapratipādakovāsha
bdajityāhuḥ. Ataevāshvalāyanenāgniná
sheyugalojāntamsanskārakalāpamkṛi
tvāpunarjuhuyādityuktam. Shrautam
tvāpunarjuhuyāditi pṛithagukti-sarva
vaitānikāgnishviti pṛithagukti-s-arva

thávaitámiláginámvibhágonástítijnápaná
rthá. Atráluh: Vaivákikágmeralaukikatvá
pakshepárasparamagánushthánamevavibhá
gah. Laukikatvapakshepárasparasamagnisvá
karanamevavibhágajiti Lakshmídharapra
bhritayah. Etachchavibhágasandehanirna
yepraplanchyate. Asaháya Vijnánayogipra
bhritinámtuyatsvámisambandhádéninni
tladanyasyasvambhavatiladdáyashabde
nochyatáiti. Jannasahante Bhárúchy Apa
rárkapirabhritayah: Svatvahetunámtalla
kshanásambhavát. Nachavácluyamevaká
renakrayádayovyudasyantekretaridáyá
dodáyamgrihnátítilaukikaprayogábhává
diti. Tarkikastunámdáyánarhatvattasmá
tstriyoniriudriyáadáyádiritishrutesstri
dhanamdáyashabdavácluyammabhavatí
ti. Tadukttara trasphoryate.
Vibhágonámadravyadharmayoranyata
rasyapritthaklikaranamityáha Bhárúchi
Vijnánayogítavibhágonámadravyasa
mudáyavishayánámanekasvámyánám
tadekadeshesthevyavasthápanamityáha

Sarasvatîvilâsa.

Ṭannasaṁbaṁdhaṁ Bhâruchiḥ: Dharmavibhâgaṁ ta
dabhávát. Dharmavibhágonámadharmamá
travibhágaḥ pṛithagvaishvadevapaṇchama
hâyajñánushṭhánapaitṛikádikaraṇam. Ta
chchakeshámchidatyantaniṣvánámdra
vyábhávádddharmavibhágaḥ kartavyaḥ.
Vibhágeddharmavṛiddhissyádíti gauta
masmṛiterdharmavṛiddhikámánámdha
rmamátravibhágovákartavyaḥ. Ataeva
Vishṇuḥ: Dharmamátramvávibhajediti.
Atyantaniṣvánámitisheshaḥ. Anenajñá
yatepáribhásháṁvinásaṁkalpamátre
ṇápivibhágasiddhiḥ. Yattúputrikákara
ṇamparibhásháṁvinásaṁkalpamátrát
siddhyatîti. Dravyavatántudravyavibhá
gánantaramevadharmavibhágaḥ:
Vibhaktábhrátaraḥkuryur
Návibhaktáḥkathaṁchana itivibha
ktakartavyatayádharmánvaishvadevád
kánadhikṛityoktatvát. Atashchaniṣvá
námitaránumatyádadánaṭeṇápipṛitha
gdharmánushṭhánamevadharmavibhág

Sarasvatīvilāsa.

Dhanikāniāntudhanavibhāgah. Evamvibhā
gasyadvaividhyam. Ataevoktam Vishnunā.
Dvividhovibhāgahkarmamūlodāyamūlash
cheti. Atradāyashabdasyasāmānyavāchi
tvepivishesheshāpāryavasānāddravyavāchi
tvam. Atradhārmashabdenatatsādhana
bhūtamāgnihotrādikamuchyate. Dharma
vibhāgo Manuyājñavalkyādismritikārā
nāmtatsmritivyākhyātrīnāmAsahāya
Medhātithi Vijñāneshvara Aparārkā
nibandhrīnām Chandrikākārāṇām
chasammataeva. Tathāhi:
Vaseyurdashavarshāni
Prithagdhārmāhprithakkriyāh:
Vibhaktabhrātarastepi
Vijñeyāhpaitrikāddhanād itidharma
vibhāgauktah. Atrasvayameveturānama
timvināsdashavarshaparyantamprithag
dharmācharaṇamevavibhāgah. Yathā
Pitridravyāvirodhena
Yadanyatsvayamārjitam:
Maitramaudvāhikañchaiva

Sarasvatīvilāsa.

Dáyádánámnatadbhaved ityatramai
trádivyatirekenalaukoyasyakímapiná́sti
tasyámaitrádigrahaṇamevavibhágah̄ta
dvadatrápítyanusandheyam. Ataevoktam
Manuná.
Svamstrípumsayorukto
Dharmoyoratisamjñitah̄:
Apadyapatyapráptisheha
Dáyadharmamnibodhata iti.
AtraBhárúchih̄. Dáyadharmashabdena
dáyavibhágodharmavibhágolakshyatai
tyáha. Dáyavibhágamdharmavibhágam
mayochyamánamnibodhatetivachanár
thah̄. Yadyapidáyashabdenavibhágártha
dravyaváchinádharmasyápyupasangra
hah̄tatthápivispashtárthamuktamdáya
dharmamiti. Paitrikáddhanádítilyab
lopepanchamí. Paitrikamdhanamupa
jívyápidashavarshapáryantamprithag
dharmáchárenavibhágahetureveti ka
mutikanyáyapráptadarshanárthamitike
chit. Apareṭupaitrikamdhanamvibháye

tilyablopamáluh: Anyathá Anupaghna
upitṛitṛidravyamityádidlanvádivacha
navirodháditi. Etadevasamyak. Yathá
haNibandhanakárah: Ayamevapaksho
jyáyániti.
Yasmikáleyatthábhangyá
Yairevakriyatefiicha:
Yádṛishasyachadáyasya
Yatháshástrampraclarshyata iti.
Yádṛishasyadáyasyapaitṛikamátṛikáde
h: YasminkáleMáturnivṛitterajasá
tyádilike: Yatthásamavishamádibhangyá
prakárena: Yaihpitṛimátṛibhaginyádi
bhihvibhágovaktavyaiti. Evamchatur
dhetikartavyatákalápoyasminvivádapa
deniríkṣyatetaddáyavibhágonámaviváda
padam atra Sangrahakárovishesha
ha:
Pitṛidravyavibhágassyáj
Jívantyámapimátari:
Masvatantratayásvámyam
Yasmánmátuhpatimvinú.

Mátṛidravyavibhágopi
Tathápitarijívati:
Satsvapatyeshuyasmánna
Stridhanasyapatirhpatir iti.
Ekahpatishabdahsvámivachanah: apa
robhártrivachanah. Anenapitarijívatita
dravyavibhágomátarijívantyámtaddra
vyavibhágahputrádernakáryaityartha
duktambhavati. Tathácha Manuh:—
Ardhvampritushchamátushcha
Sametyabhrátarassahah:
Bhajeranpaitṛikamrikttham
Anishkástehijívator iti.
Anishkáasvatantrá ityarthah. Tathá
cha Hárítah: Jívatipitariputrán ámádá
navisargákshchepyasvátantryamiti.
Arthádánamsamakshopabhogah: Vi
sargovyayah: Ákshepodásádiparijana
svápárádheshikshárthamákshepah:
Asvátantryampitturanujñámantareṇa
svechchhayárthádánádávapravṛittih.
Dharmásvátantryamiapyevampṛithagi

shtápúrtádávapravṛittiḥ. Evaṃchapitrá
nujñátenaputreṇasvakármágnihotrádi
káryamnánánanujñátenetimantavyami
ti Chandrikákárah. Agnihotrádikriyásva
nanujñátasyápiputrasyádhikároshtitya
párárkah. Áchárádyavyavasthávyavas
thitachárádvayasyapúrvamevoktatvá
damuktam: Yattu Devalopi.
Pitaryuparatepuṭrá
Vibhajeranpiturdhanam:
Asvámyanutbhavetteshám
Nirdoshepitaristhita iti.
Átrásvámyamasvátantryamityarthah
Punsánjanmanásvámyasyalokasiddha
tvát. Taduttaratrapraṇayanchayishyate
Nirdoshagrahanátpitarisadoshesthitepi
satinaputránámtatpáratantryamitida
rshayati. Tenapitaristhitepyasha kta
tvádidoshesatiarthádánavisargádauju
shthasyasvátantryamanujñánámcha

Sarasvatí vilása.

jyeshthádhánatvamavagantavyam. A
taevashaṇkha Sikhitau. Pitaryasha
kteku tumbasyavyavahárán jyeshtha
kuryádanantarokáryajnastadanuma
tyeti. Tachchhabdenajyeshthauchyate:
Tadánímtasyaivasvátantryát. Kárya jña
fadenántarapradasyánujopalakshanapa
ratvamsúchyate. Ashaktagrahanamcha
dínáderapryupalakshanárthamiti cha
ndrikákárah. Anenáshaktagrahane
navárdhakádinápitaryasvatantrata
mápannetadanichchhayápitadadhana
vibhágahputránámichchhayaivabhava
ttijnáyate. Tathácha Náradah.
Vyádhitahkupitashchaiva
Vishayásaktamánasah:
Anyatháshástrakáricha
Navibhágepitáprabhur iti.
Apituputráevaprabhavaitisheshah. A
taeváhasaeva:
Pitaivavásvayamputrán

Sarasvatívilása.

Vibhajedvayasisthita iti.
Vayasisthitaḥ prathamatasvátantryayu
ktaḥ. Pitaivavetyevakáraváshabdábhyá
mvyádhitatvádidoshahárityepiturevavi
bhágakaranedhikáraḥ: Anyatháputrá
námityarthaḥ.
Atajúrdhvampituḥputrá
Vibhajerandhanamsamam:
Máturnivṛitterajasi
Prattásubhaginíshucha.
Nivṛittechápiramane
Pitaryuparatasprihe:
Ramanavishayerantumityarthaḥ. U
paratasprihajityanena Máturnivṛittera
jasityanenachapituḥpatnyantarasvi
kárechchháyámvibhágonástitigamyate.
Atashchajúrdhvampituriti yanenaekovi
bhágakálaḥ: Sachájívadvibhágaḥ. Má
turnivṛitterajasityanenajívadvibhága
kálaḥ. Evamvibhágasyakáladvayamu

Sarásvatívilása.

ktam. Pitúrichchhávyástujívadvibhágá
natírekámmapṛitthakkálábhedaḥ. Vibhá
gakálamáhatuḥ Shaṇkha Likhitau:-
Bhrátṛiṇámjívatoḥpitros
Sahabhávoviddhíyate:
Tadúrdhvamapiteshámcha
Vriddhyarthamchasasiasttitir iti.
Kámamvaseyurekatrasamhatáḥvriddhi
mápadyerannniti. Prithakprithagvyayá
bhávádvitibhávaḥ. Vibhágetudharmavri
ddhimápadyatajiti. Tathácha Gautamaḥ
Vibhágedharmavriddhiriti. Sákatha
mityapekshite Náradaḥ:
Bhrátṛiṇámavibhaktánám
Ekodharmaḥpravartate:
Vibhágesatidharmopi
Bhavetteshámprithakprithag iti.
Dharmaḥpitridevatárchanádijanyaḥ. Sa
thácha Bṛihaspatiḥ:-
Ekapákenavasatám
Pitridevadvijárchanam:

Sarasvatí vilása.

Ekambhavedvibhaktánám
Tadevasyádgrihegrihe.
Atashchávibhaktánámapisvasádhyágni
hotrádijanyodharmassampradyataeva.
Kintuvibhágesatidharmavriddhir Gau
támádimatadvayenoktetyanusandheya
m. Atrasamavibhágapakshasyasárvatri
katvenábhidhánát. Yasminvishayeyadi
pitásvakíyechchhayásamavibhágapa
kshamangíkuryáttadápatnyahputra
vatyahsámánshabhájahkáryájityáha
Yájnavalkyah:
Yadikuryátsamánamshán
Patnyahkáryássamánsutáh:
Yadivárdhakepyátmanásahasamábhá
gapakshamichchhayásvapitákuryát
tadátvátmabhágenasahatatsamána
bhágampratipatnígrihníyáditi. Anena
jáyápatyornavibhágovidyatajiti Ápastam
bavachanamnyatrasahatvachodanátatra
vetimantavyamiti Bhárúchiráha. Atae

Sarasvati vilása.

váhaYájñavalkyah:
Bhrátrñámaithadampatyoh
Pituh putrasyachaivahi:
Prátibhávyamrñanamsálishyam
Avibhaktenatu smrñitam iti.

Atráha Vijñánayogí: Námadampatyorvi
bhágátprákprátibhávyádipratishedhoná
vidyate. Tayorvibhágábhávenavishesha
mánarthakyát. Vibhágábhávastvapa
stámbenadarshitah: Jáyápatyormavi
bhágovidyatajiti. Satyam. Shrautasmá
rtágnisádhyeshukarmasutatpihaleshuvi
bhágábhávonapunassamvakarmasuta
vyeshuvá. Tathái: Jáyápatyormavibhá
govidyatajityukteráksmitinaviodyatajitya
frekshayámhetunuktaván:- Pánigrahaná
dolhisahatvamkarmasutathápunyapha le
shucheti? Asyárthah: Hiyasmátpánigra
hanádárabhyakarmasusahatvamshrúya
te jáyápatyagnimádadhíyátámititasmáda
dhánesahádhikáráddádhánasiddhágnisá

dhyeshukármasusakádhikára. Tathá Kármá-
smasmárkámvivábágnávityádismaramádvi
válasiddhágnisádhyeshvapikármasusahá
dhikáraeva. Tatashchobhayavidhágnimira
pekshheshukármasupúrteshujáyápatyoḥpri
thageváddhikárassampradyate. Tathápumyá
dínámphaleshusvargádishujáyápatyossa
hatvámshrúyate. Divijyotirajatámárabhe
támityádi. Yeshupumyakármasusahádhika
rasteshámphaleshusahatvamitiboddhavya
vyam: Kápunahpúrtánámbhartrámnjna
yánusthitánámphaleshvapi: Smártáni
vyavasvámitvepisahatvarnuktamdravyapa
rigrahesheshucha. Nahibhartursvipravásenai
mittikedánesteyamupadishanti. Satyám.
Dravyasvámitvamdarshitamanenapuna
rvibhágábhávah: Yasmádobravyaparigrahe
shucheshtyuktvátatrakáranamuktambhar
turvipravásenaimittikeavashyakartavye
atithibhojanabhikshápradánádaubhiyasmá
nmasteyamupadishanti Manvádayah. Ta

Sarasvati vilása.

smádbhiáryáyáapidravyasvámitamastiá
myatthástevamsyáditi. Tasmádbháryáyá
apibhartrichchhayádravyavibhágobhava
tyeva. nasvechchhayeti. Aparárkamata
ntustunámdáyavibhágonástyeva: Tasmá
tstriyonirindriyádiristhiteh. Utashcha
patyurichchhánusárenapratinámapidha
mandátavyam. Samashabdastupatyur&
bhágánnyúnamnadhikamsamamam
shamadhikámshamnvádátavyam: Yadi
kuryádityadishabdenaichchhánusára
pratipádanádaichchhikatvádamshadá
nasyetyavagantavyamiti. Atredamtattva
m: Bhárúchinmatepratinámbahutvásad
bhávetásámevavibhágah. Yajnámayogi
prabhritinám matepratinyekaniyatovibhá
gonástiti: kintupurtraissamavibhágah
tinám. Aparárkádinántumatepratini
bhágahpurtraissamavibhágashchanásti
kintupratichchhayádeyamiti. Atrapra~~tis~~

kshatrayevarnatovyavasthámáhur Bhá
shyakárah. Bráhmanánámpatnínámsva
putraissamavibhágah. Kshatriyánámtu
patnivibhágonástinaputrasamavibhága
h. Kintupatichchhayáyattínchiddeya
miti. Vaishya Shúdrayohpatnivibhágah.
Etadvyavastháyámachárasvamulamityá
huh. Atráhatush Shankhalikhitau: Jíva
tipitaririkthavibhágonumatahprakásha
mvámitthovádharmatajiti. Yojívadvibhá
gapakshonumatah: Satavatpirakásham
bandhvádijanasamakshamnyatthábha
vatitatthámitthovárahasivádharmato
dharmapirakárenakáryayityarthah. Ta
mevapirakáramáha Látyáyanah.
Sakalamdravyajátamnyad
Bhágairgrihnantitatsamaih:
Pitarambhrátarashchaiva
Vibhágodharmmyauchyate.
Dharmyodharmádanapetah: Manuhpu

trebhyodáyamvyabhajadityávishesha
samavibhágashruteh. Vishamavibhága
shchashástradrishtoplokáviródhách
chhrutyantaraviródhachchanáanushthe
yatisamairbhágairmadhyakadrauyam
grihnantitiniyamnyate. Atashchásminka
linyuganamushthéyatváyjyeshthádyud
dhárapakshánaprathamáditah. Tathahi:
Asvargyamlokavidvishtam
Dharmamapyúchharennarah: itimishe
dhát. qatha:
Mahokshamnvámahájamná
Shrotriyáyopakalpayed itividhánepi
lokavidvishtatvadanamushthéyatá,ta
thá Varunágnivashnámnábandhyá
málabhetetiqaválambhavidhánepiloka
vidvishtatvádanamushthánam. Ukta
qathá niyogadharmopi
Námnabandhyávadhúpivá:
Tathoddhiáravibhágopi
Naivasamprativartata. iti.

Sarasvatívilása.

Sampratikaliyuge: Tathá ápastambopi:
jívanputrebhyodáyanvibhajetsamamiti.
Samamitisvayamuktvájyeshthodáyáda
ityekajitikritsnadhanagrahanamjyesh
thasyaikáyamatenopanyasyadeshavishe
shesuvarnamkrishnágávahkrishnam
bhaumam. Jyeshthasyarathahpituhpari
bhándanchagrihelankárobhárya yáyájúá
tidhanamchetyekáyamatenaivodbhárávi
bhágamdarshayitvá: tachchhástrairvipra
tishiddhamitinirákritaván. Atashchajye
shthamvásheshthabhágenetyádinátra
párárkádivyáklyátrivyáklyánaskhá
tyamnodghátitam.
átrajívadvibhágeaichchhikovibhágah. Ta
trádhikárádah:
Dvávamshaupratipadyeta
vibhajánmátmanahpitá iti.
Itachchaikaputravishayam. Tathácha tush
Shankha Likhitau: Sayadyekaputrássy
ddvaubhágávátmanogrihnúyáditi. Saiti

Sarasvatí vílása.

prakṛitalpitápraṛámṛishyate. Ekapuṭrás
syádiṭigalitavayaskalatikrán tapuṭrán
táralábhakálah. Etachchhadhanavibhá
gaeva: Nadharmavibhágedharmavibhágea
nshadvayasyapraṛayojanábhávát. Yatra
puṭrasyapiṭridhanárjanasamarth
rthatayásvámshamṛihítumnechchháta
trayávatsvíkaroṭitávattasmaidatvápitrá
prithakkriyákáryetyáhalyáṇavalkyah:
Shaktasyánúhamánasya
Kimchiddatvápṛithakkriyá iti.
Yadápunarjívatipiṭaripuṭrakarṭṛiko
vibhágahkriyate: tadápi Sakalamdravya
játamityádi Smṛiṭyayanarachanokta
samavibhágaprakáreṇaivakáryah: Pu
ṭrakartṛikejívadvibhágepyrakárántarápya
tipíádalakashástránṭaráblıávát. Yatraiva
jívadvibhágepaitṛikevibhajyamánedáyá
dyebhrátṛiṇámsamovibhágaiti Paiṭhína
sismaraṇát. Samánonṛiteriktthavibhá
gaiti Hárítasmaraṇáchcha. Mṛitepitaru

Sarasvatívilása.

Bhrátribhikriyamánoriktharibhágas
samabhágenaivakáryaityarthah. Bhrátri
námitisamasvámnyánámsavarnánámeva
Llibádínámsavarnánámbhágamirása
syásavarnánámchatárata myenabhága
prápteshchavakshyamánatvát. Yathápu
trárikthesamánshinahkathárinepisamá
nshinaityáhayájnavalkyah.
Vibhajeransutáhpitror
Árdhvamrikthamrinamsamam iti.
Atrarinampaitrikameváviváhitam. Apai
trikasyasahaiváphárikaranívyatiriktam.
ataeváha Llátyáyanah.
Bhrátrápitrivyamátribhyám
Llutumbárthamrinamkritam:
Vibhágakáledeyamtad
Rikthibhissarvameva tv iti.
Atravishesháha Llátyáyanah.
Dharmárthamprétidattancha
Yadrinamsvamiyojitam:
Taddrishyamánamvibhajen

Sarasvatívilása.

Nadánampaitṛikáddhanád iti.
Yaddharmárthamsankalpitamyachcha
pitráprítenadattamyachchasvenaivapi
tráputraiṛapákaraṇíyamitiniyojitamta
devatrividhamṛinamdṛishtyamánamjná
yamánamvibhajedevetyárthah. Nanuka
tham.
Yadikuryátsamánámshán
Patnyahkáryássamánmsiká ityatra
strínámdáyánarhatvádanmshashabdonya
thávyákritah. Kathamtarhi Yájnavalkye
noktam.
Pitṛiṛddhvamvibhajatám
Mátápyamshamsamamkared iti.
Kathancha Vyásena.
Asuttástupitṛihpatnyah
Samánámshápraklṛiptikáh:
Pitámahyashchasarvásta
Mátṛitulyáhpraklṛiptitá iti.
Kathancha Vishnuná. Mátarahputra
bhágánusáribhágahárinyaadmiddháshcha

dukitaraiti. Tarhistrínámdáyánarhatve
mátrádínámdukitrántánámanshaári
tvoktirnayujyate. Maivam: Atrámsha
shabdonadáyabhágavachánah. Apitudra
vyasamudáyaprakámátravachanah.
Atashchanoktadoshajitikeehit. Atramátrá
dishabdánámgururúpastrívisheshapara
tvádajúvadvibhágemátápyamshamdáya
bhágamharedityanye. Medhátithimatam
tuvarnavyavasthayápúrvameveoktam. Atha
bhrátrínámdáyavibhágoyáshchánapatyás
striyastásámáputralábháditi. Asyárthah.
Yáhpitussstriyonapatyágarbhasthápatyá
stásámáputralábhádáprasavát. Sahaváse
nasthitánámbhrátrínámprasútápatyali
ngajnánánantaramdáyavibhágajiti. Ná
nvatrabhrátrínámanapatyastrínámcha
dáyavibhágobhavatitijvarthah. Kimiti
parityajyate. Anapatyastrínámáputralá
bhádhitiviruddhárthapratitesstrínámdáyi
narhánámdáyavibhágásambhaváchcha

Sarasvatí vilása.

pariṭyajyate. Ataevasmṛityantaram.
janmanyasvadharmáputrair
vibhágemsharnsamanvhared iti.
Asvadharmáprátisvikastridharmashúnyá
janmáputrairevajívadvibhágekriyamá
nepuṭrátsamamamsharedityarthah.
Atrajanmagrahanamsápatnyáderupala
kshanártham. Mátarahputrabhágánu
sáribhágaháriṇyajiti. Asvadharmetivishe
shánopádánátsvadharmeviduyamánetaraí
vajívanasyasvánushṭheyasyachadharma
sádhjasyakkarmanassiddhisambha
venámshagrahanamitiprattyate. Sva
dharmátrájjívanadharmasádhyakarma
notssiddhyasambhaveswadharmánáma
pinasamabhágaharanamkintuyathopa
yoganyúnabhágasyaivaharanamitiga
myate. Tathávibhájyaráshertribhutve
nirdhanánámapijananyádínámmasaná
mshagraham. Kintuyathásvopayoganisa
mánshánnyúnasyaivánshasyagraha

namityavagamyate. Asvadhametivishesha
nasyanupayogavashátanushagrahanam
jananyáhnapunarbhirátrivaddáyabhá-
gitvavashádilingánáparthatvát. Átu-
samamitivisheshanasyopayogavashát.
Asámánshasyaharanepiavaiyarthyát. Ji-
vadvibhágasthalepatichchharyápaitiná
nadhikámshasyápiolátunárhatvádi
tyuktamprák. Asminnajívadvibhágastha
lebhráttrinámichchhánusárenamátura
shoolátavyavasamováadhiková. Yadichchhá
nástiálpavibhájyarásheradhikasyapurá
ptasyanivrittyarthatvátsamamitiprada
mityanusandheyam. Átaevaitatsarvama
pisandhávayaiva Yájnavalkyena.
Yadikuryátsamánamshán
Patnyahkáryássamánamshiká ityabbi
dháya
Kadattamstridhanámnyásám
Bhartrávásshwashurenavá ityabbihitam
Yadistridhanamdattamchettásámpatni

Sarasvatīvilāsa.

nāmnāmshaharatvamiti. Ataevoktam
Chandrikākārena. Jenātrānamātussva
sthavyavasthāprakoḍāyavibhāgaḥkintu
yávadarthameváṛthaharaṇamitimanu
tavyamiti. yattuVijñānayoginā Bhrāt̤ṛ
nāmathadampatiyoritivachanavyākhyā
ne. tasmādbhāryāyāapidravyasvāmya
mastianyathāsteyamsyāditi. Jathuḍā
yaharatvāpratipādakamnabhavati. kin
tvatithibhojanabhikshāpradānādisvā
myamātramityanusandheyam. Aparā
rkenatu Yadikuryātsamānamshānitya
trāmshashabdovibhājyadravyaikade
shaparaḥ. Atashchāpatnīnāmamshaha
ratvamnāstīpatyurichchhayāyatkiñ
chiddeyamityevamparamiti. Atomatatra
yepinadāyabhāktvamstrīṇāmapitvam
shaharatvam. Jachchhastrīdhanasadbhā
vāsadbhāvatattāratamyanibandhanam
prāguktamanusandheyam. Bhāshya
kāramatetu Shūdrāpatnīnāmvibhā

golokáchárátsiddhaitimantavyam.
Yattu Vishnunoktam Anúdhásheshadu
shitarahputrabhágánusárenabhágahá
rinyaditatvanúdháitivisheshanopá
dánátsvaviváhárthamputrabhágánusá
ribhágagrahanamyaththashakti. mapu
narmátrunámivajívanárthamanusha
karatvamitigamyate. Ataeva Devalno
ktam.
Ykanyábhyashchapitridravyam
Geyamvaivávahikamvasu:
Viváhaprayojanakadhanamityarthah.
Ataeváha Yájnavalkyah.
Bhaginyashchanijádamshád
Datvámshantuturíyakam iti.
Asyárthah. Bhaginyashchásamskrita
ssamskartavyábhrátribhih. kimkrita
nijádamshácchaturthamamshamda
tvá. Anenadhitaropipiturúrdhvamam
shabhágínyajitigamyate. Tatranijáda
msháditi pratyekamparikalpitádam

śrāddhakṛityachaturthīmshodāta
ivyajityayamarthonabhavati. Ekintuyaj-
jātīyākanyātajjātīyaputrabhāgāchcha
turthīmshabhāginīsākartavyā. Etadu
ktambhavati. Ayādibrāhmaṇajātīyā
kanyātadābrāhmaṇīputrasyayāvānaṃ
shobhavatitasyachaturthīmshastasyā
bhavatīti. Tadyathā. Yadikasyachid
brāhmaṇīpatnītasyachaikaḥputraḥka
nyāchaikātatratatputriṇyaṃsarvametad
dravyamdvidhāvibhajyatatraikaṃbhā
gamchaturdhāvibhajyaturīyāṃshamka
nyāyaidatvāsheshamputrogṛihṇīyāt.
athatudvauputrāvekākanyātadāputri
dhanamtredhāvibhajyatatraikaṃbhā
gamchaturdhāvibhajyaturīyāṃshamka
nyāyaidatvāsheshamdvauputrāvibha
jyagṛihṇītaḥ. athatvekaḥputraḥkanye
dvetadāputridhanamtredhāvibhajyae
kambhāgamchaturdhāvibhajyadvaubhā
gaudvābhyāṃkanyābhyāṃdatvāavashi

shṭamamshamsarvamputrogṛihṇáti.
Evamsamánajátiyeshusamavishameshu
bhrátṛibhaginíshuyojaníyá. Yadátubrá
hmaṇíputraekakṣhatriyákanyaikátraputr
tryamdravyamsaptadhávibhajyakṣha
triyáputrabhágámstrimshchaturdhávi
bhajyachaturthamamshamkṣhatriyáká
nyayaidatváshesṣhamsarvambráhmaṇí
putrágṛihṇáti. Yadátudvaubráhmaṇípu
traukṣhatriyákanyaikátrapitryamdha
manekádashadhávibhajyateṣhuṭrímam
shánkṣhatriyáputrabhágáṃchaturdhá
vibhajyachaturthamamshamkṣhatriyá
kanyayaidatváshesṣhamsarvambráhma
ṇíputrágṛihṇítaḥ. Evamjátivaishamye
bhrátṛiṇámbhaginíṇámchasamkhyáyás
sámyevaiṣhamyechasarvatrohaníyam.
Katúdativámshántuturíyakamiti. turíyá
mshavivakshayásamskáramátropayo
gidravyamdatvetivyákhyánamyuktam.
Vachanavirodhát.

Sarasvatīvilāsa.

Svebhyomshebhyastukanyábhyah
Svamdadyurbhrátarahprithak:
Svátsvádamshácharaturbhágam
Patitassyuradhitsava iti.
Asyárthah. Bráhmanádayobhrátarah
bráhmanípraabhritibhyobhaginíbhyah
svajátivihitebhyomshebhyash Chátu
ramshámharedvipraityádivakshyamá
mánebhyahsvátsvádamshádátumíyá
dátmíyádbhágáchchaturthamturíyama
mshambhágamdadyuh. Áchasvátmí
yabhágáduddhrityachaturthámshode
yajityuchyate. Ślintusvajátivihitádeka
smádamshát. Prithakprithagekaikasya
kanyáyaichaturthámshodeyajitijátivaisha
myevibhágasankhyávaishamyechavibhá
gaklriptiruktaiva. Patitássyuradhitsava
itiádánepratyavávayasmaranádavashya
dátavyatápratyayate. Atráprichaturbhága
vachanamavivakshitam. Samskáropa
yogidravyadánamevavivakshitamiti

chet. Na. Smṛitidvayepichaturthāṁsha
dánávivakshāyámpramáṇábhávát. Adá
nepratyavāyasmaraṇāchcheti. Yadyapi
kaishchidukṭamaṁshadánavivakshāyá
mbahubhrātṛikāyábahudhanatvamba
hubhāginīkasyaṁrdhanatāpratipādi
taduktatvāpārihṛitameva. Nahyatra
tṛtīyādibhāgādudbhṛityachaturthāṁsha
syadánamuchyate. Yenatathāsyāt. Ja
smātpiturūrdhvaṁkanyāpyaṁshabhāgi
nīpūrvamyatkiṁchitpitādadātitadevavi
shesheṇavachanábhāvāditi. Etachchasar
vamAsahāyaMedhātithiVijṇānayogi
Pradīpikārādīnāmmataeva. Tathāmatan
Bhāruchyaparārkapratibhṛitayonamanya
nte. Piturūrdhvaṁjīvatipitāriknyā
nāṁshabhāginījīvatipitṛipitṛāsvechch
yāputrikānāmyatkiṁchiddātavyaṁ. Pi
tāryuparatebhrātṛibhirapianūḍhānāṁ
saṁskāropayogeapratishṭhitānāṁpra
tishṭhopayogedravyaṁdātavyaṁ. Nātu

tásheshaturthámshaháráiti. Chaturthám
shapratipádakavachanánitusamskáro
payogidravyapratipádanaparáṇipratish
ṭhopayogidravyapratipádanaparáṇi. a
múdhánámaprátishṭhitánámevámshodá
ṭavyaitiVishṇuvachanamúdhatváprati
shṭhitatvavisheshanavisheshitánáme
vabhaginínámamshadánampratyate.
Tachchaprátishṭhopayogiviváhopayogi
vápratyate. Patitassyuraditsavajityadá
nepratyaváyasmaraṇantuprátishṭhopa
yogidravyadánenaprátishṭháyáakara
ṇesamskáropayogidravyadánenasams
kárákaraṇepratyaváyajityavagantavyam
.Jívatipitaridublitṛṇámyatkiṇchiddána
mevamajívatipitaryadidṛishṭárthatve
siddheadṛishṭárthakalpanáanyáyyá
etásámsmṛitiṇámmyáyamúlatvadíti
Bháruchy aparáraka Vajñapatyádiṇám
matam. Ataeva Bṛihad Vishṇunoktam.
Amúdhánáṇchadublitṛiṇámkanyáṇám

Sarasvativilása.

svavittánusárenasamskáramkuryáditi
átravisheshamáhaShankhah. Vibhajya
mánedáyádyekanyálankáramvaiválki
kamstridhanamchakanyálabheteti. Ka
nyálankáramkanyayásvadhritamalan
káram. Stridhanammátridhanam. Atra
Bodhávanah. Máturalankáramduhita
rassámpradáyikamlabheranumanyadve
ti. Sámpradáyikammátripáramparáá
yátamanyatteaditaratbhrátribhissve
chchhayádáttamkummáryolabheran. Du
hitarassámpradáyikamlabherannityá.
syápavádamáha Yájnavalkyah.
Máturduhitarashshesham
Rinátttábhyaritenvayai iti.
Máturdhanamduhitarovibhajeran rinä
chchheshamtatkritarnápákaranávashi
shtam. Etadukttambhavati. Mátrikrita
mrinamputrairevápiákaranúnyamnaduhi
tribhih rinávashishtamdhanamduhita

rogṛihṇíyuriticha. Yuktamchaitat.
Púmánpumsodhikeshukle
Stríbhavatyadhikeshukle itistryava
yavánámduhitṛishubáhulyátstrídhana
mduhitṛigámi. Pitṛidhanamputragámi.
Pitravayavánámputreshubáhulyáditi. A
tragautamenavisheshodarshitah. Strí
dhanamduhitṛṇámapratthánámapra
shṭhitánámcheti. Asyárthah. Prattápra
ttásamaváyeapratthánámevastrídhanam
pratthásupratishṭhitápratishṭhitásama
váyeapratishṭhitánámeva. Apratthaanúdhá
ḷi. Apratishṭhitánirdhanáh. Duhitrabhá
vemátṛidhanamṛiṇávashishṭamkogṛi
hṇíyádityataáha. Tábhyaṛitenavayajiti.
Tábhyoduhitṛibhyovináduhitṛiṇámabhá
veanvayalṛiputrádirgṛihṇíyát. Etacha
pitroṛiṛdhvamvibhajeranmityanenaiva
siddhamspashṭárthamuktamiti Vijṇá
nayogí. Etacha Máturduhitarashshe

Sarasvativilása.

Sámitivachanamanyathávyákurvanti
Bhárúchiprabhritayah. Putrábhávemátu
rdhanamdubitárovibhajèrantadabhávè
svávavyahpitrivyádirgrihníyát. Dáyá
dárdhvamápinnyurtismritih. Ürdhva
mdhanasvámináputrikáderabhárá
tyáritah. Dáyádádhanasvámiputri
kápitrivyádayah. Ataevoktam Sangraha
kárena.
Pitridvárágatamdravyam
Mátridvárágatamchayat.
Bhrátridattamdáyashabdena
Tadvibhágodhanochyata iti.
Mátridvárágatadravyasyadáyashabda
váchyatvátdáyárhatvampurtránámeva
natustrínám. Tasmátstriyonirindriyá
dáyádáritishruteh. Strínamdáyavibhá
gonástiniridriyatváditi Gaitamasmr
teshcha. Bhrátrisadbhávedubitrínám
mátauralamkáráditikambhrátrínámich

Sarasvati vilasa.

chhayáyatthinchiddeyamtadevagrihíta
vyamnányadiitipratipádayantah: atra
vishesháha Hárítah.
Anedamúkájátyandhá
Vikalámgáshchakunyakáh:
Samskáryáhpaitrikádrikthát
Bhrátribhir Manurabravít.
Anedamúkáhvaktumshrotúmasamar
thah. Vikalámgáhnyúnámgáadhikámgá
shcha. Paitrikádrikthádisámányam
deshátsarvamvárikthambhrátribhirva
rá yadatvásamskartavyáitivachanárthah
Kechidanedamúkatvádidoshadushtánám
viváhasamskáronativadanti. Tadapásta
mitiveditavyam. Manurapidáyánarhá
náha.
Anamshauklíbapatitau
Játyandhabadhiramtathá:
Unmattajadamúkáshcha
Yechakecchinmirindriyáh.

Asyárthak. Amanshaukli bapalitáivi
dvitvöklyádáyárrhabhráturlulihrik
thagrúhairváyoshidgrúhairváposhkyau. Já
tyandhabadhirávilidvitvöklyálayoram
shostyevakintuamshkayuktavariposhkyau
rivváhasadbhárát. Jalthashbdaprayoge
napiamgvádayakivváhasamskárárhá
shchedamshaharáhposhkyáslichetiraha
syam. Ilmmattajadamukáshchetisami
chchayolityátefibhartavyáevanámsha
haráh. Livváhárhánachcolitishcshak. Ye
chakechimmirindriyáitistrinámapyupala
kshanam. Nirindriyánámstrinámsapra
tiduhitribhaginíprabhritínámpunrsám
chabhrátritatsutabhartripitriyádínámmátu
ládínámchasamrakshanamkáryamiti.
Jkechittamirindriyávyádhinávinashta
ghránádíndriyáityáhuh. Yattu lára
denoktam!
Pitridvitputrashshando
Yashchasyádavapátitah.

Aurasáapinaivámsham
Lalherankshetrajáh hutáh.
Avapátitomahápuráidhobandhubhirbalu
shkritah. Patitashandausprashtuni. Pitri
dveshonámaadaumamapitámetyevam ri
pah. Anyaltápitukpukshapáduputrá
mdveshasambhavetatrábhágadyaviti
hvát. Vaishthopi. Anamshástrásha
mántarayatáti. Grihasthásharamama
pichshuyeliheshah. Atairváhaterahah.
Mritenapitarikliba
Kushithonmattajadándhakáh:
Patitahpratitápatyam
Pingídáyámshabhágináh.
Mritepitariklibándayodáyámshumatha
vanitvyarthuh. Singínaishtikarana
shthádih. Shshapanaka Páshupatalishetha.
Patitápatyamitipátityadashnáyámutpa
nnapatrah. Jatpúrvotpannapatrasya
pitrigatapátityadoshánumshamyákhaná
t. Pitriputrasambandholaukikah páti

Ayádunivartatajitijurusāṁniveḍayi
shyate. Tathāchaivishṇuḥ. Icchāmi
vumrasāṁsuvrāḍhāṁyahārino. Nātipati
tasya. Pataṁyekṛteḥkarmaṇyanan la
rotpannāḥpratilomāsutrīshūtpannā
shchāḍhāyinastatputrāḥpaitāmahepya
rthaiti. Mritipitāryāvrāpishabdoḍhyā
bhāryah. Pitarimritepyamritepūtibhī bhā
ḍayonāmshakarāṇivyākhyeyaṁ. Sa
tīkāḥāpastambaḥ. Jīvanpunrīvivāhyeyu
nvibhajetsamaṁśībhāmmātāmpi
tāmchapariṇāpyeti. Pariṇāpyavarja
yitvā. Chashabdoviṇāhānarthānāmupa
lakshakaḥ. Chandrikākārastunmritepi
tāritivibhāgatāḥpradarshanārthami
tyāha. Tenavibhāgakālesthitāḥklaibyādi
shāṇḍāmapyabhāgaharatvam. napunaḥ
klaibyabādhiryādishāṇḍāmevetimanta
vyamiti. Yattu Yājñavalkyenoktam.
Aurasāḥkshetrajāḥshchaisham
Nirdoshāḥbhāgahārina ititadDvāpa

rádiyugavishayamitimantavyam. Kalaa
kshetrajaputranishedhát. Tathácharaniya
mshakaputránámamshagrahanavirodhi
vyádhyádyabhávepitámahaadhikanapra
práti.
Tatputrakpitridáyámsham
Labherandoshavurjita itiLavalava
chanát. Doshákklaibyádayah. Atráyá
jnavalkyah.
Klébothapatitasthajjah
Jangurunmattakojadah:
Andhábadhiritsarogádyá
Bhartavyássyurniramshakáh.
Tajjahpatitotpannah. Ádyashabdoniri
ndriyádisamgrahárthah. Bharanam
vyávajjívam. Vyávajjívambhartavyáiti
Manusmriteh. Bhinnajátiyánámviddhá
gevisheshamáha Yájnavalkyah.
Chatustridvyekabhágássyur
Varnashobráhmanátmajáh:
Kshatrajástridvyekabhágá

Vidjástudryekabhágimah.

Bráhmanasyachhatasrobháryáksha tra
yasyatisrahvaisbyasyadve Shúdrasya
kaivabháryá ititisrovarnánamupúrvyenetída
rshitáh. Tatrabráhmanotpannáh. Var
nashchaturbráhmanádivarnástrayasa
chyante. Upasáyámshaupratyayah. Ut
shchavarnevarnebráhmanotpannáyatthá
bramanchatustridvyekabhágássyurbha
veyuh. Stadukitambhavati. Bráhmane
nabráhmanyámutpannáhekaikashcha
turashchaturbhágánlabhante. Temaiva
kshatriyáyámutpannástrimstrín. Vai
shyáyámutpannádvaudvau. Shúdráyá
mutpannáekamekamiti. Kshatriyáh
kshatriyotpannáh. Varnashaityanuva
rtate. Yathákramamtridvyekabhágáh.
Kshatriyenakshatriyáyámutpannáputra
tyekamtrimstrinbhágánlabhante. Vai
shyáyámutpannádvauduvau. Shúdráyá

Sarasvatīvilāsa.

.mulpramāṇakamekamiti. Vidyāvaishyajāḥ. Varṇashodvyekabhāginaḥ. Vaishye navaishyāyāmulpramāṇāḥ śūdrāsalabhante śūdrāyāmekameka.m. Śūdrasyaikairbhāryetibhiraja'tyapatrābhāvāttatpu trāṇāmpūrvoktaivasamavibhāgaḥ. Etacchāstrityantarānusārenoktam Yājña.valkyena. Tammatebrāhmaṇasyaśūdrā.vivāhasyanishiddhatvāt. Yatajuktante naiva.

Natanmamatamityasmāt
Tatrāyamjāyatesvayam iti.
Taditi śūdrāvivāhobrāhmaṇakartṛikasya
.rāmrishyate. Tibhājyadravyamāhā Flā
tyāyanaḥ.
Puitāmahaṇechapitryaṇecha
Yachchānyatsvayamarjitam :
Dāyādānāmvibhāgepi
Sarvametadvibhajyate .
Svayamarjitampitrādyavibhaktadra
vyoparayogenaswayamaryitam. Tadanya

Sarasvatívilása.

thásvayamarjitasyávibhájyatvát. Yatha
ha Yájñavalkya h.
Pitridravyávirodhena
Yadanyatsvayamarjitam:
Maitramaudváhikañcaiva
Dáyádánámnatadbhavet.
Hrámádabhyágatamdravyam
Hritamabhyuddharettuyah:
Dáyádebhyonataddadyád
Vidyayálabdhameva cha.
Mátápitrordravyávinásheanayatsvaya
marjitam. Maitrammitrasakáshálla
bdham. Audváhikamviváhálladbham
Dáyádánámbhrátrádínámnatat bhavet.
Kinchakramádabhyágatampitrikramáyi
tam. Yatkinchiddravyamanyairhritama
sámarthyádinápitrádibhiranuddhri ta
mnyahputránámnadhyeuddharati. Tad
dáyádebhyobhrátribhyonadadyát. uddha
rtaivagrihníyát. Tatra Vijñánamayoginá
putránámnadhyeitarábhyamnyáyá ya

uddhiaratitaddáyádelbhyonadadyádityu
ktam. Tannasukhate Apiaráhah. Staiá
bhyanujnayaivateshám tadamshenadhi
kárádeladvachanavaiyyarthyát. Ashtre
turyámshamlabhatáityáha Shamkhah.
Pitrvanashtántuyobhúmim
Ekashcheduddharettkramát:
Yathábhágamlabhantenye
Datvámshantuturyakam iti.
Kramádityatrábhyágatamitishteshah. Ya
dányatsvayamarjitamityasyárthoManuná
spashtikritah. Tathái.
Anupaghnanpitridravyam
Shramenayadupárjayet:
Shramajanitenakrishyádinetiyávat. Pitri
dravyamityatrapitrigrahanamavibhakto
palakshanártham. Anupaghnannapída
yan. Vyásopi.
Anáshrityapitridravyam
Svashaktyápnotiyaddhanam:
Dáyádebhyonataddadyád itipráha.

Sarasvatívilása.

Prajápatirápi.
Vidyáshauryashramairlabdham
Stridhanammádhuparkikam:
Maitramaudváhikamchaiva
Bhrátribhirnavibhájyata iti.
Vidyayávedádhyayanenádhyápanenavá
vedárthavyákhyánenaváyallabdhamta-
dapidáyádebhyonadadyát. Árjakaevagri
hiyát. Svamvidheshusthaleshudravyasya
kanishthatvepivibhaktatvamastiti Bhá
rúchináprágevaprapanchitam. Vidyádha
nasvarúpamáha Látyáyanah.
Upanyasyatuyallabdham
Vidyayápanapúrvakam:
Vidyádhanantudadvidyád
Vibhágenaniyujyate.
Shishyádártvijyatahpraptam
Sandigdhapraptamanirnayát:
Siddhánashamsanádvádát.

Sarasvatívilása.

Labdhamprádhyayanáchchayat.
Vidyádhanantatpráburr
Vibhágenaniryujyate.
Sadamnirasyayallabdham
Vidyátodyútapúrvakam:
Vidyádhanantadvidyán
Návibhájyam Brihaspatih.
Vidyápratijnayálabdham
Shishyádáptamchayadbhavet:
Ritvijáyenayallabdham
Tadvidyádhanam Bhrigoh.
Prádhyayanamghatikáshatakádinir
mánamannadánádhyayanamvá. Atra
cha.
Pitridrávyávirodhena
Yatkinchitsvayamarjitam itisarvashe
shah. Atashchapitridravyávirodhena
yanmaitrámárjitampitridravyávirodhe
nayadaudválikampitridravyávirodhe

nayattkramáyátámuddhṛitampitṛidra
vyávirodhenavidyayáyallabdhamitipra
tyekamabhisambadhyate. Tathácha pitṛi
dravyavirodhenapratyupakárenayanmai
trampitṛidravyavirodhenádsuráditivácha
nachayallabdhamtatthápitṛidravya-virodh
nayattkramáyátamuddhṛitamtatthápitṛi
dravyavyayállabdhayávidyayáyallab
dhamtatsarvamsarvairbhrátṛibhirvibha
jáyam. Tathápitṛidravyávirodhenetya
syasarvasheshatvádevapitṛidravya viro
dhenapratigrahalabdhamapivibhajáyam
Asyasarvasheshatvánaitramaudválikami
tyádinárabdhavyam. átrápitṛidravyaviro
dhenápiyanmaitrádilabdhamtasyávibhá
jyatvávyamaitrádivachanamarthavadityu
chyate. Tathásatisamácháraviródhovidyá
labdhestádradavachanaviródhasheha.
Kutumbambibhṛiyádbhrátur
Yovidyámadhigachchhatah :

Sarasvatívilása.

Bhágamvidyádhanáttasmát
Salabhetáshrutopisan iti.
Pitridravyávirodhenetyasyabhinnavá
kyatvepratigrahalabdhasyáviblıájyatva
nácháravirudddhamápadyate. Etacchca
spashtíkritam Mamuná. Anupaghnanpi
tridravyamityádyuktamprák. Vidyádha
nasyáviblıájyatvalakshanamuktam Sátya
yanena.
Parabhaktopayogena
Vidyápráptámyatastuyá:
Tayálabdhamdhanamyattu
Vidyápráptamtaduchyata iti.
Parashabdotráviblıaktápekshayáyad
vyaktyantaramtatraprayujyate. Bhakta
shabdodravyamátropalakshakatayápra
yuktah. Atashchapitridravyávirodhen
tyasyasarvashesha tayuktityanusandh
yam. Nanupitridravyávirodhenayan
maitrádinálabdhamdravyamtadaviblıá

Sarasvatívilása.

jyamitinavaktavyamvibhágapráptyabhá
vát. Yadyenalabdhamtattasyaivasvam
nányasyetiprasiddham. Práptipúrvaka
shchapratishedhah. Uchyate.
Samavetaistuyatpráptam
Sarvetatrasamámshina itiprápta
syápavádah. Atra Hárítah. Yogakshe
mampracháránnavibhajeranniti. Apra
ptasyapráptiryogah. Práptasyaraksha
namkshemah. Yogakshemashabdártha
máha Laugákshih.
Kshemampúrtamyogamishtam
Styáhustattvadarshinah:
Avibhájyechateprokte
Shayanásanamevacha iti.
Tadayamarthah. Yogashabdenálabdha
kárannamshrautasmártagnyádisádhya
mishtamkarmalakshyate. Kshemashab
denalabdhaparipálanahetubhútamtadá
gárámanirmánádipúrtamkarmala~~kshya~~

kshyate. Tadubhayampraitṛikamapi
tridravyaviródhárjitamapyavibhájya
miti. Lechittúyogakshemakáriṇorája
mantripurohitádiyauchityátte jityáhuḥ
Chhatrachámarashastravárhanapra
kṛitayaityanye. Prachárogṛihárámá
dishupraveshanirgamanamárgaḥ sopya
vibhájyaḥ. Náradastuvisheshamáha.
Mátrárhasvadhanamdattam
Yasmaituprítipúrvakam:
Tasyápyeshavidhirdṛishto
Mátápishṭepitáyatthá.
Svadhanaitisheshaḥ. Eshavidhiḥavi
bhájyatvavidhiḥpitṛidattavishayoktaḥ
Yadúshanasákshetrasyávibhájyatva
muktam.
Avibhájyamsagotránám
Ásahasrakuládapi:
Yájyamkshetramchapatramcha
Kṛitánnamudakamstriyaḥ.

Sarasvatívilása.

Tadbráhmanotpannakshatriyáputrá
vishayam.

Náprátigrahabhúrdeyá
Kshatriyádisuitayavai:
Yadyapyetánpitádadyán
Mriteviprásutoharedítismaraṇá
díti. Vijñáneshvarásahárya Medhá
tithináminyamvyákhyá. Bhárúchy Apa
rárka Chandrikákárádínámtuyájña
sakáshádutpannolábhovibhajanúyak
kshetramekhákhiladáyádánumatyári
bhajaníyam).

Dáyádairnábhyanujñátam
Yatkimchitsthávarekritam:
Tatsarvamakritamjñeyam
Yadyekopinamanyata ítí Prajápati
smaraṇát.

Lokerikthavibhágepi
Nakashchitprabhutámiyát:
Bhogaevatukartavyo
Nadánammachavikraya íti.

Sarasvatívilása.

Lokakulakramáyátesthávarádaunaka
shchitpitrádiraji. Riktthavibhágeapiska
bládvikrayádávapiprablutámityávat
TatradáyádánumatimantareṇanaXXvi
bhágavikrayadánánikuryádititasyá
rtha itivyákhyátavantali. Tathoktam
Manuná.
Vastrampatramalamkáram
Kṛitánnamudakamstriyah:
Yogakshemaprachárámcha
Navibhájyamprachakshata iti.
Vastrasyávibhájyatvamdhṛitánáme
vanányeshám. Dhṛitánámtuvastráṇá
mnavibhágaiti Shamkhalikhitau. Pi
tridhṛitánituputurúrdhvamvibhajeta
mshráddhabhoktredátavyámi. Yathá
Bṛihaspatih.
Vastrálamkárashayyádi
Pitṛyadravyánádikam:
Gandhamályaissamabhyarchya

Sarasvati vilása.

Shrádhabhoktretadarpayed iti.
Ashvádivánámbahutvetutadvikra
yopajívinámvibhájyatvamevaa. Alam
kárapiyoyenadhritahsatasyaivaadhri
tesádhárameviblájyaeva.
Patyaujívatiyasstríbhir
Alamkárodhritobhavet:
Katambhajerandáyádá
Bhajamánáhpatantita itismriteh.
Atradhritapadopádánádadhritánávi
bhájyatvamgamyate. Shritánnamta
ndulamodakádi. Tandulamodakádi
tyatratandulakritánichatánimodaká
nichatandulamodakáni. Yatthoktam
Manuná.
Tandulánichavastrani
Alamkárashchavábanam:
Jaláshayasstriyashchápi
Navibhájyássamáapi.
Eldakamudakádhárahkupádiki. Ta

Sarasvatívilása.

chchamúlyádidvárenanavibhájyampar
yáyenopabhoktavyam. Striyashchadá
syavishamá. Námúlyadvárenavibhájyáh
paryáyenakármakárayitavyáh.
Atháparitámahepautránámvibhágevishe
shahpradarshyate. Tatra yájnavalkyah.
Prámítapitríkánámtu
Pitritobhágakalpaná:
Avibhaktánámdishtamgatánámmyeputrá
steshámpitritobhágakalpaná.
Etadukthambhavati. yadábhrátarahavi
bhaktáhputránutpádyadishtamgatáhtatra
kasyadvauputrauanyasyatrayahaparasya
chatvárahitiputránámvaishamyetatradvau
svapitramshamekamlabhatehanyetrayo
pyekámamshampitryamchatváropyeka
mevámshamlabhantaiti. Ataevácha Shá
tyáyanah.
Saevámshastusarveshám
Bhrátrínámmyáyatobhaved iti.
Saevámshahpitramshah. Yadyapipitri

bhāgaharatveanekaputrānāmpitṛibhā
gakalpanāsvānanurūpātathāpivāchanika
tvādanumantavyā. Tathaivasasutayora
vibhaktayorbhrātrormadhyekasyachid
bhrātāmṛitahtatsutastupitṛivyenasā-
dhamvibhajaniyah.
Avibhaktenujeprete
Tatsutamṛikthabhāginam:
Kurvītaitiśāstrayasmṛiteḥ. Tathācha
Vishṇuḥ. Yadyekaḥpramitodvauvāpra
mitāvekovāsthitodvauvāsthitautatputrā
vishamasamāstatrāpipitṛitobhāgakalpa
neti. Atrāpinashṭānāmapiputrāḥpitṛyā
nevāmshānlabhantaitivāchanikīvyava
stheti Vijñāneshvaḥ.
Aparārka Bhāruchyādayastupramitapi
trikānāmputrānāmpitṛidvārāgatadra
vyasyadāyasyayatheshṭaviniyogārha
svatvasambhavātpitṛisvatvasyaivavi
bhāgaitiputrito bhāgakalpanetinyāyasi

Saraswatīvilāsa.

ddhárttánuvádah.
Ataeváha Kátyáyanah.
Saevámshastusarveshám
Bhrátríṇámmyáyatobhaved ityáhuh
11: Atravishesheshamáha Yájñavalkyah.
Bhúryápitámahopátta
Nibandhodravyamevavá:
Tatrasyátsadrishamsvámyam
Pituhputrasyachaivahi iti.
Bhúshsháliksheträdikä. Nibandhonai
gamádipramyasthaleekaikasminpramye
pratidinampratimásamvátsiyatpramya
metasyajívanárthamdátavyamitirájá
mátyápradhánapurushádhikritonibha
ndhaityuchyate. Dravyamsuvarnara
jitádispashtam. Yatpitámahenaprati
grahakrayádinálabdhamtatrapituhpu
trasyachasvámyamsadrishamsamá
nam. Hiyasmát. Hiyasmáttokaprasi
ddhatvádityarthah.
Atahpiturichchhayaivanavibhágah. Ná

Sarasvatívilása.

pipiturbhiágadvayam.
Atashcha.
Vibhágamchetpitákuryád
Ichchhayáribhajetsután ityetatsvá
rjitavishayamityavagantavyam.
Tathaiva
Dvávamshaupratipadyeta
Vibhajanmátmanahpitá ityetadapi
svárjitavishayam.
Jívatorasvatantrassyáj
Jarayápisamanvita ityetadapipráráta
ntryammátápitrarjitadravyavishayam
Tathaivaanishástehijívatorityetadapi.
Tathácha sarajaskáyámmátárítyetat.
Saspṛihechapitaribhágamanichchha
tyapiputrechchhayaivapitámahadra
vyevibhágobhavatitijñáyate.
Tathaavibhaktenapitráputraitámahedravye
díyamánevikríyamánevápiputrasyapiautra

syaprapautrasyaniṣhedhepyadhikárath.
Pitrarjitetunaniṣhedhádhikárath. Tatpra
ratantratvát. Anumatistukártavyá.
Paitṛikepaitámahechasvámyanyadya
pijanmanaivatattápipaitṛikepitṛipara
tantratvátpitushchárjahatvenapratádhá
nyátpitṛávinijyujyamánesvárjitadravye
putreṇánumatikártavyá.
Asambhúyasutánsarván
Kadánamnnachavikraya itismaraṇá
chchajñáyate. Paitámahetudvayossvá
myanavishishṭatinishedhádhiká
ropyastitivishesheṣhah.
Utaevoktam Manuná.
Sapaitṛikampitádravyam
Anaváptamyadápnuyát:
Natatputrairbhajetsárdham
Akámassvayamarjitam iti.
Asyárthah. Yatpitámahárjitamkená
pyapahritampitámahenánuddhritam

Sarasvatívilása.

yadipitoddharatitatsvárjitamivaputra
ssárdhamakámanámhamánahsvaya
mmavibhajeditivadan, pitámahárjita
makámopiputrechchhayáputraissaha
vibhajeditidarshayatitijnáyate.
Ataeva Brihaspatih.
Dravyepitámahopátte
Jangamesthávarepivá:
Samamshitvamákhyátam
Pitahputrasyachaivahi iti.
Vyásopi.
Kramáyátegrihakshetre
Putrapautrássamámshina iti.
Vibhágottarakálammtpitranmasyaputra
syavibhágakalpanámáha'yájnavalkyah
Vibhaktesshusutojátas
Savarnáyámvibhágabhák:
Asyárthah. Vibhaktesshuputressu pra
shchátsavarnáyámbháryáyámutpa
nnovibhágabhák. Vibhajyatajitivibhá

Sarasvatt vilása.

gobhágapitrorbhágakhtamvibhajatti
vibhágabhák. Pitrorúrdhvamtayoramsha
mtabhatajityarthah. Asavarnáyámu
tpannastusvámsháme vapitryállabha
te. Hátrikamtusarvamevetyáha Iijná
meshah.
Ubhayamapisarvameveyáburapárka
prabhritayah.
Urdhvamvibhágájjátastu
Pitryameva hareddhanam itismritissá
mányenapitroridampitryamitivyákhyá
ngíkárát.
Tathá
Anáshakpúrvajahpitror
Bhrátarbhágevibhaktaja itidmaraná
t. Pitrormátápitrorvibhága. Vibhágátpú
rvamutpannonasvámí.vibhaktajasheha
bhrátarbhágemachasvámitivachanár
thah.
Tathávibhágottarakálampitráyattkim
chidarjitamtatsarvamvibhaktajasyaiva.

Tathāha Vishnuḥ.
Pūtrāissahavibhaktena
Pitrāyatsvayamarjitam.
Vibhaktajasyatatsarvam
Anishṭāpūrvajāsmṛitā iti.

Yechavibhaktāḥputrāsahasamsṛishṭā
ḥtaissārdhampiturūrdhvamvibhaktā
jovibhajet.
Yathāha Manuḥ.
Samsṛishṭāstenavāyasyur
Vibhajetāsatāissahā iti.

Yatrapituḥdvauvātrayovābhrātaraḥpu
trāḥtatrakatibhiḥputrairvibhaktāḥka
tibhiravibhaktāḥ.avibhaktānāmevāpi
trārjitamdravyamupārjitāraḥpitāravi
jya.m. Pashchādetairvibhaktāḥpitāchai
taddravyampūrvamvibhaktānāmpa
shchādvibhaktānāmevaputrāṇāmeva
vibhājyam.mapatnyāḥ. Patniduhita
raḥtyādisvāmitāsamkramakramo

napitṛivishayakapitubhrātṛādivishaya
yajitpurastānnivedayishyate. Vibhāga
samayebhrātṛibhāryāyāmmātarichā
spashṭagarbhāyāmvibhāgādūrdhwa
mutpannasyabhāgakalpanāmāhayā
jñavalkyaḥ.
Drishyādvātadvibhāgassyād
ayayayavishodhitāt:
Etadukthambhavati. Prātisvikeshubhā
geshutadutpannamāyampraveshyapi
trikritamṛiṇamapaniyāvashishṭebhyo
bhāgebhyakinchitkiṇchidūdhṛityavi
bhaktajasyasvabhāgasamaṅkartavya
iti. Tadvibhāgaji. Tasyapitaripprete
bhrātṛivibhāgasamayeaspashṭagarbhā
yāmmātaribhrātṛivibhāgottarakāla
mutpannasyavibhāgastadvibhāgaji
Vijñāneshwaḥpurāha.
Spashṭagarbhāyāmtuprasavampratī
kshyavibhāgaḥkartavyaityāhaVasi

shṭhaḳ. athabhrátṛṇámdáyavibhá
goyáshchánapatyásstriyastásámápu
trálábháditi.
Grihítagarbhánámáprasavátpratík
shaṇíyamitiyojaníyam. Avashishṭan
púrvamevoktamitinehapṛithaṇníyate.
Ayamchanyáyodeshántaragatasyápi
samánajityáha Bṛihaspatiḳ.
Gotrasádhárańámstyaktvá
yonyamdeshamsamáshritaḳ:
Ardhashashṭvágatasyámshaḳ
Prádátavyonasamshayaḳ.
Gotrasádhárańámstyaktvásarvasaha
vásinivásideshamutsṛijyetyarthaḳ.
Atyantadírghakálaprosḥitasyasadbhá
vájńánataḥkṛitevibhágetasyápibhága
ityáhasaeva.
Ṛiṇamlekhyamgṛihamkshetram
yasyapaitámahamambhavet:
Chirakálaproshitopi

Bhágabhágágatastusaḥ.
Bhágabhágadhanavibhágítyarthaḥ. Ágatovibhágádúrdhvamágataḥ.
Pautrádauvisheshamáhasaeva.
Trityahpanchamashchaiva
Saptamoyopivábhavet:
Janmanámaparijñáne
Labhetámshamkramágate.
Kramágatadravyamátrámshabhágítyarthaḥ.
Kechidatrakramágatasyabhúmátrasyámshonámyasyetyáhuḥ.
Yatháha Vishnuḥ. Maulássámantáanvayinamvidhuḥtasyágatasyadátavyágotrajairmahíti. Kramágatadravyasyopalakshakamityapare.
Atravishesháha Brihad Vishnuḥ.
Vibhágádúrdhvamágatasyapúrvamágatasyavábhágamgrihítumpravritta syadrishṭadrishṭapramánenádautáva

dātmanaḥparāyattadravyesvāmyamsā
dhayatobhāgaharaṇedhikāro bhavati
nāmyatheti. Spashṭārthaḥ.
Vibhaktajaḥputraḥpitryammātṛikam
chadhanam-sarvamgṛihṇīta. Tatrayadi
vibhaktaḥpitāvāmātāvāvibhaktāyāpu
trāyasmehavashādabharaṇādikampra
yachchhatitatravibhaktajenadānapratī
shedhonakartavyaḥ. Nāpidattampratya
dātavyamiti.
yathāha Vishṇuḥ.
Mātāpitṛibhyāmyaddattam
Tattasyaivadhanambhaved iti.
Navibhaktajasyeshṭajiti. Vibhaktajasya
svamnabhavatītyarthaḥ. Pitrāyadda
ttamtattasyaivetinyāyāpratipādanāt
vibhāgātprāgapiyaddattamtattasyaive
tisiddham.

---

athastridhanavibhāgaḥ.

Sarasvatívilása.

Játra Vishnuh. Saudáyikamstríyathá
hámanámápnuyáditi. Saudáyikambhartri
dattopalakshakam.
Játhácha Vyásah.
Yachchabhartrádhanamdattam
Sáyathákámamápnuyád iti.
Saudáyikamnáma.
Ildhayákamyayáváji
Patyuhpitrigrihepuvá:
Bhartussakáshátpitrorvá
Labdhamsaudáyikamsmritam iti.
Labdhamdhanamitisheshah.
Játhácha Vyásah.
Yatkanyayáviváhecha
Vivábátpárataschayat:
Pitribhartrigrihátpráptam
Dhanamsaudáyikamsmritam iti.
Ánnsaudáyikashabdahsvárthetaddhi
tántah. Sudáyaevasaudáyikam. Vinayá
ditvátthak.

Ámanvetadanupapramnam. svárthikatadda
tántatvenadáyamátrapiratvenastrínám
dáyánarhatvádiliehet.
Maivam. Strínámbhartridáyárhatvát.
Svárthikápratyayáhpratiritilokingava
chanányativartantailinyáyát. Saudáyi
kashtabdasyaniyatánapum Sakalingata.
Tathácha Márádah.
Bhartrápritenayádattam
Striyaitasminnitepitat:
Súyatthákámanasniyád.
Dadyádvásthávarádrita iti.
Atashchayatthákámamityanenaivátān
tryamuktam.
Evamchasaudáyikesthávaretarapritidatte
strínámsvátantryamitimantavyam. Pu
rushánámtustridhanesarvatrásvátan
tryameva.
Yathácha Pátyáyanah.
Ubhartanaivachasuto

Sarasvatīvilāsa.

Nāpitābhiṛātaronaeha:
Ūdānevāvisargevā
Stridhanepraṛabhavishnavah.
Svāmitvābhāvādilyāthipriyah.
Stridhanamtudadhyagnyādikam.
Tathāha Manuh.
Adhyagnyadhyāhanikam
Bhattamchapritipūrvakam:
Bhrātṛimātṛipitṛipriyāptam
Shadvidhamstridhanamsmṛitam.
Yachchhaviváhakáleagnináyadhikṛityamátu
Tádibhirdattamtadadhyagni.
Lathácha Sátyáyanah.
Vivāhakāleyatstridhyo
Dāyatthyagnisammidham:
Tadadhyagnikṛitamsadbhis
Stridhanamparikīrtitam.
Yatpunarnayatenárí
Nyamánáputurgṛihát:
Adhyáharanikammána

Sarasvatívilása.

Stídhanamparihírtitam.
Prityúdattamtuyatkíncheich
Chhivashtrávávádhivashtmrmaná:
Pádavandanikamcheiva
Prítidattamtaduchyate.
Pádavandanikampádavandanávasare
dattam. Bhrátrimátripitripráptamyadá
vákadávájívanárthamitisheshah. Sha
dvidhamitinyúnasamkhyávyavachehhe
dárthamvádhikasamkhyávyavachehhe
dáya.
Ataeváha Yájnavalkyah.
Pitrimátripatibhrátri
Dattamadhyagnyupágatam:
Ádhivedanikádyamcha
Stridhanamparikírtitam.
Ádhivedanikamadhivedananimittam.a
dhivinnastriyaidadyádityetsmriteh. á
dyashabdenarikthákrayasamvibhá
gáparigrahádhigamapráptametaddhanam

Sarasvatívilása.

Aparamapuṣṭridhanamáhasalva.
Bandhudattamtathášhulkam
Anvádheyakamevacha:
Bandhubhiḥkanyáyámátṛibandhubhi
ḥpitṛibandhubhiśhchayaddattam. Shu
lkamnámayadgṛihítvákanyádiyatetach
chhulkamiti Vijṅáneshaḥ.
Chandrikákárastu.
Gṛihopaskaraváhyánám
Dohyábharaṇakarmaṇám:
Múlyamlabdhamchayatkiṅchich
Chhulkamtatpariṅkíritam iti.
Gṛihopaskarádínámmúlyamlabdhamka
nyágatatvenavaráḍisakáshát. Kanyá
ṣpanopádhitayetishheshaiti.
Anvádheyakamnámaparinayanádanu
pashchádvááhitam.
Uktamcha Kátyáyanena.
Viváhátparatoyacheha
Labdhambhartṛikulátstriyá:

Sarasvatívilása.

Anvádheyantutaddravyam
Labdhampitṛikulátthá iti.
Stridhanamparikírtitamitisamban
dhah.
Atra Bhárúchih. Shulkashabdenakanyá
múlyamuchyate. Tattvásurádiviváha
evetitattvanishiddhamitiyáha.
Ayamabhisandhih. Árshaviváhogomi
thunamgrihítvákanyádíyatajiti. Árshá
mgomithunenadvayenaveti Vishnusma
ranát. Tadevakanyáyámátusstridha
namityanishiddhatá.
Yadvánishiddhamastvásurádiviváho
dravinádánam. Atranishiddhatvánishi
ddhatvachintánaprastutá. apituvibhájya
tvávibhájyatvachintetinakashchidviro
dhah.
Nabhartánaivachasutonapitetyádivai
chanasyaphalamáhasaeva.
Yadihyekatarohyeshám

Sarasvatívilása.

Stríd hanambhakshayedbalát:
Savriddhikampradápyassyád
Dandamchaivasamápnuyát.
Tadevayadyanujñápya
Bhakshayetprítipúrvakam:
Múlyamevapradápyassyád
yadyasaudhanaván bhavet.
Dhanaván yadibhavedityabhidhánánnir
dhanomúlyamátramapinadápyajityar
thah. Anujñápyabhakshanepimúlyadáná
bhidhánát.
Etaduktambhavati. Stríd hanebhartura
svátantryam. Napunahpáratantryami
tram. Bháryáyástuviváhasamskritáyá
bhartridhanenityaparatantramsvámi
tvamsampadyate. Tenabhartribhárya
mekavidhamnabhavatittyavagantavya
m.
Ataevastríd hanábhogepyanarhatám

Sarasvatívilása.

patyuráha Devalaḷu.
Ṿiṛittirábharaṇaṃshulkaṃ
Lábhamchástṛídhanaṃbhavet:
Bhoktṛyetatsvayameveḍaṃ
Patirnárhatyanápadi.
Vṛitthámokshechábhogecha
Stṛiyaidadyátsavṛiddhikam iti.
Vṛittirvartanárthampitṛádinádattaṃ. Shu
lkamkathitaṃ. Labhyatáitilábhaḥ
Ítadukteṣvabhavati. Gauṛivratádyarthaṃ
stṛiyáyallabhyateteḍadapistṛídhanamiti.
Yadválábhovṛiddhiḥ. Púrvoktamstṛídha
nampárikalpitavṛiddhimúlatvenavyava
hṛíyate. Sáchavṛiddhirlábhashabdeno
chyate.
Yadyapiprayuktadhanasváminaevaka
lpitávṛiddhiḥ. Tathápidhanaprayogestṛí
námanadhikárátpatyurevatadadhikára
ttadáshaṃkámábhúdityupadishṭaṃsva
yameveṭyevakáraḍapatyánámvyudásárthaḥ
Vṛitthápradaṃvinetyarthaḥ. Mokshastyá

Sarasvatívilásaḥ.

gaḥ. Ápadamvinetivadanápaditupatíreva
stríbhanambhoktumarhatínányajití-
darshayati. Áprannámakutumbábhara
nárthadravyábhávaḥ.
Tathácha Yájñavalkyaḥ.
Durbhikshedharmakáryecha
Vyádhausampratírodhake:
Gríhítastríbhanambharta
Nastriyaidátumarhati.
Dharmakáryenityanaimittikecha. Ká
myepikvachichchhántikegrihayajñádau
Pratírodhakedhanadánamvinánivárayi
tumashaktyedhanikádyásedhádáviti Chá
ndrikákárah.
Bandhigrahanavigrahádaudravyántará
bhávaiti Vijñáneshvaḥ.
Atra Manurvisheshamáha.
Yástásámsyurdhuhitaras
Tásámapiyathárhataḥ:

Sarasvatívilása.

Mátámahyádhanátkimchit-
Pradeyampréṭipúrvakami íti.
Yathárhatahshílopayogadáridryápekshá
yaetyarthah. Tásámbhaginínámdahitá-
raityarthah.
Nánubhaginídahitṛínámbhrátṛibhagi
nísadbhávemátámahidhanesvámitvábh
bhávátkimitikimchitpradíyataíti.
Satyam. Príṭipúrvakamityuktatvánna
doshah. yathápaitṛikedhanekanyánám
yárhatvábhávepi vachanabalátpatitás
syuradítsavaíti mindásmaranáchchasa
mskáropayogipratishṭhopayogidravyam
deyamitivachanabalátpratiyatetathe
háṕítyarthah.
Vishnurvisheshamáha. Yautakammátu
shkumáríbhágaeveti. Násahodaráṇá
mitisheshah. yautakamanyonyánvita
yorvadhúvarayordeyam. yattádddhano
myutayoritivyutpatyáyautakam.
Gautamastuvisheshamáha. Stríddhanam

Saraswatī vilāsa.

duhitṛīṇāmapratthānāmaprathishṭhitānā
mcheti. Saudāyikādistridhanamkumāri
nāmanūdhānāmaprathishṭhitānāmchaida
hitṛīṇāmsvambhavatītyarthah.
Atashchatasraddhanamtāevaduhitāroqrih
nūyurvyatthāmshamityablipráyah. Iya
mAparārkamatānusāradGautamavacha
navyākhyā.
Vijñāneshwaramatānusārenatupūrvame
vavyākhyātam. Bhāryāyāūrdhwamka
nyābhāvebharturbhāryāriktthambha
vet.
Tathāchayājñavalkyah.
Aprajastridhanambhartur
Brāhmādishuchāturshwapi:
Duhitṛīṇāmprasūtāchech
Chheshehupitṛigāmitat.
Asyārthah. Aprajastriyāhpūrvoktāyāh
brāhmadaivārshaprājāpatyeshuchāturi
shuvivāheshubhāryātvamprāptāyāati

tayálhpúrvoktamsaudáyikamdhanamlha
rturbhavati. tadabhávetatpratyásannáná
msapindánám. Shesheshvásuragándha
rvaráksharasapraishácheshuviváheshutadai
prajastridhanampitrigámimátachapitá
chapitarautangachchhatitpitrigámi. Eka,
shesharirdishtayáapimátuhprádhányá
tpratthamandhanagrahanam. Pitámátre,
tyekashesheshemáturevaprádhányát.
Tadabhávetatpratyásannámándhana
grahanam. Sarveshvevaviváheshuprasá.
tapratyavatichet duhitrinámtaddhanam,
bhavati.
Atradauhitrishabdenadauhitridauhitra
uchyante. sákshádduhitrinám. Máturdau.
hitarashsheshamityatroktatvát.
Atashchamátridhanammátarivritta
yámpratiamandauhitarogrihnanti.
Tatrachodhámúdhásamaváyeanúdhá.

Sarasvativilása.

grihṇanti. tadabhávepariníta. tatráprishṭhitápratishṭhitásamavávayeaprati-
shṭhitáh.
Etad Vijñáneshwaramatam Bhárúchya
párárka Chandrikákáráda yonamanya
nte. Vijñáneshwareṇasvamatamátrapa
rikalpitatvát. Anekádhyáhárapárikalpa
máchcha. Gautamavachanestridhanam
dubitṛiṇámapratthánámapratishṭhitá
námchetisámányenábhidhánáchcheti.
Etachchasthulkanyatirekeṇa. Sthulka
mtusodaryáṇámeva. Bhaginísthulkam
sodaryáṇámúrdhwammáturiti Gauta
mavachanát. Máturúrdhwamityan va
yah. Sarvásámdubitṛiṇámabhávedubi
tridubitarogrihṇanti. Dubitṛiṇámpra
sútachedityasmádvachanát. tásámbhi
nnamátṛikáṇámvishamáṇámsama
váyemátridwáreṇabhágakalpaná. pra
timátrisvabhávaiti Gautamasmaraṇát.

Svalhávàssvatvàm. Pratimátrimátara
nnmátaram. Svasyamátrisvatvámussá
ritásámsvatvamityarthah. Anapatya
lúnajátistridhanamtubhinnodaráputra
ttamajátisapratníduhitágrihnáti. tada
bhávetadapatyam.
Tatthácha Manuh.
Striyáshchayadabhavedvittam
Pitrádattamlathamchana:
Bráhmanítaddharettasyá
Tadapatyasyavábhaved iti.
Bráhmanígrahanamuttamajátyupala
kshanamiti Vijnáneshah.
Atashchánapatyá Vaisyádhanamkshá
triyákanyágrihnáti. Duhitrinámputrá
námputránámchamátridhanasam
bandhát.
Tatthácha Manuh.
Jananyámsamsthitáyámtu
Samamsarvesahodaráh:

Sarasvativilása.

Bhajeranmátṛikamriktham
Bhaginyashchasanábhaya iti.
Mátṛikamriktham sarvesahodarássa
mambhajeran. Sanábhayobhaginyash
chasamambhajerannitis ambandhah. na
punassahodarábhaginyashchasambhú
yasamambhajerannitisambandhah. pú
rvoktakramapratipádakavachanaviro
dhát. vibhágakarttṛitvánvayenápichasha
bdopapatteshcha. yathá Devadattahpara
mtu Yajñadattasheheti. Samagrahaṇa
muddhárenivṛittyartham. Sodaragra
hanambhinnodaranivṛittyartham.
ataeva Vishṇuh. Bhaginíshulkammá
tussodaráṇámeveti.
Ayamarthah. Bhaginíshulkátmakamstrí
dhanammátureva. Mátarabhávesoda
ráṇámeva. Nabhinnodaráṇámityarthah.
yattugautamasútram, bhaginíshulkam

sodarāṇāmūrdhvammāturitisthāturūrdh
vāṇsodarāṇāmityanvayaparam.
Tatthāla Bodhāyanah. Strīdhanammātṛi
ṣāmi tadabhāvesodarabhrātṛigāmīti. Stri
dhanamkanyāshulkam.
Atāshchakanyāshulkavishayesodarāso
daravibhāgeasodarāṇāmapikimchiddhe
yamityasahāyavyāpāryāmasahāya
m. Bhaginīshulkamtusodarāṇāmūrdhva
mmāturityādismṛitishubhaginīshulka
rūpesarvasmindhanesodarāṇāmevasvā
myapratipādanāt. Putrāṇāmabhāvepau
trāpitāmahadhanahārinaitivachobha
ṃgyāha Gautamah. Rinapradātārash
chārikthabhājarinampratikuryuriti. Pu
trapautrairinamdeyamitipautrāṇāmapi
pitāmahyrināpākaraṇedhikārāt.
Nanvevammātāmahyāmvṛittāyāmtadan
rdhvadaihikeputrasyaivādhikārātputra

Sarasvativilása.

prautradravyasamudáyenaivārdhvadaihi
kakriyáhkáryáyiti vi shṇuvachanavirodha
h syáditicheṇ.
Maivaṃ. Shodashashrádadhe shvevaputra
prautradhanasaṃsargah. Tatpratatvavi
mukterubhayákámkshitatváditi Bhárú
chinávishayavyavasthá yáhkritatvát.
Pautránámapyabhávetadvibhágakrama
máha Yájṇavalkyah.
Attáyámaprajasi
Bándhavástadaváprnuyuh:
Asyárthah. Tatpúrvoktaṃstridhanamapra
jasianapatyáyámduhitṛiputrapautrarahitá
yámstriyámattáyámbándhavábhartrida
yogrihṇantiti.
Yathāha Manuh.
Bráhmadaivárshagándharva
Práját patyeshuyaddhanam:
Attáyámaprajasi
Pitureva tadishuta iti.

Sarasvatí vilása.

Yattu 'hlátyáyaneno ktam.
Bandhudattantubandhúnám
abhávebhartrigámitat:
Tadapiuktapañchavidhetaravivábasam
skritastrídhanavishayam. Anyatthá
shulkamshulkadáturevasyát. Bhagi
núshulkamsodaráṇámúrdhvammáte
riti Gautamavachanavirodhasyát. Shu
lkáklyastridhanasyadátárovaráḍayah.
teshámdátritvepitaddhanamnabhavati.
hlintudhanasváminámsodaryabhrátri
nám. teshámtanmátarabhávebhavatitya
rthah.
Ataevabhaginíshulkannámaárshavivá
hegomithunameva. násurádivivábe. Tatra
tutaddáturevataddhanavidhánát.
Yattu Bhárúchivyáklyánamtatpraudho
vádamátramityanusandheyam.
Yattuvaivábikamshulkamprakritya
shamkhenoktam. Svamchashulkamvo

dheti. Vodhávarah. svamsvayameva slkamgrihníyáditi. tadaparisamáptevivá hedrashtavyam. Viváhaparisamáptivivá hapradhánahomaparisamáptih.
Amenaivá blipráyenaYájnavalkyenápyuktam.
Mritáyámdattámádadyáditi. Shulkamaí lamkáradikamváádadyádvodhetisheshah.
Vágdattáyásamskárátpráṅmriyetatadvi shayamvachanamityáha.
Gauṇamátripariganaṇápúrvakamtaddha naharttimáha Brihaspatih.
Mátrishvasámátulání
Pitrivyastrípitrishvasá:
Shvashrúhpúrvajapatnicha
Mátritulyáhprakírtitáh.
Yadásámaurasonasyát
Sutodauhitraevalí:
Tatsutovádhanamtásám
Svasriyádyásamápnuyur iti.

Svasriyodhanasvámino bhágineyah. sacha
svamátrishvasurdhanamápnuyát. Eva
mádyashabdapariyihítáyathákramam
svakíyamátritulyáyádhanamsamápnu
yuh. Evamevapatnísamántánopyupa
mátridhanamtatsamtánatadbhrátrádya
bhávesamápnuyát.
Adhivedanikestridhanevishesháha'yá
jnavalkyah.
Adhivinnastriyaidadyád
Adhivedanikamsamam:
Nadattamstridhanamanyasyai
Dattetvardhampraklrtitam.
Yasyáupariviváhántaramsá adhivinna
stri. tasyaiadhivinnastriyaiádhivedani
kamadhivedanamanimittamdhanamadhive
danapratyojanakampratyojanamitithak.
Yávadadhivedanárthamvyayíkritamitá
vaddadyát. Yasyaibhartrásheshasture
manyastridhanamnadattamsyát. Datte

.strídhaneádhivedanikadravyasyaar
dhamoladyát. yávatthávatpúrvadatthamá
dhivedanikamsamambhavatitávaddeya
mityarthaḥ.
atasstrídhanasyadvihitrádisamban
dhaḥpratyásattitárataṁyanyáyani
bandhano: Naturváchanikaḥ.
Pratyásattitárataṁyamcha.
Pumánpumṁsodhikeshukle
Stríbhavatyadhikestríyá iti Vijñáne
shvarapratipáditamityuktamprák.
Atravivadante Vriddháḥ. Stridhanam
dáyashabdavácchyamnaveti. Jasmátstri
yonirindriyáadáyádiritismriteḥ. stríṇá
mdáyánarhatvát. Stridhanavibhágona
dáyadhanavibhágaḥ. kintutaddhanavi
bhágajitivyavahárāḥ.
yatthúktam Samgrahakárena.
Pitridvárágatamdravyam
Mátridvárágatamchayat:

Kattitamdáyashabdena
Tadvibhágodbhunochyata iti.
Tattuyathápitṛidvárágatamdravyamdá
yashabdenakattitamdáyashabdavá
chyam tadvanmátṛidvárágatamapi
dáyashabdaváchyam).
Atashchaikashabdasyárthadvayámgí
káreshiaktigauravamsyáditi. anyatra
vṛittyantáramsvíkáryam).
Atashchamátṛidvárágatamdravyam
dáyatedadátṛitvyutpattyágaunavṛittyá
dáyashabdárthajítyáhuh Bhárúchyapa
rárka Someshwaráchárya prabhṛitayah.
Vijñáneshwaráchárya saháya Medhátithipra
bhṛitayastutasmátstriyonirindriyáityá
dishuktermirindriyashravaṇamatyan
tanirindriyavishayamnabhavatiapitva
tpendriyaparam.
Pumánpumsodhikeshukle
Stribhavatyadhikestriyá ityatraá

dhikyálpatvapratītermakevalamatyanta
mnirindriyatvamstrīnámitidáyárhatvam
strīnámapyasti. Ślintupitrīputravibhá
gepatrānámprádhányát. Patraivastrī
námdáyánarhatvát. nyatkimchitprītidá
nárhatvamapistrīnámapyastītyevampra
rāshrutih.
Ataeva Samgrahakáraivachanamputridvá
rágatamdravyammátridvárágatamdra
vyamchobhayamdáyasshabdavāchyami
tisvarasorthah sampadyatayitigatamapi
spashtārthampunaruktam.

Athadvyámushyáyanasyavibhágevish
shahkatthyate.
Pasyasvarúpamáha Yájñavalkyah.
Aputrenaparakshetre
Niyogotpáditassutah:
Ubhayorapyasaurikthī
Pindadátāchadharmata iti.

Atashchadvipitṛikodvyámuṣhyáyaṇaḳ.
Dvayorapiriktthahárípiṇḍadátácha. Pa
rakshetrajityasyárthaḳ.parasyakshetra
mbhárya. Tasyáḳparakshetratvamvá
gdánamátreṇa.natuparinayanena. Pari
vitaparakshetreniyogasyanishiddhatvát.
Tathálikamanuḥ.
Devarádvásapiṇḍádvá
Striyásamyaṇniyuktayá:
Prajepsitádhigantavyá
Santánasyaparikshaye.
Vidhavávyámniyuktastu
Ghṛitáktovágyatonishi:
Ekamutpádayetputram
Nádvitiyamkathañchana itiyevamniyo
gamupanyasyasvayameva nishedhati.
Nányasminvidhavánárí
Niyoktavyádvijátibhiḥ:
Anyasminviniyuñjáná

Sarasvatīvilāsa.

Dharmyamhanyussamātamam.

Nodvāhikeshumantreshu
Niyogahkīrtyatekvachit:
Nāvivāhavidhāvuktam
Vidhavāvedanampunah.
Ayamdvijairhividvadbhih
Pashudharmovigarhitah:
Manushyānāmapiprokto
Veneārājyamprashāsati.
Samahimakhilāmbhumjan
Rājarshihpravarahpurā:
Varnānāmsamkaramchakre
Kāmopahatachetasām.
Tatahprabhritiyomohāt
Pramītapatikāmstriyam:
Niyojayatyapatyārthe
Garhamtetamvidushādhvavā iti.
Nachavivihitapratishiddhatvādvikalpa
niyoktrinnāmmindāshravanāt. Strīdha

Sarasvatívilása.

Rmeshuvyabhichárasyabalmdoshashrava
náchcha. Samyamasyapírashastatváchcha.
Yathátha. Manureva.
Kámamtukshapayeddeham
Pushpamúlaphaláshanaih:
Natunámápigrihlmíyát
Patyaupretaparasyatu iti.
Apatyalobhádyáttustrí
Bhartáramativartate:
Schanimdámaváptoti
Paralokáchchahlíyata iti.
Putrártham purushántaráshrayanam
nishedhati. Tasmádvidhitapratishiddha
tvádvikalpaitivaktumayuktam.
Nachápatyalobhádyáttustrítisatibharta
rivácchyam. Mritebhartarinríyetashayya
yyámváparipálayediti Vishnuvachanát,
Atramritebhartarijívatiyadátatpraráya
nábhartraikaparatantrástridharmo

Sarasvatīvilāsa.

Śrīgaṇapatayenamaḥ

Śrīmadbhāratīkāmeśvarībhyāṃ namaḥ

Śrīmadbhāratīkāmeśvarīprasādāt

Śrīmadbhāratīkāmeśvarīprasādāya namaḥ

Sarasvativilása.

Rmadrishtántoktiraichchhikovyabhichá
rodevarádivyatiriktaniyogashchanishiddhyate. Devarádivyatiriktaniyogasyapra
shudharmatulyatvát.
Atashchashayyápálanaputrotpádanayo
rvikalpah. kintuputravatyáhshayyápála
nanidunitrimatyává. tadabhávenniyogáda
fyapatyotpádanamávashyakam).
Prajepsitádhigantavyá
Santánasyaparikshaya itivachanát.
Shayyápálanátsantánanirváhaevashre
yánitiBhárúchyAparárka Someshvará
dínámmatam).
Etanniyojanam Kaliyugenishiddhama
piyugántarábhiprráyenoktam).
Atrayájnavalkyah.
Vyasyámrúyetakanyáyá
Váchásatyekritepatih:
Támanenavidhánena
Nijovindetadevarah.

Sarasvatīvilāsa.

Yatthāvidhyabhigamyaināṁ
shuklavastrāṁshuchismitāṁ:
Mithobhajetāpraśasāvāt
Sakṛitsakṛidṛitāvṛitau.
Yasmaivāgdattākaṁyāsapratigrahaṁā
trṇaivāsyāḥpratiritiyasmādevavachaṁā
davāgamyate. Tasminnṛitedevarastasya
jyeshṭhāḥkaniṣhṭhovānijassodarovin
detapariṇayet. Yatthāvidhishāstramana
tikramyapariṇiyámenavidhānenaghṛitā
bhyaṁgavāṇṇiyamádināshuklavastrā
nshuchivratammanovākkāyasaṁyatam
mithorahasiágarbhagrahaṇátsakṛit
sakṛidṛitāvṛitāvekaikaṁvāraṁgachchhet
Ayamchaturáchaturikovidháḥ. Atiyuktábhi
gamanámgaṁgṛitábhyaṁgádivadiṭi man
tavyaṁ.
Atondevarasyabhāryátvamápádayati.
Atastadutpannamapatyaṁkshetrasvá
minaevabhavati. nadevarasya. Saṁ

Sarasvatívilása.

vidastichedubhayorapi. Etachchavágdattá
vishayakaniyojanam Vijńánayogimatám
Sáreńoktam.
Bhárúchyádińámtumatevidhavániyoja
namapyasti. Vágdattánniyojanamapyastí
tídhyeyam.

Mukhyagaumaputrańámsvarúpamáhaÿá
jńavalkyah.
Aurasodharmapatnijas
Tatsamahputrikásutah:
Kshetrajahkshetrajátastu
Sagotreńetareńavá.
Grihepracchhannautpanno
Gúdhajassasutassmritah:
Kánínahkanyakájáto
Mátámahasutomatah.
Akshatayámkshatayámvá
Játahpaunarbhavassutah:
Dadyánnátápitávávyam

Saraswatívilása.

Saputrodattakobhavet.
Kritashchatábhyámvikritah
Kritrimassyátsvayamkritah:
Dattátmátusvayamdatto
Garbhevinnassahodbhajah.
Ulsrishtogrihyateyastu
Sopaviddhóbhavetsutah:
Ulrasojátaaurasah. sachadbharmapatnijah
putromukhyah. Tatsamaaurasasamah putu
trikásutah.
Abhrátrikámpradásyámi
Tabhyamkanyámalamkritám:
Asyámyojáyateputras
Samesputrobhavediti Vâsishthavachanát.
Putrikásutajityatraputrikáyássutajitisha
shtisamásogamyate. Putrikaivasutah pu
trikásutajitikarmadhárayopivivakshitah
yathácha gautamah. Trityahputrikaiveti.
Trityahputrahputrikaivetyarthah. Ulshe
trajahkshetrajátahniyogádutpannassa

gotrenetarenavetyuttarenánvayah. Ítare
násapindenadevarenavá. Gúdhajogúdho
tpannahpitrigriheprachchhannamutpanna
ityarthah. Savarnajatvanishchayesatiti
shashthah.
Evamkámínádávapyúhyam.
Mátápitápidadyátam
Yamadbhirputramápadi:
Sadrishampritiyuktam
Sajneyodattimasssuta iti.
Ápadgrahanádánápadinadeyah. Átura
yampratishedhah.
Tathaekaputronadeyah. Natvekamputram
dadyátpratigrihniyádváitibasishthasma
ranát. Anekasadbhávepijyeshthonadeyah.
Jyeshthenajátamátrena
Putribhavatimánava itilasyaivaputra
káryakaranemukhyatvát.
Putrapratigrahaprakáriámáha Vasishthah.
Putrampratigrahishyanbandhúnábúya
rájanichchhávedyasvaniveshanasyamadhye

Sarasvatí vilása.

vyákṛitibhirhutvádúrabándhavamasa
nnikṛishṭamgṛihṇíyáditi. Adúrabándha
vamityanenátyantadeshabhášhávipraki
shṭasyapratishedhah. Asannikṛishṭamitya
nenajñátimishedhah.

Kṛítastuputrastábhyámmátápitṛibhyámmá
trápitrávávikṛítah. Púrvavadekamputram
jyeshṭhamchavarjayitváprádisavarnaityeva.

Yattu Manunoktam.

Kṛíniyádyastvapatyárthamm
Mátápitroryamantikát:
Sakṛítakassutastasya
Sadṛishosadṛishopivá iti.
Tadgunaissadṛishosadṛishovyákhyeyam.
najátyá. Sajátiyeshvayamprokṭaityupa
samhárát.

Kṛitrimassyátsvayamkṛitah. Kṛitrima
stuputrasswayamputrárthinádhanakshe
trádipradarshanádipralobhanaikputrikṛi

tomátápitṛivilúnah. Jatsadbhávetatpara
tantratvát. Dattátmátuputroyomátápitṛi
vilúnasthábhyámtyaktovátavánhamputrobha
vámítiswayamdattapanítah.
Teshámvibhágapratkáramáhayájñavalkyah.
Pindadomshaharashchaishám
Púrvábhávepararkparah:
Eshámpúrvoktánámputránámdvádashánám
púrvasyapúrvasyábháveuttarottarahpinda
dahshráddhadahamshaharodhanaharovedi
tavyah. Aurasaputrikásamanváyeauraseasya
dhanagrahanepráptePanurapanvádamáha
Putrikáyámkṛitáyántu
Yadiputronujáyate:
Samastatraivibhágassyáj
Jyeshṭhatánástikristriyá iti.
Jathányeshámapipúrvasminsatyuttareshám
putránámchaturthámshabhágitvamuk
tam Vasishṭhena. Jasminshchetpratigṛi

Sítéaurasaútpadyatechaturthámshabhágé
syáddalttakaíti. Dattakagrahanamkríta
kritrimádínámpradarshanártham. Putré
karanávisheshát.
Tathácha Kátyáyanah.
Útpannetvaurasepútre .
Chaturthámshaharássutáh:
Savarnáasavarnástu
Grásáchchhádanabhájaná íti.
Savarnákshetrajadattakádayah. Seaura
sesatichaturthámshaharáh. Chaturthámsh
námachaturthasyayonmshassamatvenaja
rikalpyatetattulyánmshahpraneshamánm
shaityarthah.
Panchamámshaharádatta
Kritrimádisutáhpunar itismritch. Puna
ritipashchádutpanneaurasaityarthah. Asa
varnákánámagúdhotpannasahodbhavau
narbhavákh.

Teshámyadyapisavarnatvácinishkaye
shámátvádivyapradeshah. tathápisandi
gdhepisavarnatveasavarnaitivyapade'
shah.
'Yadapi Mamnoktam.
Ekaevaurasahputrah
Pitryasyavasunahprabhuh:
Shashámámrishamsyárthamm
Pradadyáttuprajívanam iti.
Tadapidattakádínámaurasapratikúla
tveniryuktvechaivaditavyamitilijnáne
shah.
Somesharastudattádivyatiriktánámká
mínaqúdhotpannasahodhapaumarbhavá
námevaprajívanadánamitishashab
dárthaityáha.
Bhárúchistuekaevaurasahputrajityádi
vachanamekaputravishayedattádisvíká
rosti.
Tathácha dattahputrádisvíkárátpúrvam

Sarasvatívilása.

Stutasyapustrasyadattádénámprajívana
pradénanunányeshámityáha. Uyame
vapakshalushreyáu.
Kshetrajasyavishveshodarshitottha. Ha
mumá.
Shashthamukshetrajasyánusham
Pradadyátpraitrikádadhanát:
Anarasovibhajandáyam'
Pitryamupajanehamameravá iti.
Evádashavidhaputránámmadhyeshan
námeradáyabhákinam.
Anarasakshetrajasheshaira
Putridattakaevacha:
Gúdhotpannopyavidhasheka
Láyádábándharásheshat.
Kánínasheshasahodhasheka
Kritalipraunarbhavasutá:
Svayamdattasheshasahodra-sheka
Shadadáyádabándharát.
Ubhayavidhashatkasyabándhavatvam

Samánam.

Atashchasamánagotratvenachasasúnd
tvenachaudakapradándálhikáritvamm
rgadvayasyáfusamánameva. Shintu
svafuitrisamánodakafiundánámsanni
hitarikthaharántaráblhávefuírvasha
thasyaivatadrikthaharatvammetarash
thasyetidhyeyam.

Anveva.m

Gotrarikthejanayitur

Abhajeddattimassutah:

Gotrariktthánugafiundo

hyaprailidadatassvadhá itiHanuva
chanádddattimasyasvajanahagotrasápi
ndyayornivrittaukathamdattimopisva
janayitussvadhámharyádititishth
anvachanamitichet.

Uchyate. Tattudattimajanakasyasamta
tyabhávevedítavyam. Uparishtthátfira

/ra.ne lyate.
Utashchaturasaryatiriktánámpurāpura
tínidhínámsarveshámrikthaháritvam
púrvapúrvasyábhávevaviveshitam. Uttura
sasyatu.
Ekaevaurasahputrah
Pitryasyavasunahprárabdhur ityanena
varikthabhákitvamuktam:
yattu
Bhrátrínámekajátánám
Ekashchetputravántbhavet:
Sarvánstánmsteneputreņa
Putrino Manurabravíd itítadapidhára
trisuitrasyaputríkaranasambhaveneye
shámputríkaranamishedhártham. napu
nahputratvapratipádanáya. Tatsutogotra
jobandhurityanenaviroddhát.
Chandrikákárastupurashamsárthapara
vachanamityáha.
Dháreshvara Devasvámináutu Tijnána

Sarasvatistiválasa.

yogimatámuvartinámevra.

Yatha kataṃ Devasváminá. Ubhayatrápiná
nyakṣiratinidhiṣṭhárayaiti.
Asyárthah. Ubhayatrápi Yadyekapustá
kathanah. Bhrátrinámekajátánámitira
chanadvaye. Bhrátrisutapustrapratinidhita
yákathamekikarturnishakyesati. tada
nyonapratinidhikáryaiti. Anulomajá
námutamárdhávasiktádinámanurasepya
nantarbhávátteshámapyabhávehshetrajá
dinámdáyahartavambodhavyam. Shá
drápustrasvauras-opikritsnambhágama
nyábhávepinalabhate.
Yathátha. Manuḥ.
Yadyapisyáttusatpustro
Yadyapustropivábhavet:
Nádhikamdashamáddadyách
Chhúdrápustrayadharmatá iti.
Satpustrovidyamánadvijátipustrahtadanya
pustrah.

Sarasvatívilásas.

Shúdradhanavibhágerishesháma já
jnavalkyah.
játofuidásyámshúdrena
shámatonshaharasshritah:
Hritejutaritiuryustam
Bhrátarastvardhabhágínam.
Abhrátrikoharetsaram
Lubhitrinám sutádhitim:
Lubhitrisutasadbhávejuyardhabhágika
evadásiputraityarthah.
Atrashúdragrahanáttraivarnikasyadá
syánuttaranaksipitrichchhayáyuyamsha
nanalabhate. náyuyardhanshritsnandi
ratatva. kintujívanamátrámlabhate.
Styapratibandhadáyavibhágapiraha
ranam.

athavibhaktasyáputrasyasvaryátasyáva
nrishrtinodhanamkrgrihnúyádityaha
trácha yájnavalkyah.

Sarasvatívilása.

Pátmóluilitarashekaira
Pitaraubhirátarastathá:
Latsutogotrajobandhusth
Shishyassubrahmachárinah.
Ishámabhávesúrvasya
Bhanabhágutthorottarah:.
Svaryátasyalyapustrasya
Sarvavarneshwayamuridhir iti.
Ayamchapratyádishusvámitasamkrama
hramahpratyásatthitárataniyamápyá
yanibandhanovácháminiah. Svasvámisa
mbandhasyavácháminikatválhávát.
Satthálii. Svatvamtaukikiam. taukika ekri
yájanyatvátvrilyádivat. Yájáhanaiá
yáchárayakádinántvalaukikánámnalau
kikatakshanádikriyámátrajanyatá. hi
ntumantrádiniyamapratátakshanádija
nyatetinaivyabhichárah.
Yastuvaidaolámapratiyogipratigrahu
mantraniyamamahsadánápurvottyatya

Sarasvatistutih.

rtheh. nasvatsvotsyatyarthah. Uvaidalam na
pratiyogiyamamtrahepratigrahesvatsv
tsyattidarshamáditsyaprapamchitamlipsá
sútre.

yatsthalijvalanayogimásvatramlaukikam
laukikakriyásádhanatvátsvikriyáyáli
dityuktamtadudgramthah. sthúlamiva
pratibhátí.

Vipsásútrehitgurunálaukikakriyásádhya
tvenaivasvatvasyalaukikatvamuktam:
yathesshtavriniyogárhatvamsvatvamiti
svatvalakshanamuktvaarjanátsvatvam
námakasthekhanasamtvandhailyanena
gramthena.

Asyárthah. Uryanamkartrikarmanossa
mbandhakaram. sakarmakatvát.
Achagrámantyajatityádauvyabhichárá
tirácharyam. Vákyatrapiáramárthikass-am
yogádissambandhassádhyate. hintakar
trikarmagatalikashchidatishayoryajanaja

Sarasvatîvilása.

mnásádhyate. Sachaudásíyaspraeluyu
tîrúpatvátsambandhaikîyate. Grámamu
tyajatîtyádávapigrámagatotishayo
vibhágarúpasthitiyágarbhostyena.
Machápratigrahádijanyotsahasamyogá
direvátishayostvitiráchuyam. vyabhichá
rât. janmántaradhârât.
Sachácharmakatvájjanikriyáyámaka
rmagatatishayajanakatvamitiráchuyam
Arjayatishabdaváchyatvadashâyámsa
karmakatvât.
Ayambhávah. Janidhátuhkartrigatatáku
yártthasyát. prágasatahkriyáshra
yatváyogát. labdhasattákasyajanma
rjanambhávát.
Atojanáyitrikriyáyogamjanyasyasyavá
tantryaviváhshayájanidháturáhuti
Gurumatatattvam. Yatthaikamevajná
namghatobhátityatrákarmakamgha

tamjánilútyatrasakarmakam: gurumate
vitilbhátyorabhedah.
Yathoktamgurunádlúrevalibhánamiti.
Sachárjanajanyotishayahsvatvamityu
chyatáitimámsáralasyam.
Atashchaudgranthatásphutaiva. Sthú
latvamchadhanalábhashishyopástyádi
sádhanacáchárayakaniyoge.pashuvrish
tyádisádhanecutrakáriryádiniyoge
chavyalliekárát.
Machayathádhavaniyelaukikajvalanarú
penalaukikápáksádhanatamatvalauki
kajvalanasamskáraniechayayukta rúpe
tyanaikántikatápariharassuvachanak
tathápúrvepyanaikántikatápariharassu
vachanaitiváchyam. Yasmin sarvátma
naivávalaukikeapúrvelaukikárú
pabhedakalpanasyáshakiyatvát.
Yattúnmitamchitrápúrvamkáryatayá

Saraswatī vilāsa.

śāstr̥ikasamadhigamyam. Nachata
drúpinaśastiráliśádhanamapitukrita
nsatsiddhitayá. Lachatadrúpanśiá
straikasamadhigamyam. Fáryakáraná
numánasamvedyatvát.
Atoyúpáhavaníyáditulyatayánáikán
tikátapratipádayitumśhakyatayti.
Ladasat. Yúpáhavaníyádaulaukikīrú
penityamavaiyarthyádalaukikatrama
pikálpayitumśhakyate. Sarvátmanai
válaukikemadhyelaukikatvarúpakalpa
náhetvabhávánnaśhakiyetiupapannasyá
púrvasyakáryakáranánumánanvedya
tvamapināśti. Ladapickśháyáamutthánát
Utthitaccávedavedyamapúrvamutpa
nnamapiśhrádadeśhalasyotpattervi
davedyatvarúpollekhenaivánumána
mapúrvávámśhamkáṅśpriśhatitina
kácitkśhatih.
Yathoktammavamádye Gurunáni ban

Sarasvatī vilāsa.

dhanaṃ vedavedyatvāhārasyalaukikātve
pi vedavedyatvaṃ sarvaprāmalaukikāṃ
ti.

Asyaguṇathasyāvicārāyamāṇasyaiva
śiṣṭācāraparamparāmūlatvamityevamā
nantīyācāryāvenantīyācāryatāhāro
'lokikaprāmāṇyaṃ sphuṭīkartumāha
śrutīnāṃ vedyatvedavidyāvedyatā
kāryatvāvirodhāt. tathāvedavedyatā
kāryatvāvirodhāt. tathāvedavedyatā
kāryatvāvirodhāt. tathāvedavedyatā
nyāyāmāṃsyayuktyāvirodhāt. Ata
ssthūlatvamuktaṃ siddhaṃ.

Nanvācāryāṇāmalaukikamadhyāpana
kāraṇayāgasyāvaśyakatvāt. atoli
ṅgavākyatvamabhimatamudāhariṣya
syāt.

Ucyate. Vidhāvaśyakatvaṃ
Lokavyāpyupayogitvād
vidhiśabdhopayogataḥ:

Sarasvatívilása.

Alaukikárthamupádi
Padamkámamprasiddhyatu.
Álaukikárthamáchárya
Padametaddvayátyayát:
Mukhamgurumatasyárdhamm
Khanditamkimapandítair iti.
Maivam'.
Upamíyatesshishyam
Vedamadhyápayeddvijah:
Sakalpamsarahasyamcha
Samácháryamprachakshata itismri
tirabhiyuktasmritismritipurayuktacha
ryapadárthasamshayanivrittyartham
prameteítávadásthcyam. Sáchamyáya
tovishayamánáyádrisherthesyaryava
syatítadrisheshsmritesstatyaryamváchya
mv.

Satrayadyapikriyáyogasishabdártha
itibhati. Satthapinalasyálkriyámátra
nharatvam. tathá-elakshanávákhyá

namástrapiaratvamsyát. nachaitalsam
bhavati. Samshayanivrittyarthamm...
Upa
náyatuyashshishyamm~~aviod~~
Dvijodhyápayatíshrutam itilakshá
.ramavakshyat. Yadaniupáyogiméri
dhyukttirayuktitasattvakturayuktatá
másádayati. Vidheyasyaivatallakshá
.natvetiriva kshuteridhyuktirójasítiri
dhisiddhameváthyápiamarúpamartha
mupranáyatuyashshishyamityádiná
rdishyalakshanamkritamityupreyam.
Sachavákiyabhedápiatterubhayavirah
shánupapattih. Vaktritantrevákiye vá
kiyabhedasyachodanásútrecarthapiada
mpraayamjánenasútrakárenádoshata
yákhyápitatvát. Yushkaladaupiádhyáya
lakshanáthevaláthyápanádvyávritti
pratipádakah.
Námvadhyápanasyavidheyatvameva

násti.anyatahpráptatváditicheť.
Hairam. Unyatahpráptavádíprashta
vyahhimadhyayanavidhirvidhitahpra
ptahháhosvidvrittitaiti.
Ládyah. Udhyayanavidhernirádhikára
tayásvarishayánu.shthánepyashakta
tvamuktamshástrádau Gurunátattatae
vádhárayam.
Sadvittyah. Vrittyarthatápyadhyápa
nasyácháryakadvárikairetináchárya
kotpattyarthatayátam vidhim vihanti
ti. Yenánuyatahpráptyabhávádvidhya
bhávedhyápranasyápráptasyalakshana
tvenákhyána mayuktamityadhyápana
syavidheyatvasiddheh.
Yadvá. smritesheshalokavyavahárámá
trapháláná rhatrádácháryapradártha
nirnayápekshavaradánavidhyanusthá
naphalatvopeyá. Yatráchárayáyavarode
yaitishrauteva radánavidhauchárya.sha

Kdárthassa mindenadánatayopadisnyate.
Nachiasamindenadánávaszthányámadhyápia
makriyányogaáchárnyashabdárthath.ta
syáttatvát.
Nachiavarúpamátramarthath. Tasyavi
dhimvinápiláb hevidhánánarthakyát.
Nachabhútapúrvakriyáyogávasthálak
kshanásiriti smritipravyuktá. áchárya
padárthattattvanirnayárthampravyu
ktáyáabhiyuktasmriterjaghanyártha
prakáshanaparatvasvíkárasyánuchi
tatvát. Anavagatasyachatadupalak
shyatvát. Panijarasthassinhajitya
trapramjaropalakshyasimhatváká ra
vadihabhútakriyáyogopalakshanaí
yasyákáravishayábhávát.
Atahkriyáyogátiriktamsampradáná
vasthánunirittyarthamadishtamá
chárya shabdavácluyamitivaradána

vidhiba ládavagatadutpádakakri:
yápraksháyámsmritirlakshanabhúta
kriyávidhiparatvamáshriyate.
Jathachatadanugunámúlashrutirupa:
múyádhyápravedityainumeyá.
Navácháryakaranavidhiprayukta
tvamadhyayanasyasádhayitumácha
ryatvakámodhyápravedityadhikáravi
dhiráptavedánumánamsádhayitavya
kimityupranúyádhyápravedityáchárya
kasyalingarthakatvenaviniyogamátra
ráptavedánumánamiticchet.
Maivam. Vedánavidhyanupravishta
cháryalakshanávákhyánamátrapa
ráyássmritestadapekshitálaukikácha
ryapadárthotpádakakriyáviniyogamá
trapakshinatasvikáryá. natadvishayá
dhikáravidhiparata. gauravápatteka
pekshábháváchcha.

ácháryatvamnámácháryashabdapravṛittinimittamtvataládernishkṛishṭapravṛittinimittavachanasvabhávatvát. Tachchácháryatvamupanayánámgakádhyápanasádhyamadṛishṭamititanmátramevavidhiranujánátu. natatotirikstamitivaradánavidhyapekshápúranárthamvinigyogakriyávidhiparatvamátramapekshitamsmṛiternatatotirikstamadhikáravishayápúrvaphalam. átashchácháryakasyásukhádukhábhávogauravamchaspashṭam.

Linchácháryakasyasukhadukkhanivṛittyoranyatarátvábhávenasvargádilulyanaiyogikaphalatvamkalpayitumnashakyate. Linvácchyatvetusukhadukkhanivṛittyoranyatarátvábhávepivedaikagamyatṛitiyapurayojanatvamácháryakasyasamastipratyaksha

vedefitammátrapyaratápyádánádivi
dhessiddhaivetinánumeyetinakáchida
nupapattih.
Kánvevam Bhavanáthenopanáyádhyá
panená chár yakam bhávayedditivacha
navyaktirupranyastetichet,
Bhavanáthasyáyamabhipráyah:-
Yadyapitadadrishtamkriyáphalamá
narthaevetyupanáyádhyáyeditiyeva
mrishaivapáramárthikívavachanavya
ktih: tathápitasyádrishtasyáchárya
padábhilapyatayá smritisiddhatvátte
nachárupenavaradánádilábhakarata
yáadhyápakábhishtatvátkámyatayai
várthátsvavishayedhyápaneadhiká
rápádakatá, nanityádiniyogavanni
yogatvenaivetiprakatayitumadhyápa
nasyaupádánikakaranánvayavivara
nárthávachanavyaktiradhyápanená

chāryakāmbhāvayeditye vaṃrūpopamanya
sta.
Ataevedṛishṭaṃ vachanavyaktimupanya
syāha Shārikānāthaḥ:- arthādāchā
ryaṃbu bhuṃsho radhikāraji. ārthikama
dhikāraṃ lābhaṃ prakaṭayitumevatada
nuguṇāvachanavyaktirupanyastetyabhi
prāyaḥ.
Nanvevaṃ varadānavidhyapekshitāchā
ryakoṭiṃ kathaṃ kriyāviniyogapara
tvādvākyasyatadvidhyanuvādatāliṃ
ṅgaṃ nottyāchāryakāsyaliṃvāchyatva
mabhimatamnasiddhyet.
Yadyapisāmidhisamānnānābhāvān
nagrāhakāvasthāvidhyanuvādata: Ta
thāpyādhānavāliyasthaliṃvatprayojaka
vasthāvidhyanuvādatāsyādeva:
Maivaṃ. Ādhānasyaliṃsamskārasya
jvalanagatatvenaliṃvāchyatvasaṃbha

Sarasvatti vilása.

vát: Sinalipirayojakápúrvánuvádatásvi
krita: adhyápanajanyasyatváchárya ka
samskárasyádhyápayitrigatatvenalin
váchyatvamsambhavatyevetinalinanu
vádatásvikáryá.

Nanuvevamapyácháryakasamskárasya
sádhikáraviddhyanupraveshitvátritvik
samskáravallábhakáratvepisvayama
dhikárápádakatvásambhavátnádhyá
panepiprayojakatetiadhyayanaprayoja
katvamabhimatamdúranirastamsiját;
anyatháritviksamskárasyápiryájane
yajanepiprayojakatásyát:
Maivam. Sádhikáraviddhyanupraveshi
nopyácháryakasyavaradánádilábha
karatayáadhyápakábhishtasyavasturi
ttyáadhyápanádhikárápádakatvenapra
yojakatvasambhavát. Ritviksamská
rasyatu; lábhakaratvepiyajanánádhi

Sarasvatīvilása.

natattvarthikavaraṇādisampādyatayā
anyādhīnatvenāsvecchchhayāsampāda
yitumaśaktiyatvāt; nasvātantryeṇā
dhikārāpādakatetināpratyojakatāsam
bhavāditi bhedah.
Atahparamārthatovachanavyakti ru
pamīśvādhyāpayeditye vamrūpaiva Bha
vanāthasyāpīpretetimantavyam.
Atāśchalaukikārthakriyāsādhanai
tvāditihetorvyabhichārasśiddhah.
Kechidevampaṛicharanti. Śrīyādārjanā
dikāsādhanamanyasyasvatvasyatallaa
kikārthakriyāsādhanamitibaluvṛihi
tonodgranthatānavyabhichārāshcha
Vijñāneśwaramātejútyanusandheya
miti.
Śadasat. Śatpurushasāmāsampari
tyajyajagadhanyabaluvṛihisamāsā
śrayanampiṇḍakabliyāpralāyamāna

Syāsthuchiṣatānasamānamiti.
Ēvamchaswatvasyaēvaikatvesidhe
swāmirikthakrayasamvibhāgaparigrahe
dhigamesthitāhmanasyādhikam labe
dhāmshathāriyasyavrijitammirvishtam
tvaisthyaShūdrayoritigautamiyādha
rmādhrishtārthādhanāryanopāyāḥ.
Rikthādayaḥstupaṇchasarvasādhāraṇā
hṛikthiṇāmnāmarikthāṛjanam, pitṛādi
dhanaswāmitvāpādakampurtrādijanmne
tiyāvat.
Ēvatthāchapaitṛikadhanalābhahetutve
nokteṣhṭagautamenaiva, utpattyaivāyam
swāmitvamlabhatajityāchāryāiti. Ūt
pattyaivamāturgarbhesharīrotpattyai
vetyarthaḥ.
Ataeva Vishnuḥ:- Janmanāswatvamā
padyatajitī. Putraswaivanatupurtrikā
yāiti Bhāruchiḥ. Samvibhāgaḥpitṛā
didhanavisheshānishthaswāmitvasa

Sarasvatt vilása.

mpádakovilbhágaiti Chandrikákárah.
Vijnánesh vastuapratibandhodáyori
kthám, sapratibandhodáyassamvibhá
gaiti;
Ribthashabdasyayadyapisapratiban
dhodáyorthah; rikthagráharinamdápya
ityádidarshanát: tathápyapratibandho
dáyovivakshyate: anyathávibhágash
bdapraunarukty ád: vibhágashabdenata
duttarakálínassapratibandhodáyolak
shyate; vibhágasyasvatvahetutvábhá
vádityáha.
Etannasahante Bhárúchyádayah. Apra
tibandhedáyesambandhátiriktamjan
mápekshate: Sapratibandhadáyetupprati
bandhábhávonakáranamtuchchhatvádi
te. Parigrahahkánanádigatajalatrina
kásthtáderanyenásvíkritasyasvíkára
h. Adhigamonidhyáderupalabdhih: te

^ ^

shanmittesha satsuputrádikkretásam
vibhaktáparigrihítaadhigantávyatthá
kramenapitrádidhanasyakrítasyasam
vibhaktamshasyaparigrihítasyádhiga
tasyachasvámibhávati.
Lathálabdhampratigrihítam Bráhmanasyá
dhikampráptisvikamárjanam: Evamkshá
triyasyavijitamjayalabdham: Evamvai
shyasyanirvishtamkrishyádibhriticiru
payallabdham: Shúdrasyápinirvishtam
dvijashushrúshádinávrittirúpenalab
dhampráptisvikamarjitamityevamarjana
nibandhanárthayáGautamasmriteran
thavijneyah.
Atashcheyamdharmasmritishsádhusha
bdanibandhanárthavyákaranádismri
tivatsmritetyarthah.
Atredamtattvam. Lokaprasiddhámeva
svatvopáyámpratigrahádínamúdya

Sarasvatívilása.

Bráhmaṇáolivarṇollekhenádṛishṭárthaṁ
tayániyantuṁ Gautamenayatnatovachaḥ
namárábdhamiti.
Tatháchaḥ..
Yadgarbhitenárjayantí
SármaṇáBráhmaṇádbhanam:
Tasyotsargenashuddhyanti
Japyenatapasaivacha íti.
Shástraikasamadhigamye.svatvegarhite
násatpratigrahávánijyádináḷabdhasya
svatvamevanástítitatputráṇámtadavi
bhájyameva.
Yadátusvatvamlaukikamtadáásatpratí
grahádilabdhasyápiswatváttatputráṇá
mtadvibhájyameva. Tasyotsargenashu
ddhyantítipráyashchittamarjayiturva
Tatputrádiná́mtudáyatvenasvamitva
teshámdoshasambandhaḥ:
Saptavittágamádharmyá

Dáyolábhalikrayojayah:
Prayogalikarmayogashcha
Saptiratigrahacvacha itismaranát.
Sratisyalaulikatvekvachidevapara
svatvoktatlik: samkalpramátrenasvatva
nivrittishcha. Kvachittumahápátaká
dinaivasvatvanivrittirnasamkalpramá
trát.
Utashchaputtrasambandhobhartri
bhárydsambandhashchamahápátaká
dauniyatatayitipraparichitamkípsásá
tre.
Kánusvatvamlaulikamastusvámyau
tvalaulikam.
Yatthánamyáyapúrvakam Samgraha
rah:
Vartateyasyayaddhaste
Tasyasvámisaevana:
Anyasvamanyahastesthu

Sarasvatívilása.

Chauryádekhkinnavartate.
Tasmáchchhástrataevasyát
Svámyamnámnubhavádapi iti.
Tasmáchchhástraikasamadhigamyam
svámyam: napunarmánántaragamyam
milyarthah.
Maivam. Yasmátsvámyasvatvayostulya
yogakshemayorekatarasmadhikrityasá
dhitelaukikátvedvayoraprisádhitamcve
tyavagantavyam.
Atoyathágrantholaukikakriyásá
dhyatvamevávyabhichárátsvatvasyalau
kikatvehetutvityuktamuttrashyámah.
Tathácha svatvasyalaukikatvánnaiyá
yikaevasvámyasamkramakramo, nává
chanika, itisiddham.
Tadukta Vijñánayoginá :- Yattupratú
dhitarajityádismaranamtadapisvámi
sambandhitayábahushúpalavamá
neshuvyámohanivrittayepratyásatti

Sarasvatí vilása.

tárataṁyaṇijáyaṇibandhanasyaswá
mitásaṁkramakramasyaṇibandha
namiti.
Nanupatníduhitaraṁyáyáwalaṁbane
napatnyáḥpatyaṁshaharatwaṁsyát;
tarhiavibhaktapatnínámapisharíra
dhaṁsmṛitajáyetyádiwakshyamáṇaṁyu
yasyatulyatwátpatyaṁshaharatwaṁ
syáditicheni
Maiwaṁ. Vibhaktapatnínámpatyeka
niyatadravyasadbhávátteraivapatní
duhitaraṁyáyaḥ. Avibhaktapatnínám
tupatyurniyatadravyábhávátsamudi
tadravyepatyaṁshagráhitwasyáshá
kyatwátpatnídubitaraṁyáyovibhakta
vishayaitidhyeyaṁ.
Nanuyadyevaṁsyáttadáavibhaktánáṁ
nsarveshámbhrátṛiṇáṁswaryátánáṁ
maṁshagráhitwaṁtatpatnínáṁna

syát.
Tathácha smaryate: avibhaktapatnína
mtaddáyaiharatvamiti. Sarveshám
bhrátrīnámabhávaiti shesha.
atrochyate. avibhaktapatnímtaddá
yaharatvámiti, tatpatijīvátisadbháve
pitrisodarábhávenasarveshámdáyasya
pratyekaparyavasitatvenaniyatatvasi
ddheravibhaktatvepivibhaktavaunyá
yasyasuprasaratvát.
Patnívámevámsharatvam. Tatradu
hitrimatpatnyadauhitrimatpatnívivekó
nakartavyaiti Vaishnavammatam.
Patrīdauhitaramyáyaitipatrídauhitara
shchetyádaupatrídauhitaretyasyaikade
shasyánukaranam.
Patnídauhitarashchetyatrapratyásatti
táratamyamyáyamsúchayati Manuh:
Pitáharedaputrasya
Riktham bhrátaraevavá. iti.

atrakramonarivakshitovásha kadapra
yogát.
Asyatátparyártham Samgrahakára
ha:-
Asheshátmajalínasya
Mritasyadhanimodhanam:
Kenedánímgrihítavyam
Styetadadhunochyate.
Asyáyamarthah: Mukhyayaunaputra
hínasyadhanavatomritasyadhanamidání
mtanmaranánantaramkenahartavyami
tyákánkshayámpitrádináhartavyamityé
tadadhumápitrádyapekshayábahuvidho
prakárakásammajanábhávemanmocha
teiti.
Atacvapitrádibhyogaunaputránámásanna
taratvamjnátvá Samgrahakárenapitáha
redaputrasyetyasyaasheshátmajalína
syetitátparyamuktam. Tadanavadya
meva. Kintuyatthágaunaputránámdri

Sarasvatívilása.

shtádrishtopakárakatvenapitrádyapekshayáagresaratváttadapekshayáánamatharatvamatthápratuyáapidrishtádrishtopakárenashrutismrityádipáryálokánayápitrádyapekshayáagresaratváttadapekshayáánamatharatvamasti.

Atashchápatuyáapyalhávepiitháredapurasyetyetan Manunocchyatáityevamtatpáryamiíchyate.

'Atáevagaunapurtrábhávedrishtádrishtopakárakatvalakshanasambandhenáuyápekshayápratyáasannatvamabhisandháya Brihaspatináishthatsvapitrádishusakulyánteshupratyáevapatidhanabhágabhágitvamdarshitam:-

Áminá yasmrititantrecha
Lokáchárecha súribhih :
Shaírárdhamsmritájñáyá
Púnyápunyaphalesamá .

Sarasvati vilása.

Yasyanoparatábhárya
Dehárdhamtasyajívati:
Jívatyardhasharírepi
Kathamanyassamápnuyát.
Kulyeshuvidyamáneshu
Pitribhrátrisanábhishu:
Asutasyapramítasya
Pátitadbhágaháriní.
Atradvitiyárdhenasharírárdhamsmrite
tyádinádrishtádrishtaphakárasampáda
nepitrádibhyahpratnyákpratyásanna
tvamabhihitam.
Avayavárthastucámnáyevedeardhovác
shabdátmanah, yatpratnityádau átmanode
hasyetyarthah. Smrititamtredharma
shástre;
Patatyardhamsharírasya
Yasyabháryásurámpibet:
Patitárdhasharírasya

Sarasvati vilása. 1826.

Nishkritirnavidhúyata ityádau. Lo
káchárelokáchárámmatárthashá
strairyarthah.

Shariradhamayímyjáyám
Lovihásyatipradita ityevamádau.
Punyápunyaphalekarmanisahádhi
kárát. Asutasyamukhyagaunasutari
bínasya. Patívyajnádhikárápádaka
prashastábráhmádivirábasamskrita
Patyurnoyajnasamyogaiti Páninismri
teh. Nakrítabhárya: patnípadenavyá
vartitáyástasyáhpatnítváyogát.
Pathacha Smrityantaram:—
Hrayakritátuyánárí
Nasápratnyabhidhúyate:
Nasádaivenasápitryc .
Dásímtamkavayovidush .
Patnítvábhávekevaladrishtopakáraka
tvamnádrishtopakárakatvamtasyáiti
.

darshayitumdásim vidurityuktam.
Atrakechittu Vivákasamskritajáyápa
tnityuchyatajiti Chandrikákároktamu
tyanupapannam; vivákasamskárasyu
patnivottádakatvábhávát. Patnitam
námapatibháryásambandhavyatire
kenanakimchidasti. Tachchárjyárjaka
rúpakriyágarbhatwambandhah: sacha
laukikacva.
Atacvamakápátalkádaulbháryátvasya
nivrittih. Bhútapúrvagatyábhávyábhi
mánah.
Nachavivákemantraniyamobhárya
tvottádakah: tasyavaidadánasiddhya
rthatvádityuktam Lipsásútreguru
vetyátah.
Tanna. Gurunátupatnigatanmatva
mevalaukikamityuktam: mapatnitva
m: satvapatitvayorbhedát. Yajna

sá myogátpiatú: svámisambandhátsva
miti:
Mahápátakádaubháryátvasyápiviyo
gaiti Gurugranthasyáyamarthah: Bhá
ryátvámnámasvatvammatupratiitvam
Anyatháprráyashchittekriteyunalpa
tváttvannasyádityuktam Bhárúchiná
dyamevábhipráyash Chandrikákárá
dínámitisushtúktam Bráhmáodivivāha
samskritájáyápratítyuchyatáiti.
Atashchapatyuhpitryekarmanyapibhrá
trádyapekshayáagresaratvampratipyác
váha Bijihaspatih:-
Putrábhávetupatnisyát
Patnyabhávetusodara iti.
Pindadáneitishesháh..
Atra Vriddha Manuh:-
Aputrásháyanambhartuh
Pálayanvratesthitá:

Sarasvativilása. (829.

Patnyevadadyáttatpiṇḍam
Kṛitsnamamshamlabhetasá iti.
Uttarárdhepáthakramádarthakramo
vagantavyah: Patúbhartramshampú
rvamlabhatepashchátpiṇḍammdadyát.
Náfunastasyámsatyámbhrátṛádiritya
rthah.
Piṇḍadonshaharashchaishám
Púrvábhávepararhpara ityatrápye
vamevavyákhyeyam. Amshaharana
syaivapiṇḍadánanimittatvenaivokta
tvát. Shayanampálayantisusamyate
tyarthah.
Kṛitsnamamshamlabhetikṛitsnasha
bdárthamáha Prajápatih:—
Jangamamsthávaramhema
Khuryadhányarasámbaram:
Ádáyadápayechchhrádddham
Másashánmásikádikam.
Pitrivyaguruduuhitrán

Sarasvatívilása.

Bhartrishhvashuramátulám:
Píjayetkavyápúrtábhyám
Vriddhánáthátithimstathá.
Hrupyamtrápusisádikam. Hkavyampitra
rtham samkalpitamanam. Púrtala
kshanampráqevoktam.
Étadukthambhavati. Sthávarenápis a
hitamkritsnamamshamádáyadhana
sádhyastryadhikárashráddhapúrtá
dikampatyurátmanashchashtreyassá
dhanamdharmajátampatnyágrihíta
dhanánusárenakáryamiti.
Yattu Brihaspatinoktam;-
Yadvibhaktadhanamkinchid
Ádhyádivividhamsmritam:
Tajjáyásthávarammuktvá
Labhetámritabhartriká;-
Yatkimchidádhyádividhamsthávara
rajamgamátmakambhartrisvámika
kamsmritamtatsarvamvibhaktavi

shayampratílabhetetyarthah. Vibhu
ktagrahanádavibhaktavishayetusa
hávásinaevabhrátrádayomritasyápu
trasyaollanamlabheranniticamyate. E
talpúrvameva sayuktikamuktamapya
trajnápitam. Jáyásthávaram muktve
tyetatdubitrirahitapatnívishayam:
patnímátravishayatve
Jangamamsthávaramhema
Lupyadhányarasámbaram:
Ádáyádápayechchhráddham
Másashánmásikádikam: itipúrvo
ktávachanavirodhasyáditi Chandri
kákárah.
atra Chandrikákárasyáyamáshayah:
dubitrirahitadubitrisahitapatnyossa
mnipátedubitrisahitayáevapatnyás
sthávarammadubitrirahitayáh. dubi
trirahitayástujangamámshah: janga
:madravyetuyatthámshasvikárah. Ya

Sarasvativilása.

dádubhitṛirahitaivapatnísyáttádátá
syáevasthávaráyamgamancha: manya
syádubhitṛisahitayámátrádeh. Tasyá
stupatnyapekshayábahiramgatvasyo
ktatváditi.
Nachatadvirodhahapariháráyávibhakta
pratyamshavishayamchedamvachana
mastivácchyam.
Yatasvampratákárámnvyavasthámmirá
karttumáhasaeva:—
Vṛittasthápikritepyamshe
Nastrísthávarámarhati iti.
Santanavṛittibhútasthávarárhatása
mtánashálitváyatteticchahhúmyástrí
vṛittasthápivibhaktavishayepistá
varammárhatitigatárthah.
Mritebhartaribhartramshamv
Labhatekulapálikáh:
Yávajjívamhitatsvámyam

Sarasvatívilása.

Dándádhamanavikraye.
Ádhamanamádhikye. Strínámtuvibhá
kitadashávámapíbhiranameva. Sam
bhogárthamánítástrílyuchyate.
Krayakrítátuyánárí
Sambhogártham sukhárthiná:
Grihítáványadíyává
.Saivastríparikírtyate.
Anyadíyápariraksántayoshidgrahárí
namdápyayaityatrayoshichchhabdá
rthatayánirúpitá.
Jasyásstríyánám shakhágitvamityá
ha Shátyáyanah:—
Sváryátesvámínistríti
Grásáchchhádanabháginí:
Avibhaktadhanám shamtu
Prápnotyámaranántikam.
Uttárárdhahpatnívishayah. Avibha
ktayápatnyáapyayamshosti.

Sarasvatívilása.

Yathábhasaeva:-
Apurásthayanambhartuḥ
Pálayantvratestitá:
Bhumjítámaranamdishánta
Dáyadáirdhvamápnuyuḥ.
Etachchabharanákshamesheshva
-shureshuvijnneyam.
Yatthábha Brihaspatiḥ:-
Pradadyádvatsarefrindam
Kshetrámshamvádyadrichchhayá iti
Vatsarevatsaraitipravatsaram: jíva
-namátrasádhanamdravyampindía
shabdárthah. ~~Jívana~~

Jívanamátrasádhanasyadravyasya
-svalpámiyattámábha. Váradaḥ:-
Adhikámstuchaturvim shach
Chhatvárimshatpanámstatá:
Pratisamvatsaramsádhvi

Sarasvatívilása.

Labhetamritabhartṛiká.

Ádhakóashṭonadvishatapraśritipari
mitadhányachayah. Panahkárshápra
náh. vyávahárikanishkáshṭibhágai
tyapare.

Stríbhyoyaddattamtatpáripálanáyami
tyáha Kátyáyanah:—

Sthávaráṇjívanamstríbhyo
yaddattamshuraśuretu:
Vatachchhakyamapákartum
Staraishshuvashurenṛite.

Shvashuragrahanambharaṇakárinámu
palakshanárthan. Sthávaragrahana
mchadhanasyopalakshanártham. Je
nadhanamapijívanárthamstríbhyoda
ttamapákartumitarairityavagantavya
vyam.

Ladapravádamáha Kátyáyanah:—
Bhoktumarhatikṛiptámshan

Sarasvatí vílása.

Gurushushrúshanerata:
Nákuryádyadishushrúshám
Cha kapindeniyojayet.
Khriptámshamapahrityetishheshah.
Atrayávajjívambharanavrittimáhari
shyuh:- Pratisamvatsaramchatvárim
shatpanáshchaturvimshadádhikáh:
atthavávajjívamshatamkárshápanás,
tadardhamveti.
Aháryahárinámapikhriptámshaharana
mkáryamityáhasaeva:- Nirmaryádá
námkhriptámshaharanamkáryami
ti. Nirmaryádávyabhicháriny ah.
Ataeváha Náradah:-
Bharanamchásyakurvíram
Strínámájívanakshayát:
Rakshantishayyámbhartushched
Achchhindyuritarásutat.
Itarásuvyabhicháriníshu: tatbhara

-ram.

Yatha Mamnoktam:-
Evameva vidhimukhyád
Yoshitsupratishthásvapi:
Vastrámnámádeyamta-
Vaseyushchayrihántika iti.
Sadbhartrikártrikavishayam.
Evamchastrínámyatbharanapratipá
dakamvachanajátamtadavibhakta-
patnivishayam:vibhaktastrivishaya
mchaveditavyam.

Yathecha,
Apatráshayanambhartuh
Pálayantivratesthitá:
Bhunjítamaranamkshánta
Dáyádárdhvamápnuyuh iti.

Yathecha,
Sthávaramjangamamchaiva
Kupyadhányarasámbaram:

Mṛitebhartāribhartṛāmshaṁ
Labhetakulapálikā.
Yávajjívaṁbhitatsvámyaṁ
Dánadharmamavikraya itivacha
nadvayamduhitṛirahitapatiṁvi.sha
yamvedítavyaṁ; Dáyádáúrdhvamá
pnuyuritiyávajjívambhitatsvámyami
tismaranadvayasámarthyát.
Yadyapisantánábhávápyápatnyá
tnámevataddharmamitarápiduhitṛisa
bhitáyáḥpatnyápyápnuyámetaddhitṛidau
hitṛádínámevataddharmapráptiḥ. Ta
dvadatrápiduhitṛirabhitapatnyápya
medhitṛádínámabhávetatpitṛádiná
mdharmapráptirmábhúditi Dáyádá ú
rdhvamápnuyurityayamárambha i
tyavagantavyaṁ.
Tasmádaputrasyavibhaktasyasvar
yátasyásamsṛishṭinobhartṛdha

Sarasvatīvilāsa.

ṛmaṇiatnisakalaṃsthāvaraṃjaṃgamaṃ
chāgrihṇātītyevaṃpiaraṃ Śatrūdlukhita
rashtihety ādivachanajātaśatrūgrahīta
ṇamitisthitiḥ.

Śatrapatnyabhāvedulukhitāraḥ. Śatrādu
hitarajitbahuvachanamsamānajātyā
ṇāṃsamavishāmāṃshapṛāptyartha
miti Lakshmīdharaḥ.
Śatthācha Śātyāyanaḥ:—
Śatrūbhartṛidhanāhārī
Yāsyādavyabhichāriṇī:
Śadabhāvetudulukhitā
Yadyanūḍhābhavettadā iti.
Bṛihaspatiraṇi:—
Bhartṛidhanaharaṇapatnī
Śāṃvināduhitāsmṛitā:
Aṇgādaṃgātsambhavati
Putravaddduhitāṃriṇāṃ.

Yasmátputurdhanamtvanyah
Kathamgrihnátamánava iti.
Atrodhámúdhásamavávyeanúdhaivá
grihnáti: tadabhávenúdhádubhitá: yadya
núdhábhavettadetivishesha smarannát.
Tathápratishthitápratishthitásamavá
yeapratishthitaiva: tadabhávepratishthi
ta. Strídhanamdulitrinámapratthaná
mapratishthitánámcheti gautamava
chanasyapitridhanepi samánatvát. Cha
kárakputratulyanyáyapratipádana
parayityálah.
Yathá ha Manuh:-
Yathaivátmátathápatrah
Putrenaduhitásamá:
Tasyámátmanitishthantyám
Kathamanyodhanamhared iti.
Átmanivátmatulyaputrasamáyámityá
rthah.

Sarasvativilása.

Námevamayammyáyaligaunapustrapa
tnyorabhávedukitaraiiinapra sarati:
kintuaurasábhávamátredukitetyetá
-vanmátrasádhakatvát.
Satyam. kintevamevagaunapustrapa
tnyorabhávedukitetyatrakramenyá
yaúhaniyayaityabhipráyenoktam.
Atacva Vráradenaanayorapryabhávedu
kitetikramánusáranyáyasasvayamú
kitonandánugrahayapradarshitah.
Putrábhávetudukita
Sulyasantánadarshanád iti.
Ayamarthah. Putrashchaidukitáchobhau
tulyasantánakárakau ubhausvapitri
shreyaskárávityarthah.
Sathahi. pautradaukitrayorputrada
kitrisantánayorsvarúpatastulyatvá
bhávátkáryatotratulyatvamabhipretam.

Sarasvatívilása:

Náchariṇápiṕákaraṇarikthagrahaṇalak
shaṇakáryatastulyatvaṃsaṃbhavati.
Pútraṕautrairiṇaṃdeyamitiṭáthápitá
-mahadravya madhikṛitya
Ṭátrasyáṭsadṛishaṃsvámyaṃ
Pitúḥputrasyachobhayor itismaraṇá
chchaṕautrasyádhikyaṕratítéḥ. Ṭenáṭrá
dṛishṭakáryatastulyatvamabhiṕretaṃ.
Ṭachchashṭhaddhadáṭṛitvaṃ.
Púrveshámtusvadhákáre
Ṕautrádauhitrakámata itiVishṇu
smaraṇát.
Evaṃchaduhitussantánamukhenádṛi
shṭoṕakárasaṃbandhenásaṃmata: Ṕa
tnyástusákshádagnihotrádijaṃnyádṛi
shṭoṕakárasahakáritvenaduhitussaká
shátpratyásannataratvaṃ.
Atashchaputrábhávedauhitetyatraṕu
tragrahaṇaṃpatnyáaṕiṕradarshaná

Sarasvati vilása. (843.

rthammantavyam).

Nanvevamsvayameva pitáshtráddhadá
nenádrishtopakárakatvábhávedu kti
tulkathamdhanagrahanamichen.
Maivam:
Jasyánátmanishthantyám
Kathamanyotha reddhamam ityanenai
voktatvát.
Sathái: Yadyapyadrishtopakárasamba
ndhenapitussakáshádvyavahitátháp
sharírasambandhenávyavahitetyubha
yathádulitaivágresari. Evamtárkiku
trabhávepitáharedityasyávasarassyát.
Maivam. Adhunápinatasyávasarassyát.
Kuliktrabhávedavahitrasyatathópitvena
pitrádyapekshayánnatvát.
Apitrapautrasantane
Dauhitrádhanamápnuyuh:

Sarasvatīvilāsa.

Pūrveshāmtusvadhākāre
Pautrādauhitrakāmatā itīvishnusma
rapācheha.

atra Dhāreshvara Devasvāmi Devarāta
Shrikarādayoduhitrīgāmidharmamitivi.
dhāyakamvachanajātampurtikāriśha.
yameveti āhuh.

Tammatamdūshayati Chandrikākārah.
Tathāchaha Chandrikāgranthah: Dhāreshva.
ra Devasvāmi Devarātamatampratitam
trasiddhāntānabhijñānonmādakalpi:
tamnirastamveditavyamiti. Tantrasiddhā
ntahsvasiddhāntah.

Vijñāneshvarenāpidūshitam: Yathā Mi
tākshāragranthah: Nachaitatpurtrikā-vi
shayam. Tatsamahpurtrikāsutajātipurtrikā
vyāstatsutasyachaurasasamatvenapurtra
prakaraneabhidhānāditi.

Dhāreshvarādīnāmayamabhisandhih:

Sarasvatīvilāsa. 1845..

Gaṇapatirānāmaurasenasahadashavidhaṃ
traṃeva: Putrikāsutasyaśvayaṃkṛitasu
tasyaśvamatikaḷpitātvātputratvamnāsti,
kintudāyabhāktvamātraṃ:
Atashchaputrikāivasutaḷputrikāsutāḥ.
tiputrikāyāśśutaḷputrikāsutajitisamāśa
dvayāṃgīkāreṇiputrikāyāśśutasyapra
tratulyatvaṃputrikāṛṇāsutasyatuputra
tulyatāyāpratipādyatvāttvā
rvaṃputrikāyādhanapratigṛhṇātyevat.
tadanantaraṃpatnyāitiyāyāpratipā
danārthampatnīdulitarāshchetichakā
rāḥ. Dulitaraitibahuvachanamaputri
kāyādvitriputrikākaraṇadulitriputrikā
sutajanakṛipadulitṛṇāmupasaṃgrahā
rthaṃ.
Atasheha
Asheshātmajalīnasya
Mritasyadhaninodhanaṃ ityādi
Saṃgrahakārādivachaneshvasheshātma

Sarasvatívilása.

japadenaputrikáyáanupasaṃgrahátlada
rdhamputrikásutaitivachaneluauraśá
dardhadhanabhiáktvamapisiddhamiti.
atashchatrividhánámputrikáṇáṃma
dhyeputrikákaraṇaduhitussamuditaādra
vyasyárdhamitarayostudubhitrorardha
miti.
Etachchadhárestivarádínámabhimati
yogyamityullikhitam.
Etannasaṃgachchhate. Putrikáyássuta
itiputrikáivasutaityatrásutashabdasya
dáyabhráktvamátreṇagaunárthatánayu
jyate:pituraurdhvadaihikádiputrakri
tyeaurasábhávetasyaivádhikárasmara
ṇát:gauṇasutatvamnámánaurasatva
miti:
atashchaputrasamánayogakshemata
táyápúrvamevadáyagrahaṇasyaprati
pádanádityalamativistareṇa

Kecidittu Pātūdulita rashtrakaivetyevaká
renapatnyáyajñasamyogavatyádulita
racvanastriyáh: chakárátpatnyápútyá
luh.

Sanna: Tathácha satidhanasyadulitrigámu
tvánantáramputrasyatyabhigámitvámsyát:
Tathāchapúrvokta-anyáyavirodhasyá
diti.

Atrachasabdáddulitrábhávedauchitro
dlianabbiák: Tatkopitvát.

Yatthá Vishnuh:—

Aputrapautrasantáne
Dauhitrádhanamápnuyuh:
Pútvreshváuttarásvadhikáre
Pautrádaubitrakámata iti.

Manurapi:—

Akritávákritávápi
Yamvindetsadrishamsutam:
Pautrímátamahastena
Dadyátpindamdhanamhared iti.

Sarasvatírilása.

Tadabhávepitaraumátápitaraudhanabhá
jau. Mátrishabdasyadvamdvepúrvanipá
tát;dvamdvabádhakatvádekashesha sya;
vigrahavákyemátrishabdasyapúrvasma
rajnát;pátthakramádevárthakramávaga
mat;dhanasambandhepikramápreksha
yámpratikramánurodhenaivapratha
mammátádhanabhák:tadabhávepi le ti
gamyate.

Kinchapitupuutrántareshvapisádhárajnak
mátánasádhárajnátipratyásatyatisha
yah.

Anantaramsapindádyas
Tasyatasyadhanamhared itiracharán
máturevapratthamamdhanagrahanam.
Mátápitrormáturevapratyásattyatishayá
ddhanagrahanamyuktatáram. Tadabhá
vepitádhanabhágiti Vijnánesharamo
tam.

Chandrikákárenatupiturevapratthama

Sarasvatīvilāsa.

.mandhamagrahanādhikāraḥpratijñādyate.
Sadaḥkāveḥsitrigāṇitadakāreṇātrigāṇi
tīḥsamsmriteriti. Chandrikākārasma
tāḥkijñānayogimatāṇeṇasamyakśrīyā
ṇyamūlatayāpratijñādanāt.
Anena Sūtrakrtāmpurōvibhajyadha
nagrahaṇamnirastamveditavyam.
Pitrabhāvebhrātrādhanabhājakaḥ.
Yathāhamanuḥ:—
Pitaraḥsamsrjyapitarimātarivrittāyāmpu
tramātāpitāmahīdhanamharet;mapitā;
yatahpitrigrhītāmdhanamvijāyeta

Sarasvativilása.

Sipuṭreṣlugachchhatipiṭámahéġṛihíṭamṭu
.saját-yeṣhvevagachchhatiṭipiṭámahyeva
ġṛihṇáṭṭi-

Sadḷṛijṇáṇayogénamanyate: ḷṛijáṭṭyapra
ṭṛáṇámapiḍhánagraháṇaṣyoḷiṭaṭṛáṭ,chha
ṇṣṭṛiḍvyekabhágáṣṣyuṛityádiná. Bhirá
ṭṛiṣhvapiṣodaráḥpraṭhamamgṛihṇíyuḥ,bhi
moḍáṛáṇámmáṭṛávipraṭkarṣhát.
Sódaráṇámabhávebhinnodaráḍḍhanabhá
jaḥ.
Bhráṭṛiṇámapyabhávetaṭputráḥpiṭṛikra
menaḍḍhanabhájaḥ; Piṭṛitobhágakaḷpane
ṭivachanát.
Bhráṭṛiputráṇámabhávegotrajáḍḍhanabhá
jaḥpiṭámahíṣapiṇḍáḥṣamánodakáṣṭicha.
Saḥpiṭámahúpraṭhamamḍḍhanabhák.
Mátáryapicchavṛiṭṭáyám
Piṭṛimáṭáḍḍhanamḷiked itimáṭṛána
mṭṛámpiṭámahyáḍḍhanagrahanepiṛápiṭé
piṭṛádénámbhráṭṛiṣutapáryantáṇámṇba

Sarasvatívilása.

Adhikramatvénamadhyeanupraveshábhá
vátPiturmátádhamanuharedityasyava
chanasyadhanagrahanádhikáraprápti
mátrapáradvádashárshetatsulábhanártha
mpitámahaligrihnátivirodhádidi Vijñá
nayogimatam.
Etannabate Chandrikákárah: Pitrádiná
mbhrátrisutapáryantánámbaddhakra
matvenamadhyeanupraveshábhávádi
tyuktam;-.....
Mátaryapichavrittayám
Piturmátádhanamanuharedikramasyo
kteh;- Aputrádhanampratyabhigámi;tada
bhávedabhigámi;tadabhávemátápitárau.
grihnéyátám;tadabhávepiturmátábhrá
tarassapindáditi Vishnusmriteshcha,
mátranantarampritamahyádhanabhák
tvamiti.
Atra Vijñánayogimatamevasamyagi
tyábhuh.

Sarasvatīvilāsa.

Pīṭhamalayāsheshāṭhīvesamānagotrājā
ssapiṇḍāpīṭhamahādayodhamabhājaḥ;
Bhinnagotrānāmsapiṇḍānāmbandhu
shabdenagrahaṇāt. Jatrapitṛisantānā
bhāvepitāmahūpitāmahaḥ; pitṛivyjasta
tputrāshchaikāramenadhamabhājaḥ.
Pīṭhamahassantānābhāveprapitāmahūpra
pitāmahastatputrāstatsūnavashcheti.
Evamāsaptamātsamānagotrānāmsapiṇḍā
nāmdhanagrahanamveditavyam;-
Anantarassapiṇḍādyas
Jasyatāsyadhanamiared itismara
ṇāt.
Teshāmabhāvesamānodakādhamabhājaḥ.
Techasapiṇḍānāmuparisaptaveditavyāḥ,
Janmanāmajñānāvadhikā.
Yathāha Manuḥ:-
Sapiṇḍatātupurushe
Saptamevinivartate:
Samānodakabhāvastu

Sarasvatīvilása.

Nivarttachaturdaśīm.

Janmanāmasmṛitereke
Jatpramāṇatāmuchyatē.
Anenasamgrahaṭīkākramaḥ
Pūrvadinē trābhāvēpi
Mūladhanamavāpnuyāt:
Vidyamānēpipitari
Sapitṛikasantatau.
Pūrvīyamūlatrābhāvēpi
Pitṛimāturdhanam:
Vidyamānēpitari
Kshatriyāsutasantatau.
Pitāmahyāabhāvēpi
Pitāmahamavāpnuyād itinirastavē
ditāvyaḥ.
Dhāreshvarotpreikshitānyāyamūlatvā
dasyakramasyāvishvarūpādibhirevā
bhyāhārādināvalambyādūshitatvāt
nāsmābhirdūshyatē; Pūrvoktānyāya

Sarasvatí vilása.

virodhácheha.
Yattutenaivoktáni:—
Sodaryássantyasodaryá
Bhrátúrodhvividhávyadi:
Vidyamánepyasodarye
Sodaryáévabhágina iti; tatsamya
jnánamúlatvádádaranívyam.
Bándhavástvasannatárakramenaiva
Smrityantaredarshitáh:—
Átmapitrishvasuhputrá
Átmamátrishvasuhsutáh:
Átmamátuhputrásheha
Vijneyáátmabándhaváh.
Pituhpitrishvasuhputrá
Piturmátrishvasuhsutáh:
Piturmátuhputrásheha
Vijneyápitribándhaváh.
Mátuhpitrishvasuhputrá
Máturmátrishvasuhsutáh:

Saraswatívilása.

Mátarmátalaputráshcha
vijneyámátribándhavát.
Steshámgotrajábhávedhanasambandha
t. Satrachántaramgatvátpiratthama
mátmabándhavádhanabhájat; tadabhá
vepitribándhavádhanabhájat; tádabha
vemátribándhavátitikramoveditavyat.
Achátrapitussakáshámmátúrevábhya
rhitatváttadbándhavánámpitribán
dhavebhyatpúrvameva dhanabhákta
mitivácliyam.
Pitussakáshádanyebhyo
yebhyomátágaráyasi ilismaranámá
tireváblyarhitatvammamátribándha
vánámitipitribándhavebhyatpashcha
devamátribándhavánámdhanabhák
tvamitiyuktamutpashyámah.
Sadabhávecháryat.
Ityamáyatuyashshishyam

Sarasvatistutih.

Udamadhyáprayeddvijatih:
Sakalpramsarahasyamscha
Tamáchárayampravakshyata ityane
nayonisambandhavadvidyásambandhopidhanabhávatvaheturitisúchitam.
Tadabhávesthisthyah. Sthisthyapividyá
sambandhasyavidyamánatvát.
Atacvábha Ápastambah:- Putrábhávé
yalpratyásannassapindastadabhává
ácháryaácháryábhávecantevásíti.
Anenásminvachanepatrábhávevalpra
tyásannaityanenayonisambandhodha
nabhávatvaheturh:tadabhávaácháryya
ityádiná vidyásambandhopidhanabhá
vatvanimittamiti.
Sthisthyábhávesabrahmachárídhana
bhák: yenasahaikasmádácháryyádu
pranayanádhyayanatadarththajnána
prápthisasabrahmacháribhrátritu

Lyakr.

Ládabhávebráhmanadrayamyakka
shelichehhrotriyogrikhnúyát: Shrotri
yábráhmanasyánapatyasyarikthan
bhajeranniti gautamasmaranádititi
jñáneshah.

Bhárúchyádayastusabrahmachári
ṇámbhirátrikulyatáyátapuṭrán
pratinámatpratyádinámabhávesh
triyabrálmanagámitarámáhuh.

Asahá yádayastuyonisambandhánanta
ran vidyásambandhavashádáchárya
mitveladdhanamtadabhávetatputrag
tadabhávetatpatnigámi; Patnyáapi rikthi
nomátritulyatvátácháriyaputrasyácha
ryatulyatvád. Ubhayábhávesh shyagá
mishshyábhávetatputragámitadabhá
vetatpatnyabhigámitadabhávesabra
hmachárigámitadabhávesachhro
triyabrálmanagámitadabhávesh hro

Sarasvatívilása.

.yamátrigámitadabháve brálimanamá
trigámityálukh.
'yatthá ha Manukh:-
Sarveshámapuyábháve tu
Brálimanárikthabhágínakh:
'Iraividyáshlushlueshayodántas
'Isthádharmonahíyata iti.
.Ahádáeluidapibrálimanadravyamrájá
grihíyát:
Ahárayambrálimanadravyam
Rájnámnityamitisthitir iti Manuva
chanát.
.Áradenápuyukíam:-
Brálimanárthasyatannáshe
Dáyádashchennakashchana:
Brálmanáyaivadátavyam
Emasvísyánnripronyatthá iti.
'yatha Manúnoktam;
'Stareshámtuvarnánám
Sarvábhávecharennripa iti,

Shúdravyatiriktavarnáníánkshatriyava
shyánámevadhanamsabrahmachárípi
ryantánámabháverájátaddhanamharé
Nabrálmanaiḥgarthaḥ. Shúdrasyatu
bhirátṛiparyantábhaverájagámidhana
mu.

Shúdrasyaibodaráblávé
Rájádhanamaváptnuyád iti.
Evamyonisambandhavidyásantatyolpirá
dhányenayaunasantaterdáyagrahanakra
mamuktvávidyásambandhasantaterdá
yakramamáhaYájnavalkyaḥ:-
Ténaprasthayatibrahma
Chárinámrikthabhágináḥ:
Kramenáchárya sachehhishya
Dharmabhrátraikatirthinaḥ.
Ténaprasthasyayaterbrahmachárinash
chakramenaprátilomakramenaáchárya
sachehhishyadharmabhrátraikatirthi
naḥ. Bra

hmaehárídvividhah; Upakurvánovaishthikashcha. Upakurvánasyadhanamnáthádayaevagrihmanti. Naishthikasyadhanamáchárayáti. Satravidyásamnidhiasyaivayaunasambandhátbalíyastvát.

Yatestudhanamsachehlishyáevagrihnáti. Yatisheshaturvidhah; Kuṭichaka Bahúdaka Hamsa Paramahamsabhedát. Kuṭichaka Bahúdaka Hamsánámáchárayábhávesishyasyadhanagrahah. Paramahamsasyatuáchárayábháváchchishyaevagrihnáti.

Ánaprasthasyadhanamdharmabhirátraikatirthigrihnáti. Ekatirthiekáshtra mídharmabhirátapratipannobhirátra. Ekagurushishyatayábhirátritvenasvikritatvátyartha. Dharmabhirátachárávesheshanasamásaiti Vijánesha.

Sarasvatívilása.

Anamshástvásharamántaragatáti lá
sishthasmaranamichchhayárikthasa
mbandhonástityevamsaram'.
Ahnomásasyashannámná
Sattásamvatsarasyavá:
Arthasyanichayamkuryát
Kritámáshrayujetyajet ititlánapra
sthamadhikrityoktah;
Kaumúnáchchhádanárthameka
Vásámsibibhriyattathá:
Yogasambhárabhedánusheka
Griluiyátpráduketathá itiyatimadhi
krityoktah; Naishthikasyápisharíraya
trárthamvastrádisambandhostyeveti; ta
dvibhágakathanamyuktameveti yavaga
mtavyam'.
Atra Lakshmídharamatam:- Atráha
Bhagaván Lakshmídharah;- Asheshá
tmajalínasyamritasyásamsrishtino

Sarasvatívilásа.

dhanampratthamampatnyabhrigámi: tada
bhávedubhitrigámi: tadabhávechakárá
ddauhitragámi: tadabhávemátápitarau
śiraeyátam: tadabhávebhrátrigámi: ta
dabhávetatputragámi: tadabhávebándha
vádayoyatthákramamgrihníyuriti. Pratha
mamrikthasyátmavargepratnyádausa
kramah: tadanantaramputrivargeputri
vyatatputrádausamkramah: tadananta
rampitámahavargeásaptamamsamkrama
h: tadanamtaramsamánodakeshu: tadabhá
vátmabandhushu: tadantaramputriban
dhushu: tadanamtarammátribandhushu:
shrotriyántevásisamkramah.
Evamsthitepratyanantaramdubhitrigá
midhanam; Taddubhitrinámápatyánapa
tyatámanavekshyaivasamkrámati.
Tathachadubhitaraitibahuvachanamsá
rthakambhavati.

Szaszvárosi vilása.

Atacvaltirátáraitilaluvachamamapisá
ſratyánapiatyalbhrátṛitivavivekamamapu
kstiyaivapraynuktam.
Atacvapiatutyekavachamamsápratyána
ſratyapiatudiraya.samuipátesápratyáyas
.sttávaram nánapratyayáti.
Utacvalalsulaityatrápulhirátṛisutámam
sápratyánapratyámamsamnipátesápratya
syaivarikthagrahanam.
Evamuttaratrápi, Sabralmachárinaitiba
luvachamamutekavásinámivámekavási
námapiyádaráritam.
Sachchadutiṛtigámirikthamsapiratiba
ndhamapidautitrasadbhávedutiṛtigá
mitvávasthávámapiratibandhadáyatá
mápadyate. Chakáremánuktasamuchcha
yárthenasamuchchitadautitrasyápi sa
makálamevasvatvapráptiriti jñápaya
tyevakárah.

Sarasvatívilásas.

Lathaiva bhirátarastathelitathástiabda
statsulajadenánvi yamánoyattíashabda
sambandhonveli: yattadormityasamba
ndhát.

Latthádháyamanvayah;- Pitrigámitvána
mlárandáyasyabhrátrishabdavácchyá
námatsutánámapratibandhenaivadá
yádhikárahtathátatputrasadbhávepya
pratibandhaevadáyaiti.

Yattu Vijnánayogino ktam. Pitarávitya
traikashesháma limnápúrvammátrigá
midhánamtadabhávepitrigámíti.

Tanna;- Bahuvachanavaddvivachanama
pisamaprádhányasyadyotakatvátta
yostadriktheturlyameva svámyamkántu
Pumánpumsodhikesthukleitivachanát
bíjagrahanánuvidhávamamshamgri
hnyáditi Vaishnavavachanánurodhe
nátadrigamshagrahanasiyanyáyyatva

Sarasvatívilása.

miti Somashekharah.

Tamna. Tathásatipitrivargebhyráthripu
tryátmátuládishumátravayávánuvritte
sátraivagrahanamsyátmapraphitáma
havarge.

Yathaha Bhárúchiretad Vishnuvachana
vyákhyánávasare;- Bijashaibdahpiu
davácháti.

Atranirváyapiudánvayaevavivakshi
tah. Mátuhpitrásápiudyátubhayorgra
hanamspiturevaprádhányam, tadabháve
mátureveti.

Ayamáshayash Chandrikákárodáhritá
Vishnavavachanasyáyámidhyeyam.
atredamtattvam:- Yathápitridravyepu trá
ndáyasvíkáropratibandhahpu trah
putratvenaivapitridravyasvámi, evandu
hitrádisthalepi; putrasantatisadbhave
tatsvámitvamtatputratvenaiva: atau

Sarasvati vilása.

Sítamatsutajiti.

Nanvatratachchhabdenaaputrabhrátá
vapará mrishyate: natubhrátrimátrami
ti, tatputrasyápratibandhadáyárhatá
nástipratibhátitichet.

Maivam. Bhrátrishabdasyasambandha
shabdatvádaputrasyabhrátetigamyate:
bhrátriputradena, natutatputradenáputra sa
mbandhavishesha navishishtabhrátri
putrámarshah, tavatputraryantamshabda
tátputryasyábhávát.

Nachátrarikthagráhitayápitadbhrátri
sutánámtatkritamrinamapákaranáya
msyát. Tathátve Rikthagráharinamdá
pyayitisámányenasmaranamvyáhanye
ta. Nachatathámgikárah sarvalokasi
ddhatvátkadrinápákaranasyetivách
yam. Bhútapúrvagatyátadiyariktha
gráhitvátteshámtadrinamapákaranái

yam.
Atredamupatishthate:- Vaishnavam
vachanamdauhitrántánámapráyenáta
pitarauhareyátámiti: Patníduhitara
shetí Yájñavalkyíyavachanagatachaka
ránukrishtadauhitránámabhávepi
mátápitaraupindánurodhenadhanam
hareyátám: Dauhitrasamkrántyanan
tarámtatputrágámjeevadhanam, mamá
tápitrigámi.
Atredamtattvam:- Sapratibandhasthá
lepiputrasantatisadbhávepiapratiba
ndhaevadáyaitichakáraivakárábhyá
mYájñavalkyíyavachanatátparyama
vadhárayam. Ikkthagráhárinamdápya
itivachanabalát vástavamrikthagráhi
tvamavalambyatadrivasamshodhana
mayáyam, svámyamtvapratibandha
meva.

atashchadaubhitrasyápratibandhodá
yagrahanenadubhitah. yadidubhitura
fisyáddaibhitrasamkrántamrikthan
tadabhávenátápitrigámisyát. Tacche
sarvavidvadasammatam. Santatihína
yádubhitahputrikárúpasantatihínáyá
várikthasamkrántautanmrityanantara
ramtadduhitrurvátajjnátvátmvátadrik
thampráptmuyát. Tachchanyáyyamna
bhavati.

Jathácharmaryate:—
Aputráyáschhadubhitah
Pitririkthamharantite:
Pitribhrátrisutadyáschha
Gotrajánaivabándhavá iti.
Bándhavánámátuládayalpitrisvasreyá
dayaschha.
Jathácha Vishnuh:— Anapatyáriktham
nabándhavagámíti.

Sarasvatīvilāsa.

Ayamarthaḥ:- anapatyānāṁstrīṇāṁ
anapatyasyavāriktharnsapiratibandho
dāyaḥsagotrajñāti nevasamkrāmatina
tvanapatyānāṁputrikāsantatiyuktā
nāṁvādhitrīṇāṁjñātin, teṣāṁsa
gotratābhāvāditi.
Atraevapatnīvishaye Hārītaḥ:-
Aputrāshayanambharituḥ
Pālayantīvratesthitā:
Bhumjītāmaranamkshāntā
D-āyādāūrdhwamāpnuyur iti.
atrāputrāyāitismṛiteranapatyari
ktharnnabāndhavagāmitismṛiterapu
trānapatyashabdayorekārthatvāṁgī
kāraddhituraprāputrikāsantatisahitā
yāstaddhitrānantaraṁtatputrikā
gāminabhavatitaddhānamiti.
Atasvāhasaeva:- Nāputrikāgāmina
bāndhavagāmikintvaputrasyarikthi

Sarasvatívilása.

nojnátayodhanamhareyuriti.
átrakeelidálauh:- Patníduluitarashi
chaivetyatrachakárenámukrishtodau
hitrah, evakárenávadhárayárthenávadhárita h.
atashcheliadaubitrágámyapridhanam
daubitrábhávemátápitrigámyevana
talputragámíti.
Tamasahanteviddhá h. Daubitragá
midhanamdaubitrábhávetalputrágá
myèveitraividyayavyavahárasiddham.
atashchadubitrigámisatdaubitrame
vasamkrántam, tatsutasambhaveta
mevakiatálisthúlcarotitadriktham.
Iyámstuvishesheh:- Daubitrántaná
mabhávedaubitraputrasamjnásam
matikintutatojyayantarmgatvánnná
tapitarávevávalambateriktham:

Nanuvevamdulitrabhāvetatsamkrā
ntyabhāvātdaulitrasamkrāntermā
tāpitrisamkrānterāsannatvātdulitra
nantarammātāpitarāvevāvalambatā
miticchet.
Maivam. Daulitrasyamātāpitritopi
pratyāsattirasti.
Aputrapautrasantāne
Daulitrādbhaviṣyanti:
Pūrveṣhāmtusvadhākāre
Pautrādaulitrakāmatā iti Viṣhṇu
vachanam:
Akṛitavākṛitavāpi
Yamvindetsadṛiśhamsutam:
Pautrīmātāmahastena
Dadyātpiṇḍamdhanamhared iti
Manuvachanam.
Atrākṛitavetidṛiśhṭantārtham; Kṛitā
yāhputrikāyāḥsutasyaputratvenaa

Sarasvatívilása. (872.

rdhámshabhágitvádaprati bandhadáya
haratvasyokteh. Yathákritáyáhputre
námátmahapautritathádakritáyáapi
putreneti.
Anena
Kuryánmátmahashráddham'
Niyámátputrikásuta ityapiparáá
sta: Putrikásutasyaputramadhyepá
ttát. Patníputraevaputrikásutashra
bdavácchyayiti.
Anayorellánavaiishnavayorvachana
yostátparyavarnanevivadanteviddhák
Dauhitrasyamátmahashráddhamsa
kárnamevapitrishráddhavannishkára
nnamnabhavatiti.
Tathái, Yoyataádadítasatasmaishrád
dham kuryáditi Vishnusmaranát:-
Shráddhammátmahánamtu
Avashyamdhanahárinná:

Sarasvatīvilāsa.

Dauhitrenārthanishkṛityai
Kartavyamvidhivatsadā itīVyāsasma
ranāt:- Dhanagrahanānibandhanamdaa
kitrasyamātāmahashrāddhakarana
miti.

Yattu Pūlastyenoktam:-
Mātuḥpitāmārabhya
Trayomātāmahāssmṛitāḥ:
Teshāmtupitṛivachchhrāddham
Kuryurduhitṛisūnava ititattupitṛi
shrāddhenānushṭhtamātāmahashrā
ddhavishayamityavagantavyam.
Yathoktam Pitāmahena:-
Pitaroyatrapūjyante
Tatrāmātāmahāapi:
Avisheshenakartavyam
Visheshānnarakamvrajed iti.
Vyāsopi:-
Pitṛinmātāmahāmshchaiva
Dvijashshrāddhenatarpayet:

Sarasvatīvilāsa.

Anrinassyátfuitṛiṇámtu
Yajñánámlokamrichchhati iti.
Skánda Puránepi:—
Kṛitvátupraitṛikamshráddham
Pitṛipraabhṛitishutrishu:
Kuryánmátámahánámcha
Tathaivánrinyakáranád iti.
Yattúktam:—
Kuryánmátámahashráddham
Niyamátputrikásutah:
Ubhayorarthasambandhah
Kuryátsaubhayoḥkriyám iti;—
Atrakecchudáhuḥ;—Dvividholiputrikáputrah, ekomátámahasambandhah. Aparah fitṛimátámahasambandhah. mátámahasambandhenamátámahashráddham kartavyam: ubhayasambandhena ubhayoḥkriyáḥkáryá iti.
Ayamáshayah, putrikáyássutajitishcha

shtíisamásáshraya nefutrikásutajiti
karmadhárayasamásáshrayanetuta
syapitámahashaldaváchyatvát,
A syámyojáyatefutras
Samefutrobhavishyati itijaribhásha
vashátputrikáputrasyamátámahasam
bandhah: itarasyatúbhayasambandhi
tvamiti.
Atrochyate; Daulitrasyamátámahashrá
ddhefutravadadhikárajityáha Vishnuh,
Daulitrasyamátámahashrádddhamni
shkáranamiti. Shkáranamrikthagraha
nátmakam. Daulitrasyamátámahashrá
ddhenityavadadhikárajityarthah.
Atra Bhárúchih;- Nishkáranamitiva
datá Vishnunábhamgyantarenasama
nantarakartrinámputrádínámvidyamá
natvedaulitrasyanakartritvasamkrán
tiriti. atrádishabdenapatnivivakshitá.
Yadyapyagnividyásádhyakarmasustri

Sarasvatívilása.

nánanádhikárah, tathápi,
Pátnyevadadyáttatpindam
Kritsnamamshamlabhetacha ityeva
mádivachanabaláttatratásámadhiká
rah.
Tathácha Gautamah;- Nityavadadhikā
rodaulitránámmátamahashrádadhaiti.
Nityavaditisvárthevatih.
Atasheha, ...
Akritávákritavápi
Yamvindetsadrishamsutam:
Pautrímátámahastena
Dadyáttpindamdhanamhared iti.
Pátnishabdaváchyabháryáputrikásutā
vishayamputrikákaranaputrikásutavi
shayanchaveditavyam.
Namvevamakritávákritavetyádivacha
namputrikákaranavishayamkritetipa
denaakritetipadenatugándharvádivi
váhodháputrikávishayam, pautrímáta

mahastenetivachanasámarthyát: pautra
tvamubhayoreva, putrikáyáhputratvát
tatputrasyapautratvát. Gándharvavivá
hemáttámahasápindyasagotratvayoram
vrittehtatrapautratvamitiyoreva
tánahashráddhenityavadadhikára,
nadauhitrámátrasyeticket.
Maivam. Dadyátpindamdhanamhare
ditidhanaharanasyapaitrnimúlakatvát
patnípadenayajnasamyogapratipáda
kenagándharvádiviváhodhápuryudá
sátlatpautránámdúratarevapaitrnimúla
kadhanagrahanamiti.
Kinchapautrisámarthyamgándharvá
diviváhodhápurtrikáputrepinásti, tasyadau
hitratvádupracháraeva. Atahpúrvoktame
vasamyak.
Namvevamyoyatáádadítasatasmaishrá
ddhamkuryádíti Vaishnavamvacha
namdauhitrasyamátámahashráddham

nishkáranamiticha l'aishvamevam
bhayorvirodhaitichet.
Maivam: atraBhagavatoBhárúcherma
tamavatishthate. Yashshráddhádhikárí
yatoyasmátsakáshátdhanamádadyát
tenamilitenadravyenatasmaitadarthan
tatpratinidhirbhútvákuryádíti.
Ayamáshayah: Bahupuntrasthalebha hu
dauhitrasthalepiturmátámahasyavádau
rdhvadaihikakriyánámmadhyenavai
shráddhashodashashráddhánámmishpá
danenabahúnámadhikárah, kimtvekasya
vetipratikaranasámarthyádudktam Bhárú
chinetidhyeyam.
Someshvarastavachanasyábhidhánash
ktyápratikaranambádhitvávyavatáádadí
tasatasmaishráddhamkuryáditivacha
namputradauhitravyatiriktasthagrá
hávishayamityáha.
Etachchasamanantaramevoktam Vishnu

.ná:- Uddhritadravyádekenaivashaktena shráddhashodashakámkáryamiti. Shodashashráddhagrahanamnavashráddhánámupalakshakam.

Tathácha Gautamah;- Samuditadravyena navashráddhamshodashakamchakuryáditi. Chakárafsamuchchayárthah. Shaktodridhásarivyayanamsamuchchinoti. Samuditashabdenajñátayatelikasyaivádhikáronánekshámiti.

Vishnuvachaneshaktipradamsámarthyamadhikáramchagamayati.

Tathácháyamarthah;- Ekashabdomukhyavácháh:mukhyojyeshthah;adhikritashchetsaevádhikárí. Anyathásamanantarasyáyasiddhárthah. Shaktodridhásyagah. Ekahdauhitránámadhyesaevádhikárí. Asminpraskáranepáritatvádyoyataádadhitaetivachanametadanurodhenavyákhyátam Bháruchiná.

Nyáyanishthena, Bhagavatá Someshva

renanyáyatalkpirakaranannu llamghi
tamilidhyeyam.
Atashchayániriikthagráhakartrikapra
ráni
Shráddhamátámahánámtu
Avashyamdhanahárinná ityádinita
nishodashashráddhavishayánítidhye
yam.
Shráddhammátámahánámtu
Avashyamdhanahárinná:
Dauhitrenártthanishkrityai
Kartavyamvidhivatsádá iti,
Someshvara Bhárúchimatávalambane
máyamasyárthah:- drthashabdenapra
yojanamuddeshyam, rinamitiyávat: ta
syanishkrityaiánrinyáya. Bahushrúpra
pilavamánesshudauhitreshuekaevashaktah
dhanahárídhanamshritvádáhritádiravye
nashodashashráddhanavashráddhání
panthápariviyáyanamchakuryát. Putre

shvasannihiteshvavidyamánesh.tupratyu
.mavidyamánáyám.samanantarakartri
shuvidyamánesh.uitarasyavyavahitá
karturadhikáranishedhát.
Tathácha Vishnuh:- Satikartáryanya
syakartritvam.samanantarakartáryana
ntarakartritvamnasmritam. Shráddha
itishesheshah. Samskárakarmanútikechit.
Tathácha Vyásah;-
Pitrunmátamahánámshchaiva
Dvijash.shshráddhenatarpayet:
Anrinas.s.syátputrinámtu
Yajnalokams.amrichchhati iti.
Atránrinyamtribhirinávájáyate; Brahma
charyenarishibhyoyajnenadevebhyah
prajayápitribhyaitipráthitamchadau hi
trásyápipautravanmátamahaprajárúpa
tvenasiddham;nányathá: duhitus.tva
gnividyás.ádhyakarmanyanadhikárát

dauhitrasyaivatadadhikáraitidauhitri
dvárádauhitrasampádanádánrinyam
mátámahasya.
Atáevapautraddauhitrasyavyavadhánam
átaevapautravaddauhitrasyaśákshádá
pratibandhenadáyasvíkárárhatánásti;
kintudauhitridvárá. Atodauhitrópiśraddha
kálpiṇdautraeveti; tasyápyánṛinyampurtra
vanmátámahaurdhvadaihikakriyákára
náttsetsyati.
Atáevashrutih:—
Duhitápputrakalpáchá
Pautrádauhitrakáśsmritáviti.
Náchaiśhápputrikákaraṇavishayáitisha
nkanáyam; Kalpapratyayánanvayát. Pu
trikákaraṇeputrikaivaputrakṛiyáka
lpatáputrikáyáḥ.
ataeveshatkalpaputrakṛiyáśhaitka
lpapautrodauhitraeveti siddhaṃ.

Sarasvatívilása.

Yattusamniyogashishtamátámahashrá
dhikapratipádakamvachanam.
Pitaroyatrapújyante
Satrámátámahápi:
(Avishnehnakartavyam)
Vishnhánnarakamvrajed ilitattu
jívaputrájívaputrámátámahadvayasá
dháranam:
Tathácha Yájnavalkyah;-
Dvaudaivepráktrayahpitrye
Ekaikaikamevavá:
Mátámahánámapyevam.
Samtramvávaishvadaivikam iti.
Kuryánmátámahashráddham
Nijamátputrikásuta ityádivachana
metadvachanánurodhyeva.
Vijnánayogipratibhritayatastusamniyoga
shishtamshráddhammátámahoddeshya
mpákshikamityáhuh.

Sarasvatívilása. (884.

atashchadaulitrasyamátápitritopidri
shtádrishtopakárakatayápratyásattya.
tishayáttadgámyevadhanamitisiddham.
Etachcha Lakshmídharáchárya matama
tigamblúramdiumátramudáhritam.

Atthapratníduhitaranyáyasyápavádamá
ha Vishnuh;- Samsrishtadhanamnapia.
tnyabhigámíti.
Atra Bhárúchih:- Avibhágadashayámi
vasamsargadashayámapidhaneanekaja
purushasvatvasamávesháde kapurushá
páyenatatsvatvanivrittávapipurushán
tarasvatvánámtathaivávasthánát, kogri
hníyádityapekshayánutthánátta driga
pekshopanipátinahpratníduhitaranyá
yasyabádhakatvenásyasamsrishtinyá
yasyávatárajiti.
Ayambhávah:- Vibhágottaraka lampu

.nardravyánimishríkṛityasamsárayátṛá
yámanuvartyamánáyámpráṇnuvannu
pachayopachayováyathájátonubhávyajiti
samvidamkṛitvásamsargepravṛittehi
páksshikápachayabhárábhyupagama
sáhasashálitvamsamsṛishṭinyáya
iti.

Evamanenanyáyenasamsṛishṭinámna
tníduhitrapekshayátatkramapratilása
msṛishṭipitrádyapekshayájáchaprába
lyamitinaiyáyikoyamsamsṛishṭiná
msvatvasamkramakramah.

Samsṛishṭinámavibhaktadraivyamvibha
ktenaivadravyántarenapunarmishrí
kṛitamsamsṛishṭam; tadasyástiti samsṛishṭi: tasyáputrasyadhanamitaras
samsṛishṭigṛihnáiyáinapatnyádiri
tyarthah. Samsṛishṭitvamnasarveshá
mapitupitṛibhrátṛipitṛivyánámeva.
Tathácha Brihaspatih:-

Sarasvatī-vilāsa.

Vibhaktyalpumalpitrā
Bhrātrāvaikatrasamsthitah:
Pitrivyenāpivāpritvā
Satatsamsrishtānuchyatai iti.
Vishnumapi;- Pitrivyapitribhrātribhi
revasamsargonānyairiti.
Atra Bhārūchih:- Vaikalpikoyamsamsa
rgavidhiriti.
Ayamarthah:- Pitrivyenavāpitrāvābhirā
tribhirvāsvaruchyāsamsargah. Pitrivye
nāthavāpritvetipritipadasmarandditi.
Atavasambhūyasamutthānepyetasyā
ntarbhāvonāsti. Tatrapatnīduhitāra
nyāyaevāvatārati; Sambhūyakārinām
madhyemritasyapatnyādirevatadadha
mnāmshabhāgiti Vishnusmarandt.
Ayamarthah:- Pitrivyapitribhrātribhire
vasamsargonānyairitisamsrishtadha
mnapatnyabhigāmitvena Vishnu
smarandmpatnīduhitārannyāyasya

bádhakamsat, niyámakampitrádibhi
revasamsargonányairiti. Atass-ambhú
yakárinámayammyáyonávatarattti.
Atravisheshamáha Vishnuh:— Sam
srishtinámpindakridamshahárini.
atra Bhárúchih:- Pindadomshahara
shchaishámityatrapindadatvamevám
shagrahaneprayojakamiti.
Ayambhávah:- Pindadomsharasish
chaishámitipáthakramádarthakra
mobalíyámitiamshaharatvamevapinda
datvaprayojakamitisakalasmritisid
dham. Tathápyatrasamsrishtisthalepá
kishikápachayabhárábhyupagamasáha
sashálitvarúpanyáyasyapindatvarúpá
ntaramganyáyobádhakajitipradarsha
namátraparamiṣṭatam tyuktam: matu va
stavrittyápindadatvamamshagrahana
prayojakamiti.
Atosminprákarane samsrishtinyáyánta

ramgamyáyaamyatthárhampravartate.
atashchakvachitsamsṛishṭimyáyenasa
msṛishṭinaevadhanagráhitvam, kvachi
dantaramgamyáyenasamsṛishṭinaeva
dhanagráhitvam, kvachitvantaramga
myáyenaivásamsṛishṭinaevadhanagrá
hitvamuktam.
Evamtraividhyepinapatmyádirdhana
gráhitipratipádanátmyáyaphalamsi
ddham.
atashchasamsṛishṭinopatrasyábhrá
trikasyápitṛikasyadhanampitṛivyagá
myeveti vishṇuvachanasyárthah.
Ataeva yájñavalkyah:- Samsṛishṭina
stusamsṛishṭi.
Yatrapumahpitṛivyasodaraussamsṛishṭau
tatrasamsṛishṭidhanamsodaragámye
vanapitṛivyagámítyáha yájñavalkyah.
Sodarasyatusodarajih. Sodarasyasam
srishṭasyadhanamsodaracvagrihníyát.

samsrishtipitrivyádistusamsrishtopina
grihníyát;tasyaivatatpindadánádhikár
ádikrivacha nárthah.
Samsrishtinomarapánámantaramjáta
syapautrasyaivámshodátavyo,magri
hítavyaityáha Yájñavalkyah:-
Dadyáchchápaharechchámsham
Játasyacha mritasyacha iti.
Yatrápunahbhinnodaráhbhrátarahkri
chanasamsrishtáh,sodarabhrátárona
santipitrivyádayopisamsrishtástatra
bhinnodarabhrátrigámyevadhanamityá
ha Yájñavalkyah:-
Anyodaryasyasamsrishtí
Nányodaryadhanamhared iti.
Asamsrishtitisheshah.
Yatthaha Vishnuh:- Bhinnodaráńám
samsrishtinogrihníyuh.
Atra Bháruchih:- Bhinnodaráńámiti;

nirdhárameshashṭṭhí: binnodaráṇám madhyesaṃsṛishṭinaevadhanamgṛihṇíyuḥ.

Ayambhávaḥ:- Yadyapibhinnodaráṇá ṃsaṃsṛishṭináṃasaṃsṛishṭináṃtat pindadánedhikárastulyaeva: pindadá nejyeshṭhakanishṭhatvádivivekánape kshatayáadhikárasyatulyatvádityuk te.ḥ, pindadánádhikáraṛúpántaramga nyáyataulyepipráksthikápachayabhárá bhyupagamasáhasashálitvaṛúpanyá yasyavidyamánátváttatraivadhana gráhitvamitinakáchidanupapattiḥ. Nanupitrábhrátṛápitṛivyeṇachasaṃsṛi shṭadhanamnapitṛigáminápipitṛivya gámiapitubhrátṛigámyevetyuktaṃ. Eva mchasativáchanikásvatvasaṃkrama ssyát: manaiyáyikajitipráguktaṃvi ruddhyát. Atassaṃsṛishṭivishayepi

fuitrádyapekshayábhrátuḷprátthamye
nyáyaevavaktavyaḷ.
Uchyate:- Uktamtavadvibhaktánáṃ
funassamsargepravṛittiḥ:práksiddhikápra
chayabhárábhyupagamasábhasapúrviké
tiḥbhrátṛṇámevachasamsargepravṛitti
staḍriśiḥ:napituḥ.Pitáputrayorasatya
frisamsargeanyatáráprachayanibandha
náṇuchayasamkránteravarjaníyatve
nakṛitákṛitaprasamgitvát.
Sturíyatepitáthápitáputrāmkshitaṇpa
dhávati,yatháputrahpitaramkshitakshi
taṇpadhávatiticha.atobhrátṛṇámeva
samsargepravṛittiḥ:práksiddhikápracha.yabhá
rábhyupagamasábhasapúrvikánapitu.ri
ti,bhrátṛiprátthamyanmaiyáyikameva.
Nanvevamputrádvibhaktasyapitussva
bhrátṛibhiḥsamsṛishṭasyamaraṇeta
ddhanamsamsṛishṭabhrátṛigámye va

syát. naputragámi.
Maivam: Patídubhitaranyáyavatsami
srishtanyáyasyápiaputravishayatvát.
Yatthálasamsrishtipralaranc. Váradah;
Bhrátrinámaprajálpriyát
Kasheliche tpravrajitává iti.
Devalopi:—
Talodáyanaputrasya
Vibhajeransahodará iti.
Shamkhopi:—Aputrásyasvaryátasya
bhrátrigámidravyamiti. Putrovidyaná
novibhaktonasamsrishtaityuktoyami
tichet; tatkimasamsrishtaputronaputra
h, putrasyalipiputratvenaivaprábalyam.
nasamsrishtatvenávibhaktatvenavá;
Amgádamgátsambhavadasítimantra
varnc. natasyátmatayáviruddhatvát;
dhanasvámino mritasyátmabhúteta
sminvartamánesatyamyasyaladdha

nagrálitvasham kánudayát.
Evamchayatthávibhaktiputrakputra
tvenaivapatnyádyapekshayáprabala
k, tathaivásamsrishtoputrakputratve
naivasamsrishtibhrátrapekshayápra
balaititadgámyevadhanam.
Namupitrivyádibhissamsrishtasyapitu
rdhanamputraikaniyatamityuktelima
rthamsamsargapitrádbhrátriádiná
miticket.
Uchyate:— jívaddashayámupachayárthas
mevasamsargavidhánam, natubhávima
ranábhisandhiná. atomaranánantará
nnyáyatovivibhyamánamsvatvamya
trapáryavasitamsyáttadevagrálhyamiti
mritepitarisamsrishtinitatsamsrishtai
hpitrivyádibhihsamsrishtidashayám
bhuktávashishtamdhanamapákrità
vashishtamrinamputraireva vibhaktai

rapyasamsṛishṭibhirapisvíkáryamiti
nakashchidvirodhah.
Antárámgamanyáyenásamsṛishṭínáme
vadhanagráhitvamáha Yájṇavalkya
kyah:- Asamsṛishṭyapichádadyádi
ti. Apishabdenasodarasyatusodara
tyatrasodaraanukṛishyatajiti Bhá rú
chih.
Lakshmídharastvápishabdenasamsṛi
shṭónányamátṛijajityanyamátṛijapia
dasámarthyátsodaraevasamuchchéya
tajityáha.
Tadayamarthah:- Samsṛishṭinodhana
masamsṛishṭassodaraevagṛihṇíyát:
anyamátṛijastusamsṛishṭopinagṛihṇí
yát. Asamsṛishṭinassodarasyapárkshi
kápracharyabhárábhyupagamasáhasa
shálitvábhávepitatpradánádhikára
rastasyaivetitaduktih.

Anenaivanyáyenaekodaráṇámapisaṃ
sṛiṣṭitasyamadhyamasyamaraṇekani
ṣṭhatasyásaṃsṛiṣṭitinastadaurdhvadau
hikádhikárátsaṃsṛiṣṭijyeṣṭhatasya
vidyamánatvepitasyanamadhyamáṃ
shabdágitvamitidhyeyaṃ.

Atrakechidáhuḥ:- Asaṃsṛiṣṭyapiváda
dyátsaṃsṛiṣṭaitisaṃsṛiṣṭapada
msyodaravácheḥ;saṃsṛiṣṭādhanavad
váchítyarthadvayamáhuḥ.

Avasitetátpáryesaṃsṛiṣṭapadamávṛi
ttyávákyadvayepyanvitamastuvákya
bhedechavirúpárthatánadoṣhaiti Vi
jńánayoginomatamiti.

Nanupitrásaṃsṛiṣṭánámputránámdha
nagráhitvaṃ:asaṃsṛiṣṭánámputrá
námpitṛidhanagráhitvaṃnásti,ya
thávibhaktajaputrasyapitṛidhanagrá
hitvaṃnángyeṣhámputránámiti.

Maivam:—
Vibhaktēshusutojātas
Savarṇāyāṁvibhāgabhāk:
Urdhvaṁvibhāgājjātastu
Pitryamevadhanamharet iti.
Putraissahavibhaktena
Pitrāyatsvayamarjitam:
Vibhaktajasyatātsarvam
Anīshāputrīvājāssmṛitā ityādiva
chanashatebhyaḥvibhaktajasyapitṛidha
nagrāhitvaṁprattyate: etadṛishaṁsam
sṛishṭasyaputrasyapitṛidhanapräpa
kaṁvachanamekamapinadṛishyate.
Nanvevaṁvibhaktajasyapitṛidhanasvā
mitvaṁvāchanikaṁsyādityuktam
viruddhyādityuchyate.
Maivaṁ. Atravibhāgovāchanikaḥ. Vi
bhāgedharmavṛiddhissyādityādiva
chanairdharmavṛiddhikāmānāṁvi

bhágalakáryajitivibhágasyavácharnika
tvapratíteh. atovibhaktajasyapitṛidra
vyasvámitvamnaiyáyikam.
Tathái:- Vibhaktajasyapitṛidravya
svíkárasamayeitarevibhaktábhrátáro
dravyasamamshamsvayamapiyadi
gṛihníyuh: tadávibhaktajasyálpúyáne
vabhágassyáditivishamavibhágassyát;
taddoshaparijihírshayáyaditesarvevi
bhaktajenaśárdhampunarvibhágamku
ryuh: tadápúrvavibhágasyapitṛikṛitasyá
martthakyamsyát. Bhrátarassamsṛishṭa
mshamapayuḥya, samsṛishṭinodatvá, pi
tṛidravyamevagṛihníyuriti; atoyukta
samsṛishṭinámasamsṛishṭinámputrá
námpitṛidravyetulyamevasvámyami
ti.
Tadevábhipretyáha Bhárúchih:- Sam
sṛishṭánámasamsṛishṭánámputrá

Sarasvatívilásaḥ. (898.

námpitṛikṛitarṇápáḥáraṇamantubya
tayánnyáyyayamiti. Pitṛayitadravya
syádhikyelobhádvibhágápiekshányá
mapiapachayabhárasalishmutváblá
vát.apachayesatyapravṛittervibhágo
nástiḥkintuvibhaktájasyaivapitṛi
dravyamitipitṛidhanagrahaṇeMa
nuvachanamjṇápakamityáluḥ.
Yathá haManuḥ:—
Samsṛishṭástenayevásyur
Vibhajetasatáissaha:
Asyárthaḥ:—Yechavibhaktáḥpitṛásahasa
msṛishṭáḥtaissárdhampiturúrdhvam
vibhaktajovibhajet. Asamsṛishṭaistu
bhrátṛibhissahavibhaktajasyanaviblá
gaitilatparyárthaiti.
Yattu Manunaivoktam, samsṛishṭativi
bhágampraklramya,
Eshámjyeshṭhiakanishṭhová

Mlyetámshapradánatah:
Mríyetányatarováfi
Tasyabhágonalupyate.
Sodaryávibhajeyustam
Sameyasahitassamam:
Bhrátároyechasamsrishta
Bhaginyashchasanábhaya iti,
Tadvijnáyayogívyáchashte:—Eshám
bhrátrínámsamsrishtinámmadhyejye
shthahalkanishthomadhyamováamsha
pradánatahamshapradáne:sárvavi
bhaktikastasih:vibhágakálaitiyávát:
míyetasvámshátbhrashtyeta:ásramá
ntarapiarigrahenavábrahmahatyádi
návámaranenavá,tadátasyabhágona
lupyate.atahprithagudbharanáyona
samsrishtinaevagrihníyurityarthah.
Tasyoddhritasyaviníyogamáha; So
daryávibhajeyustamiti. Tamuddhri

tambhágam sodaryás sahodaráas am śri
śiṭṭaapi: sametyadeshántaragáapi sama
gamya: sahitássambhúya: samamnyú
nádhika bhávaraluitam. Yecha bhrá
robhinnodaráh samśriśṭáhtechasa
nábhayo bhaginyashchavibhajeyuh:
samamvibhajyagrihníyurityarthaih.
Tadayamarthah:- Bhinnodarasamśri
śiṭinámapaciayabhárasahishnutvam
amshagrahanenimittam: Ekodaráná
mtupindadánádhikáramibandhamána
ramganyáya evámshagrahanenimittam
ubhayamimittamsamśriśhtyekodará
bhávevedítavyam.
Bhaginíámtusamśriśiṭadhanavibhá
gasamayedáyabhágasamayajivakinchi
tkinchitprítyádeyamnatuvibhágah:
tásámtusamsargápraptau, praptá
námevavibhágah.

Atâshchabhinnodarânâmsamsrishtâ
nâmasamsrishtânâmekodarânâm
samavibhâgajîvisiddham.
Aparârkâ Chandrikâkârâdayastu
nrisimhapustradravyampratharnato
bhrâtrigâmi, tadabhâvepitrigâmi, ta
dabhâvevrittasthapatnyabhigâmi. Sha
nkhalikhitavâchanikakramenapitâbhâ
bhilâshitanaiyâyikakramobâdhyate:
atâshchasodaryâvibhajeyustamitivo
chanamkramaparamityâhuh.
Tanna. Shamkhalikhitakramasyanaiyâ
yikatvampratipâditampråk. Shan
khavachanepitrigrahanamsamsrish
tadhanâvibhâgasamayepatnyâdipi bha
gimnâmivayatthinchiddeyamitidhye
yam.
Atâshcha Bhâruchi Vijnânayogima

tamevasdamnyak.

Athasarvavibhágashesha lí ṇ chiolu
chyate.
Yatháha Manuh:—
Ríṇedhaneckhasarvasmin
Právibhakte yathávidhi:
Pashchádrishtyetayatkiṇchit
Tatsarvamsámatám ṇ mayet.
Kátyáyanastuvishesháha:—
Prachchháditantuyadyena
Punarádyatatsaman:
Bhajerannbhrátribhissárdham
Abhávelipitussutáh.
Pitrabhávesarvesutácvatadásádilam
vibhajeramnityarthiah.
Yatháha Yájṇavalkyah:—
Anyonyápahritamdravyam
Vibhaktayatthudrishtyate:

Tatpurushasamairamshair
Vibhajeramnitisthitir iti.
Atrasamairitivadatāuddhāravibhágo
nishiddhah. Vibhajeramnitivadatāye
nayadadrishyatetenaivanagrāhyamiti
darshitam.

Anenaivavachanenasamuditādravyápa
hāredáyádánámnnadoshaitirijnáyata
iti Bhāruchy apa rārtha Someshvarāda
yaáhuh.

Vijnáneshvarastu, Nanu Manunā samu
dáyadravyápahārejyeshthasyaivadosha
hmakaníyasámdarshitah:

Yojyeshthohinikurvíta
Lobhádbhrátrínyavíyasah:
Sojyeshthasyádabhágasheha
Niyántavyasheharájabhir iti.
Tadidamjyeshthámátravishayamisarve
shámnyavívyasámapi.

Sathāchashṭe:- Yovaibhāginambhā
gānmudatechayatevainamsayaditamma
chayatethaputramathapiautranchayata
iti. Yobhāginambhāgārhambhāgānnu
datebhāgādapiākarotibhāgamtasmaina
mrayachechhatisabhāgānnunnalevam
nelāramchayatenāshayatidoshinam
karotiyaditammanāshayatiāthāsyapu
trampiautramvānāshayatīti; jyeshtha
vishesharhamtarenaivasādhāranadra
vyāpahārinodoshahsharutāityāha.
atra Bhāruchyādimatanevasamyak,
Manusmritisharutyorbhāgamātrapra
dānavishayatvādavalupitavibhāgavi
shayatvāditi.
Yatūktam shātyāyanena:-
Vibhaktenaivayatprāptam,
Dhanamtasyaivatadbhavet;
Hritammashtamchayallabdhiam

Prágukṭamchhapunarbhrajet,
Mithoprahṛitamityádináprágukṭasyo
pádánamdárdhyárthaṁ.
Dattváchhaduṛvibhaktammithopraha-
ṛitamanyonyápraha-ṛitammaśhṭamdurla
bdhamchhasamattámnayedityarthah.
Anyonyápraha-ṛitamdravyam
Duṛvibhaktamchhayadbhavet:
Paśhchátprápṭaṁvibhajyeta
Samabhágenatadbhrigur iti.
Duṛvibhaktamshástroktapraká́rama
ntaremavishamatayávibhaktam. Na
śhṭamtunikshepádinámaśhṭaṁpra-
chhállabdhaṁ. Durlabhamtuśádhyaja
nasthitaṛiṇádikaṁ.
Evamanyonyápraha-ṛitadurvibhaktanaśhṭa
mithopaha-ṛitadurlabdhánáṁvibhágá
nantaramṛṇáyamánánámbhrátṛibhi
ssamámshenaivavibhágahkartavya

itishástramaryádá.

Athavibhágasandehanirnayaprakáramá
haNáradah:—
Sákshitvamprátibhávyamcha
Dánamgrahanamevacha:
Vibhaktábhrátarahkuryur
Návibhaktáhparasparam.
Brihaspatih:—
Prithagáyavyayadhaná
Nusiḍamchaparasparam:
Vanikpathamchayekuryur
Vibhaktástenasamshaya iti.
Vishnurapi:— Krayavikrayadánagra
hanaprátibhávyasákshitvasambhúyaká
ritvanidhyádhánádikamparasparakri
tamvibhágaheturiti. Ayamkrayavikra
yádhikárahetuh.
Atashchasákshitvaprátibhávyadánagra

hanádíniparasparamevanakáryáni. Bhra
trīnámmadhyeitaráblyanujnayáeka
syáivavibhaktapitrivyádikampratipra
tibhávyádervihitatvát.
Jathácharasmritih:—
Itarenánuyánánah
Prátibhávyamvahetpara iti.
Anenaivábhiprayenáha Yájnavalkyah:
Bhrátrīnámathadampatyoh
Pituhputrasyacharaivahi:
Prátibhávyamrinamsákshyam
Avibhaktenatusmritam iti.
Parasparamitisheshah.
Atacváharasaeva:—
Vibháganiluavejnáti
Bandhusákshyabhilekhyakaih:
Vibhágabhávanájneyá
Grihákshetraishchayautakaih.
Vibhágasyanihnaveapalápejnáti bhih.

pitribandhubhivibhakitapitrivyádibhik
bandhubhirmátribandhubhirmátuládi
bhiḥsákshibhiḥpúrvoktalakshanaiḥ
lakshyenavibhágapratyavibhágabhá
vanávibhágamirnayojyátávyaḥ. Jathá
yautakaiḥprithakkritaiḥgrihakshetrai
shchakárenaprithakprithakkrishyá
dikáryapravartanamprithakpri thakpra
manabáyajyádidharmánushthána
msamuchchíyate.
Jathácha Náradaḥ:—
Vibhágadharmasandehe
Dáyádánámvinirnayaḥ:
Jyátibhirbhágalekhyena
Prithakkáryapravartanád iti.
atralikhitasákshyáderjyápakshetu
tvamvibhágasandehesiddhasyaivavi
bhágasyajyápakshatvát. Kárakshetu
námtuavidyamánasyápivibhágasyani

śhpádakatvampurastánnivedayiśhya
te. Grihakshetraishchayautalkairitichha
kárasamuchchitasthidashavarśhaparya
ntávasthitálkárakáitichapurastánni
vedayiśhyate.

Ávasminvachanadvayelekhyaśákshu
bhyámtulyatayálingánángamakatva
muktam:

Tanmasangachchhate; lingánámtarika
rúpenaprámáṇyánugrálikatayátadvatpra
mápalakatvayogáditichen

Maivam: Asminvivádapadelingánáma
pipramápalakatvamevanatvitarasapra
dashavivádapadeshvivalingánámpra
manánugráhakatvam.

Sathái:- Vibhágárheshubhrátrishtupra
raspáramrinaprálibhávyaśákshyadá
naprátigrahapitridevárchanádikálkri
yákhodhádarshanaulkáhastádilinga

tulyānabhavanti.
Yatashchaitānināvibhaktāhkathañcha
netyādismṛitivashādavibhaktānāmni
shiddhāniribhāgamavagamayantītya
bhisandhāya, vibhāgānilmavaityādi
vachanesākshilikhitasamānayogakshe
mataiyālingānyuktāni. Itareshuvivā
dapadeshulikhitāshākshyādināmevapra
māpakatvāt, itareshāmtadanugrāhaka
tvam: atratunatatheti.
Kiñchaane naivavachanenajñāyate, a
s minvishayelingānāmapilekhyasāk
shibhyāmantarenāpiprāmāpyakatva
mabhyupagatamiti.
Ataeva Brihaspatih:—
Śāhasamsthāvaraśvāmyam
Prāgvibhāgashchariktinām:
Anumānenavijñeyam
Nasyuḥtrachaśāsthina iti.

Asyuritīlikhitasákshiṇávantaraṇe
tyarthah. Sákshigrahaṇamprabala
framánasyopralakshaṇam. Atáeva le
khyamapisamgrihítam.
Atáevámantaramuktamtenaiva:-
Jeshámetálikriyáloke
Pravartánteśvaralokshu:
Vibhaklánavagachchheyur
Lekhyamapyantaraṇatah.
Lekhyagrahaṇamsákshiṇámapyupa
lakshaṇam.
Lekhidáhuh:- atravibhágánibnaveti
khitāsákshibhyāmlyabalatvāmlim
va
gánámapyagantavyam.
Atáevánáradavyákhyáne Chandrikáká
rah:- Pravartantevyastásamastájitishe
shaiti.
Tanna. Parasparakartrikasákshitva

prátibhávyádínámṃjṇápakahetubhyovi
lakshanatvenoktatvát. Sákshigrahá
ṇenaivajṇátyádínámtatásthasákshiṇi
mapisákshitvepivibháganiṛṇayeteshá
mprábalyajṇápakárthampṛitthaggra
hanamitiVijṇáneshvaḥ.
Sákshigrahanamkritasákshipraṇi
tikechit.
Brihaspatiḥ:—
Ekapákenavasatám
Pitṛidevadvijáreshanam:
Ekambhavedvibhaktánám
Tadevasyádgṛihegṛihe.
Evamchapṛithakpṛithagvaishvadevá
dikáryapravartanamavibhakteshva
vidyamánamvibhaktatvamavagama
yatitivibhágasandehenirṇayayuktir
yuktetyanavadyamiti Chandrikáká

rah.

Asyáyamáshayah:- Pitṛidevadvijárcha
namityātrāpitṛishabdenapratyábdika
muchyate: Amávásyádishrádddhánā
mavibhaktánámmadhyeitarábhyam
jñayáitarasyádhikárát.
Atradevashabdenalatsanniyogashish
tamvaishvadevashrádddhamuchyate:
Nátudevayajñádikam: tasyávibhakti
námapivihitatvát,
Avibhaktaishchakartavyá
Vaishvadevádikáh kriyá itismaraná
t.
Tachchavai válikágniryeshámmateala
kikah, Saukikatvapraksheturvibhágá
ntaramevágnihotravaishvadevádikáh
kárayáititeshámkáraka hetavovaishva
devádikáh: ubhayeshámpratyábdi

kamkárakahetuh.
atrakeehidevamáhuh:- Chandrikáké
renasharieshthamirnayapramánábhá
velímgámámpraveshaityukítám: latta
likhitásákshisadbhávetábhyámmir
nayaautsargikuitesháṁpríádhán
yamuktam, natupramápakatve.
Likhitasákshilimgámámvibhágami
tnavasthalelimgáditarapráblyasya
smrityáchára yorvedánumápaktvetulye
áchárámúlakavedánumánátsmritimú
la vedánumánasyasukaratvavaditya
musandheyamiti.
Tanna: Chandrikakáras yalimgashabde
naheturabhipretah. Sachajnápakatva;
kárakahetunámlikhitádiyatishayi
tvánnatulyateti.
atra Kátyáyanah:-

Sarasvatívilása.

Vaseyurdashavarshíáni
Prithagdharmáhprithakkriyáh:
Bhrátarastejivijneyáh
Vibhaktáhpiaitriháddhamád iti.
Bhrátrishabdotrariktthasambandhya
palakshanárthah; Paitrikagrahanam
dáyadhanopalakshanárthamiti Cha
ndrikákárah.
Tanna: Svatvánutpatteritivakshyate.
Manukáryánushangádváashaktyáva
dashavarshapáryantamdáyagrahaná
bhávevyavahárassiddhaevetipúrvapra
karanoktamviruddhyediticchet.
Maivam. Páramárthatodáyagrahaná
bhávepi
Pashyatobravatobhúmer
Hánirvinshativáarshiki:
Parenabhujyamánáyá.

Sarasvatīvilāsa.

Dhanasyadasshávárshikā ítivatchhā
lánusárenavibhaktāeveti Chandrikākā
rah. Atrachhalamsvojiekshánibandha
nam.

Nánveva m Pashyatobruvatobhúmerityatra
navyavahárahánir, nasvarúpahánih.
apituphalahánirityuktam. Vijñánayogina
tadvadatrápiphalahánirevanasvarúpa
hánirnavyavahárahánirityuchyen:
Maivam. Bhúmerhánirityatrākarmani
shashthívidhánát, vim.shativárshikobhogo
bhúminhanyádityukyárthasyanishpa
nnatvát; Dashavárshikobhogodhanam
hanyádityasvarúpahánirevokta:

Tánu
Chhalammirasyabhútena
Vyavahárámnayenmripa ititattvánu
saranenaivamyáyalkartavyaitichen

Sarasvatívilása. 917.

Maivam. Atrachhalamatáttvátmakam
vivakshitamnatulatáttvátmakam: tattvá
tmakachhaláválambanamatuvyavahá
ra nirnayadarshanát.
Jatháli:
Bhútachchhalánurodhena.
Dvigalissamudábhrita ittivyavahára
syachhaláválambanamapyekágatirukta.
Anyathá,-
Dharmashchavyavahárashcha
Charitrámráyashásanam:
Chatushpádvyavahároyam
Uttarampúrvabádhakam itismrityá
uttareshámvyavahárachcharitrarájasha
sanánámdharmabádhakatvamchhalá
nusaranamibandhanamviruddhyát.
Stachha,
Stasyaálánusaranasyaatattvikatvesmri
tikáránámaprámánikatvamsyát.

Atáevachhalammirasyabhúteṅetyatrá
chhalagrahanamatattvátmakachhala
vishayamitimantavyam'.
Atáeva Chandrikákára Vijñánayogibhyám
Áihnavebhávitodadyád
Ekadeshavibhávita ityvachanavyá
khyánávasarechhalánusaráṅamatrá
ryamityuktam.
Vijñánayogináṁ,
Sthávarcshuvivádeshu
Divyánipárivarjayed ityatrávashṭa
mbhávishayedivyamnástitvadatá Pa
shyatobruvatobhúmerityatraapitupha
lahánirítivadatáchhalánusáreṇanir
ṇayamgíkritashṭidiṅ mátramudáhṛi
tam.
Tatrakechidáhuḥ:- Dashavarshapar
yantamprithakkriyákaraṇamprittay
dharmácharaṇamcharikithakkarpasam

vibhāgaparigrahādiyanyatamatvābhā
vātsvatvahetutvābhāvāt; Prithakkri
yasyapriṭhagdharmasyapurushasya
kathamsvatvāpādakamitichet:
Uchyate. Vibhaktāpraitṛikādidharmā
ditivachanādavagamyatesvatvam.
Jathādi: Vibhāgonāmasamudāyadra
vyavishayāṇāmanekasvāmyānāme
kaikatrāvasthāpanamityuktampūrā.
Jachchavachanādavagamyate.
Yathā
Adhikṛitānasthyeddvigune
Dhaneyadinamokshyata ityātrāvi
chanikīsvatvanivṛittipūrassvatvāpa
ttirityuktamvijñānayogināṁ.
Chandrikākāreṇāpichhalānusāreṇa
vibhāgosttivadatvāchanikīsvatvā
pattirivaktavyam.

Námevam Chandriká kárena Adhi hpira
nashyedi tyatrátilavinimayádid rishta
nte naádhervinimayántatvamamgé kra
tyatasyavinimayasyasvatrahetutá lo
kasiddhetyuktamitivamatrápilokasi
ddhyáshrayenapararákárántarenaudási
nyasvopekshámibandhanasvíkáropi
svatváhetarbhavativáchyam, Pa
shyatobruvatoblúmerityanenaivada
ttottaratvát.

Kinchatrápi Chandriká kárasyavá
chanikadánántatvamvivimayadravya
syakrayamúlyatayákrayántatvam
svíkartavyamityuktamprák. Svatvá
syaváchanikatvamnámapáribhá shi
kamityuktamádhikpranashyedityádi
vachanavyákhyánávasare: tachchapá
ribhá shikatvamatravaktumnashá
khyáte; dashavarshapáryantamiti

Sarasvatívilása.

Slókámevávasthitatvát.

Páramárthatopidáyagrahanábhávaiti Chandrikágranthasyáyamarthah;
Páramárthatovastavrittyá: dáyagrahanamvibhágah: tasyábhávepi praitikáddhanátbhrátárovibhajetám.

Ayamábhayah: yatheshtavinigárhatvamevasvatvam: tachchajanmanaivasiddham. Kárakaheturnámparasparakártṛikásákshitvaprátibhávyadánagrahanadivyayavikrayasambhúyakáritvanidhyádánádínámsadbhávesadyaevavibhágotpattih; Teshámkáraketvenaivajñápakatvábhyupagamát.

Vibhaktábhrátaraḥkurvur
Návibhaktáhparasparam itiavibhaktánámnishiddhássantovibhágamnishpádyajñápayanti.

Yathádvaittyakásádhyánubandhátu
shástrábhedammishpádyatádbhedá
jnápakátítkáraka hetutvénábhimatá
Mímámsakaistadvadatrápítimantá
vyam.
Atrajanmanaivasvatvamutpannam
bhrántinám: tattápivibhágakáraka
tvábhávádashavarshapariyantamava
shtambhahetunávibhágakárakatvé
siddhesvatvasyápivibhágassiddhassa
nspluratítíchandrikákárasyábhima
tayogyannatámanáditam.
Atashchatéshámlingánámsadbhávé
samvibhágovashyamastityapishabda
mpurayunjánasyabhávaití.
Yattuchandrikákárenoktamdashá
varshádarvágityádinágranthakalápe
na, vibhágasandehedivyánavatárátpu

narvibhágalkartavyajilingánám
sámarthyamasámarthyamevokta-
ttadashavarshádarvágapilingánám
sákshilikshitapramánábhyámsámar
thyamtulyameva kintudashavarsha
syapiarilingánámprábalyálikhitasá
kshisadbhávepitadapekshánástitye vam
param. Divyánavatárastuváchanikah, sa
rvábhávepipunarvibhágalkartavyaji
tishnusmaranát.
Sarvesháminlikhitádijnápakahetúnám
kárakahetunámchábhávevibhágashabda
syapratnivibhágavadasamarthesha bhrá
trishudaridreshuchasvaruchubyáyathá
mchiddáta vyamityevampara ji Some
shvarádayaábuh.
Janna; Sarvábhávedivyánavatárát
svaruchipakshasyánavatárátshuddha

evavibhágakkarta vyajityáha Bhárú
chik. Ayamevapakshassamyak.
Kechittusomeshvaráónámabhisandhi
mevamánuh:- Vyapagatevibhágasan
dehevibhágasyasiddhatvepibhárátá
kposhnyáyityatkimchiddeyamityánu
ritisarvamanavadyam.
Etat Chandrikákárábhimatiyogyama
tamanúditam.
Vasiyurdashavarshání
Prithagdharmáhprithakkriyáh:
Vibhaktábhrátarastepi
Vijneyáhpaitrikáddhanád ityane
nadravyábhávecatyantanisvánámdha
rmavibhágahkartavyah; vibhágedhu
rmavriddhisyádityádismritibhyah.
Atashchaturthidravyavirodhenadasha
varshaparyantamyeprithagdharmáh
prithakkriyáhvibhaktáeva:dharma

viblıágasyaitarábluyannuyṇámantare
nápiekenaivasvíkartaṃshakiyatvádi
tyuktaṃBhárúcelinā.
Étádṛishásyavibhágashabdavácheya
tvamapyastītyuktaṃprakaraṇádáve
va. Pitṛidravyávirodhenárjitadravye
dáyádánamanadhikára ityuktaṃ.
atáshchapitṛidravyávirodhenárjita
dravyasyasadbhávepitasyávibhájya
tváddharmavibhágátmakaevátravibhá
govatishṭhatajiavaganta vyaṃ.....
Káek Paitṛikáddhanáditilyablopchamcha
míatredaṃBhárúcher matatattvaṃ.
Vaseyurdashavarshánítyatrályablope
pamchamyáshrayaṇátpitṛidhanaṃ
vibhájayedashavarshaparyantamdha
rmavibhágavantaṣṭeshámtadúrdhva
mmaitrádinávyallabdhaṃtadevávi
bhájyaṃ: Dashavarshamadhyelabdham

maitrādikamvibhāyameva. Avibhāga
dashāyāmsvayamarjitammaitrādika
.mvibhājyamitikaimutikanyāyasid
dham.

Yathāhavishnuh:- apitryamgārbham
dhārmamnaivādyamākasmikā
.mādashābdampravibhājyamalaārdhva
.msarvamavibhājyamiti.

AtrāhaBhāruchih:- apitryamavidyamā
.napitridravyavyayam: Ekāttrilāyavi
sheshanam. Gārbhamstridhanamdhā
.rmamishtāpūrtādikam. Maitrāmmitra
.sakāshādlabdham. Vaidyamvidyālā
bdham. ākasmikamakasmādlabdham;
.nidhyādikam, Pratigrahādinālabdham.
Ekatrānekavidhadravyamadhyeutta
.rakrayamdharmavibhāgābhāvevavi
bhāktavādvibhājyam: dashavarsha

BIBLIOTHECA PUBLICA LITERARIA

paryyantāvasthitirūpadharmavibhā
gasadbhāvepiavibhājyatāmeveti.
Atyamāshayah:- Ādashavarshamitīdha
rmavibhāgopalakshanamiti.
Aichchhikadvaidhamam,
Sandhishchaparivrittishcha
Vibhāgashchāsamāpi:
Ādashāhāmnivartante
Vishamānavavatsarād itivishamam
vibhāgasyānavavarshapāryyantamni
vrittipratipādaka Bharadvājavacha
nānusārenānavavarshādūparivisha
mavibhāgonapaurāvartata ityevampara
mitivāchyam; Etadvachanasyatatpara
tvābhāvāt.
Tathāhi. Etadvachanamvibhāgasam
dehamprakramyoktam:vachanasāmar
thyamchāpitatthaivapratibhāti.

Sarasvatīvilāsa.

Īāscyurdashavarshāni
Prithagdharmāḥprithakkriyāḥ:
Vibhaktābhirātara itiprithagdharma
katvaprithakkriyatvālakshaṇavishe
shaṇavishishṭadashavarshapraryanta
mvasatirvibhāgaheturbhpratipāditaḥ.
Vishamavibhāgapratipādanapraratve
vyāhanyeta:vibhaktābhirātaraitilinga
sámarthyalingovibhāgovyāhanyeta:vi
bhāgalingánámparasvatvápádakatvá
bhávát. Chhalánusárenápivyavahára
syanyáyatvádititatralyabhopeṣameha
mvasamáshrayaṇíyeti.
Janna. Vibhāgalingánámkárakaríṣa
nitvátvibhāgotpádanesámarthyasyo
kteḥ:svatvasyápiputránámjanma-
naivasiddhatvát: Tattvátmakacha
lánusaraṇasyanyáyyatvenodáhṛita

tvāt.
Tadayamatramishkarshah: Vibhāgasa
ndehekvachillikhitenanirnayah, kva
chitsākshibhih, kvachit jñātibhih, kva
chilbandhubhih, kvachinmishritair
nirnayahkartavyah.
Eteshāmabhāvekārakahetubhirnir
yah. Ubhayasadbhāvekārakahetu
tsārgikaeva. Jñāpakahetubhishtidasha
varshaparyantamprāvarttairevani
rnayonānyaih. Dashavarshapary
ntāvasthitānāmjñāpakahetunāmkā
rakatvātmanāvasthitaihkārakahetu
bhirevanirnayaityarthāduktam.
Iyāmstāvishesheshah:- Svabhāvatah
kārakahetubhihsadyaevavibhāgasi
ddhehetanirnayah: jñāpakahetur
pakārakānāmdashavarshāntaiti.

Sarasvatívilása.

Sarvábhávedivyánavatárát; shuddho
vibhágalkartaryah. Uktahetubhir
vibhágasiddhávapivyavaharátribhir
tribhyoyatkimcididdeyamitisarvama
navadyam.

Iti Prátápa Rudra Deva Mahá Rá
javiracitesmritisamgrahe Sarasva
tívilásevyavaháraprakánde Dáyavibhá
gákhyasyaprakaranasyavilásah.

(a) ... B.
(b) ddh, P.
(y) ná, B.
(g) ... B.
(ṅ) ... B.
(j) ddh, B.
(ñ) ... B.

Sarasvatīvilāsa.

Athasáhasákhyasyapadasyavidhiruchyate
Púrvamtrayodashasuvivádapadeshudeyá
deyavichárárahkritah. Yadáha Vishnuh.
Vyavahárodvividdhánajiti. Dvilpraká
v. renadeyamúlatayádandamúlatayáut
thánamdvirutthánamitivyavahárasyaká
ranadvayamkathitam. Tathacha Gautama
sútram: Dviruddhánodvigatiriti. Vyava
hárajityanushajyate. Tatra Nibandha
x. makárenarinádánádidáyavibhágánta
námdeyanibandhanata. Sáhasádipan
chakasyadandanibandhanatvamitidvi
rutthánatetyarthajiti. Yadyapi Mánvá
dibhih.

xv. Teshámádyamrinádánam
Mikshepásvámivikrayah:
Sambhúyachasamutthánam
Dattasyánapakarmacha.
Vetanasyaivachádánam

(a) idadeyaurisha, B.
(b) ...siyashcha, B.
(c) yidhich\, B.
(d) ...qaihequeangana, I
(e) ...ons, B.
(f) ...m\, B.
(g) ...h ons, B.
(h) ...ons, B.
(i) ...rs, B.
(k) ...ns.

Sarasvatī-vilāsa.

Samudashekharyā-kramah:
Krayavikrayānushayau
vivādāh suvāmipālayoh -
Sīmāvivādadharmashekha
v. Pārushyedandavāchikē:
Steyān-chāsāhasamekhaiva
Strīsangrahanamevacha:
Strīpumdharmovibhāgashcha
Dyūtāmāhvayavacha:
x. Padānyashtādashaitāni
vyavahārārvidurbudhāh (y) itīvamprāhā
renakramikāni vyavahārapadānyuktāni
atrāvākpārushyadandapārushyastrīsan-
grahanānantaramdāyavibhāgakramē
xx. hah. (z) Nibandhanakārenatatrāyodashau
vādapadamdāyavibhāgamubhayormahā
nirodhah. (a) Sapathī hrīyatē. (b) Yathoktam-pā
dadanam:-
Rinādānamnikshepah
Sambhūyasamutthānamevacha:
Dattasyāpunarādānam

(αἰθέρα, B.
(βίαν, B.
(γίγνεσθαι, B(ch.
(δίκαια, B.
(εἰκός, B.
(ζῆν τε, B.
(ἡδονῆ, B.
(θεοὶ δὲ, B.
(ἰδεῖν, B.
(κἀκεῖνα, B.
λέκτεα, B.
(μὴ γάμου, B.

Sarasvatī-vi.(ás.a).

Āshushrúsh(a)bhyupetyacha.
Vetanasyánapárkarma
Tathaivásvámivikrayah:
Vikrīyásampradánamcha
Krítvāmashayaevachit.
Samayasyánapárkarma
Vivádalakshetrajastatha:
Strīpumsayostusambandho
Dāyabhāgothasáhasam.
Vākpārushyamtathāpraktam
Dandapārushyamevacha:
Dyūtamprakīrnakaimchaivam
Ashtādashapadánicha iti.

Pādadvayachatushkam ādyāksharasyā
pi Gautamasūtrasya Pādadvayachatushkā
rthavarnavidhyartham. Etadanusārenaivā
smābhih prapancitavivādapadārthasya
sparasangatih. Atashcha pādadvayā
syavibhāgāntarāmdeyanibandhanatve
napratipādanam. Sāhasādipancha

Sarasvatīvilāsa.

dandanibandhanatvamitiprakaraṇabheda
nsūchayitumathāsāhasamityādhāsabdaḥ
prayuktaḥ. Atashchaprakaraṇatrayasyā
prisaṅgatirukteva. Yadyapi seshāmādya
nrisaṅgatīnāmityādi Mānavavachanānu
sārenavivādapadānāmprasaṅgatī
sūchakyāvaktum. Sāthāpigranthakāvistāra
bhayānmapratipādyate. Anena Vijñāna
yoginānyadukteṣvivādapadānāmprasa
ngatirnāsūtitālpārāstamvedita
vyam. Atra Kātyāyanaḥ:-
Sahasāyatkṛitaṅkarma
Satsāhasamudāhṛitam iti.
Atevāha Nāradaḥ:-
Sahasākṛiyatekarma
Yatkiñchidbaladarpitaiḥ:
Satsāhasamitiproktam

Sarasvatīvilāsa.

Sahobalamihocchyatē iti.

Atissādhāraṇaparādhamayōrharaṇam
(a)
vaśīkāraśtambhenākriyāmāraṇasādhanam
(b)
tyārthah. Atacvāha Yājñavalkyah:

Sāmānyadravyaharaṇam
(c)
Prasabhātsāhasam smritam iti.
(d)

Etachchaturvidhamityāha Vishnuh: Pa
radārābhimarshanam steyamubhayapra
sthyamsāchetī. Brihaspatistu:
Mānushyamāraṇamchauryam
Paradārābhimarshanam:
Pārushyamubhayamchetī
Sāhasamtuchaturvidham itivachana
mavyēkramasyaprayojanābhāvādavira
(e)
(f)
hisheṭimantavyam. Yattu Shaṅkha
likhitō:Chauryapārushyasāhasa
padavāchyāititattustrīsaṅgrahanasya
chauryēnāntarēkāt strīsaṅgrahanasteya
chauryapadenasaṅgrihītēritimantavyam
(g)
Tatpunastrividham. Atacvāha Nāradah:—

Sarasvatīvilāsa.

Jātismastrividhammjnēyam
Prathamammadhyamamtatha:
Uttamancheti shāstresmu
Jasyoktamlakshanampṛithak.
Shalamūlodahādīnām
Kshetrophakaranasyacha:
Bhangāksheshopamarthādyaih
Prathamansāhasamsmritam.
Vāsalprashwannapānānām
Gṛihopakaranasyacha:
Etannaivapṛakārēna
Madhyamansāhasamsmritam.
Vyāpādavishashastrādyaih
Paradārābhimarshanam:
Prāṇopaharodhiyachchānyaod
Uttamamsāhasamsmritam.
Jasyadandaḥ(z) kṛiyāpekshah(y)
Prathamasyashatāvarah:
Madhyamasyatushāstrajnaih(a)
Drishtahpanchashatāvarah.
Uttamesāhasedandas(k)*
Sahasrāvara uchyate:

Sarasvatīvilāsa.

(u) (p)
Dadhāsarvasvaharanam
Purānnirvāsanāne (y).
Tadangabhedaityukto
Dandaduttamasāhasē.
v. Ayamarthah. Ashṭyadhikāsahasrāṇāṁ
yatrōktāhsauttamasāhasasanjñikah. Cha
tvārimshadadhikapranāshatapari
mitodandomadhyamasāhasasanjñitah.
Saptatyadhikapranāshatadvayaparimito
dandodhamasāhasaiti. Tathācha yājña
valkyah:—
(x)
Sashṭihpranāsāhasē
Dandauttamasāhasah:
(j)
Tadardhammadhyamahpurōktās (a)
(i) (k) (l)
Tadardhāmadhamāssmritāh.
Etadvachanamkechidevamvyāchakshate.
(m)
Sashṭihpranāsāhasē
Dandauttamasāhasa itidandavidhā
(n)
yakānnatusamjñāvidhāyakam: Asmin
matedandauttamasāhasē (o) etādardhamm
adhyametadardhamadhame itisapta

(α) á, B.
(β) ṛvarṇuá, B.
(γ) ṭas, B.
(δ) ṇas, B.
(ε) ṇattara ṭṭ, B.
(ζ) ṭiashé, B.
(η) ṭigadhi, B.
(θ) ṇoru, B.
(ι) ṇu, B.
(κ) ṇau, B.
(λ) ṇadh, B.
(μ) ṇau, B.
(ν) ṇaṇuṣ, B.
(ξ) ḍaṇi, B, ḍṇd. līṇa
(ο) ṇau, B.
(π) aa, B.
(ρ) ṛṇa, B.
(σ) ḷa, B.
(τ) ḷa, B.
(υ) ṇau B
(φ) ṇá, B.
(χ) ṇas, B.
(ψ) ṇi, B.

(ङ) (छ) (ज)
myantámipadámipanánámsáhasramparim
(झ) (ञ)
ámámasyetipranaśáhasrahásthityáśaha
(ट) (ठ)
vártátaitiśáśhítiśuttamaśáhaseaśhítya
(ड) (ढ)
dhikalpanaśáhaśródanolaityarthah.
(ण)
Uttamavishayamśáhaśamuttamaśáha
(त)
śamMadhyamavishayamśáhaśamma
(द) (ध)
dhyamaśáhaśamAdhamavishayamśá
(न) (प)
haśamadhamaśáhaśamJaśyairaśra
(फ)
thamaśáhaśamitinámántaramJathá
(ब) (भ)
cháyamarthah. Uttamapurushaśamba
(म) (य)
ndhinakshetráderapahárahitithámá
(र) (ल)
dhyamapurushaśambandhinakshetrá
(व) (श)
derapahárah. Jathauttamadravya'
(ष) (स)
śyáśhvásuvarnamanyádermadhyama
(ह) (ळ)
dravyasyamahishívrikiyavagodhúmá
(क्ष) (ज्ञ)
dernikrishtadravyasyamrinmayagha
(श्र)
táderaparoyathákramamuttamama
(ऋ) (ॠ)
dhyamádhamasamjñakobhavati. Jadu
(ऌ) (ॡ)
ttaratrásthápyate. Dandauttamaśá
(ॐ) (क़) (ख़)
haśaityádiśámánádhikaranyaśthale
(ग़) (ज़) (ड़) (ढ़) (फ़)
shulakshanayáśhabdanirvácháityádeh.

(ά) d'pw$_3$ B.
(β́) ow$_3$ B.
(γ́) ggg$_3$ B.
(δ́) ťwampw$_3$ B.
(έ) dw$_3$ B.
(ζ́) ťw$_3$ B.
(ή) mwdhyetaduchchh$_3$ B
(θ́) gojjya$_3$ B
(ί) ow$_3$ B.
(κ́) dh$_3$ B.
(λ́) ťw$_3$ B.
(μ́) kw$_3$ B.
(ν́) khyá$_3$ B.
(ó) kaťawamú$_3$ B.
(π́) ow$_3$ B.
(ρ́) ggá B.
(ś) kw$_3$ B.
(τ́) mw$_3$ B.
(ú) ow$_3$ B.
(φ́) k$_3$ B.
(χ́) kāda$_3$ B.
(ψ́) k$_3$ B.
(ώ́) da$_3$ B.
(aá) ťāwá$_3$ B.

TRIVANDRUM

xvi. takckawá$_3$ B.

Sarasvatívilása.

Prathamasyadashávarajitikshudradravye
shudashávaramúlyeshutámúlyadviqu
násh(a)tagunashoḍashagunadvátrimshad(ó)
gunachatushshashtigunaishatagunapar
v. yantodandah.(ó) Ishudrashúdrabhaishy(a)
Ksha triya Bráhmanatapasvishumáshamú
lyenavyavasthápanáyah.(ú) Evampanchásha
(ü)lavaráityatrápyúhyam.(ű) Sahasráváramú
lyeta rangachchhedádiyádyamiti.(é) Atra
x. shatádisankhyásankhyeyasyasásh(a)tiya
násháhasrayityádivatvishesháṃupádánát
(ő)kriyápekshayámriṇmayabhándádishuta
vatsankhyo(ö)pakaranamúlyakalpanáyáva
nuchitatvát. Panáshtamobhágomáshavá
xv. vákánikávákalpyate.(ü) Ashtamáshapa(ű)ri
mitahiranyevásminvyavahárahiṇḍesvi
ha ranyayitidivyamátrakáyámuktam(é) ata
evávadhárayam.(ő) Atravishesha shamáha Yá
jñavalkyah.—

xx. Dig(ö)dandashvathavágdando(ü)
Dhanadandovadhastathá:
Yojyáśvyashtásamastává

(α) lic la, B.
(β') Digada, B
(γ') andá, B.
(δ) . am., B
(ε) ka, B.
(ζ') . am, B.
(η') ka pm., B.
(θ') . am., B
(ι') vinyoja, B.
(κ') dah ekai, B.
(λ) shahayyastássam
(μ') trásta, B.
(ν') apanádhá, B.
(ξ') yy., B.
(π') ka pm., B.
(ρ) . am., B
(σ) alt. gr. Vishnuh, B.
(τ') Tri, B.
(υ') yy, B.
(φ) . am., B

TRIVANDRUM PUBLIC LIBRARY

Sarasvatīvilása.

Hyaparádhakṣhámápaṇa (ā) iti.
Asyárthah. Dhigdaṇḍodhigitimanasáha
tsanam (b). Vágdaṇḍastuparushávachaná
tmakam (c) (d). Dhanadaṇḍaḥprasiddhah (e). Va
dhadaṇḍasshsháríraḥpráṇavyáyajanapa
ryantashchaṭṭetchaturvidhádaṇḍáḥvya
vasthápekshikashsamastádhvitrimstri
chaturávádhádhánusáreṇaivayojanáyah (f) (g).
Ladyojanakramáha Mánuḥ:—
Dhigdaṇḍampratthamamkuryád
Vágdaṇḍantadanantaram:
Tṛtiyamdhanadaṇḍantu
Vadhadaṇḍamatahparam iti (h).
Evampratipattidaṇḍavidhánamvidhá
tumashakyamitisámányatastaduppáya
mápekshyávalkyah:—
Jñátváparádhamdeshamcha
Kálamcha lakshaṇápicha:
Tayahkarmmachavittamcha
Dandandayeshupátayet.
Aparádhamjñátvátadanusáreṇadaṇḍa

(a) purvá buddhiṣa
ṇam, B.
(3') tpw, B.
(y') vrapw, B
(ṣ) madhyaṣhac, B.
(z') daṇḍapw, B.
(z') haṣpw, B.
(ṣ) ṣhlo, B
(f) dabbhakṣ, B
(i') kaw, B.
(k) ṇjja, B.
(λ) ṇjja, B.
(μ) ṇja, B.
(ν) . w, B.
(o) k, B.
(π) sk', B.

TRIVANDRUM

Sarasvatīvilāsa.

prāṇayanamyathābuddhipūrvasakṛidāvṛi
ttyanusāreṇadeshakālabalavayaḥkarma
vittānichayenātvātadanusāreṇadaṇḍyeshu
daṇḍārheshucodaṇḍayojyatājiti. Yathāhā
Vishṇuḥ: Uttamamadhyamādhamadra
vyāṇāmharaṇemūlyānusāratodaṇḍajiti.
AsyārthoManunāspashṭīkṛitaḥ. Yathā:
Hiraṇyaṃrātnakośheya
Stṛipuṃgogajavājinaḥ:
Devabrāhmaṇarāyṇāṃcha
Draviyamvijṇeyamuttamam iti.
Madhyamadravyamtu:
Vāsaḥkausheyavarjyaṃcha
Govarjyamprashavastathā:
Hiraṇyavarjyamlohaṃcha
Madhyamamvṛihayastathā.
Vṛihishabdoyavagodhūmānāmupalak
shakaḥ. Nikṛishṭadravyamtu:
Mṛidbhāṇḍalāsanāyatvāsthi
Dārucharmatṛiṇādijat:
Shimbidhānyamkṛitānnaṃcha
Hlshudradravyamuddāhṛitam iti.

(á) ŋgy, B.
(ā') . ow., B
(ý) mbha (gl. vi.) B.
(ṕ) ndas, B.
(ś) k, B.
(ḱ) . ow., B
(ṕ) kh, B.
(ṕ) ndai, B.
(í) k, B.
(ḱ) dútri'yai, B.
(ý) ye, B.
(ý') . ow., B.
(ý') y ow., B.
(ó) ndo, B
(ṕ) kh, B.
(é) au, B.
(ó') ŋgy, B.
(ṕ) . ow., B
(ṕ) ŋy, B.
(ṕ) . ow., B.
(ṕ) ŋy, B.

TRIVANDRUM PUBLIC LIBRARY.

xv. sminnapahárenyo, B.

xviii. rtúkevyavahá, B.

xx. vaiśhúdra. Vit Kshatriyá Bráhmaṇápahá, B.

xxi. redandapá, B.

xxii. vápipá, B.
u tánshatánibha, B.

Sarasvatīvilása.

Ivam tṛishṇdravyeshuprathamamadhyamo
ttamasáhasamdandanáyamityauttsargiko
rthah. Ataeváha Manuh:—
Sáhasesheshuyaevoktas
v. Tṛishṇdandonáshiblich:
Saevadandyesteyepi
Dravyeshutṛishṇvarnekramád iti:
Sáhasasteyayordandayoikyádekameva
mtathápitammatesteyasyaprithagbhedá
x. bhidhánádodandátideshonaviruddha itirá
hasyam. Vishmustujátiparigrahenápivi
sheshamáha. Uktodandashshúdrátvai
shyalishtrabráhmanánámvidushám
stryadhvigunottaránikilbishánití. Aya
xv. martthah. Yasminmahyádayodandayu
ktassashudrakartṛikaapahárya(d)ravya
vyasyáshtagunaápádanáyah. Vaishyaka
rtṛikasaháredvátrimshaddvigunah. Brá
hmanakartṛikepahárechatushshashtiguna
xx. nodandoápádanáyah. Evampetvachchhú
drádikartṛikevahárenchánáyah. Bráhma
neshatagunovápúrnamvápishatambha

(α') ... B,
(β') ...ιδια, B.
(γ') ...γοδιλε ...δ...,
...ιδια, ...ιδ, ...δ, B
(δ') ...ι χρω..., B.
(ε') ...ίας, B
(ζ') ...ρας, B.
(η') ...ων, B.
(θ') ...ιος, B.
(ι') ...νὸς, B.
(κ') ...ίνεσθαι, B
(λ') ...ικε', B.
(μ') ...γαστηρ, B
(ν') ...κέρων, B
(ο') ...ρνὶς, B.
(π') ...ων, B
(ρ') ...δια, B.
(σ') ...ιδιατρικα/ρεβ, B.
(τ') ...ι|α, B.
(υ') ...ια/ρεφ, B.
(φ') ...ων, B.
(χ') ...ρὸς, B.

Sarasvatí vilása.

vedití Vishnusmaraṇát. Nikrishtedvigu
maṇkalprayet. Atinikrishtedvigumaṇkal
prayet. Nikrishtedvigumaṇkalprayeditī
ṭenaivoktatvát. Nikrishṭojátyáchárēṇa
dharmaveti Nibandhanakárah. Nachade
vyamátṛikáyándvigunárthenyatthábhihitā
samayakriyávaishyasyátriguṇárthenéja
nyasyachaturguṇárthebrálmanasyeti
Vishnuvachanenashúdravaishyakshá
triyabrálmaṇánámekadvitrichatussa
nkhyayádivyakriyáyántaratamyamuk
tam. Atrápidandakalpanamashṭámśho
shodashámshachaturvimshadvátrim
shadam shakalpanayábhávyamitivábo
chyam. Dandavidhávyakadivyavidhánya
kashástrayorvedamúlatvenanyáyamú
latvábhávátváchanikamidamṭárátamya
m. Atravisheshamábá Vishnuh:- Dasha
kumblidhánnyaharaṇeekádashaguṇam
dápyaiti. Vimshatidronakamkumbhi
khárikharyáyaiti Chandrikákárah. Tad

(α) arnga, B.
(β) jyáksh, B.
(γ) . ow., B.
(δ) aet. fr. Vishnuh, B.
(ε) ámmaga, B.
(ζ) wpow., B.
(η) . ow., B.
(θ) pyú, B.
(ι) kyativancha, B.
(κ) má, B.
(λ) khá, B.

xii. Shyavahá, B.
" Reshusa, B.
" Svam Kanyántii, B.

Sarasvatīvilāsa.

dvigunāpahāreekādashagunamtaddhama
mdāpayitvāgachchhenavadhāripadāmd
(3) (4)
yāyajyāyatthāyogam). Ātmāvisheshamādi
(5)
Manuh:-

v. Purushānāmkulīnānām
Jātīnāmcharisheshatah:
Ratnānāmchaivasarisheshām
(6)
Haranevadhamarhati.

> Akulīnānantudanxtamtarāthāsaiva.-

x. > Purushamharatodānda
Uchitauttamasāhasah:
Striyapahārctusarvasvam
(7) (8)
Dāsyāntuharatovadha iti.

> Kshudradravyānāntumāshān(10)yūnamū
(9)
lyānāmmūlyātpanchagunodandah. Ya
thāha Nāradah:-
Kāshthabhāndatrināditām
Mrinmayānāmtathaivacha:
(11)
Venuvainavabhāndānām
xx. Jathāsnāyvasthicharmanām.
(12)
> Shākānāmārdramūlānām

iv. Παλεύαννιά, B.

(ά) δε, B.
(β) λεγα, B.
(γ) λινα, B.
(δ) πιά, B.
(ε) αλλησμο, B.
(ζ) γιά, B.
(η) αλλα, B.
(θ) μι, B
(ι) λε, B.
(κ) χησμο, B.
(λ) λειμά, B.
(μ) λά, B.
(ν) μβλο, B.
(ο) λε, B.
(π) μιά, B.
(ρ) μο, B.
(σ) μαϊσμο, B.

Sarasvatí vilása.

Haranephalamúlayoh:
Gorakshashuvikáránám
Jathálavanatailayoh.
Pashupánnánámkritánnánám
v. Matsyánámámishasyacha:
Sarveshámalpamúlyánám
Múlyáfranchagunodama iti.
Yadapi Vishnuvachanam: Hshudradra
vyápaháremúlyádduvigunodama iti. Eta
dalpapirayojanasharávádivishayamiti
veditavyam. Vishnusmrishesháma
Mánámpiránakalanjápahárehastach
chhedovadhashshúláropanamiti. Pra
monámachaturmáshátmakahparimána
vishesháh. Hkalanjonámadharanam. Ya
thahavishnuh:-
Panchagunyobhavenmáshah
Pránastaishchachaturgunaih:
Hkalanjodharanampráhur
Manimánamavishárádá iti.
Atrakechichchaturgunairitipadasáma
rthyádvimshatigunjátmakomáshonabha

vatī.(a) Vidheyasyaivaprādhānyāt. Prādhā-
naparāmarshasyānuyāyyatvāt.(3) Shoḍasha-(2)
māshātmakaḥprāṇādīnyāhuḥ.(5) Ītadeva-
sāmyak.(6) Tathāvyavahārāt. Khalaṇjasta-(4)
prāṇadvitayam. Khalaṇjaḥprāṇayugma-(7)
nilākshāṇāt.(8) Lokāchāratovyavasthā-
Ētatsarvamdaṇḍakathanam(9)bālāvashṭa-
mbheveditavyam. Sāhasamprakramya-
bhanvādibhiruktatvāt. Yattu Manunokta-
Syātsāhasamv(10)anyamayatkṛitam:
Prasabhamtu(11)rmayatkṛitam:
Nīranvayambhavetpreyam(12)
Vāchayitvāpakarshaṇam.
Khṛitvāpahnuyatedyādi(13)pāthāntarāṇi. Ta-
thāchaKātyāyanaḥ:-
Sānvayastvavahāro(14)yaḥ
Prasabhyāharaṇamcha(15)yat:
Sāhasamchabhavedeva
Steyamuktamvinirṇaya iti.
Ētachchavyākhyātṛibhir Medhātithyā-
dibhir Vijñāne(16)shvatiprabandhibhir Vijñā-

v. sam. Steyantutadvilakshamam Anya, B.

(á) ampaul, B.
(á) kri, B.
(í) . am, B.
(ó) kri, B.
(é) chá, B.
(ĺ) vanila, B.
(ý) . am, B.
(ú) máyá, B.
(í) kshamam, B.
(k') ní, B.
(λ') vá, B.
(μ) . am, B.
(ν) m, B.
(o) samsle, B.
(π) mpaul, B.
(ρ) bhútatam, B.
(σ) shshi, B.
(τ) h, B.

xi. Ishitam. ata, B

xxi. recha. Ba, B.

Sarasvatîvilâsa.

shvaraprabhritibhishchavyâkhyâtam. An-
yavadanvayayuktamdravyam(á) rakshaka
rájádhyakshâdisamakshamprasabham
lávashtambhenayatpradhanaharanádik
v. mkriyatetatsâhasam(j). Anyathâkriyamá(ó)
namchauryapradâbhiyamsteyamitye(é)
tadevalakshanam(ch). Balávashtambhe-
nárájádhyakshasamakshamadiharana(í)
msâhasameveti yuktamprâk(k). Vakshyate(l)
x. chakâtaschikamedhâtithyádivyâkhyâna
msvamatiparikalpitamitimantavyam. A
taváha Brihaspatih:-
> Sámpratamsâhasâsteyam(ó)
Shrúyatâmkrodhalobhajâm(ú) iti.
v. Sâhasamsteyamsâhasalakshanamsteya(ć)
miti Chandrikâkârah. Atra Vyâsah:-
Jñátvâtugháturkamsamyak
Sahâyamsabándhavam:
Hanyâchchhitrávadhopâyair(ć)
x. Udvejanakarairnripa iti.
Smrityantarepi:-

ii. nyaraná, B.

xiii. ritíti, B.
" thá[illegible]i, B.

xiv. viridho, B.

Sarasvatívilása.

Bandigráliám(a) stathávají
Kunjaríníánchahárinah:
Prasalupaghátinashchaiva
Shúlánáropayennarán(5) iti.

v. Brihaspatiráji:-

Prákáshavadhakáryeshu
Sathápho(c)shámshughátukán:
Jívátvásamyagdhanamhatvá(7)
Mantavyávividhairvadhair iti.

x. Atravividhairvadhairudvejanakàrairityanena udvejanakaranamnahantavyavishayayamkintuprachchhánnachoravishayam. Tathaprakáshamárkárshuriti. Tathachadishnuk Udvejanakàrairvividhairvadhopáyaihprá
xv. chchhánnachoránudvejayediti. Ayamarthah Hantavyavishayakairvividhairvadhaih prachchhánnachoránámudvejanakaraistá
nudvejayediti. Anenajñáyatetatradandaviddháneyatraprakáshámárkárshuriti dandoviddhiyate
xx. tenasárthamudvejanakaránámvividdhavadhopáyánámvikalpah. Upámshu

(α) ἐκ, B.
(β) ἀναβλέ, B.
(γ) γάλ, B.
(δ) ἐκκλλ, B.
(ε) ἀπαιτ, B.
(ζ) ἐπκά, B.
(η) ἀδοφάλ, B.
(θ) ἀλλ, B.
(ι) ἀναπεπ, B.
(κ) ἀλλαλόλ, B.
(λ) ἐξ, B.
(μ) . αν, B.
(ν) ἀλλ, B.
(ο) ἀ, B.
(π) ξεπαπχασον, B.
(ρ) ἐπ μικ, B.
(σ) ἁ, B.
(τ) . αν, B.
(υ) ἀλλ, B.

xix. παῦ πρακτικ, B.

Sarasvati vilása.

(a)ghátakujiánaprakáramáhasaeva:—
ghátassandrishyateyatra
ghátakustunadrishyate:
púrvamevánumánena
jnátavyassamatítbhyaḥ(y).
vijnyosádhusamsargaish(5)
chiti(c)naihodhenaváptunah(z):
eshobhighátukánánta(j)
saskarámámlhaved iti.
(k)atranishesháma ghájnavalkyah:—
ghrákakairgrihyatechoro
kofitrenáthapradenaiá(ó):
púrvakarmáparáddhicha
(k)athachákshuddhavá(s)akah.
(l)ayamathah. yashchoroyamitijanair
nikhyápyatea saugrákakairájapurusha
dandapáshikádibhirgrihítavyah: koptra
grihítadravyaikadeshah(ú). chihnamvácha(ó)
rachihnamnitrádipáramchoreneabhímau
nikshiptamsvapradaliechihnamvápráh(ú).
prakhyátachauryahpúrvakarmáparáddhi

. . . . . .

i. vásakahana, B

(á) hyaun, B.
(β) chi, B
(γ) dai Dya, B.
(δ) ahihnamu, B.
(ε) gu, B.
(ζ) jya, B.
(η) dú, B.
(θ) ya, B.
(ι) ya pwl, B.
(κ) dy.x, B.
(λ) ini pw., B.
(μ) ny., B.
(ν) yetma, B.
(ó) hyá, B.

Sarasvati vilása.

KERVÁNYVTÁR PUBLIC LIBRARY

aslu dolhavá Sahanarhasthan avásavan.

Flinchallu yefishaukayágrálhyajátinámá

~~dinihaváilo~~ játinámádinihnavaih:

Dyútastrípánasakta Shcha

Shushkabhinnamukhasvaráh.

Faradravyagrahánámcha

Prichchhaliágúdhachárinah:

Nirávavyayatantashcha

Vinashtadravyavikrayá ityádechora

grahanopáyá Mánavávyadharmashástre

pratipáditáh. Sokasiddhatvánnechapirata

uvante. Flinchaetairvilingairayameracho

rajtinishchityadandadhipátayitumnasha

kyate. Jathácha Náradah:-

Anyahastatharibhrashtam

Akámádutthitambhuvi:

Thorenavápyratikshiptam

Sojtrámnyatnatharikshayed iti.

Jathá. Asatyasatyasankáshá

Satyáshchásatyasannibháh:

(α) l, B.
(β) ha'ou, B.
(γ) mά, B.
(δ) dra, B,
(ε) ra, B.
(ζ) ou, B.
(η) mά, B.
(θ) ya, B.
(ι) ma'ou, B.
(κ) mi'ou, B.
(λ) ndy, B.
(μ) kά ξ, B.
(ν) a, B.
(ο) Apou, B.
(π) chikhi, B.

ix. ratam. a, B.

Sarasvati vilása.

Drishyantevividdhábhávás(z)
Sasinádyuktampárikshanam iti.
~~Sattácha Váradah:~~
pic. in A
~~Anityábastátpariburashtam~~.

v. Sákshyádimánushapramánairdhárádi
dhyaishchacharatvasandehanirákarana
dvárácharatvamnirnetavyamiti. (z) Klima
thamlokasiddhacharagrahanopáyapra
tipádanáyásánumbhavenetyuparamati.

x. AtrasteyamátrávishayamáhaManuh:—
> Dvividdhánstaskárándvidyát
Saradravyápahárinah:
Prakáshámshcháprakáshámshcha
Chárachakshurmahípatir iti.

xx. Brihaspatirapi:—
> Prakáshácháprakáshácha
Sasha rádvividdhássmritah:
Prajnásámarthyamáyábhih
Prabhinnástesahasradhá.

xx. > Dvividhasyápitaskarasyalakshanamáha

(α') kpow., B.
(β') pú, B.
(γ' mucha, B.
(δ') ow., B.
(ε') Kapow., B,
(ϛ') ta, B.
(ζ') ow., B.
(η') kopow., B.
(θ') kapow., B
(ι') tjaw, B.
(ια') tjákkilawáhki
tawákjka, B.
(ιβ') kch, B.

vii. ~~ta~~ tta ah (of l. 9) ; mi'ccoin), B.

Sarasvatívilása.

Árádalh:-
> Prakáshavarnechakástatra
Klítámánatulásmritalh:
Ekthochakássopadhikálh
v. Klitavátalh(a) pranyayoshitalh.
> Pratimápratikárásheshaiva
Mangaládeshavrittayaiti.
Mangaládeshenajívatimangaláphadeshena
jívanttimangaládeshavrittayalh. Sathaha
x. Vyásalh:-
> Strípumnsoranchayanttika
Mangaládeshavrittayalh:
Gríhnantichhadmanáchárttham
Anáryástvaryalingina iti.
> Shoshanusugamani. Atra Vishnuh:- Etado
shánuríphalacvadanyayaiti. Etepraksásha
taskárálh(g) (f) tapumarddhanámanúpatajityá
rthalh. Jadayamarthalh. Klítámánáhkí
tatulálh(i). Ekthochajívinahkápatopáyáh(k)(h) pra
xx. nyayoshitahmitthyánátyakádikárinah
Mangaládeshavrittayaishchakárenasamu

(α') ...mu..., B.
(β') ...tuch..., B.
(γ') ...ti, B.
(δ') ...mé...ṇu..., B.
(ε') ...mu..., B
(ϛ') ...ta..., B
(ζ') ...ṇ...dya..., B
(η') ...i, B.
(θ') ...dhi..., B.
(ι') ...i, B.
(ια') ...ṇa..., B.
(ιβ') ...mu..., B
(ιγ') ...ṇ, P.
(ιδ') ...ṇ...mu..., B
(ιε') ...di, B.
(ιϛ') ...tanibhá...tani, B
(ιζ') ...i, B.
(ιη') ...mádan...ṇi,
(ιθ') ...ttfu..., B.
(κ') ...bhuktá..., B.
(κα') ...ntha..., B
(κβ') ...t..., P.

Sárasvati vilása.

chchitah(a). Naigamádyáchchabhúvidhanáa
piolhanánusárenanadandyáhafitudoshá
musáreneti(c). Asmindosheetavándandaiti
dravyamúlyakalpanayáviodhcyaityar
v. thah. Prachchannataskaránámsvarúpa
máhalingnah. Doshámuvidhiáfprachchha
.nagrádhataskaráh. Utkshepakasandhi
bheda. trifuastustreyandhibhedakáhfra
rasparamandyáiti(d). Koshámuvidhah
doshárinatrih(e). Ayamevárthaspashtákrito
Sáradena:-
Sádhanádyanvitárátau
vicharanudyamibhámitah(f):
Anujnátamirásishcha
Juryáhprachchhannataskaráh(g).
Rájavallabhapráyikálabhirúpam. Kimápyara
.nyárávavilhámitámnamsamabhavat. Je
.shámbhedamáhasacva:-
Utkshepakasandhibhedah
Panamudgarandhibhedakah:

(ά) so, B,
(β') shwa, B.
(γ') ngo, B.
(δ) ṛá, B.
(ε) dhá, B.
(ζ') ṣṇu, B.
(η') tah, B.
(θ') ká, B.
(ι') mavadhaná, B.
(κ') ŋaa, B.
(λ') tiriti, B.
(μ') tanu, B.
(ν') thanu tattá'taksha
ŋyade, B.
(ξ') naasyadhayati, B.
anya, B.
(π') kta, B.
(ρ') chakásthá, B.
(σ') bhe, B.
(τ') . ou., B.
(υ') Nirangá, B.
(φ') . ou., B.
(χ') ntth, B.
(ψ') á ṇu., B.
(ω') tth, B
(aα') á ṇu, B.
(ββ') chchhe, B.
(γγ') chchhi, B
(δδ') . ou, B.
(εε') k ṇu., B
(ζζ') chchhe dikayo, B.
(ηη') k ṇu, B.
(θθ') th, B.
(ιι') chchhe, B.
(κκ') nde, B
(λλ') kl, B.
(μμ') Pradra, B.

Sarasvatívilása.

Strúpungokkaprushusstsyé
Charonakkavidhassmrita ithi.
Utkshipahánámadhaviimámamadayámá
bhávamavadhárayéntitrasthamdhamama
ddhrityayrihvidhi. Ydadvámáptahárika
mdarshanárthamdattamtatthshamide
vatsstalávyhavenam yaddadáti sátyika
Bhárúchik. Sandhibhuthtyrihasmeká
rasthámedrishtasundhárasthayabhi
thichetta. Surugádinirmátriyávat.
Sánpthamutapradhikámkámtárádam
dhamanmushnátitipiánthamutpushya
tóharayityarthak. Grandhibhedabhipuridá
mádigrandhimbhinattidhámgrihítam. She
shamsugamam. Seshámmadhyemthshya
kagrandhibhedayordamdamáka yáj̃na
valkyak:—
Utkshipakagrandhibhedan
Sarasamdamshakáma kan:
Sharasamdamshonámatárjanyangush
thayogátmakakpárádrayádámaketum

iii. yerátrauChaiuyamku, B.

(á) chchhe, B.
(β') nchchhi, B.
(γ) ma, B.
(δ) tiri'she, B.
(ε) i, B.
(ζ') mri'she, B.
(η') lé, B.
(θ') chhe, B.
(ι) chhe, B.
(κ) yy, B.
(λ') lé, B.

xviii. mauTri'tigeva, B(Tré).

Sarasvatīvilāsa.

-vakshitah. Sandhibhetturdandamāhalla
-nah:-

> Sandhimbhitvātayechauryam
Rātraukurvantitaskarāh:

v. Jeshāmbhitvānriprohastau
> Tīkshnaśūlenivesshayet.
> Tānitvāsheshah. Vyāsastuvisheshamāha:-
> Sandhimbhitvānekavidham
Dhanampradāpmotvaigrihāt:

x. Pradāpyasvāminesarvam
Tīkshnaśūlenivesshayet.
> Pashyatoharādyadandamāhabrihaspatih
> Tathāpiyāmtkāmmushovrikshe
Galambadhvāvalambayet:
> Manustavisheshamāha:-

xv. Angulīgrandhibhedasya
Bhedayetprathamegrihe:
Dvitiyehastacharanau
Chaturthevadhamarhati.
> Angulitarjanyangushthau.

(á)chhe, B.
(B')l, B.
(ý)ntrá, B.
(ó)nye, B.
(ɛ́)kaɔnw, B.
(ʒ)shɔnw, B.
(ɳ)mchchh, B.
(ɓ')ha|, B.
(í)narannε, B.

ix. steyasyɔ, B

xii. steyayɔ, B.

Sarasvatí vilása.

Prathamegrandhibhedánám
Anugulyangushthayorvadha itiBriha
spatismaranát. Strípumsastanayordandá
máha Vyásah:-
v. Strihárthalohashayane
Dagdhávyovákalagniná:
Náraharthásapádau
Chhitvásthápyashchatushpathe.
Gostenasyadandamáha Brihaspatih:-
x. Gohartrnásiliánchhitvá
Badhvámbhasinivesháyet:
Ashvapashusthenayordandamáhá Vyásah:
Ashvápahará(4)nepádau
Katinchhitvápránápáyet:
xv. Pashuhartushchagrapádam
Tikshnashastrenakartayet.
Atrádáradastuvishesháha:-
Mahápashúnstenayitvá
Dandanttamasáhasah:
Madhyamammadhyamapashún
Púrvamkshudrapashanhrite.

(a) ha|, B.
(β') ǧa, B.
(γ') ẓá, B.
(δ) va, B.
(ε) ṣadam, B.
(ζ') ẓedíḳ, B
(η') vi, B.
(θ') ḏam, B.
(ι') ḳí, B.

ii. anádivi', B..

iii. ẓhayasteyeda, B.

xiii. drámámc, B.

xv. kash chana, B (with kashichit following it).

Madhyamam madhyamasáhasam. Párva
mprathamasáhasam. Suvarnádistayavi
shayedandamáhá(á) Manuh:—
Suvarnarajitádínám (3)
v. Uttamánámchaivasarvesham
Shatádapyadhikevadhah.
Pancháshatastvabhyadhike
Hastachchhedanamishyate:
x. Shesheshvekádashagunam
Madhyádandampraksalpayet (3)ití.
Angabhangavadhánta dandavidhánam
Sarvarájanyavaishyashúdrádinámeva
Bráhmanasya. Tathacha Yamah:—
xv. Nashárirobráhmanasya
Dandolbhavatitkarshichit:
Yathápiparádhamvipranam
Vikarmányapikárayet.
Avadhyábráhmanágávo
Lokesminvaidikeshruti ití.
Vigarhitamkarmapashwádipiálamamiti

(ά) . ον., B.
(β') τι, B.
(γ') τ, B.
(δ) γι, B.
(ε) μν |, B.
(ζ') λ, B.
(η') . ον, B.
(θ') χα, B.
(ί) κ ρον., B.
(κ') άννι, B.
(λ') . ον., B.
(μ') νι, B.
(ν') αννά, B.
(ό) θλιν, B.
(π) λ, B.
(ρ) . ον., B.
(σ') α, B.
(τ') κ ρον., B.
(φ') . ον., B.
(χ) . ον., B.
(ψ') νε ον., B.
(ώ) νιν', B.
(αά) dhes, B.

Saraswatīvilāsa.

Chandrikākāraḥ. Hārāgrihanivāsanamitiḥ Bhāruchyādayaḥ(a). Atavāhaḥ Hāritaḥ.—
Dvijātināmavadhyatvāt(y)
Mundanamvadhāḥishyatā iti.
Atatāyinopijvrāhmaṇasyavadhoppmavi
dhyatāityuktam(z)prakāraṇādau. Yattu Vi
jnānoktam:—Yatravadhashchoditastā
trendriyanirodhakartavyā iti. Indri
yāṇidashajñānendriyāṇipañchakarme
ndriyāṇipañcha(i). Vākpāṇipādapāyūpa
sthashrotratvakchakshurjihvāghrāṇā
ntīnākānitehi(k)mmanirodhaḥ. Hārtamanitī
kechit. Tanna(l). Jīvavadhanirodhā(m)
Hiṃsānirodhamāmāmashriṇkhalādilo
ndhampāṇipādasya(n). Vāṇinirodhomukhe
bandhaḥ. Yattu Sumantūnoktam. Vadha
pratinidhirbrāhmaṇasyachakshurnirodhā
iti(o). Virodhaḥ utpātanam(p). Nachāsya
vachanasyachakshuritivishesheṇdriyo
pādānamarishesheṇaparatvāmmapūrvava
chanasyātropasaṃhārāitivāchyam. A
taevāhuḥ. Mahāpurādhibrāhmaṇasya

(á) ndhalu, B.
(β) ŋŋ, B.
(γ) dvadhasá, B.
(δ) t|, B.
(ε) naa, B.
(ζ) seva, B.
(η) má pw, B.
(θ) . ow, B
(ί) . ow, B
(κ) rwi, B.
(λ) chchhe, B.
(μ) má pw, B.
(ν) . ow, B.
(ο) ádi, B.
(π) . ow, B.
(ε) Bhú, B.
(σ) da, B.
(τ) ti pw, B.

vi. Sya Vadhobha, B.

Saraswatīvilāsa.

vadhapratiniddiṣṭvenashi'romaṇḍyamdesha
vipravāsahkārāgrihebandhonetrotpāṭana
miti. Yatthākramamaparādhatāratamye
nayojanīyamiti Bhāruchipraabhṛita
vyah. Chandrikākārasatu:—
Vashārirobrāhmaṇasya
Daṇḍobhavatikarṇichid ityukarṇichit
pradasamarttyādakshinirodhonāmā
kshinibandhamamakshicharmaśoda
mammātutpāṭanamityāha. Tadevama
ṇḍamuyagityāhur Vriddhāḥ. Mahā
parādhestriyopyangachchhedādivadhā
nodandostvityāha Yājñavalkyaḥ:—
Vipradushṭamstriyamchaiva
Purushaghnimagarbhiṇīm:
Setubhedakarīṃchāpsu
Śilāmbadhvāpravāsayet.
Vipradushṭaṃvishesheṇapradushṭāṃ.
atidushṭāṃ. Bhrūṇaghnīṃsagarbha
pātinīmityāvat. Yāchapurushasyaha
ntriseṭunāmbhetṛu. Hiṃchavishṭhāgni

iv. neshwanah. Go, B.

(á)mím, B.
(β')na, B.
(γ')nasosh, B.
(δ)thím, B.
(ε)ra, B.
(ζ')shaphra, B.
(ȝ')t, B.
(θ')pau, B.
(ί)choro, B.
(κ)tádha, B.
(λ')mí, B.
(μ')shí, B.
(ν')kádya, B.
(ξ)m, B.
(π')trí, B.
(ρ)hr|, B.
(σ')kaá, B.
(τ')om, B.
(ύ)ntas, B.
(χ')om, B.
(ψ)om, B.
(aά)manama, B.

Sarasvati vilása.

Lámpatigurumijápatyapramáján(a)lamvikar
makarásásaush(b)limkritvágobluihpramá(c)
prayet: atrápyagarbhinímityamuvartata
iti Vijnáneshah. Gobhiriti(d)durdántaih(e)ra
v. livardaihpravátyapramáp(f)rayenmára(g)ye
dityarthah. Atrachoropakárinámdanda
máhagájnavalkyah:—
Bhaktav(h)akáshágunyudaka
Ulántropakaramayayán:
Datváchorasyavávhantur
Jánatodamauttama(i) iti.
Asyárthah. Bhaktamannamavakáshoni
vásasthánam agnihkarelitapanodan(j)átya
rthah(k) udakam(l) trishitasyamantrá(m)shcho
renasahalochanam(n). Amenachauryapra
káropadesholakshyate(o). Upakáranamchau
ryasádhanamsurungádinirmánárthamm
khanitradidánam(p). Vyayahpáptheyam(q). Jána
napátyanenájánatammadhyamasáha
samiti Bhárúchih:—

(á) ye, B.
(β') tiamanandlá, B.
(γ') rá, B.
(δ) ve, B.
(ε) l, B.
(ζ') dá, B.
(η') nu, B.

Sarasvatí vilása.

> Shaktáshchaya(a) upekshante
Tepitaddoshabhágina iti(b) Váradasmara.
> mátcho(y)pekshakasyápyuttamasáhasae
vadanda itigamyate. Tatráp ijánatae va'
ajánatastumadhyamasáhasamiti Bhárú
chiin. Anenaivábhipráyeṇáha Látyáya'
nah:—
> Arambhakassaháyashcha
Tattámárgopádeshakah(c):
Ashrayashchhádátácha
Bhaktadátávikarmaṇám(z).
> Tyadvopadeshakashchaiva
Tadvináshapradarshakah:
Upekshákáryayuktashcha
Doshavaktámumodakah.
> Anishiddhákshamoyassan
Sarvetekáryakáriṇah:
> Tyátháshaktyanurúpántu(y)
Dandameshámprakalpayed iti.
> Atra tyájyavalkyastunishcheshámáha:—
> Tyassáhasamkárayati

iv. dátanyaʻi, B
v. Ajnánaka, B.

x. ratáhpri, B.

(á) mádhamam, B
(β') mdá, B.
(γ') mamdá, B.
(δ') di, B.
(ε') h, B.
(ζ') pu, B.
(η') a, B.
(θ') prábhka, B.
(ι') dra, B.
(κ') guh, B.
(λ') h, B.
(μ') kohamdvecha, B
(ν') t, B.

Sarasvatí vílása.

Sadáfyodvigun(a) amdaman:
Yashchaivamuktváham(s) dáta
Kárayetsachaturgun(y)ám iti.
> Chaturgunamdáfyajityarthah. Avijñáta
v. kartrikchananchantrijñánopáyamáha
Yájñavalkyah:—
> Avijñátahatasyáshu
Kálahamsutabándharáh:
Prashtavyáyoshitashchá(ś)ya
Parapumserahahpṛithak.
> Avijñátapurushenaghátitasyasamban
dhinas(x) sat(z)hpratyasamná(ỳ)shchabándha
vádhkenásyakalahojátajitikalahamáishu
pṛashtavyáh. Sheshamsugamam. Atra
pṛatipṛasavamáha Manuh:—
> Dvijodhvagáhkshínavṛittik(h)r(l)
Dvávitchhúdrechamúlake:
Adadánahpṛaraksheträn
Nadandamdátumarhati.
> Chanakavṛíhigodhúma
Yavánámmudgamáshayoh:

iv. varttakaly. Ne, B.

(á) nye, B.
(β) te, B.
(γ) kshaumaṃ, B.
(δ) ma, B.
(ε) dhy, B.
(ś) h, B.
(λ) chchhi, B.
(μ) te, B.
(ν) bhaumí, B.

Sarasvatívilása.

Anishiddhairgrihítavyo
Mushtirekáprathisthitair iti.
> Strisangrahavishayevisheshamáha Sam-
vartah:—
v. Nechchhantyáryámichchhnáni
Balátkáraksritámicha:
Parapurushaprasangesha
Náriyántanishshruvata.
> Nakhadantakeshatákshámá
Sakargagrahapíditá:
Sadyovidhvamsitánárí
Balátkárenadúshita.
> Uchchairvikroshayantícha
Rudatílokasammidhau:
Tasyánámavadantícha
Yathábhantenadúshita.
> Shocherevamvidhairlingair
Vánikritaprayodhará:
Chhinnálankárakeshaishcha
Vyákulíkritalochaná.
> Rájnásabhyaissabhámmítvá

i. manníkohyata, B

(á)t, B.
(β)ntt, B(alwp).
(γ)merai, B.
(δ)rné, B.
(ε)kámw, B.
(ζ)bhai, B.
(η)ya, B.
(θ)thá, B.
(ί)thá, B.
(κ)tasva, B.
(λ)rnl, B.
(μ)takku, B.
(ν)thá, B.
(ό)tah, B.

Saraswatívilása.

Svayamanvishyatatkshan'at:
Yadbhúyátsahajamvákyam
Tatkartavyamprayatnatah.
Vivádesákshinámatra
Vakurvítaparigraham:
Vartanádabhishastasya
Nadivyamdátumarhati.
Chihnairevátrarájñámirnetavyamnadi
vyamnachasákshinaitivadatashchan
drikákarasyáyamáshayah. Nachasarva
dhásminvishayesákshidivyayoranavatta
rati. Shinturájñásabhyaishchamirnaya
kritesákshidivyayorapekshánástitadá
tayoranavattárah. Yadátukántapishas
shyántenkapatásvayamkritakuchatana
khakashatadharadantakshatádibhirvi
pralambhayatitadásákshidivyayorana
vatárayati. Vidhavágamanevishesha
halyájñavalkyah:—
Svachchhandavidhavágámi
Vikrishteníabhidhávakah:
~~Yadisatyamta~~

(α) Sra, B.
(β) mpau. B.
(γ) gyo, B.
(δ) Vrishapau, B.
(ε) ji, B.
(ζ) Da, B.
(η) chchh, B.
(θ) kosha, B.
(ι) ma, B.
(κ) kasyo, B.
(λ) dya, B.
(μ) dau, B.
(ν) tí mu, B.
(ο) tí |, B.
(π) . cmu, B.
(ρ) sha, B.
(σ) ṇ ṭṭhá, B.
(τ) tí |, B.
(υ) Vcpraḅrí, B.
(φ) σ, B.
χ, tí a, B.
ψ jeum, B.

THIVANDRUM PUBLIC LIBRARY

Sarasvatívilása.

Akhárányechavikroshtá
Chandálásahchottamámsprishan.
Shúdrahpravrajitánámcha
Daivepitrkyechabhhojakah.
(ä) (ã)
Ayuktamsapatthamkurvan
(ý)
Nayogyányogyakarmakrit.
(ó)
Vrishalashudrapashúnámcha
Sunstvasyapratighátakah:
(é)
Sádhúranasyápalápí
(ß) (ý)
Dásígarhakavináshakrit.
Pitáputrasvasribhrátri
(ö)
Dampatyácháryashishyakáh:
(ú) (ñ) (ì)
Ishámapatitányonya
(á)
Tyágíchashatadandabhák.
Nirjogamvinásvechchhayávidhavámga
(ï) (ò) (ñ)
chchhatísvachchhandavidhavágámí.
Svakulaishchorádibhayádvipraksrishte
(é)
ákroshekritetanmiváranasamarthopiná
(ì) (ù) (ë)
bhidhávatitivikrishtenábhidhávatah
Ayuktamshapatthammátaramgrihnámí
(ý) (ψ)
tyayuktashapatthakrit. Sunstvasyapíra

(α) Krishichekku, B.
(β) mgá, B.
(γ) tí ou, B.
(δ) nhák, B.
(ε) Ta, B.
(ζ) t, B.
(η) . ou, B.
(θ) dyaou, B.
(ι) tí ou, B.
(κ) t, B.
(λ) tepam, B.

janānashakterviṇāshakṛit. (a) Vṛikshakshu
drapashūnāmitipāṭhehiṇgvādyaushā
dhāprayogenavṛikshādeḷiphalapraśūnāṇā
mpāṭanāyiteti (b) Vijṇāneshaḥ. Etepanāsha
tamdanḍārthāpratyekamiti. Yatturi
haspatinoktam:—
>Śāhasākāmayedyastu
Dhanamtasyākhilamharet:
Ātkṛityalingavṛishanau
Bhṛāmayed (c) galardabhenatv iti. (d) Yattu
>brāhmaṇīmkāmayamānasyabrāhma
ṇetarāsyavishayam. (e) Kāmayetpārastrī
yamiti. (f) . . . . vishesharāhā.
>Sachitmambrāhmanamkṛitvā
Svarāshṭrādvipravāsayet: (g)
>Brāhmanampunarmahatyaparādhepina
ghātayet. Apitulālāṭenkayitvāsvarāsh
ṭrānnirvāsayet. Aṇkanamchabhagākā
ramkāryam. Tathācha Vriddha Vasishtha
Surāpānedhvajāṇkanamsteyeshvapadā
ṇkanambrahmahatyāyāmgardabhāṇ
kanamgurutalpebhagāṇkanamiti. Ma

(α) khahyájnaavallegah,
Ja, B.
(β) Sha, B
(γ) hamka, B.
(δ) Pikitamukha, B.
(ε) cha, B.
(ζ) pára, B
(η) mai pw., B.
(θ) ha, B
(ι) didá, B.
(κ) pa, B.
(λ) mang, B.
(μ) dolha, B.

TRIVANDRUM PUBLIC LIBRARY

xii. Dagdhavyastu, B.

xiv. dagdhavya, B.

xviii. bhigamana, B

Sarasvatí vilása.

mushtishesháma(w):—
Gurutalpebhagahkárya(s)
Suráránesuródhvajah:
Steyechashvapadamkáryam,
v. ~~Káryam~~ hanya Brahmáshirášhpumán.
Ashiráhpumánkabandhah. Sheshan
sugamam. Rájapatnigamanevishesha
máha Yájñavalkyah:—
> Kshetreveshmavanagráma
x. Vipútakhaladáháhakáh:
Rájapatnyabhigámícha
Dandavyávastukatágniná.
> Katagnikatairviranamaimayairgiá
Samirmitadámabhirveshtayitvádan
xv. davyáityarthah. Kshetráderdáháká
námmaranadandapatirasangádvishesha
rtthoyamárambhah. Márádastupaparadá
rábhimarshanasyatraividhyamuktvá
dandavishesháha:—
> xx. Trividhamtats-ámákhyátam
Pratthamammádhyamottamam:

(α) /ιι, B.
(β) ℞ε, B.
(γ) ἐ, B.
(δ) ηγ ωνι, B.
(ε) ελε, B.
(ζ) Sodall, B.
(η) ονω, B.
(θ) ταιν, B.
(ι) η ωνι, B.
(ια) νάανα, B.
(ιβ) le|, B.
(ιγ) λάμε, B.
(ιδ) ον, B.
(ιε) λια, ωνι, B.
(ιζ) ον, B.
(ιη) λελλα, B.
(ιθ) ελαβεί, B.

Sarasvatīvilāsa.

Ādeshakālesambhāshā
Nirjanechaparastriyā=
Lakshāvekshanamahāsyam
Prathamansāhasamsmritam:
Preshanangandharvālyānām
Dhūpabhūshanavāsasām=
Pralobhanamechānnapānair
Madhyamansāhasamsmritam:
Sahāsanamviviktetu
Sparsparāmrushāshrayah=
Keshākeshigrahashchaiva
Sanyaksangrahanamsmritam.
Ayamarthah. Adeshekālamākāre
ngitavijane nirjanevāsallāpanamkaroti.
Sahaikamanechādauririmsāyaivāvati-
shthatesopisangrahanenigrahītah. Eta
chchashankyamānadoshavishayam.
Itarasyatunadoshah. YathāhaMa
nuh:—
Yastvanākāritahpūrvam
Vibhāshetapikāranāt;

(ά)pra, B.
(β́)ryi, B.
(γ́)·om·, B.
(δ́)nyá, B
(έ)rey, B.
(ζ́)m·, B.
(ή)·vá, B.
(θ́)pta, B
(ί)bhabdha, B
(κ́)rchanyesta, B.
(λ́)·m·, B.
(μ́)re·m·, B.
(ν́)mábhe, B.
(ξ́)kd, B
(ό)k·m·, B.
(π́)ge, B.
(ρ́)ma, B.
(σ́)·m·, B.
(τ́)di, B.
(ύ)·m·, B
(φ́)Sarvá, B.
(χ́)Shagá, B.
(ψ́)m·m·, B.
(ώ)da, B.
(αά)kl, B.

Sarasvatívilása.

Nadoshampráṇmuyátkiṇehim
Nahitasyavyatikrama (35) jiti. (ṇ)
Tachchakaṭakshaviksháṇádivyatiriktа
sahaikamaṇechasthitimátravishayam. Ja
thácha Vishnuh :- Samlobha — — náṇá
ṇgadárshanavihasanasahaikatraniyá
sássaṇ (ẓ) graháṇ (ṭ) agamaká jiti. Jathachalgau
tamah : Paradárábhimrishṭabhabdashchel
grályajiti. Stabhasparshanekshamate.
Jathacha Manuh :-
Striyam sprishchedadeshcheyas
Sprishṭovámárshayetthá :
Parasparasyánumate
Sarvam saṇgrahaṇam smritam iti.
Vishṇustuvishcheshamáha :- Mohádiyam
mayábhuktetiyovadatisatugrályajiti.
Mohodarpádinámupalakshakah. Ya
thácha Manuh :-
Darpádvávyadimohádvá
Shvágham yávásvayam vádet :
Purvammayeyambhuktetí.

(á)nnu, B.
(β') á, B.
(γ)ssuzi, B
(δ).ouu, B.
(ε).ou, B
(ζ')ssi, B.
(η)ssou, B.
(θ')ssi, B
(ó).ouu, B.
(κ')ssouu, B.
(λ')dalla, B.
(μ')nnouu, B.
(ν')ssi, B.
(ó).ouu, B.
(π')ta, B.
(ρ')ra, B.
(σ')gnu, B
(τ)dra, B.
(υ')dáu, B
(φ')nou, B.

xvii'. Yathá<u>ha</u>, B.

Tachchasaṅgrahanamsmṛitam iti.
Tathácha Gautamah:- Pratishedhepu
mándandyástadardhamstúti.(ऽ) Asyá
rthoviviritaḥkhandhanakárena.(२) Patipu
v. rádibhiḥ(३) nyenasahasambhásha nam
nishiddhamtatrapravartamánastu(४)
shatapanamdandyá.(५) Purushopyevam
nishiddhasspravartamánodvishata
ndandyaiti. Vishnusvishesháha:-
x. Pratishidhepravartamánayosstripum
sayossangrahanevarnánusáren adanda
iti.(६) Tachchávarodhastrivishayamiti
Bhárúchih. Játeḥ(७) yavasthayádandaḥ
máha Vishnuh. Guptavaradárábhiga
xv. manesáshtipanasahasram. Tachcha
pashusakhibháryádivyatirekenaparā(८)
shtavyam. Yadáha:-
Mátámátrishvasáshvashrúr(९)
Mátulánipitrishvasá:
xx. Pitrivyasakhishishyastri
Bhaginítatsakhisnushá.

(α) δια, B.
(β) γαβια, B
(γ) τια, B.
(δ) μις, B.
(ε) μιδαλ, B.
(ζ) α, B.
(η) λαρυν, B.
(θ) δα, B.
(ι) αιρυν, B.
(κ) αγγ, B.
(λ) ονν, B.
(μ) νν, B.
(ν) δια, B.
(ξ) γγ, B

Sarasvatívilása.

Mahitachárýyabhárýyácha
Sagotrásharaṇágata:
Rájṇípravrajitádhátrí
Sádhvívarṇottamáchayá.
Ásámanyatamámgachchhasu
guruthalpagamechyate:
Shishndsyastkártanátatra
Nányodanḍovidhíyata iti Náradasmṛi
teḥ. Tatra Vishesháhayájṇavalkyaḥ:-
Sajátavuttamodanḍa
Anulomyetumadhyamaḥ:
Prátilomyevadhahpumsáṇ
Náryáhkárṇádikártanam iti.
Ayamarthaḥ. Chaturṇámapivarṇánám
bálátkáreṇasajátiguptapáradárábhigame
nesáshtitpanasahasramḍanḍanáyaḥ. Ya
dátvánulomyenahívarṇámstriyamgupta
mabhigachchhatitadámadhyamasáhas
samḍanḍanáyaḥ. Yadápunassavarṇá
maguptámánulomyenaguptamvávraja
titadáhaḥ Manuḥ:—

(á) ndya, B.
(B') ø, om, B.
(ý) fuyá, B.
(c) á, B.
(z) . om, B.
(Z) ptádiwí, B.
(ŋ) N pm, B.
(t') ttém, B.
(ĺ) ll. om, B.
(K') ŋyálu, B.

xiii. dagdhāvyé, B.

Sarasvatívilása.

> Sahasrambráhmaṇodaṇḍyo
guptámviprámbaládvrajan.
Shatánipaṇchadaṇḍassyád (a) (b)
Ichchhantyásahasaṇgatah.
v. > Sahasrambráhmaṇodaṇḍam
Dáfiyoguptetatevrajan: (c)
Shúdráyámkshatriyavisho(d)s
Sahasramtubhaveddama iti.
> Kshatriyavaishyajáyeprátilomyeutkrish
x. tavarṇastrigamanekshatriyádelpurusha
syavadhah. (e) Etachchaguptávishayam. Ya
thá ha Vishnuh.-Rájanyavaishyaubráh
maṇámguptám (f) evamánaukatágminádaṇ
ḍavyáviti. (g) Aguptágamanevisheshamáha
xv. Manuh:-
> Bráhmaṇámyadyaguptám (i)tu
Sevetámvaishyapárthivau:
Vaishyampaṇchashatamkuryát
Kshatriyam (k) tusahasriṇam iti.
xx. Shúdrampratyáha Gautamah:-Aguptá

(α') Ikam, B.
(β) garbhali, B.
(γ) bhe, B
(δ) marvátí, B.
(ε') . am, B
(ζ') ugu, B.
(η') bhes, B.
(θ') marvátí, B.
(ι') . am, B.
(κ') Sé ca pam, B,
(λ') dyá, B
(μ') ddhek, B.
(ν') ás, B.
(ξ') ro, B.
(ο') yo, B.
(π') cheti, B.
(ρ') práyamá, B.
(σ') tṛ ká | Há, B.
(τ') á, B.
(υ') ṣ ṇam, B,
(φ') kl, B.
(χ') mannaká, B
(ψ') . am, B,
(ω') a, B,
(αα') a, B.
(ββ') na, B
(γγ') á, B.
(δδ) tyáh, B.
(εε') náyam, B.
(ζζ') a/pam, B.

mapyutkṛishṭavarṇámshúdrogachchhan
líṅgáchchhedanámárhatíti. Atrápishabdo
vyutkramenasambandhaníyaḥlíṅgachcho
chchhedanámápyarhatíti. Tenasarvasvá
pahárasyasamuchchayasiddhim. Yatha
hallamuḥ:—
Vadhásarvasváphaháráu
guptámtuvrajátosyachá iti.
Asyashúdrasyetyarthaḥ.
Shúdroguptamaguptamvá
Dvijátamvarṇamárishet:
Guptaulingángasarvasve
Tvaguptaudravyamátmakam iti Hlá
yúdhasmṛiteḥ. Hínavarṇámvrajantyás
striyáḥkarṇádikartanámkáryamiti. Ya
thá Vishnuḥ:—Anulomyenavádasavar
ṇámvrajantyánásádeḥkartanamda
ndoválkalpyaḥ. Atra Bháruchiḥ:—Anulo
myenastriyánásádikartanamasavarṇá
digamanedhanadandalpraḳírtitaiti
smṛitimáha. Atyanchadandádyupadesko

(a) . ow, B
(β) . ows B.
γ) aumá, B.
δ) k, B.
ε) d, B.
ζ) kc, B
η) ksha, B.
θ) kya, B.
ι) ow, B.
κ) ajah pw, B

xi. tmakada, B.

xvii. shyabhá, B.

ráj̃ñaevatasyaivapálanedhikárát.(ā) Nadvi
játimátrasya.(3) Bráhmanahparíkshárthá
mapishastrám(ī) nádhidhátishastragra
hanamishedhát.
Digdandovágdamashchaiva
vipráyattávudhárimár(ē) jitimishedhá
chcha. Atravishesháhatush Shaṇkha
Likhitau:- Kshatriyavaishyayoranyo
nyastryabhigamanedan dyávudhávidhi.
Atra Vijñáneshah;- Yatháhramamsaha
srashatapan átmakaudandaudveditavyau
Yatháha Manuh:-
Vaishyashchakshatriyámgatám
Vaishyámvávikshatriyovráje t:
Yo brálmanyámagatáyám
Jávudhaudandamarhata jityáha.
Bhárúchistvanyathávyáchashte;- Vaishya
syabháryámyahkshatriyovrajatitasyaiva
bháryámvaishyovrajatichet shatapaná
tmakaudandaudveditavyau. Yatháanya

ii. sasacha, B

(ú) ayachi, B.
(ù) mpuu, B.
(ỳ) . ou, B.
(ì) m, B.
(è) m, B.
(ù) m, B.
(ò) puu, B.
(à) migy, B.
(ì) . ou, B.
(ǹ) pu, B.
(ì) ngammbi, B.
(ú) shio Bhá, B.
(ù) ndyya, B.
(ò) . ou, B.
(ì) tka, B.
(é) . au, B.
(ó) ndddá, B.
(ì) ne, B.
(ì) . ou, B.

x. tánka, B.

xi. anyámbavarnámapia, B

Syayasyakasyachidvaishyasyabháryám
kshatriyogachchhatisahasrampamánda
ndyah. Kshatriyám vaishyogachchhan
sahasrapanándandyaiti. Kanyáyántu
visheshamáha Yájnavalkyah:—
Alankritam bharankanyám
Uttamechhányathádádam:
Dandamdadyátsa vrasha varnásu
Prátilomyevadhassmrita iti.
Viváhábhimukhímalamkritámsavárnám
kanyámapaharannuttamasáhasamdanda
míyah. Tadabhimukhímasavarnámha
ranpratthamasáhasamdandyah. Utkri
shtavarnajámkanyámapaharankshatri
yádirvadhyah. Dandavidhánáchchháva
hartrisakáshádáchchhidyányasmaide
yeti Vijnánesháh. Bhárúchyádayastu
Rájnádandanúnyaeva. Kintulasyava
rasampattirastichettasmaicleyeti. Tai
shácharivváhasyasadbhávádityáhuh.
Dhárēshvarádayastu. Varasampattí

(ά) . ru , B.
(β́) rapru , B.
(γ́) . ru , B.
(δ́) . ru , B.
(έ) vádeva , B.
(ζ́) bhaváivevaile , B.
(ή) hapru , B.
(θ́) dhe , B.
(ί) he , B.
(κ́) ree , B.
(λ́) duga , B.
(μ́) phe , B.
(ν́) ree , B.
(ξ́) . ru , B.
(π́) kiriske , B.
(ρ́) bhe , B.
(σ́) hi , B.
(τ́) tam , B.
(ύ) re , B.
(φ́) hi , B.
(χ́) shehhe B.
(ψ́) Bá , B.
(ώ) tapru , B.
(αά) shehhe , B.

pratipádanam vyarthiam. Dandánantara msavarnáyatásmaicleyetyáhuh. Atraiva shnurvisheshamáha:-Anulomásukáma tonádoshaiti. Ayamarthah. Hínavarná msánurágámkanyámyopaharatitasyanadoshah. Doshábhávevadandábhávajiti dandápúpikayágamyate. Ayamevásura viváhaityáhur Asaháyaprabhritayah. Yathá Yájnavalkyah:-

Sakámásvanulomásu
Nadoshastvanyathádama iti.

Hanyádúshanedandamáhatush shankha Likhitau:-Anulomásudúshanetadangáchchhedauttamásudadhaiti. Hanyásvitishesháh. Tadangáchchhedanamitikarmá ngulipraksheperanayonikshatimkurvan dúshayatitadanguchchhedahkartavya iti. Bálátkáreanamakshakshatádinákanyám dúshayatitadákaráchchhedah. Atraivi shesháma Manuh:-

Sakámándúshayánastu

(α') δι, B.
(β') μοι, B.
(γ') πε, B.
(δ') δι, B.
(ε') . αυ, B.
(ζ') γγα, B.
(η') πειθ' βλε, B.
(θ') . αυ, B.
(ι') μοι, B.
(κ') . κα, B.
(λ') γαβλεδο, B.
(μ') . αυ, B.
(ν') γέ μω., B.
(ξ') ταυ, B.
(π') γάται, B.
(ρ') λγά, B.
(σ') δεναυα, B.
(τ') εδμω, B.
(υ') τα, B.
(φ') πιε τι, B.
(χ') . αυ, B.
(ψ') ταμω, B.
(ω') δε, B.
(αά') . αυ, B.

Sarasvatt vilása.

Nánguli(α) chchhedamarhati: (β)
Dvishatantudamandápyah
Prasangavinivrittaya iti.
Anguli(γ) shabdalikarasyápyupalakshakah(ε)
Prasangavinivrittayaitiatiprasanganivá
ranárthamity(δ) arthah iti Bhárúchih(ζ). Atra
vishesháhalyautamah.(ι) Kánye(κ) vare
mjándúshayatitadangáchchhedovámau
ndyanmveti(λ). Atravishesháhallamuh:
Kasyaivakanyámnyákúryát(μ)
Tasyástudvishalodamah:
Yátukanyámprakuryátstri(ν)
Sásadyomaundyamarhati.
Angulyá(ξ)me(ο) vachchhedah(π)
Bhareyodvahanamattha(ρ) iti.(σ)
Kanyámkuryádityonikshatavatmku(τ)
ryádityarthah. Etachchhadandavidhána
msavarnásavarnahinamadhyamottamá
likanyásádháranamiti Bhárúchih(υ). Sá
murágádakámámgachchhatitadáhína
syakshatriyádervadmhah.

xxi. Shah. Yathá'ha Yájñavalkyah.—
Shatamstrí'dúshanke'ándyah
Dvetumithyá'bhi'shamsane\
Sashangachchhetshatám dá'pyah
Hínasthánáncharmadhyamam.
Atra stríshabdenajrakritatvát kanyairuchyate. Jramrishyata ití Vijñáneshvarah. Uttaravishaya-
máhatushShamtcha Likhitam.—Avarnddhá'sha-
bhujishyá'sudá'pyah jnamná nidi. Sanchácharthah
nánátyarthah. Avarnddhá'svitiyá'dishtobhá'=
rtthoyamuktilikshyate. Shúra, B.

(á) vapra, B.
(B') Ramanaya, B
(ý) tití, B.
(5) mápa, B.
(é) thá, B.
(ĥ') dibhavati, B.
(η) va, B.
(θ) machata, B.
(ι) ma, B.
(κ) rná, B.
(λ) myákanyádi, B.
(μ) di, B.
(ν) va, B
(ο) i ma, B.
(π) Tasyadi, B.
(ó) ma, B.
(ρ) rá, B.
(σ) gah, B.
(τ) di, B
(υ) ima, B.

Uttamánsevamánanastu

Jaghanyovadhāmarhatī(ā) iti(b) Manusmara
ṇāt. Yadāsavarṇānsakāmāmabhigach
chhatīti(c) tadāgomithunamshulkamtatpitre
v. dadyāt(d) yadichchhatipitā(e). Yadinechchha
tīshulkamdanḍarūpeṇa(f) tadevarājñeda
dyāt(g). Savarṇāmakāmāmtugachchhato
.vadhaeveti Vijñāneshvar. Atra Vishṇustu
vishesheshamāha:—Kanyāduḥshakomithyā
x. .vādīdvishatamtādardhamveti(h). Dandya
itisheshah. Aryamarthah. Mithyāvi
shamsaṇedvishatamdandyah(i). Satya
dūshaneshatamdandyaiti(j). Apasmāra
kājayakshmādiḍirgharogākutsitaroga
(k)
xv. .samsṛishṭamaitthunatvādimidūshaṇāni.
Yatthāha Yājñavalkyah:—
Avaruddhāsudāsishu
Bhujishyāsitatthaivacha:
Gamyāsvapipumāndāpyah
xx. Pañchāshatpaṇikamdamam.
Gachchhanmitisheshah. Purushāntaro

(α) ddhάh, B.
(β) shα[illegible] B.
(γ) ηza, B.
(δ) ouw, B.
(ε) ρόs, B.
(ζ) ηdyos B.
(η) ρow, B.
(θ) η[illegible], B.
(ι) dεyάρow, B
(κ) [illegible], B
(λ) ouw, B.
(μ) jiza, B.
(ν) ηdye, B.
(ο) η, B.
(π) ouw, B.

pabhogatoniruddhâavaruddhâh. Purusha
niyataparigrahâbhujishyâh. Etayorvi
shesheanamgamanyâsvapûti. Sarvapuru
shasâdhâranatayâgamanyâsavidhyanuvâd
dah. Yathâha Yâjñavalkyah:—
Prasalyadâsyabhigame
Lanodasharanassmritah:
Balúnámyadyakámásau
Chaturvimshatikahpritha.
Atravishesheshamâha Yâjñavalkyah:—
Antyábhigamanetvanyah
Shudrastadántyavasyád
Antyasyádyágamevadhah.
Asyárthah. Antyáchandálitagalgama
metraivarnikánpráyashchittánabhimu
khán. Sahasramtvanyajñástriyamitiva
chanátpiananasahasramdandanyitvákuda
ndenakutsitadandenabhagákárenáu
kayitvásvarástrámnirvásayet. Práya
shchittábhimukhasyatudandanameva

(á) rwa, B.
(3) . on., B.
(y') rrrafia (pl. xii), B.
(ó) rrdye, B.

Sarasvativilása.

Shúdrahṛpunashehaṇḍálímabhigamya
chaṇḍálaevabhavati. Antyasyachaṇḍálá
destuutkṛishṭajátistryabhigamanevadha
evetivachanárthaḥ. Atraviśheshamáha
v. Manuḥ:—
> Brahmaháchasurápasheha
Taskarogurutalpagaḥ:
Etesarvepṛithagvadhyá
Mahápátakinonaráḥ.
> Pratishiddhasuráyáḥpátasurápaḥ. Tas
x. karobráhmaṇasuvarṇasteyí. Bráhmaṇa
suvarṇaharaṇammahápátakamity. Apa
stambasmaraṇát. Etachchabráhmaṇa
vyatiriktaviśhayam.
> Mahápátakayuktopi
Návijñovadhámarhati.
Nirvásanáṇgakaraṇmaunḍyam
Tasyakuryánmaráddhipaḥ:
> Daṇḍekṛitepiteśhámdośhonápaityeva.
Dhṛitadaṇḍopyasaṃbhráśhyo

(α) tè μu, B.
(β) μaakè, B.
(γ) . ou, B.
(δ) ŋgo, B.
(ε) o, B.
(ζ) lá, B.
(η) bhi, B..
(θ) ruú cho, B
(ι) dí, B.
(κ) . on . , B.
(λ) gan . , B
(μ) t, B.
(ν) ddhan, B.

Sarasvatīvilāsa.

Jñeyasuttamasāhasajīti.
Uttamasāhasānukalpaḥ(3) atvenātidishṭata
yāatrāpyasambhāshyatvamveditavyam(4).
Ayamevārthaḥprapañchitomanunā:—
Asambhojyāsambhāshyā(5)
Asamyojyāvidāsinaḥ:
Chareyuḥprithivīmsarvām
Sarvākarmabahishkṛitāḥ.
Jñātisambandhināshchaite(6)
Kartavyāḥkṛitalakshaṇāḥ:
Nivāsonirnamaskārāḥ(7)s
Tanmanoranushāsanam iti.
Yattu Bodhāyanenoktam. Kshatriyā
dīnām Brāhmaṇavadhevadhassarvasva
haraṇamcheti.(8) Tatsāhasarūpavishayāve
ditavyam. Atravishesheshamāhamanuḥ:
Tāḍakabhedakamhanyād(9)
Apsushuddhāvadhenavā:
Sayadipratisamskuryād
Dadyāchchottamasāhasam.
Kāṭyāyanastuvishesheshamāha:—

(a') k, B.
(β') t, B.
(γ') ɸe, B.
(δ') Ma, B.
(ε') at, B.
(ζ') Na, B.
(η') ah, B.
(θ') mi' | li, B.
(ι') om, B.
(κ') m ɸu, B.
(λ') mmma, B (uncl.).
(μ') la, B.
(ν') mah, B (fragm.).
(ξ') má, B.
(ο') myed, B.
(π') ni, B.

Sarasvativilása.

Haredbhindyáddahedvápi
Devánámpratimádikam:
Tádgrihanchaivayobhindyát
Práptnuyátpúrvasáhasam.
Pramánenatukúlena
Mudrayávánukúlayá:
Káryantusádhayedyovai
Sádápyodamamuttaman iti.
Pramánenalikhitádiná. Sheshamsuga-
mam. Brihaspatistuvisheshamáha:—
Mantraushadhabalátkinchit
Sambhrántimjanayantiye:
Múlakarmachakurvanti
Nirvásyástemahíbhujá.
Múlakarmamúlikábhirvashíkaranaka
rma. Ataeváha Manuh:—
Kútashásanakartrinsheha
Prakritinámchadúshakán:
Stribála Bráhmanágnánámsheha
Hanyádvitselinastathá.
Tathácha Vishnuh:—Samvanamopajávi

vii. pyavirōdaḥ/ṣadasyavī, B.

(a') . aṁ, B.
(β') va |, B.
(γ') . aṁ, B.
(δ') dharmmo, B
(ε') khasya, B.
(ζ') Kṣīṇa, B.
(η') ṃ, B.
(θ') nta, B.
(ι') ṁ, B.
(κ') . aṁ, B.
(λ') ṣā, B.
(μ') ṃ, B.
(ν') ṃ |, B.
(ο') vadhyā, B
(π') ṇaddh, B,
(ϱ) ṃ, B.
(σ') ṇṭṭh, B(ṇaṇṭh).
(τ') . aṁ, B.
(υ') kṣ aṁ, B.
(φ') vo, B.
(χ') ṇyā, B,
(ψ') kṭṭyā, B.
(ω') ṬṢ, B.
(aα') ṃ, B.

Sarasvatīvilāsa.

nakhaprakṛitidūshakānāmnirvāsayogadīkṣā.(a)
Prakṛitayogasvabhāvyamātyadurgaka
shadaṇḍarāṣṭramitrāṇāmprakṛitiprāpti
nyevāpraṇidhānādau.(b) Samvanamopa
v. jīvinahvāshīkaraṇākarmopajīvinah
Itīsāhasākhyāpadasyavidhiruchya
te. TallakshaṇamāhaNāradah:—
> Deshajātikulādīnām
Akroshamvyaṅgasamyutam;
Yadvachahpratikūlārtham
Vākpāruṣhyamtaduchyate.
> Pāruṣhyamrūkshikaraṇam. Vachāmana
sorūkshikaraṇamvākpāruṣhyamvyaṅga
samyutamādadhyārthayuktam. Pratikū
lārthamudvegārtham. Ayamarthah.
Himsakāhprāchyāitīdeshākroshah.
Viprāstvanāchārajātīyākroshah. Mātṛ
shūnyāVaishvāmitrājātikulākshepah.
Ādigrahanātsvarūpākshepopigrihyate.
Yathātvamvidyāshūnyaitivyaṅgasamyu

(ó) rhoryaphah, B
(ú) nt, B
(ý) thye, B.
(ó) ná, B.
(é) ddha, B
(ź) tau, B.
(ó) rvá, B.
(ú) ye, B.
(é) ryyth, B.
(ý) spa, B.
(ź) ttha, B
(ó) he pa, B.

Sarasvatívilásas.

tambhagiṅyádigamanáropahsuráposítyá
limahápátakábhiyogáshéha. Tatradanda
vidhimáha Bṛihaspatih:—
Samajátiguṇánáṁtu
Vákpárushyáparasparam:
Vinayovihitashshástre
Pañcaarthitrayodasha.
Játimátrasámyevishesháṁháha Manuh:
Samajátasarveshám
Dvádashaivavyatikrame:
Vyatikramovágvyatikramahvákpáriu
shyanitiyávat. Vágvyatikramasyapra
rváparyádivishesháhávedvayossamado
shayordvádashapanodandobhavatityá
rthah. Ataevasumantuh:—
Párushyadoshávritayor
yugapatsampravrittayoh:
Vishesháshchemnadṛishyeta
Vinayaśśyátsamástayoh.
Vinayodamah. Vishesháhadarshanetuta
dánusáreṇavishamaevadamáhśyádi

(α) γος, B.
(β) δηγει, B.
(γ) δ μου, B.
(δ) μέ, B.
(ε) δ μου, B.
(ζ) δεδέ, B.
(η) δεδαι, B.
(θ) δηα, B
(ι) δ μου, B.
(κ) space for a letter, B.
(λ) δα, B.
(μ) δπιά, B.
(ν) γο, B.
(ο) πάν[illegible]πιπιλλακο, B.
(π) ου, B.
(ρ) αδια μου, B.
(ς) κ, B.
(τ) π, B.
(υ) γο, B.
(φ) πίπ, B.
(χ) π, B.
(ψ) ου, B.

Sarasvati vilása.

Tyabhipráyah. Ataeva Brihaspatih:-
Samánayássamodanado
Nyúnesyádadvigunássmritah:
Uttamasyádhikahprokto
Vákpárushyeparasparam iti.
Atravisheshamáha Náradah:-
Púrvamákshárayevyastu
Niyatassyátsadoshabhák:
Pashchádyassopyavaskári
Púrvetuvinayágamuh.
Púrvákshárananimittakovinayahpash
chádákshárananimittavinayádabhya
dhikobhavatityarthah. Atravisheshamá
ha Vishnuh: Tulyakálamrúkshayoss-a
maevadandaiti. Atra Yájnavalkyah:-
Satyásatyánuyathástotrair
Nyúnángendriyarogiṇám:
Klesheshvaroticheddandyah
Sánárthatrayodasha.
Nyúnángáhkunyádayah. Nyúnendri
yáhkánádayah. Roginahkushthyádya

(ऄ) kta, B.
(ब') yamohanaṃ, B
(य) cha, B.
(ऽ) ráḥ, B.
(ऽ) varṇa pra, B.
(ऽ') jya [cha as in letter], B.
(ा) va, B.
(ि) kra, B.
(ी) shya, B.
(ु) tta, B.
(ू) tmi, B.
(ृ) ryo, B.
(ॄ) shcha, B.
(ॅ) dda, B.
(े) tyadhikaṃ, B.
(ै) kta, B.
(ॉ) bha, B.
(ॊ) ktvá, B.

yah.
Dandapranayanamkáryam
Várnajátyuttaráḍharaih:
Dandapranayanamdandavidhánamiti
Bhárúchih. Dandapranayanampraḳarshe
manayánamúharamiti Vijñáneshah. Va
rnáshehajátayashehauttaráshchádha
ráshchavarnajátyuttaráḍharáuttaráḍha
ravarnávarnajátyapiekshayádandapra
nayanamkáryamityarthah. Yatthámúr
dhávasiktam Bráhmanárthinam Kshá
triyáduthkrishtam chákrasya Bráhma
nah Kshatriyákshepanimittápanchá
shatpanátmakátkinchidadhikampan
chasaptatyátmakamdandamarhati. Kshá
Kshatriyápitamákrishya Bráhmaná
kshepanimittáchchhatadandádúnam
panchasaptatimevadandammúrdhá
vasiktopitávákrishya tamevadandama
rhati. Múrdhávasiktambáshṭádayo
pipárasparákshepe Bráhmanakshatri

(α) ngoh, B.
(β) ngy, B.
(γ) dha, B.
(δ) ou, B.
(ε) ndzah, B.
(ζ) nfa, B.
(η) sh, B.
(θ) ndah, B.
(ι) ndá, B.
(κ) nya/, B.
(λ) fra, B.
(μ) ma, B.
(ν) tsi, B.
(ξ) mmá, B.
(ο) mmye, B.
(π) sta, B.
(ρ) ntthá, B.
(ς) ntthe, B.
(σ) shagwu, B.
(τ) shyá, B.
(υ) ntthan, B.
(φ) va, B.
(χ) shishe, B.
(ψ) jnyá, B.

yaṟáḥparaspará(ā)kshepanimittakáyathá
kramenadandauveditavyau. Evamanya
trápyúhanúyam(ī). Atra Vishnuḥ:-Prátilo
myenapárusthyedvigunódama(ū)iti(ṟ). Aya
marthaḥ. Dviguṇatriguṇádhamáḥbrá
hmaṇákshepakárinoḥkshatriyavaish
(ḷ)yayoḥpaṇchásha(ḹ)tpaṇápakshayáduri
guṇáḥshatampaṇá(ē)triguṇássárdhasha
tampaṇádandoveditavyeti(ai). Yathóha
yájñavalkyaḥ:-
Prátilomyápavádeshu
Dviguṇá(o)triguṇádhamáḥ:
Várṇánámánulomyena
Jaghanyómadhyamóttama(au)iti Vijñáne
shvaḥ:-Evamvitchhúdrayorapikshatri

(á) yántarata, B
(B') ya, B.
(γ') ona, B.
(δ') na, B.
(É) ncha, B.
(Z') ta, B
(η') kam, B.
(θ') tchchhá, B.
(í) ká, B.
(K') dha, B.
(λ') ya, B.
(μ') jnya, B
(ν') kshi, B.
(ξ') dha, B.
(π') kya, B.
(ρ') rddhe, B.
(σ') tre, B.
(τ') tá, B.
(ú') hpna, B.
(φ') ona, B
(χ') Sa, B
(ψ') kshepaad, B.
(ω') rddhi, B.
(aά) Brihaspatikshétraad, Sarva folla
ing it, B.
(β'β') Sata, B.
(γγ') ayya, B.

xiii. Sátrexv. díkavyam Shúdrasya Vaishyá kroshena Shatam evam ctiramúlyam. Ná, B (by mistake, take from ll. iii. iv. v., above).

xvi. chi|rinásheta, B

Sarasvatívilása.

yádanantaránta rayostulyanyáyátayá(a) shatamadhyardhashatamchayathákra(3)
menakshatriyákroshevedítavyam. Shú
drasyavaishyákroshesha tam.(4) Evámita(5)
v. ramúshyam Yaducktam Mananá:—
Páncháshadbráhmanodandyah(6)
Kshatriyasyábhishamsane:
Vaishyasyatvardhapanchásha(7)ch
Chhúdredvádashakodama iti.(8)(9)
x. Atravisheshamáha Yájnavalkyah:—(10)
Bálugrívánetrasakti(11)
Vináshevácchikedamah.(12)
Shatyastadarthtikahpáda(13)
Násákarnakarádishu.
xi. Shatyashshataparimitodandah.(14)(15)(16)(17) Pádá
divácchiketadarthtikahpanchásha tpani
kodandaityarthah. Tívrákroshevishe
shamáhasalva:—(18)
Tápanívaih(19)(20) kritekshepe
xx. Dandomadhyamasáhasah:
Upapátakayuktetu

(á) klie, B.
(β) ddhya, B.
(γ) má, B.
(δ) de, B.
(ε) gáh, B.
(ζ') md, B.
(η') ráeho, B.
(θ) ka, B.
(ι') spw., B.
(κ') máltuhyava-
chanádi, B.
(λ') ll, B.
(μ') di, B.
(ν') yet, B
(ο') shóg B.
(π') manasyá, B.

Sarasvatívilása.

Dápyahpraṭhamasáhasaṃ.

Upapátakayuktegoghnosítyevamadhik

śhipe.

Traividhyaṃripadevánáṃ

Kshepauttamasáhasaḥ:

Madhyamojátipúgánáṃ

Prathámográmaṇíshayoḥ.

Játipúgájátisaṅghóḥ. Atrapratipraṣava

máha Bṛihaspatiḥ:—

Guṇahínasyapáruśhye

Bráhmaṇonáparádhmuyát:

Patitampatitetyuktvá

Choráṃchoretivápunaḥ.

Vachanáttulyadoshássyád iti.

Vachanádityarthaḥ. Yatrábhiyogádau

páṇityádikamsádhayattatravachanád

doshonasyádityarthaḥ. Kvaṃshrutábhi

janadeshakarmashariráparitrimátrigu

ruvriddhádyadhikshepadarshaneca

tannibandhanochchávachadaṇḍavidhi

v. tíbarascanténiládavá, B.

(a') ya, B.
(β') sam., B
(γ) h, B.
(δ) yá, B.
(ε) ddhá, B.
(ζ) ane, B
(η) dyanì, B.
(θ) go, B.
(ι) bhú, B.
(κ) ta, B
(λ) le.pu, B.
(μ') thanah, B.
(ν) le, B.
(ο) me, B.
(π') he, B.

(a) yikáss(b) mṛitayoyadyapibahvyaássamuchcha
(c) yakáraissamuchchitáḥ. Asmábhistuesaṃ
pratitadanuṣṭhánábhávádvṛi(d)thágran
thavistaraṭaḥkimarthamityuparatam.

V. Itivákpáruṣhyákhyasyapadasyavilá
sáḥ.

Athadandapáruṣhyákhyasya(e) padasya
vidhiruchyate.

Parágátreṣhvabhidrohe
Hastapádáyudhádibhiḥ:
Bhasmádibhishchopaghátó
Dandapáruṣhyamuchyata(f) iti.

Atra Manuḥ:-

Ekshadandavidhiḥ(g) prokto
Vákpáruṣhyasyataṭṭvataḥ(h):
Atyúrdhvampravakshyámi
Dandapáruṣhyamiṛnayaṃ(i).

Yathá ha Parishishṭakáraḥ:-

Duḥkharaktamvranamabhaṅgaśh(k)
Chhedanambhedanamtathá:
Kuryádyahprániṇámtaddhi

(á) ṉch, B.
(β) a, B.
(γ) h, B.
(δ) bdáh, B.
(ε) fra, B.
(ζ) m, B.
(η) bhú, B.
(θ) nte, B.
(í) dyo, B.
(κ) mann, B.
(λ) ng, B (nasally).
(μ) h, B.
(ν) ṉṭaka, B.
(ó) k, B.
(π) tah, B.

TRIVANDRUM

Sarasivattvilása.

Dandapárushyamuchyata iti.

Vyásastu:—

Bhasmádináprakshepaṇam

Tádanaṃ(ā) chakashádiná:

Áveshṭanamchámshukádyair(ṁ)

Dandapárushyamuchyate.

Adishabdádrajahpraṇ(ḥ)kapurishádyairupa

gháṭashchasaṃgṛihyate(ṁ). Asyatraividhya

máha Manuḥ:—

Tasyápidṛishṭamtraividhyaṃ

Hínamádhyo(í)ttamá(ḱ)krámát:

Avagoráṇanissaṇ(ṅ)ga

Pátanakshatadarshanaiḥ.

Hínamadhyottamánámta

Dravyáṇámsamatikramát:

Tríṇyevasáhasányáhuḥ(ṁ)

Tatrakámekashodhanam. iti.

Nissaṇgapátanammishshaṇkapraharaṇaṃ

Tasyadandamáha Manuḥ:—

Tvagbhedakashshatamdandyo

Lohitasyatadardhakaḥ(ṛ):

(α) nnci, B.
(β) dápuya, B.
(γ) bhe/ep., B.
(δ) ne, B.
(ε) ya, B.
(ζ) ryá, B.
(η) da, B.

Sarasvatívilása.

Mámsabhettátushaṇṇáshkán
Právásyastvasthibhédakaḥ.
Mámsabhettávranakarteti Chandrikákáraḥ. Yamopi:—
Karnoshṭaghránapádákshi
Jihvámukhakarasyacha:
Bhedanochottamodando
Bhedanemadhyamoguruḥ.
Brihaspatirapi:—
Bhasmádináprakshipanam
Tádanamchalkashádiná:
Prathamamdandapárushyam
Damaḥkáryotramáshakaḥ.
Ishṭakáphalakádyaishcha
Tádanetudvimáshakaḥ:
Káryahkritánurúpastu
Sagneghátekshamobudhaiḥ.
Ishadandassameshṭuktaḥ
Parastríshwadhikeshucha:
Dvigunastriguṇojñeyaḥ

(α) tha, B.
(β) ṣpom, B.
(γ) ṣpom, B.
(δ) mésmni, B.
(ε) nddi, B.
(ζ) h, B.
(η) t, B.
(θ) ma, B.
(ι) nthi, B.
(κ) ṣpom, B.
(λ) tah|i, B
(μ) om, B.
(ν) sti|a B.
(ξ) apom, B.
(π) darsha, B.

Sarasvatívilása.

Prádhányápekshayábudhaïr iti.

Tadáha Yájñavalkyah:—

Bhasmapaṇkarajassparshe
Dandoolashapaṇassmṛitah:
Amedhyapárshṇinishṭhyúta
Sparshanedvigunassmṛitah.

Sameshvevampárastrishu
Dvigunastúttameshucha:
Hineshvardhadamomoha
Madádibhiradandanam.

Dvigunodamovimshatipaṇátmakah. Látyá
yanasturvishesheshamáha:—

Chhádrimútrapurishádyair
Apádyassachaturgunam:

Shadgunahkáyamadhyesyát
Múrdhnitvashṭagunassmṛita iti.

Spashṭorthah. Atrálátyáyanasturvákyá
rushyadandapraṇáramasmindandapá
rushyeatidishati:—

Vákpárushyeyatháproktah
Prátilomyánulomatah:

iv. pradaṇḍaka, B.

viii. guḥ | Yehaṃgurbahavo(x) yatha
Militā(z)shchhadmanāmānaṃ(η) |
Evaṃ nṛipovrichāri(θ)yaiva
Hanyāchchitraishchaketibhiḥ. Idaṃ=
Brāhmaṇeṭarasaṃvaṃvarmaṇiśhayaṃ | Na
śhāṇḍirostvartha(ι)daṇ dofiṇputtaṃ śāhaseve=
ditavyaḥ | Yena, B.

(a') t, B.
(β') rṇo, B.
(γ) maṇdassaṃ, B.
(δ) taḥ, B.
(ε) vā, B.
(ζ) shi, B.
(η) cha, B.
(θ) ryy, B.
(ι) rddha, B.
(κ) r, ow, B.
(λ) Bhe, B.
(μ) ṇta, B.
(ν) gabhedeṇa, B.
(ξ) t, B.
(ο) kshiyā, B.
(π) ṇāshchāya, B.
(ρ) t, B.
(σ) rṇo, B.
(τ) rddha, B.
(υ) gā, B.
(φ) tabhedeṇa, B.
(χ) chow, B.
(ψ) téti, B.
(ωω) t, B.
(αά) gú, B.

Sarasvatívilása.

Tathaivadaṇḍapáṛushye
Pátyádaṇḍáyatthákramaṃ:
Átráyáṇṇavalkyaḥ:—
Víprapúḍákaramchhedyam
v. Aṇgamabráhmaṇasyatu:
Ulqúṛṇe(ṅ)pratthamodaṇḍa(ṅ)
Samsparshetutadardhakaḥ(ṅ).
Atháha Bhṛiguḥ:—
Yenakenachidangená
x. Hiṃsyáchchhṛeyáṃsamantyajaḥ(ṅ):
Chhettavyaṃtattathaivásya
Tandlanoranushásanaṃ.
Dvijátimátráparádhesháidrasyáṇgachchhe
danavidhánádvaishyasyápikshatriyápa
káreṇa(é)stvayameva daṇḍaḥ tulyanyáya
tváditi Vijṇáneshaḥ. Ulqúṛṇávadhártha
muudyateshhastrádikeshúdrasyapunarut
go(ó)raṇepihastádichchhedanameva.
Páṇimudyamyadaṇḍaṃvá
x. Páṇichchhedanamarhati(ai) iti Manusma
raṇát. Ulgoraṇártthamshastrádispar

(á) menatu, B
(β). ons, B.
(γ) ntti, B (corrupt).
(δ) yy, B,
(ε) tgé, B.
(ζ) ká, B.
(η) ntus, B.
(θ) ai, B.
(ι) kakarol, B.
(κ) Lubliane, B.
(λ) reháshu, B.
(μ) & pus, B.
(ν). ons, B.
(ξ) kas B.
(ο) ngo pus, B.
(π) te, B.
(ρ) shayalé, B.
(ς). ons, B.
(τ) dya á, B.
(υ) ta, B.
(φ) t, B.
(χ) blue, B.
(ψ) tha, B.
(ω) é, B.

Sarasvatīvilāsa.

shāmetupratthamasāhasārtham[3] Svajātiya
vishayeṣvājñāvalkyah:—
Ulgurmehastapādetu
Dashavimshatikāsūdanau:
Pārasparāmtusarveshām
Shastremadhyamasāhasah.
Hiṃcha:—
Pādakeshāmshukekārol
Lunchhaneshupanāndasha:
Pādākāshāmshukāveshtā
Pādādhyāseshatamdamah.
Steshāmsamuchchayeshatamdandyah.
Stādusktambhavati. Pādakeshavasträkā
ranāmanyatamamgrihītvāyojhadityaka
rshati. Asaudashapanāndandyah. Amsh
shukenāveshtyagrādhamāpidyākrishya
yahpādenaghajayatitamdashapanānda
mdayeditiladbrāhmanavishayam.
Tathācha Yamah:—
Pādenapraharankopāt
Pādachchhedanamarhati:
Avanishtitivatodarpād

(α) dakhyam, B
(β) kha, B.
(γ) va, B.
(δ) pá u, B.
(ε) chpw, B.
(ζ) damál, B.
(η) m, B.
(θ) dy.át, B.
(ι) no, B.
(κ) sri, B
(λ) vanddamta, B.
(μ) chha, B.
(ν) yek, B.
(ξ) á, B
(π) t, B.
(ρ) tvavadheta, B.
(σ) Ná, B.
(τ) dena, B.
(υ) mpw, B

TRIVANDRUM PUBLIC LIBRARY

Sarasvatívilása.

Dvávoshthaachchhedayennripah.
Avamútrayatomedhram
Avameharayatogudam:
Kleshesheshugrihnatohastau
Chhedayedavichárayan.
Kleshesheshwekenahastenagrihnatopiyushha
yahastachchhedánavidhirdvivachaná
tgamyate. Shonitenavinádushkhám
~~kuran~~ Kurvankáshthádibhirnarah:
Dvátrimshatampanándyo
Dviguńamdarshanesyaja iti.
Vyakhyátartham:—
Karapaddantabhangecha
Bhedanekarnanásáyoh:
Madhyodanodovranoodbhede
Mritakálpáhatetathá.
Kinchha:—
Cheshtábhojanavágrodhe
Netrádipratibhedane:
Kandharábáhusakthánecha
Bhangemadhyamasáhasam.

(α) dʃow, B.
(β) li, B.
(γ) tak, B.
(δ) hɨ, B.
(ε) dʃow, B.
(ζ) ra, B.
(η) ryyanu, B.
(θ) prati, B.
(ι) ryá, B.
(κ) shru, B.
(λ) dya, B.

Sarasvatívilása.

Ekamgnatámbahúnámeka
Yathoktáddvigunodamah:
Ayamarthah. Yadápunarbahavomilitá
ekasyabhangádikamkurvantitadáya
sminnapaaráddheyoyodandandaucktahstatra
tasmáddvigunodandahpratyekamvedita
vyaiti. Atroshanáh:—
Yatranoktodamassarvair
Ánantyáttumahátmabhih:
Latrakáyamparijnáya
Kartavyamdandadháranam.
Ánantyáddandanárhavyaktínámitishe
shah.
Manushyánámpashúnámeka
Dukkháyaprashritesati:
Yatháyáthámahádukkham
Dándamkuryáttathátathá.
Abhighátetathácchhede
Bhedekudyávapátane:
Pánádáyyahpanchadasha
Vimshatimtadvyayamtathá.

(á) t, B.
(B') khkhothádi, B.
(γ) dyah, B.
(d) ndá, B.
(ε) kanthká, B
(z) n, B.
(η) kshi, B.
(θ) a|, B.
(ί) na, B.
(κ) sho, B.
(λ) ni, B.
(μ) khánngachhedanee
thá|da, B
(ν) m, B.
(ó) .aw., B.
(π) ra, B.
(ρ) .aw., B
(σ) .aw., B

Sarasvatívilása.

(a) Mudgarádinákudyasyábhighátevidára
nedvaidhébhávechayathákramampancha
panovimshatipanashehadanedoveditavyah
Apicha.

(3) Dúbhetvádigrihedravyam
Kshipampránaharamtathá:
(b) Shodashaudyahpanádápyo
Dvityomadhyamamdamam.

(4) Ayamarthah. Paragrihedukhkhajanakam
(c) ekádidravyamkshipanshodashapanán dápyah.
pránaharam(d) vishabhujangádikamkshe
panmadhyamasáhasam. (e) Yhinchaduhkhe
(i) chachoshitotpádeshákhám (f) dandah. (g) (h)
Yhshudrapashúnántudvipanapráyikram bhriy
mát. Yhshudrán ámpashúnámajávikaha
(k) renapráyán ámtadanedukhkhotpádanea
srikshrávaneshákhángachchhedane. (l) Shá
khásha bdenashringádikamnakshyate.
Angánipraside dhámi. (m) yathákramam dvipanashoh
tushpanoshtapanajitiaparádhaguruttvá

(a) hd, B
(β) khi, B
(γ) ndha, B.
(δ) nanch, B
(ε) ná, B
(ζ) nyákra, B
(η) pi'pu, B
(θ) la, B
(ι) dí, B
(κ) . aw, B.
(λ) . vya, B
(μ) prikshashuprch, B.
(ν) sa, B.
(ο) teh, B

TRIVANDRUM PUBLIC LIBRARY

Sarasvatīvilāsa.

Śloka.

Prarohishākhānāmshākhā
Skandaparvavidāraṇe:
Upajīvyadrumāṇāṁcha
Vinshaterdvigunodamaḥ.

Prarohishākhinovaṭādayaḥ. Atravinshatipaṇashchatvārinshatpaṇoshṭipa
ṇaityevamtrayodaṇḍāḥ(4) yathākramamshākhāskandhaparvavidāraṇebhavanti
Aprarohishākhināmapyupajīvyadrumā
ṇāmmātuliṅgādināmpūrvoktasthāne
shupūrvoktaevadaṇḍāḥ(8). Anupajīvyāprarohishākhishuvrikshekshudaṇḍalikā
dyaḥ. Śloka:—

Chaityasmashānasīmānam
Punyasthānesurālaye:
Jātadrumānāmdvigunō
Damovrikshetthavishruteḥ(9).

Spashṭorthaḥ. Atravishleshamāha
Manuḥ:—

Ānaspatīnāmsarveshām

(a) go, B.
(β) ta, B.
(γ) neti, B
(δ) dá, B.
(ε) i, B.
(ζ) ttha, B
(η) mutthárammaṇa, B.
(θ) hi, B.
(ι) dasyaye, B
(κ) bhagave, B.
(λ) ṇena, B.
(μ) te, B.
(ν) she, B.
(ο) Muni, B.
(π) pre, B.
(ρ) . ave, B
(σ) pre, B
(τ) ndiá, B.
(υ) . ave, B.
(φ) pre, B.

Sarasvatīvilāsa.

Ūṛabhōgāyatthāyatthā:
Tathātathādaṃaṃaṃkāryo
Hiṃsāyāṃavichāraṇa iti.
Atravishesha ṃāha Kātyāyanaḥ:—
Dehendriyavināshetu
Yathādaṇḍaṃprakalpayet:
Tathātushṭikaraṃjñeyaṃ
Samādhānaṃchaṇḍitaiḥ.
Sāṃaṃdāṃavyayaṃdāṃyaḥ
Kalahāyakṛitaṃchayad iti Bṛihaspatiḥ
smaraṇāt. Atrāpi tīpra
Sāvamāha Manuḥ:—
Chhinnenaṃyeyugechchhaṃne
Tīryakpratimukhāgati:
Akshabhaṃgechayānasya
Chakrabhaṃgetathaivacha.
Chhedanechaivayantrāṇāṃ
Yoktrapāṇetathaivacha:
Ākrandechāpyapreheti
Nadaṃdo Manurabravīt.
Shakaṭasthena apīti Kātyāyakrande. Apīti
plutaṃ. Dūrādāhvānavāchakatvāt. Apī

(á). ow, B
(β) wasarelya, B
(γ) naa, B
(δ) a, B.
(é) tra, B
(ζ) dra, B
(η) ganta, B
(θ) hadasya pw, B
(ί) wepw, B
(k) ayo, B.
(λ) ya, B.
(μ) t, B.
(ν) ow, B.
(ó) tyá, B.

ix. tidarasvatívilásedandapárushnyáthyadya

Ac

Sarasvatīvilāsa.

hitivāpāthah(a). Apaketyarthah. Apehityā
krandajityanenānākrandedoshajityava
gamyate.

Yatrāpravartateyugyam(b)
v. Vaigunyādbhrājakasyatu(c):
Tatrasvāmibhaveddandyo
Hinsāyāmdvishatamtathā.
Parivrājakogaritta(d).

Stipārushyākhyasyapradasyavilāsah.

x. Athadyūtasamāhvayākhyasyapradasya(e)
vidhiruchyate. Pūrvapratikaramechauryam(f)
nirūpitam. Dyūtasamāhvayāyāstulyayo
gakshematayāchauryānantaramsangatih
Atra Manuh:—
Prakāshametattaskaryam
Yaddevanasamāhvayau:
Tayornityampratiharen(g)
Nripatiryatnavānbhavet.
Taskaryamtaskaratvam(h). Brāhmanādi
(i)tvātshyan. Yatnavānbhūtvātaunivāra
yet. Tatsvarūpancha Nāradenoktam:—

(α) va, B.
(β) lvz B.
(γ) hva, B
(δ) kvé, B.
(ε) dyo, B.
(ζ) na, B
(η) ta, B.
(θ) ddhvi, B.
(ι) vmme, B.
(κ) tvé, B
(λ) ow, B
(μ) ow, B.
(ν) ow, B.
(ξ) fra pw, B
(ο) tte, B.
(π) ow, B
(ρ) kpw, B.
(σ) dá pw, B.
(τ) vya, B.
(υ) jnah, B.
(φ) h, B.
(χ) h ow, B.
(ψ) ranw, B.
(ω) metí, B.
(αά) tí, B.

Sarasvatí vilása.
Akshatádhrishaláká(a)dyair(b)
Devanamji(y)nmakáritam:
Panakraudávayobhisheka(c)
Padamdyúta(d)sámálvayam(e).
Akshákhpráshakáh(f). Vádhrishcharmaparí(g)
lákáchamirmitápátre(h)tikechit(i). Shaláká
dandádimayodírghachaturashrán(j). Vi
ttáitikechit(k). Lákhapátryám(l) praví(m)ttai
revadevanát(n). Sheshamsugaman. Dyúta
samálvayayorbhedaláprakaran(o)ádávi(p)
ktah. Yadvásangatyamantaram(q)púrva
prakaranoktachaurya(r)vishayerájña(s)anum
tirnástijihánumatirastitiyossangatih(t).
Tatthahi. Dyútammishiddham Manuná(u)
Satyashauchadhanápaham:
Abhyamujñátamanyaistu
Rájabhágasamanvitam.
Sabhikádhishthitamkáryam
Taskará(v)jñánahetuná(w) iti.
Tatthávákitavorájñi
Datvábhágamnyatthoditam:
Prakáshamdevanamkuryád(x)

(α) te | da, B.
(β) Bzuha / resp., B.
(γ) na, B.
(δ) damasáolama, B.
(ε) no, B.
(ζ) . ow, B.
(η) i'pw. pikkvhaca, B.
(θ) h | , B.
(ι) ny y, B.
(κ) ti, B.
(λ) di, B.
(μ) shá, B.
(ν) ta, B.
(ξ) jine, B.
(ο) dataryaai, B.
(π) ryádlui, B.
(ρ) . ow, B

Sarasvatí vilása.

Evam dosho navidyáta (a) iti.
Samáhvayam prastutyáha Bríhaspatih (b):-
Dvandvayuddhenayalkashchid
Aprasádamavápnuyát (c):
Tatsaminápranádeyo (d)
Yastatraparikalpitah.
Ubhábhyámapiráje tatpranachaturthá
mshodátavyajityáha Vishnuh:-Dvan
dvayuddhesamáhvayepranachaturthám
shoráje dátavyajiti (e). Pranachaturthám
shaityane (f) nobhábhyámdátavyah (g) ká
raitipratyayátajityáhaBhárúchih. Atravi
sheshamáha Vishnuh:-Mallamahisha
varjamsamáhúitamjayinedadyát parájita
mpranamekápidadyáditi (h). Ayamarthah. Da
máhúitamsamáhvayávishitammallamahi
shamvarjayitvámeshalakukkutátittirá
dikammritamváhinamvájayinedadyát.
Yadinadadátiráje (i) nádápyajiti. Tatradyúta
sabhádhikárinovrittimáha Vishnuh:-Yda
kavriddhimgrihníyátsabhikajiti (j). Sabhi

(ά) kr, B
(β́) ow., B
(γ́) gy, B.
(δ́) dw, B.
(έ) glá, B.
(ζ́) yashaté, B.
(ή) ta pw., B.
(θ́) dpw., B
(ί) w, B
(κ́) wrikya, B.
(λ́) ow., B.
(μ́) kl, B.
(ν́) ow., B.
(ξ́) pa pw., B.
(π́) ow., B.
(ρ́) dw., B.
(σ́) ta, B.

Sarasvati vilása.

Kássabhyah. Dyútajityanuvartate. Vridbhi
parimánanámáha Yájñavalkyah.—
Glahesháthikavriddhistu
Sabhikah panchakamshatam:
Grihinyádidyútakárávád
Dhárddashakamshatam.
Paraspara samprattipattyákárakaparikshitah panoglahajityuchyate. Jatraglahe
tadáshirayádatikáshatapramitátadadhi
kapramánáveti Vijñáneshah. Vriddhir
vyavasyáusháthikavriddhih. Jasmáddyú
takárávátpanchakamshatámátmavriddhi
dhyarthamsáthikogrihinyáyát. Jtaránji
tadravyasyadáshamambhágamgrihnátyá
ditiyárat. Jasyakartavyamáha Vishnuh
Dyútamkárayetsabhikahdeyamchada
dyáttattrajitamiti. Jatthácha Náradah:—
Sabhikahkárayeddyútam
Deyamdadyáchchhatattkritam iti.
Atravishesháthamáha Yájñavalkyah:—
Jasamyakpálitodadyád

(α') t, B.
(β') ηechaitre, B.
(γ') k ow., B.
(δ') i ow., B.
(ε') . ow., B.
(ζ') t, B.
(η') . ow., B.
(θ') chchai, B.
(ι') . ow., B,
(κ') sabrit ow., B
(λ') . ow., B.
(μ') hanamphw, B.
(ν') khú, B.
(ο') naiow, B.
(π') tta, B
(ρ') chai, B.
(σ') ha, B.
(τ') t, B.
(υ') . ow, B
(φ') kiow, B.
(χ') na, B.
(ψ') a, B.

Sarasvatistvilása.

Ráynebhágamnyathoditam:
Jitamuudgráhanyejjetre
Dadyátsatyamnvachálishami iti.
Jitamuudgráhayetjitasakáshádudbharet.
Tajjetredadyát. Dyútakárinámnvrishwásár
thamsakritsakritsatyaváky amdadyát.
Atravishneshamáha Vishnuh: Jitoyadipá
ramsabhikáyamádadyádráju'ádápyah.
Adattarájabhágeprachchhamnedyúteji
tampanamjetrenadápayedíti. Spashto
rthah. Jayaparájayavipratipattaunir
nayahetumáha Yájnavalkyah:
Drashtárovyavaháránám
Sákshinashchatasvahi:
Dyútavyavaháránámdrashtárastae
vasabdhyástaevakitavárájnániyoktav
vyáh. Natusákshiprukaranoktáh. Na
tatrastribálavriddhakitavetyádinishe
dhosti. Shineha:-
Dyútamekamukhamkuryát.
Taskarajnánamakáramát:

(α) . αω, B.
(β) με |, B.
(γ) ιτιτι |, B.
(δ) τα, B.
(ε) δδι, B.
(ζ) δικαι, B.
(η) δια, B.
(θ) τα, B.
(ι) ττι, B.
(κ) να, B.
(λ) . αν, B.
(μ) ναναμα, B.
(ν) δι, B.
(ξ) δα, B.
(ο) τρω, B.
(π) μρω, B.

Sarasvatí vilása.

Ayamarthah. Ekamukhamekapradhána
kamrájádhyakshádhishthitamkuryát.
Hímarthampráyashchaurya árjitadhana
svakitavábhavantíti. Dyútadharmam
samálvayepyatidishati Yájñavalkyah:
Kshaevavidhirjñeyah
Pránidyútesamálvaya iti.
Kshaevavidhirglahesha(5)tikavridhdheri
tyádishah. Kapatádyútamadhikritya
ha Yájñavalkyah:—
Rájñáschitmanmirvásyáh
Kútakshopadhijívina iti.
Kútairakshádibhirupadhinámativa
nchanahetúnámmanimantaushadhá
dínáyedévyantitánshvapadenánkayi
tvárásht(r)ánnirvápayet. Kteshámcho
rabhedátshvapadánkamam. Nárada
stuvishesha mámáha:—
Kútákshadevinah(p)ápán
Rájárásht(r)adviváyet:
Kapatekshamálámábadhya

(α) ṇṇ, B.
(β) jíro, B.
(γ) ow, B.
(δ) ryya, B (apparently).
(ε) tantadyátaṃe, B.
(ζ) ow, B.
(η) yy, B.
(θ) ti ṇṇ, B, with space left.
(ι) dyálu, B.
(κ) de, B.
(λ) shánni, B.
(μ) lu, B.
(ν) dyaṇṇa, B.
(ξ) chcha [illegible] ṇṇi, B.
(π) ṣa, B.

xv. hvagaṇi, B.

xvi. ṣaḥ + Shríyainamaḥ | atha, B (in Telugu letters).

Sarasvativilása.

Sahyeshámṛvinaya(ś)ssṃṛita iti.
Atra Vishṇurvishesheshamáha:- Gaṇjika
chármakádayah(ś) pratárakávivásyá iti.
Gaṇjikogaṇjáphalenavyavaharati.(y)
v. Chármikashcharmaṇávyavaharati. A
tra Bhárúchih(ś):Gaṇjikachármikagra
haṇenaubhayorevanacháturyesaṇjáta
ṃekavishayatvechauryameveti(ṇ)áraya
ti. Ayambhávah. Gaṇjikádivyavahṛire
x. kaivakitavá(ś). Itarastuvaṇchanáṇyako(ṭ)ire
vetigaṇjikádayonadaṇḍyáapitu(k)lishá
g(x)nirvásyáiti. Atasheha Dyútammishri
dlham Manumetyádivachanajátamka
patádyútavishayamitimantavyam.
xv. Itidyútasamáhvayákhyasyapradasya
vilásah.

Athasaptadashavivádapadashesha
tayádandavidhiruchyate. Yájṇavalkya
Sandigdhárthamsvatantroya(ṇ)s
xx. Sádhayedyaśhehanishpatet:*
Nachálútovadetkiṇchid

(α') Dhi, B.
(β') damsmuri, B.
(γ') day, B.
(δ') dpow, B.
(ε') m pw, B.
(ζ') dhi, B.
(η') Kri, B.
(θ') chairlli, B.
(ι') h, B.
(κ') hmi, B.
(λ') dpw, B.
(μ') tai, B.
(ν') nvákepep., B.
(ξ') rettatpa, B.
(ο') hiblia, B.
(π') nol Deshá (gh.3, nest/h) B1

Sarasvatí vilása.

(a)Hlínodanyadyashehasás(b)mritah.
Sapanashehedvivádassyát
(f)(g)Tatrahínantudápayet:
(z)Dandanehasvapanaehaiva
Dhanimedhanameracha.
Adhyádínámvihartáram
Dhaninedápayeddhanam:
Dandanehatatsamamráje
Shaktyapekshamatthápivá.
(z)Pranashtadhigatamdeyam
(j)Vripenadhaninedhanam:
Vibhávayenachellingais(c)
Tatsamamdandamarhati.
(k)(x)(l)Shaulkikaissthápapálairvá
Nashtápahritamáhritam:
(v)Arváksamvatsarátsvámí
(o)Haretaparatonripah.
Prapannamsádhayannartham
(u)(ó)Navárayonripatibhávet:
Sádhyamánonripamgachchhan
Dandyodápyashchatadddhanam.

(á) vá, B.
(β́) r, ow, B
(γ́) ta, B.
(δ́) ji, B
(έ) stan, B.
(ζ́) mádá, B.
(ή) ..., B.
(θ́) ..., B.
(ί) dya, B.
(κ́) ..., B.
(λ́) ..., B.
(μ́) ..., B.
(ν́) ..., B.
(ό) k, B.
(π́) ..., B.
(ρ́) ..., B.
(σ́) ..., B.
(τ́) ..., B.
(ύ) ..., B.

Sarasvativilása.

Rájátusváminamvipram
Sámtvanenapradáþayet:
Deshácháreṇachányámstu
Dushtánsamſídyaḍáþayet.

Yájṇavalkyaḥ:—

Bhreshashchenmárgitedatte
Dáþyodaṇḍamchatatsamam:
Ájívanṣvechchhayádaṇḍyo
Dáþyaṣaṇmechápisodayam.

Manuḥ:—

Abhávayandaṇḍamdáþyo
Dúshaṇaṇṣákshiṇámsphuṭam:
Bhávitaṣṣákshiṇovarjyáṣ
Ṣákshidharmániráḳritáḥ.

Yaṣyadriṣhyetaṣaptáhád
Uktaváḳyasyaṣákshiṇaḥ:
Rogagniryṇáṭimaraṇam
Riṇamdáþyodamaṇchaṣaḥ.

Þrithakþrithagdaṇḍaníyáḥ
Ḳúṭaḳṛitṣákshiṇaṣtathá:
Vivádáddviguṇamdaṇḍam
Vivásyobráhmaṇáṣṣmṛitaḥ.

(α) k mw., B.
(β) k, B.
(γ) mdyáh, B.
(δ) shé, B.
(ε) ké, B.
(ζ) jé, B.
(η) mé, B.
(θ) dam | éta (pl. xx.), B.

Sárasvatívilása.
Anágamantuyobhunkte (d)
Bahúnyabdashatámyapi:
Chorodandenatampápam
Dandayetprithivípatih.
v. Yájnavalkyah:—
→ Anritetuprithag (b) dandyá (y)
Rájnámadhyamasáhasam:
(ó) Doshásheddamritambhúyur (é)
Nijuktábhúmikarmani.
→ x. Pratyekantujaghanyáste (z)
Vinayáhpúrvasáhasám: (ó)
Maulavriddhádayastvanye
Dandagatyáprithakprithak.
→ Vinayáhprathámenaiva
xv. Sáhasenánritesthitáh:
Bahúnántugrihítánám
Nasarvenirnayamyadi.
→ Shuryurbhayádvádabhádvá
Dandyástúttamasáhasam:
→ xx. Stadajnánavishayam,

(a') te, B.
(β') ꝑpuw, B
(γ') mattá, B.
(δ') Kshal, B.
(ε') ndo, B.
(ζ') Mahagk, B
(η') thá, B
(θ') ꝑpuw, B
(ι') Shelue, B.
(κ') tte, B
(λ') dpuw, B

Sarasvatīvilāsa.

>Śrīrtiḍeyadibhedāssyād
Dandyāstuttamasāhasam itī Śabdyaya
>nasmaraṇāt. Evannajñānādīnāmaritavacha
neśākshyādīndandanayitvāpunassīmāvichā
rāḍipravartayitavyaḥ.
>Ajñānōktadandayitvā
punassīmāmvichārayed iti.
>Maryādāyāḥprabhṛtedecha
Sīmātikramanetathā:
>Śrutistrasyaharaṇedaṇḍā
Dhāmottamādhyamāḥ.
>Nārādaḥ:—
>Māśhrāmgāmdāpayeddaṇḍam
Grāmāśhāmaḥśīmnāṭhā:
>Śatthājāvikavatsānām
Daṇḍāssyādardhamāśhakāḥ.
>Bhakshayitvopavishṭānāmnāmn
Yathoktodvigunodamāḥ:
>Ayamarthaḥ. Yadipashavaḥparākshetre
sasyambhakshayitvātatriaivanivasanta
shsheratetathāyathoktāddaṇḍādvi

(α) di, B.
(β) shá, B.
(γ) tá, B
(δ) ná, B.
(ε) thye, B.
(ζ) tpw., B.
(η) ntthe, B
(θ) nanw, B.
(ι) stá, B.
(κ) dya, B.
(λ) pi, B.
(μ) tra, B.
(ν) keshanw, B.
(ο) ke, B.
(π) tau, B.

Sarasvatī vilāsa.

gurvodaṇḍoveditavyaḥ.

Samaneshāṃvivitepi

Kharoshṭrammalinīshīlasamaṃ:

Viṭṭonāmaavarueddhastriyāpurachuroḷlū

pradeshaḥ.

Yávatsasyaṃvināśyeta

Jávatsyātkshetrinalpalāḷam:

Gopasyādyastugomitu

Purvoktaṃdaṇḍamarhati.

Yomigosvāmi..

Patitgrāmaviṭṭante

Kshetredoshonavidyate:

Alkāmatallkāmachāre

Choravaddaṇḍamarhati.

Latramahokshāhastyashvāndhaḷadhira

kubjāgantukāshchatushpratiṭṭenadaṇḍyā

iti Vishnuḥ. Yassamarthovisaṃvadetsa

rvasvaharaṇaṃdaṇḍāstasyapurāṇniravā

saiti. Samarthassamayampālayitaṃ

shaktomukhyaitiyávāt. Yājñavalkyaḥ.

Abhakshyenadvijamdúshyan

(α) nw pw, B.
(β) ta, B.
(γ) wya, B.
(δ) re, B.
(ε) yé, B.
(ζ) Karave, B.
(η) ke, B.
(θ) ehwádhsanga:
nda aaga/reh, B.
(ϑ) ya, nw, B.
(ι) ke nw, B.
(κ) ta, B.
(λ) ga, B.
(μ) ra, B.
(ν) tpwu, B.
(ο) fuga, B.
(π) ke pw, B.

Sarasvatívilása.

Dandyauttamasáhasam:
Madhyamamukshatriyamvaishyam
Prathamam(a) shúdramarthikam.
Kútasvarnavyávahári(b)(c)
Vimámsasyachavilrayá(d):
Tryangalínastukartavyo
Dápyashchottamasáhasam.
Ayamarthah. Rásavedhádyádkitavarno
tkarshaihkútaisvarnairvyavahárashúlak
vimámsasyakuttsitamámsasyaáshvádisam
bandhasyakirayashílahchashábdátkútá
rajitadivyavahárite(e)chasarvefiratyekam
másákarnakaraistribhiramgairhúnáshká
ryáh. Chashabdáttryangachchhedana
samuchchitamuttamasáhasamdandam
dápyáiti Vijúáneshah. Yatthuktam
Sarvakantakápáfishtham
Hemakáramtufárthivah.
Pravartamánamanyáye
Chhedayellavashákshurair iti.

(α') Chio, B.
(β') να, B.
(γ') φρω., B.
(δ') πε|ι, B.
(ε') πάπαπάπα, B.
(ζ') φρω., B.
(η') λε, B.
(θ') πα, B.

Sarasvati vilása.

Tadevabrahmanaraajasvarnavishaya
miti Vijnaneshah.

> Yaa(1) Jaramchoretyabhidadan
Dayahprunchashatamdamam:
Uprajivyadhanammunchams(2)
Tadevashtagunaikritam(3) iti Vajnava
lkyah.

> Manushyamaranekshipram
Chooraratkilbishaibhavet:
Pranavatsiimahatsvartham
Yogatjoshthtrahayadishu.

> Shudrakanampashunantu
Himsayamdvishatodamah:
Panchashattubhiaveddandash
Shubheshumrigapakshishu.

> Gardabhajavikanantu(4)
Dandashyatpanchamashakah:
Mashakastubhaveddandash(5)
Shvasukaramipatana iti.

> Rajnahkoshapahartrimshcha
Pratikuleshuchasthitan:

iii. dalẹ. ỵathá | á_, B

(α) ḥ_, B.
(β) Parinyaṃchẹ, B.
(γ) jáṛaṛw, B
(δ) ṛyẹ, B.
(ε) dyạ, B.
(ζ) rwṛw, B.
(η) ṛee, B.
(θ) chá, B.
(ι) krú, B.
(κ) ṇga, B.
(λ) ṇtthe, B.
(μ) ráya, B.

Sarasvati vilása.

Ghátayedvividhairdandair(ṁ)
Ákiṉáṇchopajápakán iti.
> Átravishesháṁśa Váradah:—
> Ayudhánnyáyudhúyánám
v. Váhyádinváhyajívinám:
Vaishyástrínámalaṉkárán
Vádyamátoryajívinám.
> Yachchayasyopakaranam
Yenajívanti(ṛ) tikáryakáh:
Sarvasvaharaṇepyetan
Várájáharttumarhati.
> Mritaṉgalagnavikretur
Gurostadayitusthitá:
Rájayánásanároḍhur
Dandauttamasáhasah.
> Smrityantaram:—
> Dvijátilingináshshúdrán
Ghátayen Manurabravít:
Arthaipráláṗamánantu
Kárayennavibhávitam.
> Dápayeddhanikasyárttham

(á) de, B
(β) mśha, B
(γ) vidhánáṁ, B.
(δ) rṇá, B
(ε) ndha, B.
(ζ) śpṛṣ, B
(η) Tánlcka, B.
(θ) ndha, B.
(ι) kṛ, B.
(κ) talc|ṇ, B.
(λ) ndha, B.
(μ) śyáṁma, B.
(ν) śpṛṣ, B
(ο) rṇaṁ, B.
(π) cheṭí, B.
(ρ) .m, B
(σ) śyáha, B.

Sarasvati vilása.

Dandaveshanchashaktitah:
Atra Medhátithinádashamángadandadá
násamarthádharmanavishayamityuktam
Shárírashcháthadandashcha
Dandastudvividashcháshmritah:
Shárírastádanádishtu
Harantahprakírtitah.
Lákanyáduistvarthadandas
Sarvantaudáhrita iti.
Shárírodashadhápraloto
Myarthadandastvanekadhá:
Atra Manuh:-
Lashasthánámidandasya
Manushsvávyambluvobravít:
Ulpastamudáramjihvá
Hastapádauchapanchaman.
Chakshurmásáchakarnecha
Dhanamdehastathaivacha iti.
Asyárthah. Ulpastham strípumsayorlinga
m. Jannigrahogamyágamanechaurye vidá
ranamjatharasyaárániviruddhi tikechit

(α'). ουω, B.
(β'). ουω, B.
(γ'). ουω, B.
(δ'). ουω, B.
(ε'). ουω, B.
(ζ'). ουω, B.
(η') πάρω, B.
(θ') vadhya/refi, B
(ι'). ουω, B.
(κ') dhámántos, B
(λ') vedáh, B.
*(μ') chetí, B.
(ν') dya, B.
(ξ') gyá, B.
(ο') Gá, B

Sarasvatívilása.

Vákpárushyejihvách hedanam(a) Dandapá
rushyehastayoh. (b) Jatraivapádaprahará(n)á
dampádayoh. Gopyanirékshan(n)ádauchakshu
shoh. (c) Parastrístanámuliptagandhágh(r)á
(n)ádaun(n)ásiká(n)yáh. (d) Rájamantrashravan(n)á
daukarn(n)ayoh. (e) Dhan(n)ápahar(n)anedhanasya. (f)
Mathúpátakádaudehasya. Ayan(n)achavidhik
kshatriyavitshúdrán(n)ámyatradan(n)davi
shesh(n)ónábhihitahtatraján(n)átavyah. (g) Brá
hman(n)astvakshatovádhyajityuktampra
k. Dvividhodan(n)dajityupalakshan(n)artha
m. (i) Vidhántarasyápismritatvát. (k)
Shirasomun(n)dan(n)das
Jasyanirvásan(n)ampurát:
Lalátechábhishastán(n)kah
Prayán(n)amgardabhenachá(l) iti. (m)
Jatrabrálman(n)asyetyarthah. (n)
Mandyamprán(n)antikodan(n)do
Brálman(n)asyavidhíyate: (o)
Stareshántuvarn(n)án(n)am
Dandahprán(n)antikobhaved(p) iti Manus

(α) πι α, B.
(β) λι, B
(γ) τιι ρω, B.
(δ) τιτάν μα, B
(ε) λι, B.
(ζ) χλυ ά, B
(η) κοκά, B.
(θ) δαι, B,
(ι). οιω, B.
(κ). οιω, B.
(λ) ακ ᾶ, B.
(μ) παναλαμπ, B
(ν) κλάγγα, B.
(ο) Ἀάχιά ρω, B.

COMMENDUM PUBLIC LIBRARY.

smaraṇát.
Hṛitampraṇāshṭamyodravyam (a)
Parahastádaváṗnuyát:
Anivedyapraṇipedaṇḍyas (3)
Sátushaṇṇavatimpraṇáṇ. (4)
Deshamkálamchabhogamcha
Jñátvánashṭebalábalam:
Dravyánámkushalábrúyur (2)
Yattaddáṗyamasamshayam.
Shánakaumáraudravyenashṭehrásamu (b)
pagate. (c) Dravyánámkushaláhodravyavri (d)
ddhikshayábhijñáḥ. (e) Deshamkálamupa
bhogamnashṭadravyasyasárásárataṁ
paríkshyayatkalpayantitadasamsha (f)
yamshilpinoddáṗyáḥ.
Arghapraksheṗanádvimsham
Bhágamshulbhamharenniṛipaḥ: (g)
Vyásiddhamrájayogyamcha
Vikríṭamrájagámitat.
Vyásiddhamanyatranavikreyamitipra (h)
tishiddham. Ráṇárájayogyammánikyá (i)
dyapratishiddhamapi. Tathácha Váradaḥ

(α) rá, B

(β) yá, B.

(γ) tiviaha, B.

(δ) vidhithidasavasha.

Hadandandhi,

xafa, B.

(ε) mea|, B.

(ζ) dhi, B.

(η) midi'ow, B

xi. seda, B

xii. ndashesharí, B.

TRIVANDRUM PUBLIC LIBRARY.

Sarasvatívilása.

Mithyávadampárimáṇam
Shulkasthánádapásaran:
Dápyastvashṭaguṇanyashcha
Sanyájakrayavikrayo (ó).
v. Vyájnávallayah:—
Tadekasthaladánshulkam
Grihnandápyahpanándashu:
Bráhmanaprátiveshyánám
Tadevánimantrane.
x. Shráddhádávitisheshah.

Itisarasvativilásesarvasheshodaṇ
- davidhih (ṭ).

Atharvakírnakákhyasyapadasya
vidhiruchyate. Púrveshusaptadashasu
xv. prakaraneshuvyavahárasyacharaturvya
pitvampratipáditam. Charturvyápinámna (é)
arthipratyarthisabhyádiráyarúpánava
yavánamshcharaturvyápnotiti. Atrápra
kírnakákhyenerivádapadenavyavahárá
xx. ṇnrájaikaniyatatvamitisaṇgatih (ṇ). Ta
thácha Brihaspatih:—

(á) de, B.
(B') shri, B.
(ý) m pw, B
(ó) m|i, B.
(é) dapadá pw, B.
(ś') ndí, B.
(ń) mí, B.
(ṭ) ttá, B.
(í) kra, B.
(ḱ) mí, B.
(λ) shcha, B.

Sarasvati vilása.

Ishavádikritah prokto
Vyavahárarassamásatah:
Nripásharayampravakshyámi
Vyavahárám(3) prakírnakám(5) iti.
Ishajitisaptadashavi(4)dhapadátmakah.
Rájáshrayatvam Váradáha:-
Prakírnakepunarjñeyá
Vyavahárán ripáshrayáh:
Rájñámájñápratighátas
Tatkarmakaranáricha.
Puraprannásasambhedáh
Prakritinámtathaivacha:
Páshandanaigamashreni(7).
Gaṇadharmavipāryayah.
Pitápuetravivádáshcha
Prayáshchittavyavatikramáh(8):
Pratigrahavilopashcha
Lopáshramin(6)ámapi(8).
Dharmasankaradoshashcha
Tadvrittinigamastathá:
Nadrishtamyachchapúrveshu

(α') kpwu, B.
(β') nanuKá, B.
(γ') dhanaolu, B.
(δ') nanú, B
(ε') ugu, B.
(ζ') kuannu, B.
(η') .uu., B
(θ') jú:dkapra, B.
(ι') jú:dá, B
(κ') ŋanáŋai, B.
(λ') ŋinai, B.
(μ') dúwu, B.
(ν') ŋitwála, B.
(ο') lí'Blá, B.
(π') .uu., B

Sarasvatī vilāsa.

Sarvamtatsyātprakīrnakam iti.
Stadvachanam(a) Nāradīyam. Nāradapraoktā
shtadashavivādapadamadhyagatassa
ptadashavivādapadeshuyanmoktamta
devapraklrnakekathitam. Asmadīyasmr
tiniban dhāstusarvasmrītisamuchchaya
itilādanusārenapratipādyatvetattadolkā
nikshārashāttatratatravivādapadeshu
jāikaniyatāpivyavahāraāmirnītatva
travyavahārapadeprakīrnakākhyenna
dīyagranthānusārenachayatpūrvamno
litamtadevakathyate. Tathāhi. (b) Rājnāmi
jnāpratighātaiti. Asyārthah. Rājnoa
smaibrāhmanāyakshatriyāyavaishya
yavāetavadadravyamdeyamitijnāpaya
mdattāyāmyastunakarotitenadravy
vyamtasmaindāpayitvātaddviguna
dandyaiti. Tathāha Vishnuh:-Ajnāpra
tighātedviguno damaiti. Ayamarthah.
Dviguna itidvaigunyoktyaivājnaptam
dravyamtasmaidāpayitavyamitijnāpaya
taiti Bhāruchih. Tatkaranamiti.

(á). ow, B.
(β'). ow, B.
(γ́) shwaratha, B.
(δ́) tíniteshámuhaw, B.
(έ). ow, B.
(ζ́) ni, B.
(ή) i ow, B.
(θ́) bdá, B.
(ί) gha, B.
(κ́) ya, B.
(λ́) Jyá, B.

Sarasvatīvilāsa.

Asyārthah. Jasyarājñahkarmarājyam
tasya
karanam. (a) Mudrikāmagrihītveti shesha h.
Anādisiddhasannadhyakshatāmvrajati
tadanusārenadandaiti Vishnusmara
nāt. Purapramānasambhedāhpura
prasiddham. (b) Pramānānisādhanānāmha
styashtyāndhapadātiprabhritīnām. (c) sam
bhedahshatrunāmāvedanam. Marmod=
ghātanamstigārat. Prakritīnāntuamātyānampa=
rasparampaishunyakathanena Tathācha Samva
rtah:—
Mātyānāmchapaishunye
Puramāpraphedane:
Madhyamamchottamamchaiva
Dandaeshakramodita
Yatthākramampriakritīnampaishunye
madhyamasāhasam. (e) Purapramānanā
makathāneuttamasāhasamdandyah.
Chakārāchchhārirodandoyatthārhāyāti
Atrapaishunyashabdobhāveshyañña (f) (g)
ntah. Pishunasyābhāvahpaishunyam

(α') ανδα, B.
(β') νέ, B.
(γ') να, B
(δ') ναλὰ τεσλάνα (of. klvii.), B, originally: the
sitanedi. alexandri ana
alaeglh. vitti in the
nadugein.
(ε') ηde, B
(ζ') ηρεσ, B.
(η') σα, B.
(θ') ηι' σαν, B.
(ι') να, B.
(κ') ηι σαν, B.
(λ') λι', B.
(μ') khya, B.
(ν'). σαν, B.
(ο') τ, B.
(π') πτhyά, B.
(ρ') τ, B
(σ') νάchcha (of. xlii.), B.
(τ'). σαν, B
(υ') kägra (of. xvii), B
(φ') ραtέ σαν, B.
(χ'). σαν, B.
(ψ'). σαν, B.
(ω'). σαν, B.
(αα'). σαν, B.
(ββ'). σαν, B.
(γγ') shishu, B.

Sarasvatívilása.

Ṕáṣhaṉ̃dinaigamashreṉi
gaṽodharmaviparyayá iti
Asyárthaḥ. Ṕáṣhaṉdináṁdharmáḥpa
ttaṇeasmiṉsthaleṕáṣhaṉ̃dinaṁssthápayu
ṁ tavyáḥnaigamáḥapishreṇayopigaṇáḥapí
ty'adipratiniyatasthaláḥpiṁsthánáṁidhar
máṁpáṭiteṣhámviparyayáḥnatukumkáva
ṁ saṁtándolikáḥdayaḥ. Teṣhámsamayá
ṁ mapárkarmáḥkhyepratiṕrádikatvát. Teṣhá
ṁ mvivádánáṁmvádipratívádisádbhávem
machaturvyápitvassádbhávát. Ráj.ai
kaniyatatvábháváchcha. Ṕitáputra
vivádáṣhcheti. Ayamarthaḥ. Yaḥka
shchanabandigṛihítovádeshántara
gatováchirakálámuṣhitvásamágatyaa
ṁ saumamapitaasaumamputra ity'adipu
triputragrahaṇaṁṕátipatnyádénáṁu
ṁ palakshakaṁ. Asaumamapatiḥiyam
ṁ mamapatnity'adi. Atrasákshiṇona
ṁ santi. Svayamtunajánanti. Divyádi
kamnávatarati. Shapatth'adibliḥsho
dhayitumanuchitamiti. Atashchará

(α') να, Β
(β') . αν, Β.
(γ') ματσανι', Β
(δ') τι, Β.
(ε') γγ, Β.
(ζ') τσικαλα, Β
(η') . αν, Β
(θ') νν, αν, Β.
(ι') . αν, Β.
(κ') λι', Β.
(λ') λε, Β.

xv. Misquotation in the 3rd. Ark. Index of the 20th Ch. as in the Int. and Fundamental Grammar. Dr Williams' 2nd. Edition, p. 31 (Int. Edit. p. 30.

jaikaniyatatvādrājñaikamirṇayaḥkā
ryaḥ. (3) Pitāputrasaṃshayenirṇayaprakā
ramāha Viṣṇuḥ: Putrasaṃshayemātā
tāmaṅkamāropayennavikritashchennai
v. ṛṇitavyajīti. Vikritihkāmavikāraḥ. Ja
ḍatvādiṣu (4) (5) hīnashcadvarṣhīyamātṛipaṇchadasha
varṣhīyaputravivāhayan. Vriddhaputra
vriddhamātṛivivāhayetadabhāvāt. (7) Nirṇa
yāntaramāhatushShaṅkhaLikhitau:—
x. Svapaṇitamputramāhūyajñātavyamiti. (8)
Yenakenāpiprakāreṇanirṇayābhāveabhi
shikitasyarājñohṛidayamevapramāṇāmi
tyāha Viṣṇuḥ: Atrarājñohṛidayameva
pramāṇamiti. Ataeva Hārīdāsaḥ: (9)
→ xv. Saṭāmhisandehapāreshuvastushu
Pramāṇamantaḥkaraṇapravṛittaya iti.
Prāyashchittavyatikramāiti. Asyārthaḥ
Prāyashchittīnāmprāyashchittakaraṇa
vyatikramaḥtadvyatikramepraāyashchi
xx. ttamkārayitavyamitiprāyashchittakara
nasyarājaikaniyatatvādrājñayaiva
prāyashchittamkāryamiti. Tathācha

(á). om., B.
(β) jṇ.alu, B.
(γ) jṇádiná, B.
(δ). om., B
(ε) má.pu., B.
(ζ') manukṛú, B.
(η') manu, B.
(θ). om., B.
(ί). zé, B.
(κ) ké, B.
(λ). om., B.
(μ) kaliṛlthujá, B.
(ν) dé, B.
(ο) palmacha, B.
(π). om., B.
(ί) pa, B.

Sarasvatīvilāsa.

Devalakṣ.—

→Kṛichchhrānāmdāpakorājā

Nirdeshṭādharmapālaka iti.

→Mahāpāpeshukṛichchhrānāmprāyashchi

ttānāmdāpakorājābhavati. Brahmaha

tyādiprāyashchittesharājñāājñānvinā

dvijāgryaihprāyashchittamnāpisravarta

yitavyamityArṇavakāraḥ. Pratigraha

viśodhaneti. Pratigrahasahabdenasvād

dhyāyagrahanamlakshyate. Parakṛito

pasargāttrayīvidyavṛiddhānāmākro

shamvedādhyayanavishayamkṛitvāta

tparipālanākārtavyam. Asyarājñaikaniya

tatvāt. Lopāsharāmiṇāmapīti. Asyā

ttah. Asharamiṇāmbrahmachārigṛihi

vānaprasthayatīnāmtadvisheshāṇāmku

ṭichakabahūdakahamsaparamahamsā

nām. Etetithyādināmlopāhtaddharmalo

pahsachanirvāhyah. Yatīnāmmadhyeya

stubbrashṭah saturājñodāpāitipurvam

vapratipāditatvāttadetadvishayamnabh

vatityavagantavyam. Varṇashramkara

(α') . αν , B
(β') . Νὶ , B.
(γ') . αν , B.
(δ') . αν , B
(ε') νο , B.
(ζ') τγά , B.
(η') hεjαν|, B
(θ') . αν , B
(ι') dευα , B.
(κ') L|, B.
(λ') rάνια , B.
(μ') klάραdαν , B.
(ν') dίρων , B.
(ο') trί , B.
(π') dlίραvalvαν , B.
(ρ') . αν , B

Sarasvatívilása.

Loshaspashṭaevataadvṛittiniyamaḥ(ङ). Sopi spashṭaḥ.(ङ) Nadṛishṭamyachchapúrveshvi ti(च). Ayamarthaḥ. Yastugrámeabhishastaḥ pratyarthíná sti(छ). Grámúnástuabhishá jaitikilctiradantitatraráj̣ú námirṇaya kṛkáryajityadyúbyantepiráj̣adhármáḥ(ज) prakaraṇádávevavaktavyáḥ(झ). Tathápi vyavahárátmakatvát(ञ) vyavahárápadá nantaramevoktamitidhyeyam(ट). Atha vásaptadashaviváda padapra kárṇakápa dayossangatyanantaram púrvampará jitasyaivadandavidhánamuktam. Atra tujayinopidandavidhánamityanayo ssangatiḥ. Yatthaha Yáj̣ñavalkyaḥ:-

Durdṛishṭamstupunardṛishṭvá
Vyavaháránnṛipenatu:
Sabhyássajayinodandyá
Vivádádalvigṛiṇamdamam.

Apráptajetradandavidhirúpatvádva chanasyasabhyadandavidhivattvam(त). Sabhyánámdoshasadbhávedandavi dhánamprakaraṇádávuktamitijayino

(α) shadupra, B.
(β) varttya, B,
(γ) yaw., B.
(δ) t, B.
(ε) ma pa, B.
(ζ) shchaivakkas, B.
(η) ugas, B.
(θ) d au., B.

Sarasvativilása.

Dan̐davidhánamatrapratipádyate. Atra
yadyapibhútapúrvagatyajayinojayitvan̐
punarnyáyenajitatvádityáshan̐kyapú
rvatrasaptadashápirakaranesthuyannii
ríkshannamapará(3)virittyamityuktan̐.
Sabhyadoshátthuyannashtan̐
Deyamsabhyenatattathá:
Hárya(4)mtukárṛyiṇámeva
Vishchitan̐navichálayed itismaran̐át
Atratusabhyadoshasadbhávepunarnyá
yalkárya(5)sityevamparamvachanamni
tyuktan̐vyáklyátribhich. Atashchasan̐
gatishchoktaivaasminprakuran̐epunar
nyáyachpratipádyate. Ataeva(6)jáṇa
valkyah:—
Yomanyatajitosmiti
Vyáyenápiparájitah:
Tamáyántampunarjitva
Dápayeddvigunan̐damam.
Atra(7)Váradah:—
Strishuráträubhirgrámád
Antarveshmanyarátrishu:

(á) ρς, B.
~~(β') ...ακα, B~~
(γ'). ... B.
(γ) th, B.
(δ) t, B.
(ε) ιν ρω., B
(ζ') t, B.

Sarasvati vilasa.

Vyavahárah(a) kritopayogitvam
Punahkartavyatáyáh.
Rájnetisheshah(b). Rájnikaniyatatvátpuna
rvyavahárasya. Tattá Yájnavalkyah:—
Balopadhivinirvrittá
Vyavaháránnivartayed iti.
Tatahpashchádvyavahárántaramprá
vartayedityabhiprávayaiti Chandrikáká
rah. Atráprivishesháhamáha Manuh:—
Muttonmattártabhútaishcha
Bálenasthavirenavá:
Asambandhakritáshchaiva
Vyavahárónasidhyati.
Asambandhorthipratyarthisambandhe
nahitah. Tatháha Manuh:—
Áritanechánushishtanecha.
Yatrákvachanayádbhavet:
Kritantaddharmatoviduráh(c)
Katádbhúyonivartayed iti.
Asakshatayahpakshah
Sabhairevávadhárayate:

(a) ५ ख. (b) ६ ख. (c) ७ ख. (d) ८ ख. (e) ९ ख. (f) १० ख. (g) ११ ख.

$$B \cdot \alpha\eta\iota\rho(x')$$
$$B \cdot \rho\omega\rho\delta(\delta\acute{\upsilon}\rho)$$
$$B \cdot \rho\omega\rho\delta(\gamma')$$
$$B \cdot \delta\grave{\eta}\lambda\upsilon\varsigma$$
$$B \cdot \varphi\omega\rho\delta(\grave{\varepsilon}')$$
$$B \cdot \rho\omega\rho\delta(\zeta')$$

Sarasvatívilása.

Tíritassonushishtastu
Sákshivákyátpramíjate.
> Tatsikritatvádihetvabhávavishayami
tyavagantavyam. Punarmyáyenaniruddha
yapúrvasambhyaikanyáyenayaddanda
rúpenadravyamákritámtasyaviniyoga
máhayájnavalkyah:—
> Rájnámyáyenayodando
Grihíto Varunáyatam:
Nivedyadadyádvipreblyah
Svayamtrimshamanikritam.
> Anyáyenayodandahpúrvenaráj nóla
bhádinágrihítamtattrimshamanikritam
Varunáyetisankalpah. Bráhmanebhya
(3) (4) (5)
Svayamdadyátyasmádanyáyenajitatsa
káshodandarúpakoyávatgrihítamtava
ttasmaideyamitiadadhásangatyantaram
> Bhútachchhalánurodhena
Dvigatissamudáhrita itivyavahára
> syatattvánusáramchchhalánusara
namitigatidvayamuktam. Tattvánusa
ranenasaptadashavivádányanukrán

(α) καὶ προσ., B.
(β) δὲ, B.
(γ) ἐν, B.
(δ) ἔφυν, B.

Sarasvatī vilāsa.

tavilambitenatupramāṇāntaragavesha
ṇamvilambāsahatvādvidhiḥ. Atrāvishe
shiṇāmāha Manuḥ:—
Ārtyāḥprāḍvivāyaḥ
Kuryātkāryamamatyāthā:
Tatsvayamnṛipatiḥkuryāt
Tadsahasrāṇiṣaḍdaṇḍayet:
Jitāḥpunarnyāyoṛājaikamityatājitiḥsva
yamnṛipatiḥsadābhyāmgamyate. Atrā
pitāpitrāsavāmāha Kātyāyanaḥ:—
Nakshetragṛihadānānām
Dānādhamanavikrayāḥ:
Asvatantrākṛitāssiddhim
Prāpnuyurnānuvārṣhikāḥ.
Asvatantrakṛitampārāvārtyamevanāsty
trapunarnyāyajitāḥsāḥ. Anuvārṣhikās
svatantreṇādishṭāḥ. Asvatantrāṇāha
Nāradaḥ:—
Asvatantrasstriyāḥputrā
Dāsādyāshchaparigrahā iti.
Parigrahāḥpatijīvinaḥ. Atravisheshā

(u) sha, B.
(β). and., B.
(γ) ppw., B.
(δ) rddh, B.
(ε) ppw., B.
(ζ) ttpnnṛi, B.
(η) ṇnṛi, B.
(θ) nn and., B.
(ι) nnā, B.
(κ) dé ṣṭṛé, B.

v. jáṇu. Asvatantranivarttánenanma, B

viii. ṣaḥnátyantáṛuchi, B.

Sarasvatívilása.

máha Kátyáyanah :—
Asvatantrakritamsarvam
Páráshartyammánúshibhih :
Tathaivonmattamattádi
v. Strikritanchamahúbhujám .
Asyárthah . Bhútonmattakritánivartanu
rájnaevádhikárát bhútonmattádisvámi
nánivartanasahánayasyarivásahsadá
muchitasityabhipráyah. Anuvarnitasva
x. rúpamáha Brihaspatih :—
Yasvámináníyuktastu
Dharmávavyavapálane :
Dhusídakrishivánijye
Nisrishtárthastatassmritah .
Pramánamtatkritamsarvam
Lábhálábhavyayodayam :
Svadeshevávideshieva
Svámitanmavisamvadet .
Atra Náradah :—
Strikritányapramánáni
Káryányahuranápadi iti .

(a) dítia, B
(β) pétiçra, B.
(γ) arttlicontthah γra.
tiça, B.
(δ) ..., B
(ε) ..., B
(ζ) ..., B.
(η) ..., B.
(θ) ..., B.
(ι) ..., B.
(κ) ..., B.
(λ) ..., B.
(μ) ..., B.
(ν) ..., B.
(ξ) ..., B.
(ο) ..., B.
(π) ..., B.
(ρ) ..., B.
(σ) ..., B.
(τ) ..., B.
(υ) ..., B.

Sarasvatīvilāsa.

Strīgrahaṇamasvatantropalakshaṇārthaṃ. Evaṃchāpāditīasvatantrakṛitāny-
-ṛipramāṇānītyādi ... tyetavyaḥ. Atra
pravādamālāsaeva:—

→ Vishesha togṛihahshetra
Dānādhamanavikrayā iti.

→ Gṛihakshetrayordānādhamanavikra
yāstuāpadyapyasvatantrākṛitanasid-
dhyantītyarthaḥ. Atrāpi pūrvavat
→ Shuddhisthushāstratastvajñaish
Chikitsāsamudāhṛitā iti.

→ Prāyashchittañchadaṇḍāshcha
Tābhyāṃsādvipādāsmṛitā iti.
Atra Vāradaḥ:—

→ Evampashyamstathārājā
Vyavahārānsamāpitaḥ:
Vitatyehāyashorājā
Indrasyetisalokatām iti.

→ Bṛihaspatiraṇi:—

→ Evamsabhāissamāyuktas
Sāmātyassapurohitaḥ:

(a) ua, B

(B) ramyeua, B.

(γ) ráj é, B

(δ) fuo, B

(ε) kix, B.

(ζ) yy, B.

(η) gátuma, B.

Sarasvatívilása.

Vitatyehāyashloke.
Mahendrasachivobhavet.
>Sákshilekhyánumánena
Prakurvankáryanirnayam:
Vitatyehayashloke
Bradhnasyápinotivishtapam.
>Mamuraji:—
>Evamsarvánimánrájá
Tyavaháránsadánayam:
Vyapohyakilbishamsarvam
Brahmalokemahíyata iti.
>Lámakrodhakautusamyamya
Yorthamdharmenapasbyati:
Prajástamanuvartante
Samudramsaritoyathá.
>Amínanumunmíshvaráh Manu Vasishtha
Yogíshvará
Nibandhanakritopyamíruchi Hulárth
Yogíshvaráh:
Gatávigatamatsaráhbhavatuvá Bhavání
patis

iii. Shrí Vírarája, B.

V. Nagara, B

(α) nagarapuri, B.
(β) rāja, B.
(γ) kalu Balirāja, B
(δ) bhaja, B
(ε) tasya, B.
(ζ) Rājarāja, B
(η) tasya B
(θ) sutaḥ, B
(ι) khyātaḥ, B.
(κ) Indrabhaṭṭa, B.
(λ) ta, B.

xii. Madale | Pañchadashottarasaptaśatasahasra sam-
khyayaṃ granthaḥ | Evaṃ gotrasambandhaṃ
Dattasūtrapādyathāvidhi | Anyaṃ astiśrī Dandi-
tīrthaṃ Bhāgīrathyaṃ viśeshataḥ | Tatra bhīmasaka-
nāmnā śrīmatā Rājñā yajñamaṇḍale | Gadibhabhā-
vatā śrīmatā śrīmadbhaṭṭena dīkṣitaḥ | Sakalama-
hīkṛitāmtatīrthaṃ grāhakāṇāṃ | Rāja-
tīrthamasyāṃ dhaṃkshantumarhantīrtha-
ntaḥ | Shrīmate Rāmānujāyanamaḥ | B.

Sarasvatívilásas.

Satushyatutarámmamasmṛitinibándha
vágvaikharím.

Iti Shrí Gajapati Gaudeshvara Va-
ikotikarnátalá Barageshvara Jamunápa-
rádhíshvara Bhushanasáhisuratrána
Sharanarakshana Shrí Durgávaraputra
Paramapavitracharitra Rájádhirája Rá-
japiarameshvara Shrí Pratápa Rudra De-
va Mahárája virachitá smṛitisangrahá
Sarasvatívilásé Vyavaháráraksándeprakí
nakáshyasyapadasyavilásah.

Samáptashcha Vyavaháráraksándah.

Shrí Sítá Rámárpanamastu.

Pramodúte Chápamáse
Krishnapakshendusvásare:
Dvádashyám Svátinakshatrayám
Etachchhástrasamápanam.
Shrí Krishnárpana.
Etat Sarasvatívilásamitidharmashá-
stram Channapurántarvartini Maya-
rapurinivásiná Ma. itisanjnáksha